SVMMA
SACRAMENTI
POENITENTIÆ,
EX ERVDITISSIMIS
COMMENTARIIS
DOCTORIS NAVARRI

In Septem distinctiones de Pœnitentia collecta.

In qua ea omnia, quæ ad Sacramenti Pœnitentiæ doctrinam pertinent, eiusque ad vsum, & quotidianam praxim necessaria esse possunt, breuiter, dilucideq; explicantur.

Authore R. P. D. GREGORIO SAYRO Anglo, Ordiuis D. Benedicti Congreg. Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua Monacho, & Sacri Monasterij Cassinensis professo.

Cum duobus Indicibus, Capitum scilicet, & Rerum notatu dignissimarum.

DE LICENTIA SVPERIORVM, ET CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, MDCXV.

APVD BARETIVM BARETIVM.

VENETIIS MDCXV

D. GREGORIVS ANGLVS

ORDINIS S. BENEDICTI

Monachus Casinas

PERPETVAM LECTORI

Salutem.

CVM *tanta sit humanæ naturæ fragilitas, & imbecillitas, & tot vndique inimicis obsessa, vt summa cum difficultate innocentiam, & iustitiam, quam semel in sacro baptismatis fonte susceperat, tueri, ac conseruare valeat; sed sæpenumerò in varia peccata, & multiplices defectus recidat, & relabatur: ne absque remedio* opus manuum suarum *Psal.* 101. *reliqueret clementissimus Dominus,* Dines in misericordia, *Ephe.* 2. Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, 2. *Cor.* 1. *Diuinum hoc, & saluberrimum Poenitentiæ Sacramentum instituere voluit, in quo Sacerdotum ministerio quæcunque peccata remittuntur. Cuius tum vtilitatem, tum necessitatem Patres olim considerantes, Baptismo Sacramentum hoc comparare consueuerunt. Sicut enim per Baptismum Christum induentes, noua prorsus in illo creatura efficimur; & plenam, & integram peccatorũ omnium remissionem consequimur: ità etiam homo per Baptismum relapsus, & inimicus Dei factus, remissione peccatorum per Poenitentiam accepta, Deo reconciliatur, & ex mortuo viuus, & ex impio iustus efficitur. Hinc Tridentina synodus sess.* 14. *de Sacram. Poenit. cap.* 2. *Sacramentum Poenitẽtiæ non secus lapsis post Baptismum, ac nondum regeneratis Baptismum ad salutem necessarium esse docuit. Et antiquiores ecclesiæ Doctores* Pœnitentiam secundam *post naufragium tabulam* Ambr. ad Virg. lapsam. cap. 8. Hierony. in cap 3. Esaiæ & epist. 8. ad Demetriadem Pacianus epist. 1. ad Sympronianum Nouatianum, *appellarunt. Desumpta, scilicet, Metaphora ex similitudine, quam Baptismus, & Poenitentia cum tabulis nauis in mari fractæ habent; per quas homo ab huiusmodi naufragio liberari cupit, & contendit. Quandoquidem homini nauiganti, si oborta tempestate, & concutientibus fluctibus, nauis frangitur; hoc vnicum remedium supereſt, scilicet, tabulas nauis fractæ arripere, & eisdem inniti, vt saluari possit. Qui nauigat, homo est, nauis autem, quam primò ingressus est, & in qua nauigare primò cæpit, status fuit innocentiæ, & rectitudo, & integritas vitæ, in qua conditus fuit; fracta verò tunc nauis fuit, quando innocentiam illam per inobedientiam, & primi parentis nostri præuaricationem amisit; fluctus maris nauem concutientes, vitæ huius tentationes sunt, quæ magno impetu in hominem irruunt;* mare *autem* hoc magnum, & spacioſum, in quo reptilia, quorum non est numerus, Psal. 103. *mundus iste est, in quo innumera*

† *pericula,*

pericula, & infinitæ peccandi occasiones quotidiè reperiuntur. Tabulæ denique, quibus homo ab huiusmodi periculis, & naufragio liberari potest, Baptismus *& Pœnitentia sunt; è quibus cum prior sit Baptismus, qui* ianua aliorum omnium sacramentorum *esse dicitur,* cap. Per catechismum. de cognat. spirit. in 6. Trid. synod. de sacrament. pœnit. sess 14. cap. 2. *ideò tabula prima nuncupatur, Poenitentia verò secunda. Et quidem meritò, sicut enim confracta naui, vnum vitæ seruandæ perfugium reliquum est, si fortè tabulam aliquam de naufragio liceat arripere; ità post amissam baptismi innocentiam, nisi quis ad pœnitentiæ tabulam confugiat, sine dubio de eius salute desperandum est. Ceterum hæc poenitentiæ tabula, quamuis adeò necessaria sit, talis tamen est, vt periculi potius, quam auxilij plena sit, si temerè correpta, & non scitè porrecta fuerit; immò nisi ea dexterè vtaris, non solùm ex vndis euectum te non eruit, sed ponderis sui momento vastioribus te fluctibus inuolutum altiùs obruit. Vt autem decenter huic tabulæ manum admoueres, illique salubriter, & vtiliter inniteris, & adhæresceres, quamuis multi modum ac methodum tradiderunt; nemo tamen prudentum iudicio id melius, & diligentius præstitit, quam Doctor Martinus Nauarrus in distinctiones septem de Poenitentia commentatus. Qui sicut reliquis in materijs pertractandis alios omnes, ita in hac re seipsum longè superasse iudicatur. Hoc solum illi à nonnullis vitio verti conspicio, quod confuse nimis, & inuerso, ac perturbato ordine omnia pertractauerit; quod tamen, si quod vitium sit, non authori, sed commentantis necessitati adscribendum est. Etenim quod de Aegypti canibus fertur, qui dum ad Nili fluminis ripas currunt, sæpè subsistendo aquas lambunt, quas quasi intactas statim linquunt, relictas subinde repetunt, & non vno hausti. sed repetitis bibendi vicibus sitim explent; idem ferè scholiasti, & interpreti in aliorum operibus illustrandis vsu venit. Nam dum vnum tractat, ad alia trahitur, & ad inchoata, quæ sæpè abrumpit, sæpius redit, & tanquam ad nutum authoris, quem explicat, eò commentando fertur, quò non rerum series, sed contextus ratio commentantis stylum adducit. Quapropter, vt nihil tam insigni operi deesset, nihilque studiosus quisque haberet, quod iustè reprehendere posset; operæ pretium fore arbitrabar, si successiuas aliquot, ac quasi furtiuas horas in recolligendis, & accommodandis eius sententijs, quas per totum hoc Commentariorum corpus, tanquam scopas dissolutas sparsit, consumerem, & quæ varijs in locis de singulis Poenitentiæ partibus* Contritione, *scilicet,* Confessione, & Satisfactione *prolixiùs, ac subtiliùs disputata, & discussa sunt, ad propria sua capita reducerem, & breuiori sermone, styloque faciliori explicarem. Quòd cum perfecerim, dignumque visum est opus, vt ad aliorum vtilitatem, illorum præsertim, qui in arte artium* (quæ vt Magnus, ille Gregorius lib. 1. pastoral. cap. 1. scribit, est regimen animarum) *non sunt nimis artifices, & tamen artem hanc passim exercere non dubitant, typis mandaretur, facere non potui, quin horum vtilitati inseruirem, hac fretus confidentia, fore nempe, vt aliquos cælestis gregis pastores oculatiores, ac proinde diligentiores Domino exhibeam. Vale igitur benigne Lector, & si quam ex hoc opere aliquando vtilitatem perceperis, id totum diuinæ bonitati attribuito, cui omnium rerum gloria sit ubique, & semper.*

BARETIVS BARETIVS

Ad Lectorem.

LIBELLVM hunc (amice lector) ex vastissimis illis, & eruditissimis Doctoris Martini Nauarri Commentarijs, quæ in septem distinctiones de Pœnitentia edidit, collectum, eò libentiùs typis demandamus, quod Flores ex eiusdem Authoris hortis paulo ante in vnum fasciculum congestos, gratissimos tibi fuisse intelleximus. In illis vniuersa ferè vtriusque iuris axiomata, pro quæstionum varietate, doctè, subtiliterque explicantur; in hoc verò quæcunque ad sacramenti Pœnitentiæ doctrinam pertinent, eiusque ad vsum, & quotidianam praxim necessaria esse possunt, breuiter, diluciqueque declarantur. In quo colligendo id potissimum Author præstare studuit; vt adhibitâ conuenienti methodo paucis multa complecteretur, & vnamquamque materiam, prout res ipsa postulat, reiectis superfluis aptè, & sufficienter exponeret. Etenim cum Nauarri contextus, vastissima mole sua, & sumptu nimius (vt reliqua taceam) & portatu onerosus multis videretur; ac propterea plebeis animarum pastoribus quibus alioquin maximo vsui fuisset, minimè commodus fuit, quinimmo nec facile ab omnibus eius authoris sensus ob prolixū disputandi modū, & methodum comprehendi potuit; Ipse vt tam doctis, quam indoctis seruiret opera sua, succum expressit, medullamque hausit, authoris quantum potuit verba imitatus, semper de rebus propriam eius sententiam; sententiæ rationem subijciens, vt in tanti viri authoritate intellectum (si nutet) apta saltem, & accommodata opinionis ratio vacillantem confirmet. Quia verò pro commentantis ingenio, & consuetudine, textusque occasione, quem explicandum susceperat sparsim, variisque in locis de vna eademque materia tractatum instituerat, singula ad propria sua capita reuocauit: ità scilicet: vt si quid aliquando vel obiter, uel ex industria, pro ratione disputationis, diuersis in capitibus, & distinctionibus de sacramenti pœnitentiæ partibus edocuerit; illud statim ad contritionem, confessionem, & satisfactionem, id est, ad suum quodque caput retulerit. Opusculum autem hoc quod aliàs per se vnum corpus constituens in lucem prodijt, Claui Regiæ nunc associauimus ea intentione, vt quilibet vnico volumine, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ spectant, reperire valeat. De quibus omnibus sic breuiter præmonendum te esse censuimus. Vale, & curam hanc nostram, quam in imprimendis libris in maximam tuam vtilitatem vergeritibus impendere non desistimus, boni consule, ac tuis ad Deū precibus fouere ne desinas.

INDEX PRIMVS
Capitum totius Libri.

DE Pœnitentia, & varia acceptione eius. Prælud.

Quod pœnitentia virtus sit, et quis actus eius, et quid sit c. 1.

Pœnitentia, vt sacramentum est, quid sit, & quas habet partes cap. 2.

De contritione, quid sit. cap. 3.

Præter cordis contritionem necessaria est confessio in re, vel in voto cap. 4.

De confessione, secunda parte sacramenti pœnitentiæ, quid sit, & quo iure instituta. c. 5

De tempore, quo tenemur ad contritionem, & confessionem. cap. 6.

De circunstantijs peccati, & speciebus eius. capit. 7.

Circunstantiæ, quæ confitendæ sunt, & quæ non. cap. 8.

De circunstantijs temporis, personæ, modi, et scandali confitendis. cap. 9.

An, & quando circunstantia dubietatis animi confitenda sit. cap. 10.

An oblitus confiteri circunstantiam necessario confitendam, teneatur iterum confiteri peccatum cum illa circunstantia; an uero sufficiat eam solum confiteri, non confitendo iterum peccatum. cap. 11.

De conditionibus confessionis legitimæ. c. 12.

An, & quale peccatum sit mendacium in confessione factum. cap. 13.

Quibus casibus frequentanda, seu iteranda sit confessio. cap. 14.

Quæ, & qualis diligentia sufficiens, & necessaria est ad examen conscientiæ. c. 15.

Qua ratione constat confessionem debere esse integram, et an aliquo in casu confessio legitima esse possit, quamuis non sit integra. cap. 16.

Quod confessio alieno sacerdoti sine licentia proprij facta, nulla, & irrita sit. cap. 17.

Quibus in casibus licitum est alteri sine licentia proprij confiteri. cap. 18.

Quis dicitur proprius sacerdos. cap. 19.

Confessarium cui licet eligere, is eum, qui exercet curam animarum, eligere potest capit. 20.

Habẽs à Papa, uel Episcopo suo facultatem eligendi confessarium, id nulla parochi sui licentia petita facere potest. cap. 21.

Confessarij eligendi licentia à Papa, Episcopo, uel ab alio facultatem habente concessa, nec prima electione finitur, nec morte concedentis moritur. cap. 22.

Confessiones parochianorum, quoties illi velint, parochus audire tenetur. cap. 23.

An liceat, aut necesse sit aliquando confiteri laico. cap. 24.

Confiteri bis eadem peccata nemo lege humana obligari potest. cap. 25.

De conditionibus Confessarij. cap. 26.

An, & qualiter licitum est confiteri existenti in peccato mortali. cap. 27.

Qualis scientia necessaria est in confessario. capit. 28.

Quis ad sigillum confessionis obligatur. capit. 29.

Quis sub sigillum confessionis cadit. ca. 30.

An sit aliquis casus, in quo liceat confessario auditam confessionem reuelare. cap. 31.

An, & quibus in casibus liceat reuelare confessionem. cap. 32.

De Absolutione, & forma absoluendi. c. 33.

Absolutio excommunicato alicui, vel ab excommunicato facta, an ipso iure teneat. cap. 34.

Confessarius pœnitenti contrarius in opinione, an ipsum absoluere possit. cap. 35.

Satisfactio quid sit, & quæ opera pro pœnitentia imponi, & assumi possunt. c. 37.

Pœnitentia in mortali facta an sit satisfactoria. ca. 37.

Pœnitentiam sibi impositam a confessario, de consilio, vel de præcepto, pœnitens an acceptare teneatur. cap. 38.

FINIS.

INDEX SECVNDVS RERVM NOTABILIVM,

Quæ in hoc opere continentur.

A

Absolutio ab excommunicato data valet. cap.34.num.6.
Absolutio quasi ad cautelam facta,qualiter fieri oportet.ca.33. num.10.
Absolutio sub conditione propria de futuro fieri nequit. cap. 33. num.12.
Absolutionis forma indicatiua esset debet. cap.33.num.1.
bsolutionis de substantia sunt illa solum verbà,Absoluo te.cap.33.nu.2.
bsolutionis formę superflue additur,Et restituo te sacramentis Ecclesiæ,&c.cap.33.num.3.
bsolutionis forma , quomodo verificatur, quando peccata prius ob contritionem dimissa fuerant. cap.33. num.4.
bsolutionis formæ malè additur,absoluo te auctoritate Papæ,vel Episcopi.cap.33.nu.5.
bsolutionem a peccatis tria præcedere debent, & quænam illa sint.cap.33.nu.6.
ost absolutionem datam, quæ facere debet confessarius. cap.33.num.7.
ost absolutionem ab excommunicatione, mandata iusta, & rationabilia pœnitenti imponere debet.c.33.num.9.
bsoluens ab excommunicatione,quem non potuit,quid postea habita rei notitia facere debet.c.33. num.11.
bsoluendo a censuris,quatuor obseruet confessarius, & quænam illa sint.c.33.num.8.
bsolutus ab inferiori a non reseruatis, sed antequam absoluatur a superiori de reseruatis, si nouum peccatum committat,quid facere debet.c.16. num.10.
ctio omnis contra libertatem Ecclesiæ, confitenda est. cap.8 nu.17.
ctum ordinis sacri in mortali exercens, mortaliter peccat.c.27.num.5.
driani opinio de faciente aliquid,de quo dubius est, recensetur.cap.10.nu.3.
dultus sine contritione baptismum accipiens, peccat.ca. 6.num.11.
uthoritates quædam scripturæ explicantur.cap.4. nu.4.

B

nitas confessario ad confessionis audiendas,necessaria. cap.26.nu.3.

C

ietani opinio de satisfactione sacramentali,eiusq; valore examinatur,cap.37.nu.4.
p. omnis vtriusque sexus,qnodnam præceptum explicet, diuinum,an humanum,cap.19.nu.6.
p. statuimus. de Maled. explicatur,cap.38.nu.6.
rcunstantia nec culpam minuens necaggrauans,potius tacenda quam confitenda est.cap.8.num.1.
rcunstantia qualiter definitur.cap.7.nu.1.
rcunst. in quot species diuiditur.cap.7.nu.2.
rcunstantiarum,alia diuisio affertur,cap.7.nu.3.
rcunstantiæ culpam diminuentes,vtiliter possunt in confessione explicari.cap.8.nu.2.
rcunstantia culpam aggrauans,sed non mutans speciē, necessario confitenda non est. c.3.
Circunstantia notabiliter aggrauans,confitenda est.cap.8. num.5.
Circunstantia incestus est confitenda. c.8.num.7.
Circunstantiæ mutantes actionem in aliam speciem peccati venialem non necessario confitendæ. c. 8. num.12.
Circunstantia speciem mutans necessario est confitenda. cap.8.num.13.
Circunstantia mutans actionem de vna in aliam speciem quænam?c.8.num.14.
Circunstantia loci, quænam necessario confitenda?cap.8. num.16.
Circunstantia loci,sanctitati eius specialiter repugnans,vt confitenda.c.8.num.26.
Circunstantia modi,quo peccatur,an confitenda. capit.9. num.7.
Circunstantia scandali,an confitenda.c.9.num.8.
Circunstantia dubietatis animi communiter confitenda non est.c.10.num.5.
Circunstantia conscientiæ,vel dubietatis,communiter speciem peccati non mutat.c.10.num.6.
Circunstantia,qua violatio secreti naturæ, inuiolationem secreti confessionis transit,confitenda est.c.26.nu.15.
Circunstantiam necessariò confitendam scienter omittes, confessionem iterare debet.cap.11.n.2.
Circunstantiam necessario confitendam ignoranter omittens,solam circunstantiam prius omissam confitetur.c. 11.num.4.
Circunstantiæ,quæ confitendæ sunt,& quæ non.cap.8.per totum.
Circunstantias necessario confitendas,qui ignoranter omiserint,quid facere debent.c.11.num.6.
Confessarius , an, & quando interrogare debet pœnitentem de diligentia præmissa in examine facto. capit. 15. num.7.
Confessarius quid facere debet,quando pœnitens se accusat de non præmissa debita diligentia in examine facto. capit.15.num.8.
Confessarius qualiter se gerere debet cum habente reseruata,c.16.num.8.
Confessarius vt rectè confessiones audiat,quasconditiones habere debet.c.26.num.1.
Confessarius Pœnitentem, an peccata sua diligenter in memoriam reuocauerit, interrogare debet. capit. 26. num.5.
Confessarius pœnitentem, an aliqua excommunicatione ligatus sit,interrogare non tenetur.c. 26.num.6.
Confessarius,quando peccat non interrogando pœnitentē. c.26.num.8.
Confessarius in hoc Sacramento iudicis officium exercet. c.26.num.9.
Confessarius omni exparte absolutus, totam theologiam moralem,& ius canonicum, & ciuile scire debet. capit 28.num.1.
Confessarius,quando sine sufficienti scientia confessiones audiens,peccat mortaliter.c.28.num.6.
Confessarius dicens,Ego Ioannem absoluere non potui; aut Ioannes non vult pœnitere,an reuelator confessionis sit.cap.30.num.4.
Confessarius,ex licentia pœnitentis, confessionem reuelare potest.c.31.num.1.
Confessarius audita in confessione, an vt Deus, vel vt homo scire censetur.c.31.num.5.
Confessarius an circa confitentem ita se gerere tenetur extra confessionem,sicut si confessionem non audiuisset.cap.32.num.11.

Confes-

Index

Confessarius pœnitentem sibi parere nolentem, an absoluere possit. cap.35.num.1.
Confessarius pœnitenti consulere potest, vt suam opinionem sequatur.cap.35.num.5.
Confessarius opera alias debita in pœnitentiam iniungere potest.cap.36.nu.6.
Confessario necessaria est scientia soluendi, & ligandi, cap.26.nu.2.
Confessario non satis est, quod formam tantum absoluendi sciat.cap.28.nu.2.
Confessario omni quænam scientia iudiciaria est necessaria.cap.28.nu.4.
Confessario quinque secundum Caietan. scitu necessaria sunt,& quænam hæc sint.cap.28.nu.4.
Confessio,præter contritionem,ad salutem necessaria.capit.4.nu.2.
Confessio Sacramentalis quid sit,& quare auricularis appellatur.cap.5.num.1.
Confessio sacramentalis a Christo instituta.c.5.nu.3.
Confessio sacramentalis,nec in paradiso instituta,nec iure naturali inducta est.ca.5.nu.6.
Confessio sacramentalis a puro homine,aut lege humana institui non poterit.ca.5.nu.6.
Confessio sacramentalis instituta non fuit in lege veteri. cap.5.nu.7.
Cõfessio sacramentalis a S.Iacobo instituta non est.c.5.8.
Confessio quare in presbiterio suscipiendo præmittenda. cap.6.num.13.
Confessio debet esse simplex.cap.12.nu.2.
Confessio humilis esse debet.cap.12.num3.
Confessio debet esse Pura.cap.12.nu.4.
Confessio fidelis esse debet. cap.12.nu.5.
Confessio debet esse frequens.cap.12.nu.6.
Confessio Nuda esse debet.cap.12.nu.7.
Confessio debet esse Discreta.cap.12.nu.8.
Confessio Lubens esse debet.ca.12.nu.9.
Confessio debet esse Verecunda.ca.12.nu.10.
Confessio Integra esse debet.cap.12.nu.11.
Confessio in specie facienda est nec sufficit confiteri in genere.cap.12.nu.15.
Cõfessio debet esse secreta.ibid.in 16.
Confessio sacramentalis corporali præsentia facienda est.cap.12.nu.22.
Confessio qualiter esse debet lachrymabilis.ibid.nu.23.
Confessio accelerata esse debet ibid.nu.24.
Confessio debet esse fortis.ibid.nu.25.
Confessio debet esse Accusans. ibid.nu.26.
Confessio non ex eo iteranda est, quod sit informis. cap. 14.nu.2.
Confessio quæ integra non fuit,iteranda est.cap.14.nu.3.
Confessio facta confessario, qui caret iurisdictione, nulla est,& iteranda.cap.4.nu.4.
Confessio iteranda est ob censuram,qua ligatur pœnitens. cap.14.nu.5.
Confessio per accidens fieri potest non integra.c.16.n.1.
Confessio parocho intruso facta non valet.cap.17.nu.3.
Confessio legitimè facta iteranda non est,ex eo solo,quod pœnitens pœnitentiam iniunctam, & acceptatam non impleat.cap.38.nu.9.
Confessionis conditiones recensentur.ca.12.nu.1.
Confessionis reuelator,qui censendus. ca.30.nu.3.
Confessionem alieno,siue proprij licentia factam,nullam esse, quis primo statuit.ca.17.nu.1.
Confessionem reuelare non potest confessarius sine pœnitentis licentia,etiam si reuelatio in honorem pœnitentis cederet.ca.32.nu.6.
Confessus habenti potestatem absoluendi a reservatis, sed vnius reseruati oblitus,quid faciat.ca.16.nu.6.
Confessus bona fide parocho intruso,habita scientia rei, quid facere tenetur.ca.17.nu.4.
Confessus in puritia sacerdoti alieno ex ignorantia,confessionem lietare tenetur. ca.17.nu.5.
Confessi mendicantibus an eadem parochis suis saltem in paschate confiteri teneantur.cap.25.num.6.
Confitens absque contritione. aut attritione peccat.ca. num.12.
Confitens veniale quod non commisit, cum alijs mortalibus comissis,non peccat mortaliter.ca.13.nu.6.
Confitens mortale, quod scit se non commisisse, peccat mortaliter.cap.13.num.7.
Confiteri omittens ex contemptu,vel negligentia peccat mortaliter.cap.4.nu.3.
Confiteri peccata sua per interpretem nemo tenetur.ca. 12.nu.17.
Confiteri volens,conari debet peccata sua ad memoriam reuocare.ca.15.nu.3.
Confiteri sacerdoti meliori,quo sensu S. Augustinus consuluit.cap.17.nu.7.
Confiteri bis eadem peccata,nemo obligatur.ca.25.nu.
Consuetudine introduci nequit,ut quis ab alieno,siue licentia proprij valide absolui possit.cap.17.nu.9
Conteri, & confiteri tenetur homo in articulo mortis.c. 9.num.8.
Conteri,& confiteri tenetur existens in mortali ante Eucharistiæ sumptionem.ca.6.nu.4.
Contritio quid sit.cap.3.num.1.
Contritio cur pœnitendo voluntaria sit.ibid.nu.2.
Contritio,qua ratione dolor maximus sit. ibid.nu.3.
Contritio dolor est de proprio peccato commisso. ibid.
Contritio cum spe veniæ,& proposito non peccandi coniuncta esse debet.ibid.
Contritio,licèt culpam tollat,obligationem tamen confitendi non tollit.ibid.nu.6.
Contritio de præcepto non est,quoties peccata memoriæ occurrunt.cap.6.nu.1
Contritio de præcepto non est quoties peccata obiter in mentem,& memoriam veniunt cap.6.nu 4.
Contritionis, & confessionis præcepta affirmativa sunt. cap.6.nu.2.
Contritioni nullum tempus determinatum est, attenta sola lege diuina.cap.6.nu.3.
Contra conscientiam aliquid faciens peccat.ca.10.
Coram alijs peccans, an teneatur hanc circumstantiam confiteri. cap.9.nu.11.
Crimen committendum in confessione expositum, an confessarius reuelare possit.cap.32.nu.2.
Crimini committendo ut obuiet,quid faciet confessarius cap.32.nu.3.
Cui aliquid dicitur cum hac protestatione, *Hoc tibi dico in confessione*, sigillo tantũ naturæ, non sigillo confessionis tenetur.cap.26.num.16.

D

DAuid exemplum de cõfessione,quid probet.ca.6.n.
Difficultas integre confitendi,allatis certis casibus, ostenditur.cap.16.num.2.
Diligentia,quæ,& quanta sufficiens,ad examen conscientiæ faciendum.ca.15.nu.4.
Dubia,an,& quando confitenda.ca.10.num.4.
Duæ personæ diuerso tempore vnum absoluentes, cum solum Sacramentum perficiunt.ca.16.nu.12.

E

ELectus à pœnitente ex licentia proprij, cuius auctoritate absoluit pœnitentem.cap.20.nu.2.
Eligens indignum,quem sola confessione talem esse nouit pœnam suspensionis incurrit.cap.32.nu.12.
Error Glossæ circa institutionem Sacramenti pœnitentiæ cap.5.nu.9.
Error Petri ab Osma circa institutionem confessionis. c. 5.num.10.
Error Melchioris Cani circa necessitatem confessionis exterioris in omni lege.cap.5.num.11.
Error alius Glossæ refertur.ca.5.nu.12.
Error Angeli dicentis posse quem prius a peccatis, quam ab excommunicatione absolui refellitur. cap.34.nu.
Examen conscientiæ,quanta diligentia faciendum.ca. num.1.
Excommunicatio maior ob magnum furtum incurri potest.cap.8.num.4.

Rerum Notabilium.

Excommunicationem probabiliter ignorans si a peccatis absoluatur, ualide absoluitur.ca.34.num.3.
Excommunicatus scienter petens prius a peccatis, quam ab excommunicatione absolui, peccat.ca.34.nu.1.
Excommunicatum se sciens, sed tamen putans posse se prius a peccatis absolui, si absoluatur a peccatis, valet absolutio, sed peccat confessarius.cap.34.nu.4.
Excusari potest quis aliquando ne aliquod peccatum confiteatur.cap.15.nu.6.
Existens in ecclesia, & illic animum peccandi concipiens, an hanc circumstantiam confiteri teneatur. c.8.nu.19.
Existens in mortali an corrigendo alium ex officio peccet mortaliter.cap.27.nu.7.
Extra ecclesiam existens, sed peccatum intra ecclesiam committere cupiens, quomodo se in confessione gerere debet.ca.8.num.18.

F

FAciens aliquid, de quo dubius est, an faciendum sit, necne num teneatur id confiteri.cap.10.nu.1.
Facultas ad confessarium eligendum data, electione prima non finitur, & quare.cap.22.num.2.
Finis præcepti non est de præcepto.cap.9.nu.2.
Furti quantitas confitenda est. c.8.num.8.

G

GLossæ error circa necessitatem confessionis. cap.4. num 1.

H

HAbens reseruata, & non reseruata, quid facere debet.cap.16.nu.6.
Habens reseruata quænam obseruare tenetur.c.16.nu.7.
Habens licentiam a proprio eligere potest etiam non habentem curam animarum.cap.20.nu.1.
Habens licentiam a Papa, vel episcopo, eligendi confessarium sine parochi licentia ei confiteri potest. capit. 21.num.1.
Hæresis crimen an confessarius absque pœnitentis licentia reuelare possit. cap.32.nu.1.

I

IGnorans probabiliter ius aliquod humanum, contrafaciendo non peccat.cap.35.nu.3.
Ignorantia proprij an causa sufficiens sit, vt alieno sine proprij licentia confiteri quis possit.cap.18.num.1.
In diœcesi Romana vnus tantum est ordinarius, scilicet, Papa. cap.19.nu.3.
Integra debet esse confessio quantum ad mortalia non autem quoad venialia. ca.12.num.12.
Integritas confessionis qua ratione constat, aut probatur esse necessaria. ca.16.num.1.
Iter faciens seu nauigans, cui confiteri possit.ca.18.nu.5.
Iteratio confessionis ex quot fontibus oritur. cap.14.n.1.
Intrans syluam cum alijs, vt aliquem occidat, & peccatum hoc confessus, quid faciet confessarius, ne confessionis reuelator censeatur.ca.32.nu.4.
Ioannis Poliaci errores circa confessionem referuntur. cap.25.nu.2.
Iudicis fori interioris, & exterioris in pœna imponenda, ratio diuersa. cap.38.num.4.

L

LAchrimæ quo sensu lauare peccatum dicuntur. cap. 4.numer.5.
Laicus cui quis in articulo mortis confessus est, ad secretum tenetur.cap.24.num.5.
Laicus audita iustè, uel iniustè in confessione, sine pœnitentis licentia reuelare non potest.cap.31.nu.8.
Laico confessio non est necessario facienda, ca.24.num.1.
Laico in articulo mortis confessionem faciens an peccet. cap.24.nu.2.
Licentia proprij necessaria est, vt quis alteri confiteri possit.ca.19.nu.7.
Licentia de confessario eligendo concessa, mortuo concedente non expirat.c.22.nu.3.
Licentia a pœnitente data ad suam, vel alterius vtilitatem spiritualem, vel temporalem dari debet.ca.31.nu.3.
Licentiam data confessario reuelandi confessionem, nunquam in pœnitentis, aut alterius præiudicium extendi potest. capit.31.num.7.

M

MAtrimonium inter aliquos non valere sciens an cum eis dissimulare possit, & debeat.c.35.n.4.
Melior quando grauius peccat, quã minus bonus.c.9.n.6.
Mendacium omne peccatum est.ca.13.nu.1.
Mendacium in confessione factum, non est semper peccatum mortale.c.13.nu.2.
Mendacium in confessione factum circa uenialia, aut circa mortalia cõfessioni extraria, nõ est mortale.c.13.n.3
Mendacium circa ea, de quibus a confessario interrogatur, non est semper mortale.cap.13.nu.4.
Mendacium circa ueniale, quo casu mortale esse possit. cap.13.num.5.
Monachi Nigri semel in mense cõfiteri tenentur.c.25.n.5.
Mortalia semel legitimè confessa, non necessariò sunt iterum confitenda. ca.12.nu.13.
Mortalia omnia, quorum quis memoriam habet confiteri tenetur.c.12.nu.14.

N

NEcessitas confitendi peccata vnde colligitur.c.5.n.4.
Nocte tota cum aliqua turpiter concumbens qualiter peccatum hoc confiteri debet.ca.8.nu.11.

O

OBlitus confiteri circunstantiam necessario confitendam an confessionem iterare teneatur.ca.11.n.1.
Odium diu continuans, etiam tempus confiteri tenetur. cap.8.nu.7.
Opinio Turrecrematis, de requisitis ad licentiam dandã confessario à pœnitente refellitur.ca.31.nu.4.
Opinio doctorum dicentium satisfactionem extra charitatem factam non valere refellitur.ca.37.nu.2.
Opus sacramentale recedente fictione sortitur effectum. cap.37.num.3.

P

PApa a sacerdote, cui se subijcit, ualidè absolui potest, & quæ huius sit ratio.cap.17.nu.8.
Pap nullum habet superiorem.ca.19.nu.5.
Papa cum confessario dispensare nequit, vt confessionem reuelet.ca.32.nu.7.
Parochus quibus temporibus confessiones suorum audire tenetur, cap.23.nu.1.
Parochus toties parochianorum confessiones audire obligatur, quoties illi confiteri uolunt. ca.23.nu.2.
Parochus quo casu licitè matrimonio illos coniungere potest, inter quos impedimentum esse nouit.c.32.nu.10.
Parocho non fit præiudicium, ex eo quod sine licentia eius, ex Papæ, vel Episcopi licentia alieno confiteatur. cap.21.nu.3.
Parochianus domicilium in diuersis locis habens, cui cõfiteri debet.c.18.nu.3.
Parochianus in aliena parochia delinquens parocho loci confiteri non potest.ca.18.nu 6.
Pœnitens animo dispositus esse debet, vt Deo pro peccatis suis satisfaciat.ca.12.nu.27.
Pœnitens se ex uoto ad eadem peccata sæpius confitenda obligare potest. ca.25.nu.3.
Pœnitens cogi nequit, vt confessario licentiam det reuelandi confessionem.ca.31.nu.2.
Pœnitens quo casu ob alterius utilitatem confessario licentiam reuelandi confessionem dare poterit. ca.31. nu.6.
Pœnitens excommunicatus qui sciret, aut scire debet se à peccatis prius absolui non posse, & si absoluatur non ualet absolutio.cap.34.nu.5.
Pœnitens quo sensu in manus sacerdotis se ponere debere intelligitur. ca.38.nu.5.
Pœnitens religionis ingressum in pœnitentiam sibi iniunctã acceptare non tenetur.ca 38.nu.7.
Pœnitens ex contemptu, vel negligentia notabili pœnitentiam discrete impositam non adimpliens, peccat mortaliter.ca.38.num.8.
Pœnitentem in ipsamet confessione quænam confessarius interrogare debet.c.26.num.7.

Pœniten-

Index

Pœnitentesipsi an ad sigillum teneantur ca.30.nu.8.
Pœnitentia a confessario imposita,in peccato mortali facta,ualet.cap.37.nu.1.
Pœnitentia imposita debent esse discreta.ca.38.nu.3.
Pœnitentiæ Sacramenti definitio quænam sit. c.2.n.1.
Pœnitentiæ Sacramentum quando a Christo institutum. ibid.nu.2.
Pœnitentiæ Sacramentum quare a Christo institutum. ibid.nu.3.
Pœnitentiæ Sacramenti tres partes sunt, & quænam illæ sint.ibid.nu.4.
Pœnitentiæ a confessarijs impositæ, regulariter de operibus alias indebitis intelliguntur.ca.36.nu.5.
Pœnitentiam a confessario impositam pœnitens acceptare an,& quando tenetur.ca.38.num.1.
Pœnitentiam semel acceptatam pœnitens adimplere tenetur.ca.38.nu.2.
Pœnitentiam iniunctam non adimplens, an confessionem iterare teneatur.c.14.nu. 6.
Peccans Deo pro iniuria ei facta satisfacere tenetur. c. 36. num.3.
Peccata sua manifesta publicè confessario explicare nullus tenetur.ca.12.nu.20.
Peccata sua ne quis publicè confiteretur, statuit Leo Papa.ibid.nu.21.
Peccatorem, ut sacramenta conferat, communiter inducere non licet.ca.27.nu.2.
Peccatorem,quibus casibus, ut sacramentum ministret, sine peccato inducere licet.c.27.nu.3.
Persona complicis non est confitenda.ca.16.nu.4.
Persona cuius nomen pœnitens iustè, uel iniustè exprimit in confessione tacenda est. ca.30.nu.2.
Persona peccatoris confessi, nec ad capiendum consiliũ in re dubia manifestari potest.cap. 32.nu.13.
Personæ circunstantia an confitenda.cap.9.nu.5.
Peregrini cum licentia parochi peregrinantes,quibus cõfiteri possunt.ca.21.nu.6.
Petri ab Osma error circa institutionem confessionis.c.5. num.10.
Prædicans in mortali an mortaliter peccet.cap.27.nu.6.
Prælati exempti iurisdictionem quasi episcopalem in subditos suos habent.ca.19.num.4.
Priuilegium ita interpretandum est, ut aliquid præter ius commune operetur.cap.21.nu.2.
Proprij Sacerdotis nomine, in ca.Omnis, de pœnit. & remiss.quid intelligitur.ca.19.num.1.
Proprij sacerdotes quinam,& quot sunt.ca.19.nu.8.
Prudentia tam inquisitiua, quam iudicatiua, confessario necessaria est.cap.26.num.4.
Publicè peccans cum intentione, ut alium in peccatum inducat,circunstantiam hanc confiteri tenetur. cap.9. num.9.

Q

Qvilibet sacerdos in sua ordinatione iurisdictionem accipit iure diuino.cap.20.nu.3.

R

Ratihabitio proprij an,& quando sufficit,ut quis alteri ualidè confiteatur.ca.18.num 8.
Remedia afferuntur,quibus uti debet pœnitens, quando integrè confiteri non expediat.ca.16.nu.3.
Reuelare confessionem quando censetur confessarius. cap.26.uu.11.
Reuelatio confessionis sine licentia pœnitentis,est res per se mala,perinde ac mendacium.cap.32.nu.8
Reuelator confessionis non est confessarius dicens, ego absolui Ioannem a peccatis suis.ca.30.nu.5.
Reuelator confessionis non est confessarius, dicens,tale peccatum mortale audiui in confessione. ca.30.nu.6.
Richardi,& Syluestri opinio circa obligationem parochorum refellitur.ca.23.nu.3.

S

Sacerdos omnis, a quibuscunque peccatis, & censuris in articulo mortis absoluere potest.ca.24.nu.3.
Sacerdotes ante Concilium Trid. cuilibet sacerdoti confiteri poterant.ca.17.nu.6.
Sacramentum,a sacerdote existente in mortali,non parato,scienter petens mortaliter peccat.ca.27.nu.4.
Sacramentum in mortali ministrans mortaliter peccat. cap.27.num.8.
Sacramenta alia danti,vel accipienti sola contritio necessaria est,non confessio.cap.6.nu.10.
Satisfactio quot modis accipi potest.ca.36.nu.1.
Satisfactio quidnam sit,& qualiter definitur. c.36. nu.2.
Satisfactio qualiter à S.August.definitur.ca.36.nu.4.
Satisfactio quæ fit Deo pro peccatis, an rationem habeat iustitiæ.cap.36.num.7.
Scientia maior in confessario unius, quam alterius loci requiritur.cap.28.nu.3.
Scientia medica confessario est necessaria,& quænam illa sit.cap.28.num.7.
Scholares,mercatores,& peregrini,quibus confiteri possunt.cap.18 num.7.
Secretum confessionis Sacramentalis maius est quotis alio secreto,fortiusque ligat.ca.26.nu.13.
Secretum obseruare tenetur confessarius,& quæ huius sit ratio.cap.26.nu.10.
Secretũ non solus confessarius seruare tenetur.c.29.nu.1.
Secretum quinam præter confessarios obseruare tenentur.cap.29.nu.2.
Sententia excommunicationis contra furtum committentes lata quare morte illam proferentis expirat. capit. 22. num.4.
Sermo simpliciter probatus de primo actu intelligitur cap.22.nu.1.
Sigillum,seu secretum quare appellatum.c.26.nu.12.
Sigillum confessionis frangens grauius peccat,quam qui quoduis aliud sigillum uiolat.ca.26.nu.14.
Sigillum secreti confessionis fortius ligat,quam sigillum secreti naturæ.cap.32.nu.9.
Statutum Cistercienſium, quo confessi alijs confessarijs a superiore deputatis, iterum Abbati confiteri eadem teneantur,ut intelligendum.ca.25.nu.4.
Subiectio uoluntaria pœnitentis non sufficit ut ab alieno, sine proprij licentia,absolui possit.ca.20.nu.4.
Syluestri opinio de omittente circunstantiam ex ignorantia refertur.cap.11.nu.3.

T

TEmporis circumstantia an,& quando confitenda sit.9.nu.1.
Temporis circũstantia quibus casibus confitenda.c.9.n.4
Tricipiti ferro alium percutiens,qualiter id confiteri debet.cap.8.nu 10.

V

VAgabundi quibus confiteri possunt.ca.18.nu.2.
Verecundia an causa sufficiens sit,vt quis alteri sine licentia proprij confiteri queat.ca.18.nu.2.
Veritas rei ex mente authoris declaratur.cap.9.nu.12.
Via salutis per institutionem Confessionis non est arcta.cap.4.nu.6.
Vicarius episcopi licentiam dare potest,ut quis alteri sine proprij licentia confiteri possit.ca.21.nu.4.
Vicarius Rectoris alicuius ecclesiæ an licentiam concedere possit,ut quis alteri confiteatur.c.21.nu.5.
Vnico uerbo multa peccata explicari possunt.c.11.nu.5.
Voluntas confitendi non tantum ualet,quantum confessio actualis.ca.4.num.8.
Voluntas sumendi baptismum non æquipollet sumpto reali.ibid.nu.9.
Voluntas percutiendi clericum non sufficit ad incurrendam excommunicationem.ibid.nu.13.
Vniuntate una centum occidere uolens qualiter confiteri debet hoc peccatum.ca.8.nu.9.
Votum quo sensu pro facto reputatur.c.4.nu.7.

FINIS.

SACRAMENTI

POENITENTIAE SVMMA EX COMMENTARIIS

Doctoris Nauarri in septem distinctiones de pœnitentia collecta.

Authore R. P. D. GREGORIO SAYRO Anglo, Ordinis S. Benedicti Congreg. Casinensis Monacho.

De Pœnitentia, & varia acceptione eius. PRAELVDIVM.

POENITENTIAE nomen cum multiplex, & æquiuocum sit, varias eius significationes breuiter explicare oportet, vt de qua re agatur manifestũ sit. Pœnitere igitur in vniuersum significat, nolle fecisse, aut omisisse aliquid à se factum, vel omissum: quod dupliciter cõtingit, vel sine dolore, vt in beatis, quos sine dolore suorũ erratorum pœnitet; vel cum dolore, vt in viatoribus, qui non solũ nouit, sed ẽt peccasse dolẽt, iuxta illud Augustini, lib. de vera, & falsa pœn. c. 8. Pœnitere est pœnã tenere, & habetur, de pœni. dist. 3. c. pœnitentia. Pœnitentia itaque seu penitudo proprie habitũ virtutis, vel actũ benè pœnitẽdi de peccato significat, hoc est, nolendi fecisse, vel omisisse facere aliquid a se factũ, vel omissum: Improprie autẽ, & per metaphorã, seu metonymiã transfertur ad significãdũ sacramẽtũ pœnitẽtiæ à Christo institutũ, vt in ca. qđ in te. de pœn. & remiss. Magis aũt improprie per easdẽ figuras pœnã pœnitẽti à sacerdote in satisfactionẽ iniũctã significat. c. falsas. de pœn. dist. 5. & Naua. in Mã. prælud. 10. n. 1. 2. & in præl. de pœn. n. 3. & 4. Prout ergo pœnitẽtia proprie sumitur in pœnitẽtiã virtutẽ, & penitẽtiã Sacramẽtũ, recte a Theologis & a S. Th. 3. p. q. 85. ar. 1. & 4. dist. 14. diuiditur, de quib. in sequentibus suo ordine dicetur.

Quod Pœnitentia virtus sit, & quis actus eius, & quid sit. Cap. I.

SVMMARIVM.

Pœnitentia virtus quædam est, seu actus virtutis.
Pœnitentia virtus specialis est.
Pœnitentia ad virtutem iustitiæ reducitur.

QVod pœnitentia virtus sit, vel actus virtutis, scholastici Doctores cum Magistro in lib. 4 sent. dist. 14. & S. Th. 3. p. q. 85. ar. 1. ea firma rõne probant, qp oĩs actus a recta rõne directus ad aliq̃ virtutẽ pertinet, scđm Aris. 2. Ethic. actus vero pœnitẽtiæ directus est rõne, q̃ dictat dr̃e quẽ pœnitere eius, quod malefecit ad satisfaciendũ ei, quem offendit, & proinde virtus erit. Nauar. in c. pœnit. 1. de pœn. dist. 3.

2 Neq; solũ virtus est, sed ẽt virtus specialis, vt idẽ S. Th. vbi sup. ar. 2. hac rõne docet, qa species habituũ distinguuntur scđm spẽs actuũ, & vbi occurrit spãlis actus laudabilis, ibi ponidẽt spãlis habitus virtutis; actus vero pœnitentiæ veræ ea spãli rõne laudabilis est, quatenus intẽdit destructionẽ pctõrum, vt sunt offensa Dei sup oĩa dilecti. Vnde cõstat nõ esse charitatis actum: licet. n. possit esse actus a charitate imperatus; (sicut ẽt & omniũ aliarũ virtutũ actus esse possunt) non est tñ actus ab ea elicitus, cũ actus principalis elicitus ab ea sit dilectio Dei, vt S. Th. 2. 2. q. 27. ar. 1. oñdit; actus autem pœnitentiæ est nolitio, seu nolle peccasse, cũ dolore inde nascente ad vindicandã offensam Dei, quem actũ a dilectione alienum esse cõstat. Quamuis. n. interueniat amor Dei, ob quẽ peccasse dolet, hic tñ nõ interuenit principaliter, sed minus principaliter, vti circũstãtia quædã, vnũquodq; aũt a principaliori denominatur, vt optime S. Th. 1. 2. quæstio 123. ar. 1. ex Arist. 2 de aĩa ꝓbat. & Naua. vbi sup. n. 5.

3 Reducenda igitur est pœnitentia ad iustitiã, non illam, quæ est vera & specialis, & quæ est circa actus exteriores, & cõsistit in medio rei, per q̃ reddendum est æquale pro æquali, vt docet Aristot. 5. Ethic. & S. Tho. cõiter receptus 2. 2. q. 58. ar. 7. penult. & vt. sed ad illã, quæ est inter inæquales, quorũ alter subest alteri, qualis est inter Deum & creaturam rõnalem; inter patrem & filiũ, inter Magistrũ, & discipulũ 8. Eth. & S. Th 2. 2. q. 80. ar. 1. Satisfit. n. Deo per pœnitentiã, non quidẽ reddendo æquale pro æquali, iuxta illud Psal. 115. Quid retribuam Dño ꝓ omnib. quæ retribuit mihi? Sed reddendo id quod Deus ex sua infinita misericordia ꝓ sufficiẽti retributione acceptare dignatur.

4 Pertinet ergo ad iustitiam vindicatiuam, teste Augustino lib. de vera & falsa pœnitentia, ca. 8. & dicente, pœnitentiam esse quandam dolentis vindictam, punientem in se quod cõmisisse dolet; non quidem veram, per quam iudex habens veram iurisdictionem punit delicta aliorum in publicam vtilitatem, de qua agit S. Tho. 2. 2. q. 108. & etiam parochus, vel

alius confessarius habens iurisdictionem in confitentem sibi peccata, imponens ei pœnã, seu pœnitentiam salutarem, ex Trid. sess. 14. can. 9. & c. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remiss. & cap. sacerdos. de pœnit. dist. 6. Sed ad metaphoricam, per quam quilibet priuatus ad similitudinem prefatorum iudicum exterioris & interioris fori imponit sibi pœnam in vindictam offensæ diuinæ. Naua. vbi sup. nu. 6.

5 Est autem pœnitentia, vt ait Ambr. in quodam serm. quadrages. mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere. Quam etiam definitionem tradit Gratianus in c. ecce nunc tempus §. pœnitentia. de pœn. dist. 1. cui similem ponit S. Greg. Hom. 34. super Euang. & lib. 9. epist. 39. indict. 4. relatus à Magistro 4. distin. 14. Aliam vero definitionem pœnitentiæ (vt est virtus) tradit Naua. in c. pœnitentia de pœn. dist. 3. nu. 4. & 5. in hunc modum. Pœnitentia vera est virtus, vel actus virtutis plangendi legitime mala præterita, cum proposito legitimo non committendi plangenda, in finem placandi Deum offensum, & vindicandi offensam. Dicitur *virtus, vel actus*, loco generis, omnis. n. pœnitentia in hac significatione est virtus, vel actus virtutis, non tamen contra, omnis virtus, vel actus eius est pœnitentia. Et dixi, *virtus generaliter*, ad includendum etiam pœnitentiam à solo Deo supernaturaliter infusam, & naturaliter ex actibus pœnitendi quæsitam, sicut enim aliq; virtutes tam Theologicæ, quam morales infunduntur à Deo, etiam paruulis in baptismo, clem. 1. §. fina. de sum. Trinit. adiuncta glo. in verb. virtutes. Sic etiam eadem ratione & virtus pœnitentiæ. Dicitur *plangendi legitimè*, ideſt, cum dolore, contritione, vel attritione. Dicitur, *cum proposito non committendi plangenda*, ad declarandum non esse de substantia, & essentia pœnitentiæ, q̃ non committat plangenda, sed quod adsit propositum non committendi ea. Dicitur, *ad finem placandi Deum offensum*, ad significandum esse necessarium, vt id fiat amore Dei, & cum spe veniæ. ca. nemo potest. de pœnit. dist. 1. Dicitur, *ad vindicandam offensam*, ad significandum, q̃ sicut iudex punit alium delinquentem ad publicam vtilitatem pro delicto: ita pœnitens pro placatione Dei debet vindicare suum delictum ad satisfaciendum ei.

6 Necessaria vero fuit semper non solum tẽpore legis euangelicæ, siue gratiæ, sed etiam tempore legis naturalis, & scriptę, pœnitentiæ virtus, vel actus eius interior ad remissionem peccatorum mortalium. c. firmissime. d. 15. & c. omnis. de consecr. dist. 4. & Trid. sess. 14. ca. 1. & 4. est q; hæc virtus a solo Deo, tanquam a causa principali infusa, licet dispositiue incipiat à timore, & spe veniæ, & alijs actibus præparatiuis ad gratiam. Naua. vbi sup. num. 7. & 8.

Pœnitentia vt Sacramentum est, quid sit, & quas habeat partes. Cap. II.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiæ Sacramenti definitio quænam sit.*
2 *Pœnitentiæ Sacramentum quando a Christo institutũ.*
3 *Pœnitentiæ Sacramentum, quare a Christo institutum.*
4 *Pœnitẽtiæ Sacramẽti tres partes sũt, et quænã illæ sint.*

1 POEnitẽtia, vt Sacramẽtum est, definiri põt esse Sacramẽtum, quo Sacerdos sibi subdi tũ, rite & legitime confessũ peccata sua cũ iusto dolore, & proposito satisfaciendi absoluit ab eis. Naua. in Man. c. 22. n. 11. & in c. perfecta. de pœn. dist. 3. num. 4.

2 Institutũ aũt fuit Sacramẽtũ hoc a Christo Dño post resurrectionẽ suã illis verbis, Ioã. 21. Quorũ remiseritis peccata, remittũtur eis, & quorũ retinueritis, retẽta sunt. vt post scholasticos Doct. in 4. d. 14. & S. Th. 3. p. q. 81. luculẽter tradit Conc. Trid. sess. 14. p totã sessionem.

3 Hoc aũt fine præcipue institutũ est, vt homines mortaliter post baptismũ peccantes Deo reconcilientur, & proinde nihil prodest non baptizato, & rectè secũda tabula post naufragiũ a Cõc. Trid. sess. 6. de iustif. c. 14 & sess. 14. c. 2. & can. 3. appellatur. Sicut. n. primũ remedium mare transeũtib. est, vt conseruẽtur in naui integra, sc̃dm aũt est post nauẽ fractam, vt quis tabulæ adhęreat: ita ẽt primũ remedium in mari vitę huius est, quod homo integritatẽ suã seruet, secundum autem remedium est, si per peccatum integritatem perdiderit, quod per pœnitentiam redeat. vt S. Th. 3. p. q. 84. ar. 6. docet. & Nauar. vbi sup. nu. 6. & c. secunda. num. 1. de pœni. d. 1.

4 Huius aũt Sacramenti pœnitentiæ tres sunt partes, contritio, cõfessio, & satisfactio. de quibus Doctores Scholastici in 4. d. 14. & 15. & S. Th. 3. p. q. 81. & Conc. Trid. sess. 13. c. 13. & cã. 4. & alij fusius disputant. & Naua. cit. n. 7.

De Contritione quid sit. Cap. III.

SVMMARIVM.

1 *Contritio quid sit.*
2 *Contritio cur pœnitudo voluntaria sit.*
3 *Contritio qua ratione dolor maximus sit.*
4 *Contriti dolor est de proprio peccato commisso.*
5 *Contritio cum spe veniæ, & proposito non peccandi coniuncta esse debet.*
6 *Contritio, licet culpam tollat, obligationem tamen confitendi non tollit.*

1 COntritio est pœnitudo voluntaria cũ dolore maximo actuali, vel virtuali propry peccati commissi, quatenus est offensa Dei super oĩa dilecti, cum spe venię, & proposito nõ peccãdi amplius falte mortaliter, & confitendi, & satisfaciẽdi vt minimũ virtualiter Naua. in Man. c. 1. num. 1. & in ca. perfect. num. 7. de pœn. dist. 3. In qua definitione duodecim particulæ, hoc modo intelligendæ sunt.

Primo

2 Primò enim dicitur vt sit *pœnitudo*, id est, nolle feciſſe aliquid a ſe factũ, vel non omiſiſſe aliquid à ſe omiſſum. eſt enim contritio actus pœnitendi, & nolendi peccaſſe.

Secundo dicitur vt ſit *voluntaria*, ad differentiã pœnitentiæ violentæ quæ eſt in damnatis, quæ ad remiſſionem peccati nõ ſufficit, ſicut nec illa ſatis eſt, quę naturaliter, & ſubito ſine vlla deliberatione puenit, talis.n. nõ eſt actus voluntarius, vt ſcribit S. Thom. 1. 2. q. 6. ar. 1.

Tertiò dicitur *cum dolore*, ad differentiã pœnitentiæ ſine dolore in Beatis, qui ſine vllo dolore meminerunt peccatorum commiſſorũ, & nollet illa admiſiſſe. Præterea ad differẽtiã pœnitẽtiæ, quę reperitur in eo viatore, qui nollet peccaſſe ſine actuali conſideratione, qđ ipſe id perpetrauit, ſine qua non naſcitur dolor.

3 Quartò dicitur, *vt dolor ſit maximus*, quod tamen non ità intelligitur vt ſit ſummè intenſus, nullus enim dolor tam intenſus eſt, quin augeri poſſit; neq; intelligitur, vt doloriſte omnes alios dolores ſuperet, ſiquidem neceſſum nõ eſt, vt damnatorũ dolores ſuperet, qui omnes huius mundi dolores facile vnicunt, c. fin. de pœn. d. 7. Neq; vt adæquet Chriſti dolorẽ acerbiſſimũ, qui maior erat omni alio huius ſeculi dolore ſecundũ S. Th. 3. p. q. 46. ar. 6. Imò nec debet eſſe intenſior quolibet alio dolore cuiuſuis mali; ſed debet eſſe maximus quoad æſtimationẽ, id eſt, quod malit toleraſſe, aut tolerare omnia mala, q̃ mortaliter peccaſſe.

Quinto dicitur, quod ſit *dolor actualis vel uirtualis* vt enim ait Scot. 4. d. 14. q. 1. ar. 10. ſufficit actus, qui licet non ſit pœnitentia talis formaliter, eſt tamẽ virtualiter, qualis eſt actus peccatoris, quo ex Dei amore vult ſubire martyriũ ſibi repẽte oblatũ, ſine peccatorũ memoria. Imò quilibet amor Dei, quo plus, q̃ alia oĩa diligitur, virtualis eſt peccatorũ pœnitẽtia.

4 Sexto dicitur, vt ſit *dolor proprij peccati commiſſi*, ad differentiam doloris de peccato alieno, & ad bgnificandum, quod non eſt opus vt ſit de peccato futuro, licet intentio, ſeu propoſitum non peccãdi amplius, vtrumq; complecti debeat, nimirum prẽteritum, ne illud iterum cõmittat, & futurum, vt illud non admittat.

Septimò dicitur, *Prout eſt offenſa Dei*. Hoc enim principale eſſe debet in pœnitente. Quãuis enim malum non ſit pœnitere metu infamiæ, aut pœnæ, plus tamen pœnitere debet de peccato, vt eſt offenſa Dei.

Octauo dicitur, *Super omnia dilecti*, quoniam amor Dei, niſi maior ſit quam quiuis alius cuiuſcunque rei (ſaltem quoad firmitatem, & æſtimationem) non ſufficit.

5 Nonò dicitur, *cum ſpe veniæ*, Quia ſine illa ſaltem virtuali non contigit venia. vt ex Concil. Trid. ſeſ. 14. c. 4. & c. ſceleratior. de pœn. diſt. 3. colligi poteſt.

Decimò dicitur, *Cum propoſito non peccandi amplius* (ſaltem mortaliter) quia ſine eo nõ ſufficit, vt ſentit S. Ambr. & habetur. c. pœnitentia 1. de pœn. diſt. 3. licet enim pœnitudo non ſe extendat ad peccata nondum perpetrata; requiritur tamen ſaltem propoſitum vitandi in poſterũ omnia, & ſingula peccata mortalia. Non tamen neceſsarium eſt, vt quis credat ſe amplius nõ peccaturum mortiferè; hoc enim ſapit ſuperbiam; ſatis enim eſt nolle amplius mortaliter peccare, & id efficere ope diuina proponat. Dixi autem, mortaliter, qua nõ eſt neceſse habere propoſitum nunquã peccandi venialiter. arg. c. ſepties, de pœn. diſt. 3.

6 Vndecimò dicitur, *Cum propoſito confitendi*, Quia licet contrito dimittat peccata quoad culpam, non tamen tollit obligationem confitendi ea proprio Sacerdoti. vt ſatis cõſtat ex ijs, quę Conc. Trid. ſeſ. 14. c. 1. tradit.

Duodecimò dicitur, *Et ſatisfaciendi*, quia ad remiſſionem peccati non ſufficit noua vita, & ceſsatio à peccato, aut quod doleat de peccato iam admiſso, ſed neceſse eſt vt propoſitum habeat Deo ſatisfaciendi pro offenſa, & iniuria ei per tranſgreſſionem præceptorum eius irrogata. Nau. in Man. ca. 1. num. 11. & in cap. ſatisfactio. num. 1. de pœn. diſt. 3.

Præter cordis contritionem neceſſaria eſt confeſſio in re, vel in voto. Cap. IV.

SVMMARIVM.

1 *Gloſſæ error circa neceſſitatem confeſſionis.*
2 *Confeſſio præter contritionem, ad ſalutem neceſſaria.*
3 *Confiteri omittens ex contemptu, vel negligentia, peccat mortaliter.*
4 *Auctoritates quædam ſcripturæ explicantur.*
5 *Lachrymæ, quo ſenſu lauare peccatum dicuntur.*
6 *Via ſalutis per inſtitutionẽ Confeſſionis nõ eſt arctata.*
7 *Votum, quo ſenſu pro facto reputatur.*
8 *Voluntas confitendi non tantum valet, quantum confeſſio actualis.*
9 *Voluntas ſumendi baptiſmum, non æquipollet ſumptioni reali.*
10 *Voluntas ſumendi Euchariſtiam, non æquiparatur ſumptioni eiuſdem.*
11 *Voluntas patiendi martyrium, non tantum valet, quantum ipſa paſſio.*
12 *Voluntas teſtatotis legantis non tanti valẽt, ac legatum reipſa factum.*
13 *Voluntas percutiendi clericum non ſufficit ad incurrendam excommunicationem.*

1 QVamuis Gloſsa 1. & 2. in capi. lachrymæ. & Gratianus de pœn. diſt. 1. ferè per totam excuſari putent homines à confeſsione per contritionem, ità vt habita ſemel contritione, peccata adeo remitti credant, vt non requiratur confeſſio tempore debito facienda, quod probant ex cap. Petrus. de pœn. diſt. 1. vbi S. Ambr. in Luc. 22. dicit Petri peccatum in negando Chriſtum ſine confeſsione dimiſsum fuiſſe. & cap. lachrymæ. vbi S. Chryſ ait lachrymas lauare delictum, quod pudor eſt confiteri. & ca. Sacrificium Deo, vbi docet ſolam contritionem ſuffeciſse Dauidi ad delendum peccata. & ead. diſt. in cap. Dixi. & ca. Magna. habetur qualiter idem propheta Pſalm. 31. dicere videtur remiſsum fuiſſe ei

peccatum, ex eo ſolùm quod propoſuerat cõfiteri peccatum. & S. Aug. in Pſal. 31. expreſſe affirmat, magnam eſſe Dei pietatem eo quod ad ſolam promiſſionem confeſſionis dimiſerit peccata.

2 His tamen non obſtantibus certa fide tuendum eſt, quod licet ſola cordis contritione remittantur peccata ſine actuali confeſſione, is tamen, cui cõdonantur, tenetur illa tempore debito (ſi facultas adſit) confiteri. Id quod hac ratione probatur; Quia contritio nequit eſſe legitima ſine propoſito implicito, vel explicito, ſine actuali, vel virtuali rite cõfitendi, perfecteq; ſatisfaciendi tempore debito, adeo qđ Conc. Trid. ſeſſ. 14. ca. 4. definierit hanc reconciliationem peccatoris, quę per ſolam contritionem conungit, nõ eſſe ipſi cõtritioni aſcribendam; ſed ſacramẽti voto, quod in ea includitur: intelligendo per votum Sacramẽti propoſitum legitimè confitendi, & rite Sacramẽtum pęnitentiæ accipiendi, quod formaliter in hac abſolutione Sacramentali à cõfeſſario faciẽda cõſiſtit. Nau. in præl. n. 6. & 7 de pęni. ceterũ votum, ſeu propoſitũ cõfitendi, & ſatiſfaciendi virtuale, licèt nõ ſit expreſsũ, ſufficit.

3 *Neque* ſolũ peccat mortifere non confitendo peccatum, per contritionem deletum, cum per cõtemptum omittit confiteri, ſed etiamſi omitteret cõfiteri per ſolam negligentiã, ſine vllo contemptu admiſſam; ſicut etiam peccat non cõfitendo tẽpore debito per negligentiã peccatũ, de quo nõ erat legitimè cõtritus. Nec ſolũ mortaliter delinquit, qui præceptũ obligans ſub peccato mortali infringit, non adimplendo per contemptũ illud; ſed ẽt non adimplendo per negligentiam. Nau. cit. num. 8.

Neq; repugnat eum, qui reſtituitur in Dei gratiam per contritionem, teneri ad confitendum offenſam, cũ & is, cui crimen in foro laico ea lege cõdonatur, vt vnum annum in bello militet, à die quidem condonationis in gratiam Regis redit, tenetur tamen militare illum annum. Nau. in Man. c. 1. nu. 10.

4 Auctoritatibus vero in contrarium allatis facile eſt reſpondere, Hæc enim omnia, ſicut & illa Ezech. 18. In quacunq; hora ingemuerit peccator, vita viuet, & non morietur. & Pſal. 50. Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies: quę contritionem, atq; votum, ſeu propoſitum confitendi tantũ requirũt, & non actualem confeſſionem; de tempore præcedente paſſionem Chriſti loquuntur, in quo nondũ erat Sacramentalis confeſſio inſtituta, nec præcepta: & ita non requirebatur tunc ſacramentalis confeſſio, nec propoſitum eã faciendi ad hoc, vt remitterentur peccata, ſicut & tuno remittebantur peccata ſine baptiſmo aquę, & propoſito ſumendi illum, quia nondũ erat ille inſtitutus, neq; pceptus. Nau. in præl. nu. 3. de pęn. vnde nec peccatorũ remiſſiones factę à Chriſto M. Magdalenę, latroni, & alijs aliquid huic veritati obſtant, cum & ipſæ ante inſtitutionem Sacramenti pœnitentiæ (qđ poſt Chriſti reſurrectionem inſtitutũ, & præceptum fuit, Ioan. 21. & Trid. ſeſſ. 14. c. 1. & 5. & can. 1. 3. & 4.) factæ fuerunt; & etiam quia factæ à Chriſto fuerunt, qui propter excellentem poteſtatem, quam habuit effectũ Sacramentorum ſine Sacramentis conferre poterat. Contritio igitur Dauidis, cum ante inſtitutionem Sacramenti pœnitentiæ fuerit, illi ſatis erat ſine confeſſione. Idemq; de S. Petro dicendum eſt, cõſtat enim negationem illam ante Chriſti paſſionem, & proinde ante Sacramenti huius inſtitutionem fuiſſe: & ideo negationem illam ante Chriſti mortem factam, & amaro fletu dimiſſam, Matt. 6. Luc. 22. Ioan. 18. Sacramentaliter confiteri poſtea Petrus non tenebatur. Sed neque S. Ambroſius vnquam dixit Petrum non fuiſſe confeſſum, ſed tantum docet, non legiſſe ſe in Euangelio, quod ille confeſſus ſit, ex quo tamen non ſequitur non fuiſſe confeſſum, multa enim, & ab Apoſtolis, & à Chriſto facta, & dicta ſunt, quæ tamen non ſunt ſcripta Ioan. 21. Nau. in ca. lachrymæ. num. 1. & 2. de pœn. diſt. in. 1.

5 Ad illud vero caput lachrymę. Reſpondetur S. Chryſoſtomum dicere lachrymas lauare peccatum, non tamen excludit confeſſionem, aut ſatisfactionem, quaſi dicere vellet ſufficere ſolas lachrymas, aut contritionem ſine cõfeſſione debito tempore, ſed adiuncta Sacramentali confeſſione, & ſatisfactione; ſicut nec excluderet fidem, ſpem, & charitatẽ, ſine quibus peccatum deleri nequit. Sicut, & Paulus dicens, quem fide iuſtificari. Rom. 3. & 5. noluit dicere, id fieri ſola fide, ſed adiuncta ſpe, & charitate. Nau. vbi ſup. nu. 6.

6 Neque obſtat, quod per inſtitutionem Sacramentalis confeſſionis, videtur imminutũ eſſe remedium antiquum quærendi veniam peccatorum per ſolam contritionem; ante illius enim inſtitutionem non erat neceſſarium propoſitum actuale, nec virtuale ſacramẽtaliter confitendi, nunc autem ſic; Reſpondetur enim quod parum aut nihil augetur difficultas, cum tam, vel parum minus facile valeat quis concipere dolorem ſuorum peccatorum cum propoſito actuali, vel virtuali ſumendi hoc Sacramentum, quàm ſine illo, vt palam eſt. Et quia multum augetur vtilitas, cum per minorem dolorem, ac contritionem peccatorum quęratur remiſſio, adiunctis confeſſione, & abſolutione, quam illis non adiunctis olim quærebatur, immo etiam per illorum adiunctionem ſæpiſſimè fit de attrito contritus. vnde multi certo modo attriti ante paſſum Chriſtum, per ſuam attritionem peccatorum ſuorum veniam conſequebantur; qui tamen nũc eodem modo attriti, ſumpto Sacramento, eã conſequuntur, vt Caietan. tomo 1. opuſcul. tract. 4. quæſtio. 1. colligitur, quam etiam doctrinam Synodus Triden. ſeſſ. 14. cap. 6. & can. 9. probare videtur, quatenus eum damnat, qui dixerit abſolutionem Sacramẽtalem Sacerdotis non eſſe actum iudicialem, ſed nondum miniſterium declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti. Nau. in prælud. de pœnit. nu. 5.

7 Sed

7 Sed neque ſolemne illud dictum, *Votum pro facto reputatur*, id eſt, voluntas, vel propoſitum faciendi pro facto habetur, quod ex S. Auguſtino in Pſalm. 31. collectum, in ca. Magna. de pœn. di. 1. ponitur, quicquam huic veritati repugnat; ſiquidem axioma hoc vniverſaliter, abſolutè loquendo falſum eſſe conſtat.

8 Primo. n. licet voluntas cõfitendi (ſi deſit facultas id faciendi) ſufficit ad remiſſionẽ peccatorum, nõ tamen valet tantum ipſa ſola voluntas, quantũ valet confeſſio reipſa facta. voluntas. n. confitendi etiamſi deſit facultas id faciendi, non excuſat a confitendo peccatum tempore debito, cum acceſſerit facultas id faciendi; confeſſio autem realiter facta ſic. Nec voluntas confitendi abſolutionem Sacramẽtalem, quæ dat gratiam ex opere operato, meretur, nec ex attrito facit contritum, ſicut ipſa confeſſio, abſolutione ſubſecuta.

9 Secundo voluntas ſumendi baptiſmum nõ æquipollet ſumptioni reali. c. ſine pœnitẽtia. de conſec. d. 4. Per realem enim ſumptionem remittuntur omnia peccata tam mortalia, quã venialia, & originale quoad omnem pœnam illis debitam, ca. debitum. de baptiſmo, & eius effectu. & c. baptiſmi vicem. de conſec. diſt. 4. & Trid. ſeſ. 14. ca. 1. non tamen per ſolam voluntatem ſumendi illum. d. c. baptiſmi vicem.

10 Tertio nec voluntas ſumẽdi Euchariſtiam æquiparatur ſumptioni eiuſdem, quia licet p talem voluntatem aliqua gratia cõferatur, cũ ſit meritoria ex opere operantis, efficacior tamen, & maior per actualem ſumptionẽ gratia ſacramẽtalis infunditur ex opere operato. Et per ſumptionem realem fieri poteſt de attrito contritus, immo etiam, & peccata venialia remittuntur, vt docet S. Tho. 3. p. q. 79. ar. 3. & 4. & c. iteratur. de conſecr. diſt. 2. non autem per ſolam voluntatem ſumendi eam. Nau. in cap. Magna. nu. 5. & 6. de pœn. diſt. 1.

11 Quarto nec voluntas patiendi martyrium tanti effectus eſt, quanti paſſio ipſa c. Nullus. de pœn. d. 7. & c. baptiſmi vicem, de conſe. d. 4. per paſſionem. n. remittuntur omnia peccata quoad omnẽ pœnã, tã purgatorij, quã inferni, nõ aũt per ſolã patiendi voluntatẽ ſecundum S. Th. 3. p. q. 68. ar. 2. ad 2. & q. 87. ar. 1. ad 2. ſed & aureola, quæ datur pro martyrio prouenit ex opere operato, & non ex ſolo opere operãtis. vt colligitur ex S. Thom. 4. diſt. 49. q. 5 ar. 1. de ſubſtantia enim & eſſentia martyrij eſt, vt actu mors pro Chriſto ſubeatur, vt docet S. Tho. 2. 2. q. 124. ar. 4. & Nau. vbi ſupra. nu. 7. & 22. & in c. Importuna. nu. 5. & 7. eod. diſt.

12 Quinto voluntas teſtatoris legantis, & ſubẽtis vt aliquot Miſſæ pro anima ſua poſt mortẽ eius dicantur, reputatur pro facto; quia licet quoad præmiũ eſſentiale viſionis Dei tantum poſit ei legatio, ſeu iuſſio ſine illius exequutione quantum illa exequuta: non tamen quoad præmiũ accidentale, quoad ex opere operato illarum Miſſarum prouenit, vt colligitur ex S. Tho. 4. d. 45. q. 1. ar. 1. quæſtiũ. 3. Nau. cit. n. 23.

13 Sexto, nec voluntas feriendi clericum tantum operatur, quantũ actualis percuſſio: non enim attentans clericum ferire excommunicatus eſt, ſed qui actu ferit. Gloſſ. in cap. ſiquis pulſatus. de pœn. d. 1. & Nau. in c. ſi quis pulſatus. nu. 2. de pœn. d. 1. Neq; attentans occidere hominem, ſi non occidit, nec mutilat eum, eſt irregularis. Gloſ. & communis in c. ſi aliquis. de homic. & in c. ſicut ex litterarum. eod. ti. & Nau. in c. ſi quis periculoſe. nu. 6. de pœn. d. 1. Neque qui venit animo infringendi oſtia Eccleſiæ, & non frangit, eo quod forte alius ea fregerat incurrit in excommunicationem. c. conqueſtus. de ſent. excom. vt docet Cardi. in Clem. 1. q. 3. de pœn. & Nau. in c. ſi quis. nõ dicam. nu. 8. de pœn. diſt. 1. Neque qui habet voluntatem alienandi bona Eccleſiæ incurrit pœnam Clem. 1. de reb. Eccleſ. non alien. quã tamen incurrit actu alienans contra formam canonis. Nau. vbi ſup. n. 11. vnde in vniverſum verũ non eſt voluntatem pro facto reputari.

De Confeſſione, ſecunda parte Sacramenti pœnitentiæ, quid ſit, & quo iure inſtitia. Cap. V.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio Sacramentalis quid ſit, & quare* articularis *appellatur.*
2 *Peccata propria, non aliena in confeſſione explicanda.*
3 *Confeſſio Sacramentalis a Chriſto inſtituta.*
4 *Neceſſitas confitendi peccata, vnde colligitur.*
5 *Confeſſio Sacramentalis, nec in paradiſo inſtituta, nec iure naturali inducta eſt.*
6 *Confeſſio Sacramentalis à puro homine, aut lege humana inſtitui non poterit.*
7 *Confeſſio Sacramẽtalis inſtituta nõ fuit in lege veteri.*
8 *Confeſſio Sacramentalis à S. Iacobo inſtituta non eſt.*
9 *Error Gloſſæ circa inſtitutionẽ Sacramenti pœnitentiæ.*
10 *Petri ab Oſma error circa inſtitutionem confeſſionis.*
11 *Error Melchioris Cani circa neceſſitatem confeſſionis exterioris in omni lege.*
12 *Error alius Gloſſæ refertur.*

1 CONfeſſio Sacramẽtalis, quæ ſecũda pars Sacramenti eſt, & quã aliqui *auricularem* vocant eo, qđ voce, & in aurem ſecreto fiat, definiri põt qđ ſit *accuſatio peccatoris ſecreta de ſuis peccatis, coram proprio Sacerdote, vt ab illis Sacramentaliter abſoluatur.* Nau. in Man. c. 2. nu. 1. & in c. præfata. num. 8. de pœn. diſt. 3.

Dicitur, *accuſatio Sacramentalis*, ad differentiã accuſationum, & confeſſionum iudicialium, & extraiudicialium, quæ non ſui accuſandi gratia, ſed alios ob fineſ fiunt.

Dicitur *ſecreta*, tum ad differentiã confeſſionis, quæ fit initio Miſſæ, & ad primam, & completorium, & aliàs ſæpiſſimè; tum etiam ad ſignificandum quod non debet neceſſariò publicè fieri, quamuis ſic facta valeret.

2 Dicitur, *de ſuis peccatis*, ad reiiciendam illam, qua quidam ſe de ſuis virtutibus, quidam vero de peccatis alienis accuſant. cap. omnis. de pœn. & remiſſ. vbi dicitur *peccata ſua*.

Dicitur, *Sacerdoti proprio*, quia cõfeſſio q̃vel fit laico, vel Sacerdoti non proprio, Sacramẽ-

talis non est, cum tales iurisdictionem in foro conscientiæ super pœnitentem non habeant. c.omnis.de pœn. & remiss.c.placuit de pœn.d. 6.& Trid.sess. 14.c.5.&.6.

Dicitur, *ut ab illis absoluatur*, cum enim essentia Sacramenti pœnitentiæ in absolutione cõsistat,illa, quę fit propter alium finem,nõ est Sacramentalis accusatio.

3 Fuit autem confessio Sacramentalis institu ta à Christo,Ioan.20.illis verbis. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis,& quorum retinueritis,retenta sunt*. Quicumq; enim potestatem aliquã cuipiam concedit, concedere videtur etiã ea, sine quibus illa exerceri non potest.l.2. ff. de iurisd.om.iud.& proinde cum præfatis verbis Christus Apostolis suis, & eorum successoribus potestatem absoluendi à peccatis dederit illis consequenter potestatem dedit illa audiendi,& cognoscendi, an ligari, vel absolui debeant,cum non nisi dere cognita quispiam iudicare possit.l.de qua re.ff.de iud.Nauar in princip.dist.5.de pœn.nu.28.& 29.

4 Hinc infertur primo necessitas confitendi peccata,frustra enim data à Christo fuisset Sacerdotibus talis potestas absoluendi a peccatis, nisi constringerentur etiam homines sua peccata illis confiteri, vnde alia est potestas quæ datur Sacerdotibus ad ligandum, & soluendum,& alia potestas iudicum, quos *Chartularios* vocant,de quibus agit Bart. in l.1.ff.de iud. qui illorum tantummodo causas audire possunt,qui coram ipsis elegerint litigare;neminem autem,si noluerit, ad litigãdum corã illis compellere possunt. Sacerdotes enim ita à Christo iudices constituti sunt, vt ligare, & soluere possint, adeo vt homines eis peccata sua cõfiteri tenentur,si saluare velint; frustra enim daret eis Christus potestatem soluendi, nisi etiam,& ligandi daret, & consequenter alijs necessitatem eis confitendi imposuit, vt satis ex Conc.Tri.sess.14.can. 4.cõstat. & Nauar.cit.nu,30.

5 Infertur secundo.confessionem Sacramentalem non esse in Paradiso institutam,neque esse iure naturali inductam;sic enim communis esset omnibus gentibus.c. Ius naturale. d. 1. lex autem confessionis non est communis apud omnes gentes, immò apud nullũ genus hominum in vsu fuit anteChristum,à quo institutum fuit hoc Sacramentum, vt tradunt Doctores in 4.dist.1.& nuper expressit Conc, Trid.sess.7.can.1.de Sacramen.in genere,Sed neq; in paradiso vlla alia lex fuit, nisi illa de non vescendo de arbore scientiæ boni,& mali.Nau.cit.nu.3.Et quamuis pœnitere quodam modo sit iuris naturæ,omnes enim gentes erasse pudent, & lege ipsa naturæ ad erratorũ pœnitudinem tenemur; Hoc tamen solum ostendit pœnitentiã illam quæ est virtus,secundum naturam esse,vt docet S.Thom.3.par. q. 85.ar.1 & rem quandam esse lege naturę prę ceptam,(natura enim recta docet,vt qui peccauit, pœniteat) non tamen exinde colligitur confessionem Sacramentalem, seu pœnitentiam prout Sacramentum est; lege naturæ instituta,aut præceptam esse.

6 Infertur tertio Sacramentum hoc ita à solo Christo institutum esse, vt a nullo puro homine,aut lege humana institui possit, vt satis et Conc,Trid.sess.7.can.1 & sess. 14. can.1. & S. Thom. 3.par.q. 64.art. 1.& 2. & alijs Doctoribus in 4.dist.1.colligi potest, & ratio manifesta est,quia confessio Sacramentalis non solũ fieri debet de actibus externis,sed etiam de internis, quæ nec verbo, nec scripto, nec facto foras prodierunt,vt tradit Trid.sess.14.c.5.ca non. 7. Nulla vero humana potestas est, quæ actus interiores præcipere, aut punire potest. c.cogitationis.de pœn.dist.1.& ca.erubescant. d.31.Immo etiamsi per confessionem constaret iudici de peccato interno alicuius,non tamen ob illud eum punire potest, vt docet Palud.4.dist.17.quæst.2.& ideo nulla lege humana institui,aut præcipi potuit confessio Sacramentalis, quæ de peccatis etiam internis facienda est. Nau.cit.n.19.20. & 21.nulla enim potestas præcipit aliquid,cuius transgressionẽ punire nequit.c.2.de const.in 6.

7 Infertur quarto erasse eos, qui dixerunt confessionem institutam fuisse Iosuè c.7.cum illi misero dixerat Achior, *Fili mi da gloriam Domino Deo Israel,& confitere,ac indica mihi, quid feceris,ne abscondas.*. Qui mox confessus lapidibus obruitur. Ibi enim de confessione iudiciaria agitur, quæ multum ab hac Sacramentali differt. Et quia illa non fuit omnium peccatorũ, sed solũ vnius: Sacramentalis vero est omniũ. c.omnis de pœn. & remiss. & quia Sacramentalis à solo Christo instituta est.

8 Infertur quinto erasse etiam eo,qui voluerunt Sacramentum pœnitentiæ à S.Iacobo c. 5.suæ epistolę institutum esse,illis verbis. *Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem,vt saluemini* Nullum enim Sacramentum, aut pars essentialis eius, qualis est confessio, ab homine puro institui pôt, & multo minus à S.Iacobo,qui minor fuit S.Petro,c.ita Dñs. 19.d.c.in nouo,21.d.nõ.n.decuit Ecclesiã Romanam,cui Petrus præfuit, à Hierosolymitana,cui Iacob præerat,c.Iacobus. de consecra. dist.1.ligari. Nau.cit.nu 12.& 13.

9 Infertur sexto, erasse glosam summa de pœn. dist. 5. quæ docet integram peccatorum confessionem,nulla veteris,aut noui testamẽti auctoritate,sed sola Ecclesiæ vniuersalis traditione institutam, & inductam esse; quam glosam secutus est Pan.in c.omnis.de pœn.& remiss.col.5.nu.18. & etiam Decius in c. Iane. 2. de offic. delegat. quæ opinio ab omnibus, maxime autem à Dur.& Maior.4.d.17.reprobatur. Nau.cit.nu.15.

Infertur septimo errare Caiet.qui in Ioan. 20.docet confessionem sacramentalẽ à Christo quidem institutam esse non tamen præceptam; siquidem frustra omnino à Christo data esset Sacerdotibus potestas audiendi confessiones nisi alijs imposita esset illa confitendi necessitas.Nau.cit.nu.31.

10 Iufertur octauo, erasse etiam Petrum ab Osma, qui tempore Sixti IV. Salmanticæ, ac in

in aliquot alijs Hispaniæ locis docuit, confessionem Sacramentalem ex instituto humano & Ecclesiæ traditione cepisse, & peccata mortalia quoad culpam, & pœnam alterius seculi, absq; confessione, sola cordis contritione, prauas vero cogitationis sola displicentia deleri; Sacramentum quoque Pœnitentiæ, quantum ad collationem gratiæ naturæ, non autē institutionis noui testamenti existere. Quæ omnia a Sixto IV. damnata fuerunt, Nau. cit. num. 31.

11 Infertur nono falli Canum, qui in relect. de Sacramentis, docet pœnitentiam, & confessionem exteriorem, non solum tempore legis Euangelicæ, sed etiam legis naturæ, & scriptæ ad salutem fuisse necessariam, actu quidem si adesset facultas confitendi, & voto, & proposito, si deesset. Nau. in prælud. nume. 3. de pœn.

12 Infertur decimo errasse glossam summa de pœn. dist. 5. dicentem apud Græcos non fuisse in vsu confessionem Sacramentalem, vt fuse docent Scotus 4. dist. 17. & etiam Concilium Colonien. fol. 151 §. restat, cum multis sequētibus Nau. in tertiam partem. glos. num. 3. de pœn. distin. 5.

De tempore, quo tenemur ad contritionem, & confessionem. Cap. VI.

SVMMARIVM.

1 *Contritio de præcepto non est, quoties peccata memoriæ occurrunt.*
2 *Contritionis, & confessionis præcepta affirmatiua sunt.*
3 *Dauidis exemplum de confessione, quid probat.*
4 *Contritio de præcepto non est, quoties peccata obiter in mentem, & memoriam veniunt.*
5 *Peccata venialia non sunt necessariò confitenda.*
6 *Contritioni nullum tempus determinatum est attenta sola lege diuina.*
7 *Peccatum nullo tempore placere debet.*
8 *Conteri, & confiteri tenetur homo in articulo mortis.*
9 *Conteri, et confiteri tenetur existens in mortali ante Eucharistiæ sumptionem.*
10 *Sacramenta alia danti, vel accipienti sola contritio necessaria est, non confessio.*
11 *Adultus sine contritione baptismum accipiens peccat.*
12 *Confitens absque contritione, aut attritione peccat.*
13 *Confessio quare in præsbyterio suscipiendo præmittenda.*

QVia maxima est inter contritionem, & confessionem connexio, de tempore, quo vtrumque obligat, breuiter dicendum est. Et quidē Primò, non tenemur sub pœna noui peccati contritionem habere, aut cōfiteri, quādo plenè ac practicè peccatum memoriæ occurrerit, id est, ita vt abominandum, detestandum, aut amplectendum sit, sed satis est vt peccatum non placeat, licet neq; displiceat, vel etiam displiceat, ita tamen vt illa displicentia non perueniat ad illum gradū, quē contritio requirit, & vt confiteatur tempore debito. Adrianus VI. Papa. in 4. de confessione, quæst. 3. colum. 2. & Caietan. in opus. tract. 18. q. 3. Naua. in 3. p. glos. nu. 11. de pœn. dist. 5. Non enim tenetur quis plus ad conterendum peccatum, quam ad diligendum Deum, ex Paludano 4. dist. 17. q. 1. col. 3. versi. secunda cōclusio: at si cui Deus occurrat speculatiue nō tenetur ipsum tunc diligere: ergo neque peccata speculatiue occurrentia conterere tenetur, quia similium idem est iudicium. cap. dudum. 3. de elect. Præterea nimis durum esset dicere, quod toties de nouo peccaremus mortaliter, quoties memoriæ occurrerent peccata præterita nisi de eis conteramus.

2 Deinde præcepta affirmatiua, qualia sunt de conterendo, & confitendo peccata mortalia, non obligant ad semper, sed aliquo tempore determinando ab habente potestatē determinandi; Nulla autem lege determinatum est, vt statim post peccatum commissum, vel eius habitam memoriam, sub noui peccati pœna exeamus a peccato per contritionem, aut sacramentalem confessionem. Præterea sicut lex de baptizando non obligat catechumenos, vt statim baptizentur, immo iure duobus tantum anni temporibus baptizari solent. ca. duo. de consec dist. 4. & lex de communicando non obligat nisi pro certo anni tempore, c. omnis. de pœn. & remiss. ita neque lex de habenda contritione, aut confessione facienda statim obligare dicetur. Nau. cit. nu. 7. & 8.

3 Neque obstat, quod legitur Dauidem statim confessum esse peccatum suum, quando à propheta Nathan de eo monebatur 2. Reg. 11. Multa enim fecit Dauid ad quæ nos non tenemur. Quod autem in Eccles. 5. dicitur. *non tardes conuerti ad Dominum, neque differas de die in diem:* consilium, non præceptum; vtilitatem, non necessitatem continet, secundum Alex. Alens. 4. p. q. 77. memb. 4. ar. 1. Nau. cit. nu. 15.

Quod vero obligatus ex delicto, statim satisfacere teneatur, fur enim semper dicitur esse in mora l. in re furtiua. ff. de cond. furt. & ideo qui peccat statim conterere, & confiteri tenetur, non omnino sufficienter propositum probat; siquidem ex delictis duæ vt plurimum nascuntur obligationes, vna, qua damnū passo a nobis illatum restituere tenemur, & hoc statim fieri debet vt bene probat argumentū, & etiam pluribus docet S. Thom. 2. 2. q. 62. ar. vlt. & ibi Caiet. Altera, qua reipublicæ, vel iniuriam passo tenemur non pro bonis, quę abstulimus, sed pro iniuria illata satisfacere, & ad hanc pœnam soluendam, siue corporea, siue pecuniaria sit, in conscientia statim non tenemur, vt docet gl. sing. in cap. fraternitas, 12. q. 2. cum itaque obligatio hæc conterendi, & confitendi non tangat restitutionem alicuius ablati, sed satisfactionem iniuriæ a nobis Deo illatæ, ad illam statim faciendam nō obligamur. Naua cit. nu. 22. & 23.

4 Secundo, multo minus tenemur conterere, quando non occurrunt memoriæ, immo neq; etiam quando obiter, & aliud agenti occurūt vt si quando, aut Doctori docenti, aut verbū diuinum facienti, aut orationem in concione habenti, vel disputanti, memoria peccati alicuius

cuius

cuius occurrat; quoniam in agendis ordo est seruandus.c. Ad hoc.89.dist. At si aliud agentem oporteret conterere peccatum, cuius incidit memoria, actiones diuersæ confunderẽtur. Nau.cit.nu.11.

5 Tertio, non tenemur confiteri peccata venialia, aut de eis confiteri, iure saltem communi, neque etiam tenemur cõterere de peccatis mortalibus de quibus semel contriti sumus, aut existimamus iam contriuisse, quamuis vere non fuerimus contriti, eo quod dolor ille non fuerat gratia gratum faciente informatus; cum enim nemo nisi reuelatione diuina sciat an dignus sit odio, vel amore. Eccl.9. & ca.fin. de purg. canonica. Sequeretur, dato oppositio huius quod diximus, omnes, qui vnquam peccauerunt mortiferè semper teneri ad contritionem omnium peccatorũ, quamlibet bene contritorum, & confessionẽ detectorum, quod absurdum esset dicere, vnde neque semel legitime confessa, iterum ea confiteri tenemur. Nau.cit.nu.11.& 18.

6 Quarto, attenta sola lege diuina, nullum tempus contritioni, vel confessioni faciendæ determinatum est; nulla enim talis lex reperitur. Neque lex de conterendo, & confitendo, quæ affirmatiua est, magis astringere videtur, quam lex de baptizando; quia de similib. idẽ est iudicium cap.dudum. 2.de elect. lex autem de baptizando iure diuino nullum tẽpus habet determinatum, vt sentit S.Thom.3.pa.q. 68.ar.3.& ibi Caiet. Nam & S.Martinus octo annis mansit cathecumenus, & S.Ambrosius longo tempore. Constantinum autem Imperatorem in obitum vsq; saum distulisse baptismum auctor est Ambrosius in oratione de morte Theodosij. Nau.cit.nu.28.

7 Quinto, tenetur homo ad cauendum, ne vnquam peccatum commissum illi placeat, omnis enim consensus in peccatum mortale, est mortalis.ca.sicut tribus gradibus. de pœn. dist.1.& c.sed pensandum.de pœn.dist.6. Nauar.cit.nu.10.

8 Sexto, in articulo mortis constitutus ad cõterendum, & confitendum tenetur, quia præcepta affirmatiua ex parte temporis, tunc demum ligant, quando tempus necessitatis articulum inducit S.Thom.4.dist.17.q.3.art.1. Et cum contritio cum confessione, durante hac vita, facienda sit, & ille articulus indicat verisimilem huius vitæ terminum adesse, consequenter in tali tempore necessitatis, præceptum de conterendo, ac confitendo affirmatiuum obligabit. Nau.cit.nu.30.

9 Septimo tenetur homo conteri, & confiteri, quoties occurrit ei actio aliqua, quæ necessariò exigit, vt illam contritio, & cõfessio præcedat, qualis est illa sacramenti Eucharistiæ assumptio; illud enim post mortale peccatum admissum nemo percipere debet, nisi contritus antea fuerit, & confessus, dummodo adsit copia confessarij, vt tenet gl. in c. de homine. de celeb. Miss. & nuper Concilium Tridentinum definierit sess. 13. cap. 7. can. 11. Nau. cit. nume. 31. & 32. Quæ quid olim Caietanus in summa verb. communio. & 3.p.quæst.80.ar.8. & in 1. Corinth. 11. docuerit, nõ peccare mortaliter qui communicat habita contritione ante confessionem, data etiam facultate confitendi; quam opinionem, Tridentina synodus, vbi supra, damnat; docens probationem illam de qua locutus est Apostolus 1. Corinth. 11. Probet autem seipsum homo &c. de cõfessione præmittenda intelligi debere, & non de sola contritione.

10 Octauo, quodlibet aliud sacramentum dãti, vel accipienti necessaria est sola contritio, nõ confessio, quoniam illa sacramenti datio, vel acceptio necessitatem inducit adimplendi præceptum illud affirmatiuum de conterẽdo, quia sacramenta neque accipi possunt iuste, neque dari ab eo, qui saltem non est contritus, vel se non existimat contritũ. cuius rei illa est ratio, quia sacramenta à Christo instituta sunt, vt per ea primam gratiam, vel eius augmentum consequamur, qui ergo scit, vel scire debet, se in illo statu esse qui gratiæ cõsequendæ repugnat, nimirum in statu peccati mortalis, irreuerentiam, & sacrilegium committit, argumento eorum, quæ scribit S.Tho. 2.2.q.99.ar.1.& satis patet ex c. per Esaiam 1. q.1.& Nau.cit.nu.34.

11 Hinc infertur primo, peccare adultum, qui baptismum suscipit non præhabita contritione peccatorum, vel certe attritione tali, quæ sacramenti accessione fiat contritio. c. firmissime. 15.q.1 c.omnis.c.agunt. de consecr. dist. 4.& tradit S.Thom.3.p.q.68.art.6.

12 Infertur secundo, peccare eũ, qui sine contritione, vel attrione predicta, sua peccata cõfitetur confessario, & ab eo absolutionem suscipit, accipit enim in malo statu sacramentũ cap. quod quidam. de pœn. & remiss. quod habet, confessionem illi, qui non est contritus, admittendam quidem, sed cum non esse absoluendum. Nau.cit.nu.36.

13 Infertur tertio. Non esse vllum præceptum, quo sub nouo peccato teneamur alia sacramẽta præmissa confessione suscipere: Nam cap. ieiun. de consecrat. dist. 5. quod habet, confirmationis sacramento insigniendos, ad confessionem esse monendos, consilium tantum continet, non præceptum. Quo etiam modo intelligitur illud S.Thom. quodl.1.ar.11. vbi docet ante ordinem sacrum suscipiendũ præmittendam esse confessionem; & illud Palud. 4.distin. 7.q.2. vbi dicit ad sacramentum confirmationis, ordinis, & extremæ vnctionis, necessariam esse peccatorum confessionem actualem. Hæc enim omnia de consilio sunt, & non de præcepto, Requiritur autem actualis confessio in præsbyterio suscipiendo nõ propter ordinem, sed quia tunc communicatur in illius ordinis sacri assumptione, in alijs verò ordinibus, nisi communicent, confessio nõ est necessaria. Nau.cit.nu.40.41.& Man.c.22. nu.18. Et Tridentinum sess.24 de reform. matr. c.1. hortatur solum vt ante matrimonij consumationẽ peccata confiteantur, illud autem non præcipit. Nau.cit.nu.38.

De circumstantijs peccati, & speciebus eius. Cap. VII.

SVMMARIVM.

1 *Circumstantia qualiter definitur.*
2 *Circumstantia in quot species diuiditur.*
3 *Circumstantiarum alia diuisio affertur.*

1 CIrcunstantia definitur in genere, *esse accidens actus humani, qui peccatum est*, vt docet S. Thom. 1. 2. q. 7. ar. 1. & Naua. in c. consideret. nu. 1. de pœn. dist. 5. & Man. c. 6. num. 1. Dicitur autem circunstantia esse accidēs peccati, inquantum peccati est quædam actio, & quoddam ens naturale simpliciter consideratum, quamuis qua parte actio illa peccatū sit, frequenter contingat aliquam circunstātiam esse de illius peccati essentia, in hoc sensu, quod actio illa peccatum non esset, nisi adesset illi ea circunstantia, vt docet Hal. 4. p. q. 77. ar. 2. multa enim sunt peccata, que suo quidem genere, vel bona sunt, vel certe non mala; immo ad bonum, & ad malum indifferentia, & ex sola circunstantia sunt mala, & peccata c. venerabilibus. §. fin. de sent. excommu. in 6. Eleemosina enim propter vanam gloriā data peccatum est, in qua actione circunstātia sola finis, illam facit esse peccatum, qua sublata non esset. Et duplicatus in die ieiunij esus quantumuis moderatus, ob solam temporis circunstātiam malus est, & peccatum, qua sublata virtus potius quam peccatum esset. Nau. cit. nu. 3.

2 Diuiditur autem primo circunstantia in septem species, vt docet S. Tho. 1. 2. quæst. 7. ar. 3. & 5. quæ hoc versu continentur, quis, quid, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando. Quarum circunstantiarum tres tangunt actū, veluti metinenses ipsum; Tempus, scilicet locus, & modus. Vna tangit actum ex parte effectus, scilicet, quid. Tres ex parte causæ, vna scilicet, ex parte agentis principalis quam significat illa dictio, quis. Altera quę se tenet ex parte causæ instrumentalis, quam significat illa dictio, quibus auxilijs. Tertia quæ tangit causam finalem, quā designat illa dictio, Cur Male autem addunt Paludanus in 4. dist. 16 quęst. 3. ar. 3. & S. Anton. 3. p ti. 17. cap. 17. §. 4. particulam Quoties, hæc enim circunstantia non est, nam circunstantia est circa eundem actum, vt optime Arist. 3. Ethic. & S. Thom. 1. 2. q. 7. ar. 1. docent. Numerus autem operationum, quem particula quoties designat, nō circunstat vnam, & eandem operationem; secundum enim furtum non est circunstantia primi, aut è contrario neque tertium secundi, vnde neque Arist. neque S. Thom. illam pro circunstantia ponunt.

3 Rursus diuiditur circunstantia in quinque membra; quædam enim neque grauant culpam, neque leuant, qualis est dextera manu, vel sinistra furari: Quædam secundo culpam diminuunt, qualis est finis bonus, vel ignorantia, c. sicut dignum. de homic. quedam tertio culpam aggrauant, non tamen mutant in aliam speciem, qualis est magnitudo rei furto sublatæ. c. fin. q. 6. Quædam quarto mutant actionē, sed non in infinitum, qualis est festinatio superaddita esui nō opportuno, quæ in infinitum actionem non mutat. ca. quinque. de consecr. dist. 5. Quædam denique grauant, & mutant in aliam speciem, & in infinitum; qualis est anticipatio notabilis horæ in die ieiunij addita esui præpropero, secundum Paludanū in 4. dist. 16. q. 3. communiter receptum; dicitur autem mutare in aliam speciem, & in infinitum grauare, quia efficit ex vna gulæ specie veniali, aliam mortalem. Nau. cit. nu. 5. & in Man. prælud. 9. nu. 6.

Circunstantiæ, quæ confitendæ sunt, & quæ non. Cap. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Circunstantia, nec culpam minuens, nec aggrauans, potius tacenda, quam confitenda est.*
2 *Circunstantiæ culpam diminuentes, vtiliter possunt in confessione explicari.*
3 *Circunstantia culpam aggrauans, sed non mutans speciem necessario confitenda non est.*
4 *Excommunicatio maior ob magnum furtum incurri potest.*
5 *Circunstantia notabiliter aggrauans, confitenda est.*
6 *Circunstantia incestus est confitenda.*
7 *Odium diu continuans, etiam tempus confiteri tenetur.*
8 *Furti quantitas confitenda est.*
9 *Voluntate vna centum occidere volens, qualiter confiteri debet hoc peccatum.*
10 *Tricipiti ferro alium percutiens, qualiter id confiteri debet.*
11 *Nocte tota cum aliqua turpiter concumbens qualiter peccatum hoc confiteri debet.*
12 *Circunstantiæ mutantes actionem in aliam speciem peccati venialem, non necessario confitendæ.*
13 *Circunstantia speciem mutans necessariò est confitenda.*
14 *Circunstantia mutans actionem de vna in aliam speciē, quænam?*
15 *Peccati species necessariò confitenda.*
16 *Circunstantia loci quænam necessariò confitenda?*
17 *Actio omnis contra libertatem ecclesiæ, confitenda est.*
18 *Extra ecclesiam existens, sed peccatum intra Ecclesiam committere cupiens, quomodo se in confessione gerere debet.*
19 *Existens in ecclesia, et illic animum peecandi concipiēs, an hanc circunstantiam confiteri teneatur.*
20 *Circunstantia loci, sanctitati eius specialiter repugnans, vt confitenda.*

1 PRimo igitur circunstantiæ primi generis, quæ scilicet neque culpam grauant, neque leuant, neque de præcepto, neque de consilio confitendæ sunt; immo melius est eas tacere.

2 Secun-

2 Secundo possumus confiteri circunstantias culpam diminuentes, nō tamen tenemur; imò perfectionis est eas tacere, locus enim ille accusationi, & non excusationi est deputatus. c. omnis. de pœn. & remis. & ideò cum tales circunstantiæ pœnitentem excusent, aptius tacētur, quam dicuntur; nisi tamen timeretur scādalum in audiente; at si quis confiteretur se carnes in quadrageſima comediſſe, & non aperiret se id ob ægritudinem feciſſe; vel fateretur se polluiſſe, aut à fidei articulo aliquo diſſensiſſe, & non diceret ea dormientem in somnijs potius passum fuiſſe, quam feciſſe. Naua. in cap. consideret. num. 5. de pœnit. distin. 5.

3 Tertio circunstantias, quæ aggrauant culpam, non tamen in aliā speciem mutant, confiteri non tenemur, prout communis opinio docet. S. Thom. 4. dist. 16. q. 3. ar. 2. q. 5. & dist. 32. art. 5. q. 2. & dist. 41. q. 1. ar. 2. q. 1. Palud. 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. Gabr. 16. q. 1. col. 9. S. Anton. 3. p. ti. 17. ca. 17. §. 5. Adrian. 4. de confeſſ. q. 3. verſi. venio nunc. Caietan. 1. 2. q. 18. ar. 1. & in ſumma verb. Dies feſtos. Prierus in roſa aurea caſu. 63. & Nau. cit. nu. 6. & in Man. c. 6. nu. 7. Siquidem ſi quælibet talis circunstantia confitenda eſſet, vix aliquis eorum, qui multa habent peccata mortalia, & ſemel in anno confitentur, inueniretur, qui peccata ſua legitimè eſſet confeſſus; cum fere nullus ſit qui explicat quantam moram fecit in quocunque malo propoſito, quantam in dicēdo, quantam in faciendo, quantam cum aduertentia, aut iudicio. Pauci etiam ſunt, aut nulli qui locū ſacrum publicum, tempus orationis, ieiuniorū, tentationis, & magnitudinem, vel paruitatē horum explicant, maxime qui multis peccatis mortalibus ſunt infecti. Adde quod experiētia patet, quod ſcrupuloſas conſcientias reddit opinio contraria, (quam ſequitur Io. Maior. 4. dist. 17. q. 3.) dum ſemper timeret quis an omnes circunstantias quōmodolibet culpam maiorem efficientes, confeſſus ſit. Cui faſuet plurimum Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. quatenus ait, circunstantiam, quæ mutat ſpeciē, eſſe confitendam, & nullius alterius meminit. Nau. cit. nu. 9. & 10.

4 Nec quicquam his obſtat, quod aliquando excommunicatio maior incurritur pro magno furto, & nō paruo cum tamen neceſſum ſit, vt confeſſarius ſciat, an pœnitens excommunicatus ſit. arg. c. excommunicatus. & cap. Rogo. 1. q. 3. & conſequenter vt ſciat, an furtū fuerit magnum, vel paruum. In hoc enim caſu dicimus, non propterea confitendam eſſe circunstantiam, quia culpam augeat, ſed quia eſt cauſa, quare ſit excōmunicatus, cuius abſolutio prærequiritur ad abſolutionem a peccatis. c. duobus. de ſent. excom. & c. celebrat. de cler. excom. miniſtr. Sed nec c. conſideret. de pœn. dist. 5. poſt multarum circunstantiarū citationem, dicens, omnis hæc varietas confitenda eſt, quicquam veritati prædictæ repugnat; vt enim conſtat, multa in eo capite conſulendo, non præcipiendo ponuntur. Neq; ne ceſſe eſt, vt circunstantia aggrauans in cōfeſſione aperiatur, vt ſecundum menſuram delicti fiat plagarum modus. Deut. 24. quia non eſt opus, vt in hoc conſcientiæ foro par pœna pro delictis in ſanctificationem imponatur; poteſt enim pœnitens, ſi noluerit pœnitentiam impoſitam acceptare; rogare confeſſarium, vt eam minuat, imò nec condignæ ſolent pro peccatis pœnę iniungi etiam in foro exteriori, vt late docet Caiet. tom. 1. nu. 5. q. 3. de cōfeſſ. multoq; minus in hoc ſecreto pœnitentiæ foro. Nau. cit. nu. 12.

5 Hoc tamen quod de circunstantijs aggrauantibus dicimus, non procedit in ijs, quę notabiliter, & euidenter aggrauant peccatū, tales enim ſunt neceſſario confitendæ, vt recte docet Marſil. 4. q. 12. ar. 1.

6 Hinc infertur primo, quod qui cum matre coiuit, & inceſtum commiſit, quia cōſanguineam agnouit c. lex illa 36. q. 1. Panor. in ca. 1. & de eo qui cog. conſ. vx. illam circunstantiā confiteri tenetur, cum inceſtus talis ceteris longe deformior ſit; Immo ſecundum multos alias ſpecies eſt inceſtus, qui committitur in linea aſcendentium, & deſcendentium, & alia, quæ in linea collaterali. ſicut alia eſt cognatio ſpiritalis, quæ paternitas dicitur, alia, quę compaternitas, & alia, quæ fraternitas, vt S. Thom. 4. dist. 42. & Palud. 16. q. 1. concl. 4. 5. & 6. tradunt. Immo qui cognouit matrem, non ſatisfacit dicendo ſe cognouiſſe vnam ex aſcendentibus, neque qui cognouit filiam, ſe cognouiſſe vnam ex deſcendentibus, neq; qui cognouit neptem ex fratre, dicendo ſe cognouiſſe vnam ex collateralibus; ſiquidem ſpecies inceſtus non ſolum cum conſanguinitatis, vel affinitatis linea mutantur, ſed etiam cum gradu. Nau. cit. nu. 13.

7 Infertur ſecundo, quod qui continuauit odium proximi toto anno, vel menſe, non ſatisfacit dicendo, odio habui proximum, niſi etiā & tempus tam longum, quo illud habuerit, explicet.

8 Infertur tertio, quod qui mille ducatos, vel aliud quid magnum furto ſurripuit, non ſatisfacit, dicendo ſe tantam quantitatem furtum eſſe, quanta ſatis eſt ad conſtituendum peccatum mortale; conſtat enim furtum eiuſmodi per illam magnitudinem maximè aggrauari.

9 Infertur quarto, quod qui vna mala volūtate centum homines occidere voluiſſet, non ſatisfacit, dicendo ſe voluiſſe occidere hominem, vel etiam homines. arg. eorum quæ docet Archid. communiter receptus in ca. inter cetera. 22. q. 4.

10 Infertur quinto, quod qui ferro tricipiti alium percuteret, & tria illi vulnera grauia infligeret, non ſatisfacit, dicendo ſe hominem percuſiſſe, quamuis enim vna fuit percuſſio, ſunt tamen tria vulnera, vnde tenebitur dicere ſe ea percuſſione tria æque grauia vulnera inflixiſſe, vt docet Alex. in l. ſcire debemus. ff. de verb. oblig.

11 Infertur ſexto, quod qui tota nocte fęde, & turpiter

turpiter cum aliqua concubuit, & ſe multis modis fœdauit, & tamen ſemel carnis copulam cum ea habuit, non ſatisfacit, dicendo ſe cum quadam fœmina ſemel coiſſe. Si enim ea de cauſa circunſtantia mutans ſpeciem peccati confitenda eſt, non quia in genere morũ alius videtur actus, ſed quia noua malitia inuenitur, cum qua præcedens coniuncta, multo, & inſigniter eſt maior, etiam & circunſtantiæ iſtæ confitendę erunt, cum hæc etiam ratio in iſtis inſit, vbi autem eadem ratio iuris inuenitur, idem quoque ius eſt ſtatuendum, cap. dudum. 2. de elect. Nau. cit. nu. 13. Quia vero huiuſmodi circunſtantiarum confeſſio nõnullis ſcrupulos inijcere poteſt, & multoties difficulter ſciri poteſt, quanta grauitas ſufficit, & requiritur, vt circunſtantia grauãs, & non mutans ſpeciem confitenda ſit, hoc totum arbitrio prudentis confeſſarij, habita etiã ratione ipſius pœnitentis relinquendum eſt. Quoties enim aliquid faciendum eſſe ſtatuitur, nec determinatur quantitas; boni viri arbitratu determinandum eſt l. 1. ff. de iur. delib. & c. de cauſis. de offic. deleg.

12 Quarto circunſtantiæ, quæ mutant actionem in aliam ſpeciem peccati venialem, quales ſunt circunſtantiæ quarti generis, nõ ſunt neceſſario confitẽdæ; ſola. n. peccata mortalia confiteri tenemur. c. omnis. de pęn. & remiſſ. certum autem huiuſmodi circunſtantias ſolum venialem efficere actionem, & proinde non ſunt neceſſario confitendæ ratione malitiæ venialis exinde naſcẽtis. Naua. cit. nu. 14.

13 Quinto circunſtantiæ, quæ mutant in aliã ſpeciem neceſſario confitendæ ſunt, quales ſunt furtum rei ſacræ, effuſio ſanguinis in eccleſia; vnde non ſatisfaceret talis dicendo ſe furatum eſſe; hoc enim eſſet confeſſio ſimplicis furti, cum tamen ille ſacrilegium commiſerit, & proinde confiteri tenetur ſe furatum eſſe rem ſacram; & quod hominem in eccleſia vulnerauerit, quod eſt ſacrilegium.

14 Difficile autem eſt ſcire, quænam circunſtantia actionem de vna in aliam ſpeciem transfert. Nam S. Th. 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. q. 3. illam talem eſſe dicit, quæ vltra malitiam actus principalem, etiã ſpecialem cum ratione repugnantiam habet, vt in furto rei ſacrę, & percuſſione in eccleſia conſtat. vnde magnitudo quantitatis rei furto ſublatæ nouam peccati ſpeciem non inducit, quia non addit ſpecialem cum ratione repugnantiam: ea enim ratione furtum peccatum eſt, quia capitur alienum inuito domino: quod fit, ſiue multum, ſiue parum auferatur, modo res ſit notabilis, & ideo eadem eſt cum ratione repugnantia: quia ideo ſolum id malum eſt, quia inuito domino capitur alienum. Alij vero, quos ſequitur Scotus, dicunt circunſtantiam de vna in aliam ſpeciem peccatum mutare, quæ ſpeciali prohibitione vetatur, vt in furto rei ſacræ, & percuſſione in eccleſia conſtat, Nam per ſecundum præceptum ſecundæ tabulæ vetatur occidi, aut vulnerari homo: Exod. 20. c. ſi non licet. 23. q. 5. At ſpeciatim prohibetur, ne in eccleſia id fiat cap. eccleſijs, de conſecra. diſt. 1. & c. propoſuiſti. de conſecr. eccl. vel alt. Alij vero, inter quos eſt Ioan. Maior. 4. diſt. 17. q. 4. dicunt illam circunſtantiam mutare de vna in aliam ſpeciem mortalem, quando actio, etiamſi alio reſpectu mala non eſſet, ratione tamen illius circunſtantiæ fieret mala: vt etiam de ſanguinis, vel ſeminis effuſione in Eccleſia patet; Quamuis enim illa effuſio extra eccleſiam mala non eſſet, vtpote inter maritum & vxorem habita, aut ex iuſta iudicis ſententia quis in ea occideretur, vel vulneraretur, quia tamen in loco ſacro fiunt, mala ſunt, & iniuſta. d. c. eccleſijs, & Nau. cit. num. 15.

15 Sexto ſpecies peccati neceſſario confitendæ ſunt. fit enim confeſſio Sacerdoti, vt ille de pęnitentis ſtatu dijudicet, & iuxta delicti quantitatem taxet ei ſatisfactionem, vt ex Extrau. Quia quorundam. Ioan. 22. de verb. ſig. conſtat. quod facere non poteſt confeſſarius, niſi delictorum ſpecies cognoſcat. c. iudicantem. 30. q. 5. vnde non ſatis eſt confiteri, ſe decem peccata luxuriæ commiſiſſe, vel decies præceptum de non occidendo violaſſe, ſed ſpeciatim tot adulteria, tot fornicationes, tot homicidia confiteri oportet. Et certe vel omnes peccatorum ſpecies confiteri oportet: vel nullas: vel quaſdam ſic, & quaſdam non. Secundum, alioqui ſufficeret dicere, decies mortaliter peccaui: licet vnum peccatum fuiſſet homicidij, aliud adulterij, aliud ſacrilegij. Non tertium, nulla enim ratio reddi poſſe videtur, quod quaſdam ſpecies confiteri teneamur, quaſdam vero nõ teneamur: & ideo dicendum eſt teneri nos ad confitendum omnes, vt egregie tradit Caiet. Tomo 1. opuſc. pract. 5. de confeſs. quæſt. 3.

16 Septimo, omnis, & in illa ſola loci circunſtantia neceſſario confitenda eſt, quæ ſpecialiter repugnat cũ aliqua lege ſpeciali, qualis eſt ſanguinis vel ſeminis effuſio in loco ſacro, vel voluntas ea in illo loco effundendi. Quam doctrinam docet Caiet. 1. 2. q. 7. art. 1. dicens, circumſtantia loci ſacri quamuis omnia peccata per accidens grauet, illa tamen ſola in ſacrilegium conuertit, quæ loci ſanctitati directè opponitur, aut his quæ annexa ſunt eius immunitati, vt eſt effuſio ſanguinis, vel ſeminis humani; qua diuinus impeditur cultus, ad quem habendum eccleſia ſanctificatur, & violentæ extractiones, quæ immunitati eius aduerſantur, & his ſimilia, & idem docet Tom. 1. opuſc. tr. 31, reſp. 12. & Nau. cit. n. 20.

17 Hinc inferrur primo, quod omnis actio, quæ eſt contra libertatem, & immunitatem eccleſiaſticam, neceſſario cõfitenda ſit, vt eſt extractio confugientis ad eccleſiam, contra c. inter alia. de immunit. eccl.

18 Infertur ſecundo, quod exiſtens extra eccleſiam, ſi tamen habet voluntatem occidendi, vel furandi, vel habendi rem cum aliqua, aut alia ſimilia faciendi intra eccleſiam, confiteri tenetur ſe habuiſſe voluntatem hæc faciencien-

tiendi intra ecclesiam. Qui vero cum intra ecclesiam sunt, cupiunt ista facere, nō tamen intra, sed extra ecclesiam, non tenentur confiteri se habuisse talem malam voluntatem in ecclesia, sed satis erit dicere, se habuisse malam voluntatem occidendi, furandi, vel luxuriandi, sine eo quod exprimant se habuisse malam illam voluntatem in ecclesia.

19 Infertur tertio, quod qui est in ecclesia, & ex conspectu alicuius cupit rem habere cum aliqua, aut inimicum occidere, quem ibi cōspicit, non descendendo tamen ad considerationem loci sacri, vel non sacri, non tenetur circumstantiam loci sacri confiteri, nisi forte illa mente fuerit, vt data ei turpitudinis peragendæ oportunitate intra ecclesiam, ibi eam peregisset, hoc enim casu teneretur loci circunstantiam confiteri, cum voluntate, & proposito maleficia distinguantur. c. cum voluntate, de sent. excom.

20 Infertur quarto, non teneri nos confiteri inuidiam, superbiam, gulam, auaritiam, periurium, & his similia in ecclesia commissa, quia hęc nec sanctitati, nec libertati loci sacri specialiter repugnant. Nau. cit. n. 21.

De circunstantijs temporis, personæ, modi, & scandali confitendis.

Cap. IX.

SVMMARIVM.

1 *Temporis circunstantia, an, & quando confitenda.*
2 *Finis præcepti, non est de præcepto.*
3 *Peccatum mortale an magis aduersetur obseruantiæ diei festi, quam opus manuale.*
4 *Temporis circunstantia quibus casibus confitenda.*
5 *Personæ circunstantia an confitenda.*
6 *Melior qnando grauius peccat, quam minus bonus.*
7 *Circunstantia modi, quo peccatur, an confitenda.*
8 *Circunstantia scandali an confitenda.*
9 *Publicè peccans, cum intentione, vt alium in peccatum inducat, circunstantiam hanc confiteri tenetur.*
10 *Opus indifferens, speciem tamen mali habens, & ruinæ occasionem præbens, confitendum.*
11 *Coram alijs peccans, an teneatur hanc circunstantiam confiteri.*
12 *Veritas rei ex mente authoris declaratur.*

2 PRimo circunstantia temporis necessario confitenda non est, nisi quando peccatum ipsum esset opus manuale prohibitum fieri die festo; vel nisi quis ea mente peccaret vt ipsum violaret. Et idem dicendum de circunstantia diei, qui deputatus est ieiunio, vel orationi. Nau. in cap. consideret num. 22 de pœn. d. 5. Et ratio est, Quia nullo præcepto speciali prohibetur fieri peccatum mortale in die festo. Illud enim Exod. 20. Non facies opus seruile; prohibet tantum opus manuale mechanicum, quod propriè dicitur seruile, teste S. Thoma 2. d. 37. art. 5 q. 2. ad secundum. peccatum autem mortale præcepto illo non prohibetur, cum non sit proprie seruile, sed metaphoricè tantum. Improprie enim dicitur seruus, qui peccat mortaliter, Ioan. 8. sicut improprie dicitur auaritia idolorum seruitus. Ephes. 5. vt tradit S. Thom 2. 2. quæst. 118. ar. 3. ad quartum vnde cum è sacra scriptura non colligitur argumentum efficax, nisi iuxta sensum literalem ex S. Tho. 1. p. quæst. 1. art. fin. ad primum & secundum sensum literalem & proprium, appellatione seruiliū veniūt sola mechanica Manualia, & non peccata; solo eo præcepto huiusmodi opera Manualia prohibentur; maximè cum multa peccata mortalia sunt omnino mentalia, quæ nullo modo inter opera manualia numerari possunt. Naua. cit.

2 Deinde vt docet Sanct. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 9. & 2. 2. quæst. 44. art. 1. finis præcepti non est de præcepto, & proinde illo præcepto Decalogi de non laborando in Sabbato, non præcipitur finis illius, qui est quies in Deum per gratiam, sed id quod est medium, quo quis peruenire possit ad quietem illam, scilicet quies corporea, & cultus exterior, quo in interiorem inducamur. Neque enim arctius ligat Christianos cultus diei Dominici, & festorum ex præcepto, quam Iudæos præceptum de colendo Sabbato; Iudæis vero præcipiebatur tantum quies corporea, & cultus exterior, & non interior, vt S. Tho. 2. 2. quæst. 122. ar. 4. ad quartum & Caiet. ibid. tradunt, & ideo Christianis quies interna non præcipitur. Quam opinionem clarè docent Victoria, Caiet. 1. q. 7. art. 12. & 22. quęst. 122. art. 4. & in summa verb. Dies festos. & tom. 1. opusc. tract. 18. q. 3. & Sylvest. in Verb. circunstantia. quæst. 3. & verbo Dominica. q. fin. & in Rosa aurea. casu 93. vbi ait omnes Doctores Ordinis S. Dominici conuenisse, & determinasse hanc temporis sacri circunstantiam, neque necessario confitendam esse, neque illud doctrinæ S. Thomæ conuenire. Idemque habetur libello concordantiarum oppositionum dictorum D. Tho. dub. 148. & Nau. cit. n. 32.

3 Nec his, quæ diximus, obstat, quod peccatum mortale magis aduersatur obseruantiæ diei festi, quam alia opera manualia, ex S. Thom. 2. 2. q. 122. ar. 4. ad tertium, & S. Aug. in lib. de decem chordis, vbi ait, melius esse in die festo lanam facere, quā tota die Nœmenijs impudice saltare. Quia hinc tm̄ probatur peccatum mortale magis aduersari fini illius præcepti cum finis tā illius, quàm omnis alterius præcepti, sit charitas. Tim. 1. cui maximè repugnat peccatum mortale. Non tm̄ repugnat magis peccatum mortale ipsi præcepto, quam opus manuale; in quo præcepto prohibentur solum opera manualia: constat autem aliud esse id quod præcipitur, aliud finem, in quem præceptum tendit, secundum ea quæ tradit S. Tho. 1. 2. q. 170. art. 9. verum etiam est, quod ait S. Augustinus, maius peccatum esse die festo lasciuè saltare, quam rexere, arare, fodere; siquidem impudicitia præ-

prȩcepto Diuino naturali repugnat, arare vero & texere tantũ contraria sunt legi diuinæ positiuæ. Quod autem in c. cõsideret. de pȩn. dist. 5. dicitur, circunstantiam temporis confitendam esse, nihil nostro proposito obstat, quia id, sicut alia multa dixit ibi S. Augustinus consulendo, non præcipiendo. Naua. cit. num. 37.

4 Non est igitur circunstantia temporis necessario confitenda, nisi quando peccatum ipsum esset opus manuale prohibitum fieri die festo; vel nisi quis ea mẽte peccaret, vt ipsum festum violaret, & idem dicendum est de circunstantia diei, qui ieiunio, vel orationi est deputatus: Si quis enim eo animo violet festum, 6 vel frangat ieiunium, peccat mortaliter, & etiam circunstantiam cõfiteri tenetur, is enim planè violat seu violare vult diem festum. Vnde fallitur Hal. qui 3. part. quæst. 2. memb. 5. ar. 2. docet peccantem mortaliter in die festo, duplex peccatum committere quantum ad reatum, licet vnum tantum sit quoad actum. Falluntur etiam Lyra Exod. 20. & Maior 4. d. 17. q. 4. Anton. 3. par. tit. 17. c. 17. §. 5. & Adrianus in 4. de confess. q. 4. col. 4. §. venio nunc. qui docet illo Decalogi præcepto prohiberi peccatum mortale. & Nau. cit. nu. 39.

Secundo, Circunstantia Personæ, quamuis aliquando auget delictum, & vtiliter manifestatur confessario, non est tamen necessario confitenda, nisi peccatum voto, vel statui confitentis directè aduersetur. Nauar. cit. num. 50. & 88.

Dixi aliquãdo circunstantiam personę augere peccatum; ceteris n. paribus magis peccat constitutus in dignitate, quam priuatus. c. Homo Christianus. d. 40. & c. 2. de transl. prȩlat. sic magis peccat prȩlatus, quam subditus. c. præcipue. 11. q. 3. & magis sciẽs, quam ignarus; & magis qui affectat ignorantiam quo liberius peccet, quam qui scit. ca. excellentissimus. 11. q. 3. Sic ceteris paribus magis peccat maritus adulterans, quam femina. c. indignãtur. 32. q. 6. quia mulier est fragilior, & minus potens resistere tentationi. Item ceteris paribus, grauius peccat, qui coram pluribus peccat, tolerabilior enim est culpa, si lateat. 32 q. 4. c. Nemo, quia plus dat scãdali quod coram pluribus fit, glo. in d. c. Nemo. vnde etiam pec 7 cata grauia & notoria etiam post pœnitentiã impediunt a celebratione, non autem regulariter si sint occulta. c. fin. de temp. ordin. & c. vestra. & c. fin. de cohab. cler. & mul. & S. Th. 1. 2. q. 73. ar. 8. & cap. præcipue. 11. q. 3. vbi dicitur, tot mortib. digni sunt prælati, quot perditionis exempla transmittunt; vno. n. peccante, infirmi percutiuntur. ca. si mala. 2. q. 5. vnde & fur occultus dupli, manifestus quadrupli punitur. §. pœna. instit. de oblig. quæ ex delicto nascuntur. Nec obstat, quod mitius punitur clam cõtrahens cum consanguinea collaterali, quam qui palam, l. final. ff. de ritu nupt. quia ibi non sunt cetera paria, qui enim clam contrahit, præsumitur contrahere sciẽs; qui vero palam, ignorans, ignorantia autem si non sit affectata, minuit pœnam. Nau. in c. consideret. §. animaduertere. num. 2. & 3. de pœn. d. 5.

Item grauius peccat qui est melior; quam minus bonus, aut malus, c. consideret. de pȩn. dist. 5. vbi dicitur, Hoc quisq; peccator est culpa vilior, quo Deo erat acceptior. Et infra, Ideo Adam plus peccauit, quia omni bono abundauit. Quo enim quisque maior est virtute, & sapientia, eo facilius peccato resistere potest, & ingratior est Deo qui eum maioribus donis ornauit, & plus suo exemplo alios destruit; & ideo plus peccat, ex S. Thom. 1. 2. quæst. 73. art. fin.

Hæc autem quæ diximus; intelligenda sũt de illo meliori, qui ex contemptu, vel coram alijs, aut contra suum votum peccaret: Nam ille melior, qui ex ignorãtia, vel subreptione, ac in occulto in alijs, quæ contra sua vota nõ sunt, peccat leuius ceteris paribus delinquit; quam alius malus, vel minus bonus, vt docet S. Th. 2. 2. quæst. 186. art. 1. & Naua. in c. consideret. §. ingratus. num. 4. de pȩn. dist. 5.

Quod si quis contra hæc dicat, nulli nocere debere suam bonitatem, sicut nulli prodesse debet sua malitia. cap. 1. de postul. prȩl. & c. Quanto. 2. q. 5. facilis est responsio, Nemini. n. sua virtus nocet. non. n. crescit peccatũ melioris ex maiore illius virtute, sed potius ex illius abusu, quo. n. quisq; melior est & peccat, magis abutitur ijs, quæ Deus ei dedit, bonis. Sed neq; huic veritati obstat, quod Deus non sit acceptor personarum; Rom. 2. & proinde non magis punire debet bonum peccantem, quam malum; Non enim est personarum acceptio, quando melior magis punitur, quam alius, eo quia ingratior fuit, & magis peccauit. Naua. in d. §. ingratus. num. 4.

Dixi tamen, circunstantiam hanc personæ non necessario confitendam esse, quia non 01 mutat de vna in aliam speciem.

Dixi, Nisi peccatum voto, aut statui confitẽtis directe aduersetur, quia si religiosus fornicatur, iam transit in sacrilegium. Ceterum si religiosus blasphemet, solius blasphemiæ reus erit, sicut & quilibet alius blasphemans, vt tradit Caiet. 1. 2. quæst. 7. art. 1. & Nau. in c. consideret nu. 50. de pœn. d. 5.

Tertio, circumstantia modi, quo delinquitur, auget nonnunquam peccatum, grauius. n. est alio quã alio modo peccare c. origo. 32. q. 4. quia tamen modus peccandi raro mutat speciem, ideo raro circunstantia hęc confitenda erit. Nau. cit. n. 80. 81. Immo consulunt oẽs Doctores vt hic modus in peccatis venereis taceatur, & parum, vel nihil in eo confitẽdo immoretur pœnitẽs, & minus confessarius in interrogando propter vtriusque periculum euitandũ. ex S. Anton. 3. p. tit. 17. c. 17. §. 3. Angelo Verb. interrogationes. § 9. & Doctores cõmuniter in 4. dist. 16. Ratio est, quia delectabile carnis, quanto magis in particulari cõsideratur, tantum magis appetitum mouet, auctore Arist. 3. Ethic. & tradit S. Tho. in illa dist. 16. q. 3. ar. 2. quæstiuncula 4. vnde qui cum fe-

mina oſculo, tactu, aut pollutione extra vas naturale peccauit, illud ſimpliciter confiteri debet, reticendo corporis partem, & modos.

8 Quarto, vt ſciatur an circunſtantia ſcandali neceſſario confitenda ſit, ſupponendum eſt, ſcandalum eſſe dictum, vel factum minus rectum præbens occaſionem ruinæ. ex S. Hieron. in Matth. 18. & S. Tho. 2. 2. q. 43. art. 1. vbi per verbum illud *Præbens occaſionē ruinæ* nō debet intelligi, quod actus ille debeat eſſe neceſſario ex ſua natura malus, ſed quod fiat mente, & intentione ſcandalizandi, aut quod talis ſit, quod veriſimiliter, & probabiliter videntem, aut audientem ad peccatum, & ruinam prouocet. Nau. in c. cōſideret. §. animaduertere. n. 9. de pœn. diſt. in. 5. Quibus poſitis tria dicenda ſunt.

9 Primo, Quod qui publicè ea intentione peccat, vt alium in peccatum mortale inducat, neceſſario talem circunſtantiam confiteri tenetur? Hoc enim eſt peccatum ſcandali formaliter; & directè opponitur præcepto de non ſcandalizando proximum. Matth. 18. & patet ex c. Nihil. de præſcrip. & in hoc omnes conueniunt; & ideo cum hoc ſit ſpeciale peccatum ſcandali, ex S. Thom. cit. art. 3. & omnia peccata in ſua ſunt ſpecie confitenda, etiã & hoc peccatum ſpeciale ſcandali debet in confeſſione aperiri. Immo non ſolum confitendum eſt dictum, aut factum aliquod ea mẽte vt alius ad peccatum mortale prouocaretur; ſed etiam addendum eſt genus peccati, ad quod prouocare intendebat: vt ſatius ipſa ſpecies exprimatur. Siquidem acta non ſolum ex obiecto, ſed etiam ex fine ſuam ſpeciem in genere morum ſortiuntur, ſecundum S Th. 1. 2. q. 18. ar. 4. 6. & 7. c. cum miniſter. 23. q. 5. & ca. cum voluntate. de ſent. excom. & Naua. in d. c. conſideret. num. 117.

10 Secundo, Faciens opus quod eſt ex genere ſuo bonum, vel indifferens, tamẽ propter ſpeciem mali quam habet, occaſionem præbens ruinę tale peccatum cum ſub nullaalia ſpecie peccati contineatur, quam ſub ſpecie ſcandali, neceſſario confitẽdum eſt; conſtituit. n. ſpeciale peccatum ſcandali, vt notauit Caiet. 2. 2. q. 43. ar. 1. omnia autem peccata ſunt in ſpecie ſua confitenda.

11 Tertio dubiũ eſt inter Doctores, An quando aliquis mortaliter peccat coram alijs, non tamen ea mente, vt aliis occaſionem peccandi præbeat, an tunc confitenda ſit circunſtantia ſcandali. Adrianus. n. in 4. de confeſſ. q. 4. colum. 4. & Ioan. Maior. 4. diſt. 38. q. 3. & Sylueſt. in Verb. ſcandalum. q. 2. in fine dicunt eſſe conſitendam. & fauet Palud. in 3. diſt. 38. q. 6. colu. 2. vbi ait, paria eſſe facere aliquid, quo cures alium ad mortale ducere, & facere aliquid quod ſuapte natura eſt ad illud inductiuum. Quod ipſum docet S. Anton. 2. p. tit. 9. capit. 3. §. 4. colum. 1. & 6. dicens feminam peccare mortaliter, quæ credens & aduertens, aliquem eius viſu cadere in eius concupiſcentiam. parui facit illud, & ſe illius aſpectui indifferenter offert, non vt eum inducat in eã concupiſcentiam, ſed tãtum vt propriæ leuitati, & voluntati ſatisfaciat, excurrens forte per vias, manens in oſtio, aut in feneſtra. quo ſua pulchritudo laudetur, vel obaliam vanitatem. Pro qua opinione facit, quod qui dicit aliquam contumeliam alicui, non quo ipſum dehoneſter, ſed quo forte corrigat, vel cum eo iocetur, ſi ſequatur dehoneſtatio, erit contumelia, ſecundum S. Thom. 2. 2. quæſt. 72. artic. 2. Sed etiam' qui alicuius malum ex ſola animi leuitate, ſine animo illum infamandi, profert, ſi exinde ſequitur infamia, erit peccatum detractionis, & neceſſaria erit famæ reſtitutio. ex eodem S. Th. 2. 2. quæſt. 73. artic. 2. Sicut ergo id quod eſt detractio materialiter, & per accidens, reducitur ad ſpeciem detractionis, ſi fama lædatur; Similiter ad contumeliam, ſi honor lædatur: ita etiam ſcandalum per accidens, ſi inde ſequatur ruina alterius, ad ſcandali ſpeciem reducitur, & conſequenter conſitendum erit.

12 In hac re valde quotidiana, & ſcitu digna, dicendum eſt, Quod quoties peccatum a tali perſona fit, & coram talib. quibus probabile eſt, & veriſimile nouam ruinæ occaſionem per illud dari, toties neceſſario circunſtantia confitenda eſt, in quo ſenſu vera eſt Adriani, & aliorum opinio; Quando autem coram talibus peccatur, quibus non eſt probabile, nec veriſimile dari per illud nouam ruendi occaſionem, tunc non eſt neceſſe huiuſmodi circunſtantiam confiteri, verbi gratia, fornicatur quis coram eis, qui ad fornicandum parati erant; vel ferit aliquis enſe alterum coram viris manſuetis, de quibus credere par eſt, eos tali percuſſione non eſſe ad percuſſionem aliciendos; & quoties quis exinde non veriſimiliter creditur peccaturus, toties circunſtantiam hanc confiteri non eſt opus. Nauar. cit. num. 9.

Hinc infertur, non ſufficere actionem ex ſe malam, & ſua natura ruinæ occaſionem alijs præſtantem, ad conſtituendum aliquid in vera ſpecie ſcandali, niſi & qualitas illorum, coram quibus ea fit, veriſimilẽ faciat viro prudenti occaſionem cadendi dediſſe, licet forte ipſi non peccarent.

An, et quando circunſtantia dubietatis animi confitenda ſit. Cap. X.

SVMMARIVM.

1 *Faciens aliquid, de quo dubius eſt, an faciendum ſit, nec ne, num teneatur id confiteri.*

2 *Contra conſcientiam aliquid faciens peccat.*

3 *Adriani opinio de faciente aliquid, de quo dubius eſt, recenſetur.*

4 *Dubia an, & quando confitenda.*

5 *Circunſtantia dubietatis animi communiter confitenda non eſt.*

6 *Circunſtantia conſcientiæ, vel dubietatis, communiter ſpeciem peccati non mutat.*

Difficultas

DIfficultas inter Doctores est, an qui facit aliquid quod sibi putat non faciendum, vel fecit aliquid quod dubitabat an illud esset mortale, necne, teneatur non solum confiteri se peccasse, sed etiam addere debeat, se scienter, seu contra conscientiam id fecisse, seu fecisse id, de quo dubitabat an peccatum mortale esset, nec ne. In qua re quędam certa sūt, quædam dubia, & incerta.

2 Primo certum est, omne quod fit contra cō scientiam, siue verè, siue falso dictantem aliquid esse peccatum mortale, illud esse peccatum mortale; *Omne enim, quod non est ex fide, peccatum est.* Rom. 14. Vbi glossa dicit, omne quod est contra conscientiam, ædificare ad gehennam. & habetur iu ca. fi. de præscr. & c. omnis. §. illud 28. q. 1. & clarius docet S. Th. 1. 2. q. 19. ar. 5. & 6. & ibi Caiet. & idem S. Th. quodl. 8. ar. 13. ait, eum qui facit aliquid, quod est ei dubium, an sit mortale peccatum, peccare mortaliter. talis. n. facit cōtra legem specialem, Eccles. 3. Qui amat periculum, peribit in illo, & specialem habet cum ratioue repugnantiam, quod quis periculo perdendi amicitiam Dei, propter amorem sui, vel alterius, se exponat. Nau. in c. consideret nu. 52. de pęn. dist. 5.

3 Secundo, Adrianus in 4. de confes. q. 4. col. 4. existimat talem circumstantiam esse confitendam, hac ratione ductus, quod omnis circumstantia specialem habens cum ratione repugnantiam, seu lege speciali prohibita, siue quæ sola efficeret actum mortalem, etiamsi aliunde non esset malus, sit necessario confitenda, qualis circumstantia est, facere aliquid quod quis dubitat esse peccatū mortale, aut quod quis contra conscientiam facit.

4 Ceterum his non obstantibus, non necessario confitenda est talis circumstantia, quamuis. n. circumstantia conscientiæ, vel dubietatis animi, contra quam peccatur, sit aliquādo circumstantia quæ mutat speciem, & ideo necessario confitenda, illud tamen solummodo verum est in his quæ non alia de causa peccata sunt; nisi quia contra conscientiam erroneam, vel dubiam facta sunt, sed in hoc casu non tam censenda est circumstantia, quam lex, contra quam peccatur, priuata & erronea ligans eam habentem. Nau. cit. nu. 70.

Præterea, cum circumstantiæ non semper in speciem specialissimam exprimendæ sint, & peccatum tam contra conscientiā factum, quam contra ipsius dubietatem admissum reduci possit ad vnam speciem, ad peccata, s. cōtra legem animi facta, & propterea confitenda; quicunque tamen confitetur se peccasse, satis videtur illam circunstantiam confiteri, qui. n. confitetur se peccasse, nisi addat se ignoranter errasse, implicite confiteri videtur se scienter deliquisse; Qui. n. confitetur ea, quæ sunt contra legem naturæ, vel diuinam, sunt peccata, illa confitetur quæ ab omnibus fere sciuntur, vel sciri debēt esse peccata. c. ignorātia. de reg. iur. in 6. Qui vero confitetur ea, quę contra leges humanas sunt peccata, etiā confitetur ea, quæ ab omnib. præsumuntur sciri esse peccata. c. fi. de const. & proinde omnes, qui peccata sua confitentur, præsumuntur a confessario sciuisse illa fuisse peccata, quādo ea commiserint, nisi addant se ignoranter illa commisisse, tunc. n. quod fit cōtra legem, peccatum non esset, nisi is qui facit illud, vel sciret illud, vel scire deberet esse peccatum. cap. 2. de const. ignorantia. n. inuincibilis, seu (vt loquuntur Canonistæ) probabilis excusat a peccato, ex S. Th. 1. 2. q. 76 ar. 3. & c. Apostolicæ. de cle. excom. minist. & ibi Pan. maxime cum sciētia, non sit circumstantia peccati, quæ mutat speciem peccati, sed tantum quid necesarium ad hoc, vt lex liget, & ad hoc, vt dicatur peccatum quod contra legem fit. vt docet Caiet. 1. 2. q. 77. ar. 4. & Nau. cit. nu. 72. & 73.

5 Hinc infertur, ꝙ cum circunstantia sciētię, vel dubietatis animi, qua quis scit, vel credit esse peccatum, ꝙ fit, aut raro, aut fere nunquā talis sit, quæ mutat speciem peccati, etiamsi aliquando talis sit, quæ peccatum inducit, scilicet quando est erronea; ideo quando erronea non est, necessario explicanda non est; immo satis semper implicite exprimitur, quando exprimitur ipsum peccatum, nisi addatur ignoranter, & sine vllo dubio esse factum. Sicut enim qualitas quæ iure communi inest, vel ex narratis secundum ius commune colligitur, non necessario exprimi debet; vt si quis Archidiaconatū impetret, non oportet vt illum explicet esse curatum; quia iure communi cura ei inest, c. ad hæc. de offic. Archid. & tradit Rota decis. 13. de præb. in antiq. Et qui ait beneficio quod impetrat, inesse potestatem, & necessitatem audiendi confessiones, satis exprimit, illud habere curam, secundum eandem decisionem: ita pari modo iure communi præsumitur, eum qui peccauit, scienter peccasse, ideoque qui confitetur peccasse, confiteri videtur se sciēter peccasse; & consequenter quāuis confitens non dicat expresse se sciēter, vel dubio animo peccasse, sufficienter sua confitetur peccata, nec tenebitur ad iterandam confessionem eorum peccatorum, quę sciens; vel animo dubio admiserit Nauar. cit. num. 58. 59. & 73.

6 Quamuis autem circunstantia mutans speciem, & specialem habens cum ratione repugnantiam, uel lege speciali prohibita, necessario confitenda sit; quia tamen talis non est omnis circunstantia conscientiæ, vel dubietatis; sed sola illa, quæ erronea est, & cum alia lege speciali non concurrit; ideo talis sola confitenda erit, quæ conscientiam erroneam inuoluit: lex, enim generalis quæ cum alia lege speciali concurrit, actui contra illam facto non dat specialem deformitatem, vt lex de declinando a malo, non dat specialem deformitatem homicidio, quod lege speciali prohibetur secundum omnes; & ideo lex illa de non contraueniendo conscientię, vel non se exponendo dubio peccati, cum generalis sit, quando concurrit cum alia speciali, quæ vetat, illum eundem actum quem conscientia dictat non faciēdum, non dat ei specialem de-

formitatem, dat autem quando non concurrit cum alia, & consequenter in hoc solo euẽ tu, & non in illo, confitenda erit. Nauar. cit. num. 75.

An oblitus confiteri circunstantiam necessario confitendam, teneatur iterum confiteri peccatum cum illa circunstantia; an vero sufficiat eam solum confiteri, non confitendo iterum peccatum. Cap. XI.

SVMMARIVM.

1 *Oblitus confiteri circunstantiam necesario confitendã, an confessionem iterare teneatur.*
2 *Circunstantiam necesario confitendam scienter omittens, confessionem iterare debet.*
3 *Syluestri opinio de omittente circunstantiam ex ignorãtia refertur.*
4 *Circunstantiam necesario confitendam ignoranter omittens, solam circunstantiam prius omissam confiteri tenetur.*
5 *Vnico verbo multa peccata explicari possunt.*
6 *Circunstantias necessario confitendas qui ignoranter omiserint, quid facere debent.*

1 VT res facilius intelligatur, exemplis manifestãda est; iurauit, verbi gratia, Petrus se nõ percussurum sacerdotem. Item iurauit, vel vouit non blasphematurum, vel non fornicaturum, & tamen postea percussit sacerdotem, blasphemauit, fornicatus est: Postea verò adiens confessorem, confitetur percussionem clerici, blasphemiam, fornicationem, oblitus tamen est confiteri circunstantiam illam, scilicet. qđ percusserit, fornicatus sit, vel blasphemauerit contra iuramentum: Difficultas modo est, an satis sit Petro dicere in secunda confessione, accuso me, quod ter licitum, & sanctum iuramẽtum fuerim transgressus; an vero requiritur etiam, vt iterum confiteatur se semel percutiendo clericum, secundo blasphemando, & tertio fornicando licitum iuramentum violasse?

2 Primo, certum est secundum omnes, si in prima confessione. ex industria omisit circunstantiam, confitendo solum peccatum, tenebitur in secunda confessione non solum peccatum cum illa circunstantia iterum confiteri, sed etiam hoc nouum peccatum de omissione debitę circunstantiæ ex industria: sicut qui omitteret vnum peccatum mortale ex industria, & nouum peccatum committeret, & cõfessionem iterare etiam teneretur.

3 Secundo, quando ex obliuione quis omisit circumstantiam in priori confessione, quãuis Syluester verb. confess. 1. q. 10. sub finem, velit confitendũ esse de nouo peccatum simul cum illa circumstantia omissa, ait n. qꝑ si circumstãtia festi esset necessario confitenda, non sufficeret dicere, Decies vel centies peccaui dieb. festis, sed oportet addere, Talia decẽ, vel centum peccata in festis admisi, & ait, esse magnum errorem dicere contrarium. Et ratio pro hac opinione esse potest, quia status peccatoris confessario innotescere debet, qui tamen non patebit nisi confiteatur peccatum simul cum circumstantia omissa.

4 Tertio tamen dicendum est, sufficere confiteri in secunda confessione solam circumstantiam prius omissam, sine confessione peccati prius legitimè confessi, & hoc siue confessio secũda eidẽ sacerdoti, siue alteri fiat. sic Ang. verb. interrogationes. §. 6. & Naua. in c. considerent. n. 105. de pœn. distin. 5. Neque. n. vlla lex est quæ probat peccatum cum circumstantia eidem confessario aperiendum esse, nisi quando vtrumq; memoriæ occurrit. Et deinde peccatum vere vna res est, quamuis varijs circumstantijs, quæ necessario confitendę sunt, sepiatur, ex Rich. & alijs. q. dist. 19. & ita quamuis in genere morum dici possit multiplex, propter multas deformitates, tamen per modum prædictum confitendi, quo primo ipse actus, deinde circunstantia patefit, illi duplicitati satisfit. Præterea hac ratione optime etiam cognoscitur status pœnitentis, sicut. n. si quis omitteret confiteri peccatum mortale ex obliuione, secundum omnes, talis legitime confessus est, & eius status dicitur sufficienter cognitus confessario, quamuis ex obliuione, & inaduertentia illud omisit, ita a fortiori qui oblitus est confiteri circunstantiam solam, & cõsequenter sicut ille tantum tenetur confiteri peccatum oblitum; ita iste circumstantiã oblitam: omnia. n. in vtroque casu pari modo se habent, & proinde sicut ille legitime confessus est, qui omissis multis peccatis per obliuionẽ, alia, quæ meminit, est confessus: ita & iste, sed & sufficienter cognoscitur status pœnitentis; Nam dum primo confessus est peccatum, aperta est grauitas peccati, & status peccatoris quoad malitiam, quã habet peccatum ex parte obiecti, & prout est Dei offensiuum, quando vero postea in genere manifestatur actus & circumstantia in specie, patefacta est grauitas ipsius, & peccatoris status, quantum ad illam, cui consequens est, totam illius peccati malitiam esse confessario penitis patefactam, & ita satisfaciet sic confitendo, Feci pater quoddam malum in se, quod iam sum confessus, contra iuramentum, quod confiteri antea fui oblitus, & hoc sufficit, siue postea eidẽ confessario, siue alteri confiteatur. Immo sufficit dicere, Decies iuramentum licitum sum transgressus, qꝑ oblitus antea non fui confessus. Nau. cit. n. 108. & 111.

5 Hanc ẽt sententiam tenet Caie. verb. confessionis septima conditio. & To. 1. opusc. tract. 5. q. 3. docens posse nos vno verbo centum periuria, & altero centum furta confiteri, & tamen in tot periurijs, & furtis multa inuenientur cũ circunstantijs necessario aperiendis. sentit ergo sufficere, quod separatim peccatum, & separatim circunstantias oblitas confiteamur.

6 Hinc infertur, facile ac necessarium remedium illis, qui circunstantias necessario confitendas per ignorãtiam, vel obliuionem mu-

to tempore tacuerunt; poſſunt enim ſupputatione ſecum facta ſecundum hunc modum confiteri: quaſi decies loco ſacro reuerentiam neceſſario debitam violaui. Aliquando per ea, quæ ſecluſa loci circunſtantia non fuiſſent peccata; (qualia ſunt iudicia ſecularia, & magnæ occupationis contractus. c. decet. de immunit. eccleſ. 6.) Aliquando per ea, quæ fuiſſent peccata, ſed venialia, (qualia ſunt prædicta ob gloriam venialem facta.) Aliquoties per ea, quæ mortalia erāt, (qualia ſunt furta, fornicationes, & confugientium ad ea loca exemptiones, & extractiones,) quæ tamen alias arbitror me, quoad ſui obiecti malitiam, legitimè confeſſum ante hac fuiſſe. Nauar. cit. nu. 112. & 113. Sic etiam qui omiſit confiteri circūſtantiam ſcandali formalis, quia ſcilicet aliquid dixit, vel fecit, quo alius probabiliter prouocaretur ad peccādum mortaliter, reputare ſecum debet, quoties veriſimiliter aliquid, ſiue de ſe bonum, ſiue malum, ſiue indifferens, ea mente & intentione fecerit, aut dixerit, quo alium ad peccandum mortaliter prouocaret, & tacitis alijs peccatis dicat, ſe totiesveriſimiliter id admiſiſſe. Quamuis in hac circunſtantia ſcandali confitenda, non ſolum confitendum eſt dictum, aut factum aliquod ea mente, vt alius ad peccatum mortale prouocaretur; ſed etiam addendum eſt genus peccati, ad quod prouocare intendebat; quando quidem acta non ſolum ex obiecto, ſed etiam ex fine ſuam ſpeciem in genere morum ſortiuntur, ſecūdum S. Th. 1. 2. q. 18. ar. 4. 6. 7. atque Nau. cit. nu. 117.

De Conditionibus Confeſſionis legitimæ. Cap. XII.

SVMMARIVM.

Confeſſionis conditiones recenſentur.
Confeſſio debet eſſe ſimplex.
Confeſſio humilis *eſſe debet.*
Confeſſio debet eſſe Pura.
Confeſſio Fidelis *eſſe debet.*
Confeſſio debet eſſe Frequens.
Confeſſio Nuda *eſſe debet.*
Confeſſio debet eſſe Diſcreta.
Confeſſio Lubens *eſſe debet.*
Confeſſio debet eſſe Verecunda.
Confeſſio, Integra *eſſe debet.*
Integra debet eſſe confeſſio quantum ad mortalia, non autem quoad venialia.
Mortalia ſemel legitime confeſſa, non neceſſario ſunt iterum confitenda.
Mortalia omnia, quorum quis memoriam habet confiteri tenetur.
Confeſſio in ſpecie facienda eſt, nec ſufficit confiteri in genere.
Confeſſio debet eſſe Secreta.
Confiteri peccata ſua per interpretem nemo tenetur.
Peccata ſua ſcribere, quo memoria ſuccurrat, nemo obligatur.
Peccata ſua coram alijs confiteri, an liceat.
Peccata ſua manifeſta publicè confeſſario explicare nullus tenetur.
Peccata ſua ne quis publicè confiteretur, prudenter ſtatuit Leo Papa.
Confeſſio ſacramentalis corporali præſentia facienda eſt.
Confeſſio qualiter debet eſſe Lachrymabilis.
Confeſſio Accelerata *eſſe debet.*
Confeſſio debet eſſe Fortis.
Confeſſio qualiter debet eſſe Accuſans.
Pœnitens animo diſpoſitus eſſe debet, vt Deo pro peccatis ſuis ſatisfaciat.

1 VArię ſunt confeſſionis ſacramētalis qualitates, & conditiones quas referunt Doctores in 4. diſtin. 17. vbi S. Thom. quæſt. 3. ar. 3. quæſt. 4. & S. Anton. 3. par. tit. 14. ca. 1. §. 2. & alij alibi; ſunt autem numero ſexdecim, quæ his verſibus continentur.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda:
Integra, ſecreta, lachrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, et ſit parere parata.

2 *Primo* igitur requiritur vt ſit *Simplex*, ideſt, ſine plica, & obſcuritate verborum, ita vt clare a confeſſario peccatum intelligi poſſit, quod tunc maxime fit, quando ea omnia quæ ad quantitatem peccati cognoſcendam pertinēt clare exprimuntur, & ita vt confeſſarius ſcire poſſit an peccatum ſit mortale, vel veniale, & cuius ſpeciei; Nō. n. eſt ſatis in genere ſua peccata confiteri: verbi gratia non ſatis eſt confiteri ſe deliberate, vel motu primo deſideraſſe res turpes; vel preces horarias ſine debita attentione recitaſſe; vel moroſa, aut alia carnis delectatione detentum fuiſſe; quia huiuſmodi æquè de veniali, ac mortali intelligi poſsūt. vnde in hoc caſu confeſſarius pœnitentem interrogare, & monere debet, vt ſimpliciter peccata ſua confiteatur, abſque huiuſmodi verbis ambiguis, ita, vt quantitatem, & ſpeciem peccati ſciat, & an mortale, vel veniale ſit, alioquin non videtur ſufficienter ſua peccata confiteri. Naua. in c. fratres. n. 9. de pœn. d. 5.

3 *Secundo* requiritur vt ſit *Humilis*, ita vt pœnitens ſe miſerum & infirmum agnoſcat. Qui enim ſe iactaret non videtur ſatisfacere. vnde qui confitentur capite cooperto, genu non flexo, ſeu ſedentes. aut coequitātes confeſſario; Item qui ſtantes confitentur, quamuis valide confiteri poſſunt, (cum hæc confeſſionē non vitiant, ſi alia requiſita adſint) ſi tamen ita ſine vlla iuſta cauſa confiteantur, peccant ſaltem venialiter, propter irreuerentiam, & immodeſtiam. Nau. cit. num. 11.

4 *Tertio* requiritur vt ſit pura, ſcilicet ab impertinentibus. c. pura. 3. q. 9. & ca. ſtatutum. §. inſuper. de reſcrip. in 6. eſt enim peccatū ſaltē veniale, confeſſionem huiuſmodi extraneis, & impertinentibus confuſam facere. Maxime autē pura eſſe debet a peccatis alienis, ne in eo loco, & tempore detractionis, aut infamationis peccatum incurratur. Huiuſmodi tamē

impertinentia, aut pecata aliena manifestata confessionem non vitiant, præsertim si pœnitens non aduertat se peccare, aut si aduertat se peccare. peccati illius pęniteret, & illud cõfiteretur. Vnde cõfessarius & pęnitentem admonere debet si in hoc errantem videat, & hortari vt illius pœniteat. Naua. cit. nu. 13.

5 *Quarto* debet esse fidelis hoc est, digna cui fides adhibeatur, hoc est verax: quale vero peccatum sit mentiri in confessione dicetur inf.

6 *Quinto* requiritur vt sit frequens, duobusq; modis intelligitur. vno, vt qui frequenter peccat, frequenter confiteatur, quod solum est de consilio, vnde S. Thom. 4. dist. 17. q. 3. art. 3. q. 4. ait hoc facere, pertinere ad bene ipsius confessionis, non autem ad necessitatem. Est enim ad bene esse, quia confessio est optimum medicamentum timorẽ Dei conseruans, Non est tamen de præcepto, aut necessarium id facere, quia non tenetur homo pluries quam semel in anno ex præcepto regnlariter confiteri. Altero modo, vt eadem peccata pluries quam semel confiteamur; secundum quem intelligendi modum etiam continet consiliũ, iuxta illud S. Augustini, quanto pluribus confitebitur turpitudinem criminis, tãto facilius gratiam remissionis inueniet. ca. quem pœnitet. de pœnit. dist. 1. & hic est sensus germanus præsentis conditionis. Quamuis enim per primam confessionem & contritionem peccatorum remissa sint peccata quoad culpam, in sequentibus tamen confessionibus pœna & satisfactio temporalis pro illis subeũda, in quã pœna æterna commutata fuit, minuitur, tum propter verecũdiam confitendi, tum propter absolutionem sacramentalem, per quam non solum augetur gratia; sed etiam minuitur pœna in purgatorio subeunda, ex Caiet. in opusc. tom. 1. quæst. 4. in materia confess. Vnde vtile est eadem peccata sæpius cum conscientiæ quiete confiteri, quamuis qui scrupulosi sũt, & ex tali scrupulositate confessiones suas sæpius iterant, melius facient, si post sufficiẽtem semel confessionem, & absolutionem cessant ab vlteriori confessione; in istis enim non ita vtile est sæpius confessiones iterare propter scrupulos vitandos. & Nauar cit. nu. 30.

7 *Sexto* requiritur vt sit Nuda, ita vt non operiatur verbis quę peccati grauitatem, & turpitudinẽ obscurant, qui enim ita obscurant peccata vt confessarius ea non satis intelligat, nõ satisfacit, vt enim dicitur in l. de ætate. ff. de interrog. actio. Nihil interest, an quis taceat interrogatus, an obscure respondeat, vt incertũ dimittat interrogatorem. Nau. cit. num. 52.

8 *Septimo* debet esse discreta, tum in verbis, vt scilicet honestis vocibus explicentur peccata præsertim carnis; tum in circunstantijs explicandis, maxime in circunstantijs venereis; tũ in modo narrandi, ita vt peccata quæ simul exprimi possunt, non dicantur diuisim, verbi gratia, potest quis centum periuria vno verbo confiteri, dicens; centies peieraui; centies blasphemaui; cẽties rem notabilem furatus sum Caiet. tom. 1. tract. 5. q. 3. Nau. in c. consideret. n. 110. & in c. frates. nu. 53. de pœn. distin. 5.

9 *Octauo* requiritur vt sit lubens, id est, voluntaria omnino propter Deum, vel saltem principaliter propter Deum, quamuis impellatur minus principaliter ad id timore infamiæ, vel verecundiæ. Vnde satisfacit præcepto confessionis qui principaliter confitetur vt veniam peccatorum a Deo impetret, quamuis forte non fuisset cõfessus, nisi timor infamiæ ipsum ad id impulisset. Res. n. iudicari debet secundum id quod est principale. c. non dubium. de sent. excom. Sicut non committit simoniam qui celebrat principaliter ob Deum, quod tamen nõ feciſſet nisi precibus, vel pretio ad celebrandum inuitatus fuisset, vt docet Maior 4. dist. 25. q. 2. colum. 2. Neque canonicus qui principaliter chorum frequentat in Dei honorem, & obsequium, quamuis hoc non faceret nisi lucraretur quotidianas distributiones; & ita quamuis Petrus non fuisset peccata confessurus, nisi pudor, aut timor eum ad hoc impulisset, si tamen his impulsus principaliter confiteatur vt pareat præcepto, & vt sua peccata sibi condonentur, sufficienter confitetur, dũmodo cetera interueniant. Naua. d. cap. fratres. num. 58.

10 *Nono* debet esse verecunda; debet enim verecundiam pęnitens & intus habere, & præ se quoad confessarium ferre. vnde qui confitetur peccata, quasi historiam aliquam narrando, vel se de illis iactando, nulla ex parte erubescens, quo ad confessarium, neque quoad se, non uidetur satisfacere. c. quem pęnitet. de pęn. dist. 1. & Nau. cit. nu. 59.

11 *Decimo* requiritur vt sit integra; confiteri. n. debet omnia peccata sua, non solum quæ dicto, aut facto exteriori, sed etiam quæ interna voluntate admisit. c. omnis. de pęn. & remiss. vt etiam tradit Concilium Florentinum in §. quartum est. in decreto Eugenij 4. & nuper etiam definiuit Tridentinum sess. 14. c. 5. & can. 7. Immo etiam & peccata reseruata, quorum absolutionem confessarius præstare non põt cum alijs illi aperienda sunt. Nau. cit. nu. 61.

12 Intelligitur autem conditio hæc primo, de mortalibus, (non autem de venialibus) quæ vel confessarius nouit esse mortalia, vel certe dubitat esse talia secundum omnes; quamuis qui dubitat, vel opinatur esse mortalia, pro dubitatis vel opinatis confiteri debet, non pro certo mortalibus, secundum omnes. Venialia autem licet vtiliter, & sanctè cõfiteri possunt, non sunt tamen necessario confitenda, vt definit Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. Hoc autem quod diximus, quod non sit necesse cõfiteri venialia, intelligitur, quando non probabiliter dubitatur an sint mortalia, tunc enim sub dubio necessario confitenda sunt; Extra hunc tamen casum, quamuis vtile sit illa confiteri, cum & illa etiam sola sine mortalibus, iusta materia sacramenti pęnitentiæ esse possint, ex S. Thom. 4. distinctio. 16. quæst 10. 2. ar. 2. quæst. 3. & Naua in c. quem pœnitet. n. 9. de pęn. d. 1. & in c. quotidianis. de pęn. dist. 3. & in Manu. c. 21. n. 33. non est tamen necessarium.

Secundo

13 Secundo intelligitur hæc conditio de mortalibus peccatis nondum legitime confessis: non enim tenetur quis mortalia semel legitime confessa, iterato confiteri. ex S. Th. 4. d. 16. cit. & quolib. 1. q. 12. & alijs omnibus.

14 Tertio intelligitur de mortalibus, quorum memoriam habet tempore confessionis, post debitum conscientiæ suæ examen, vt colligitur ex Concilio Florentino vbi supra. Vnde si quis diligentiam debitam non adhibuit, quo sua peccata memoriæ occurrerent, vel si crasse ignorat, vel non dubitat esse mortale, quod deberet scire, vel dubitare tale esse, cõfiteri tenetur, non solum ea, quæ oblitus fuit, vel ignorauit esse peccata: sed etiam ea quæ cum tali obliuione, & ignorantia confessus fuerit, vt communis opinio cum Rich. in 4. dist. 17. art. 2. q. 6. tradit, & satis euidenter colligi potest ex Concil. Tridentino, sess. 14. cap. 5. & fusius explicat Ioan. Gerson 2. par. fol. 191. cap. quæritur sub finem. Naua. in d. c. fratres num. 64. & 65.

15 Quarto, non sufficit vt quis confiteatur in genere se peccasse in cogitando, loquendo, & operando, talis enim confessio generalis nõ sufficit; sed debet aliqua peccata in specie cõfiteri; vnde si quis venit ad confessionem, & nullum peccatum in speciali confitetur, quod frequenter accidit in ijs qui frequenter communicant: à confessario monendi sunt, vt confiteantur aliqua, vel aliquod peccatum saltẽ veniale, etiam ante confessum, si aliquod nõ dum confessum non habeant, vt absolutio sacramentalis illi detur, quia de substantia confessionis sacramentalis est alicuius peccati cõfessio in particulari. ex S. Thom. 3. part. q. 84. art. 2. Nau. in c. fratres. n. 9. de pœn. d. 5. & Manu. c. 2. n. 5. & sufficit quod fit alicuius venialis confessio ex eo. S. Thom. 4. dist. 16. quæst. 2. art. 2. & dist. 26. quæst. 3. art. 2. q. 3. Nau. in c. quem pœnitet. n. 9. de pœn. d. 1.

16 *Vndecimo* debet esse *Secreta*, quod tripliciter intelligi potest: Primo; ita vt nemo teneatur confiteri peccata sua alijs audientibus. c. quis aliquando. §. secreto. de pœn. d. 1. & ca. omnis. ibi solus, de pœn. & remiss.

17 Hinc infertur primo, neminẽ teneri ad sua peccata per interpretem confitenda, quamuis id facere possit, quando confessarius confitentis idioma non intelligit. ex Scot. in 4. distin. 17. quæst. col. 2. & Caiet. in summa. verb. confessio. in conditione 11. confessionis. vbi ait, etiam mutum scientem scribere, posse per scripturam confiteri, quam suis manibus legendam exhiberet confessario, non tamen ad id teneri, sed satisfacturum, si nutu meliori modo quo potest, confiteatur. Quo etiam modo intelligendi sunt S. Tho. 4. dist. 17. quæst. 3. art. 4. & Ioan. Maior. ibidem, quæst. 1. dum S. Thomas dicat confessionem per interpretem aliquãdo faciendam esse, Maior autem id negat, siquidem id facere posse pœnitentẽ S. Th. ait, non autem ad id tenetur, vt rectè sentit maior. Nau. in ca. fratres. n. 86. de pœn. d. 5.

18 Infertur secundo, neminem teneri peccata sua scribere quo memoriæ succurrant, quãuis id licitum sit dum cautè fiat, vt tradit Caiet. & ante eum Maior: in 4. d. 17. q. 2. dicens aliquando teneri hominem sua peccata scribere, vel confiteri ante quadragesimam, quod dictum eius intelligi debet in eo, qui aduertit se verisimiliter non recordaturum in quadragesima, neque vnquam postea tempore oportuno illa peccata, nisi scripta habuerit, de tali enim homine dicendum est, teneri vel ad statim confitendum, vel ad scripturam memoriæ succurrendum, antequam ea obliuiscatur, aliàs id solum de consilio est, non de præcepto. Nau. cit. n. 88.

19 Secundo intelligi potest hæc conditio, ita vt non possit quis licitè peccata sua fateri, tertio audiente cui fauet. d. c. quis aliquando. §. non tibi dico, vt te prodas in publicum. Sicut enim grauius est occidere se, quàm proximũ, c. si non licet. 23. quæst. 5. ita grauius est se, quam proximum infamare. cap. non sunt audiendi. 11. q. 3. quia non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus prouidenda sunt bona, & curam de nomine bono habemus 2. Corinth. 8. & Ecclesiast. 41. Nau. cit. nu. 90.

20 Hinc infertur primo, neminem teneri ad confitenda sua peccata, etiam manifesta publicè confessario ex Ioan. And. in ca. omnis. de pœn. & remiss. Nauar. cit. nu. 91. 93. vnde quod in Extrauaganti quadam Sixti 4. contra Petrum Oxomensem, cuius caput est, licet ea. significatur, confessionem necessario esse debere secretam; non ita intelligendum est, vt substantia, & essentia confessionis sacramentalis sit secretum: sed quod Christus non præcepit illam fieri publice, immò quod regulariter non debeat publicè fieri. Quamuis aliquando in vindictam scelerum, & alios bonos fines rectè quis publicè confiteri possit, vt declarat Concil. Trid. sess. 14. cap. 14. Nau. in glos. summæ. n. 31. de pœn. d. 5. & in Manu. c. 2. n. 5. maximè quando pœnitens ex magna contritione, & in terra aliena, vbi feruet inter homines pœnitentia, id facere contingeret.

21 Infertur secundo, prouidè fuisse cautum in c. quamuis. de pœn. dist. 1. à Leone Papa, ne homines publicè cõfiteri cogerentur. quamuis enim feruente diuino amore, parum olim pudebat homines fateri, quod malefeciissent, eo quod grauissimè pudebat eos malefeciisse: deficiente tamen postea charitate non ita expediens erat, vt sic publicè confiterentur. Naua. in d. c. fratres. n. 93.

22 Tertio intelligi potest conditio hæc, ità vt secreta sit, id est, quod facienda sit confessio sacramentalis corporali præsentia. ca. quem pœnitet. de pœn. dist. 1. Siquidem absolutionis forma, quæ habet, Absoluo te. præsupponit absoluendum esse præsentem. Vnde sequitur neque confessionem, neque absolutionem fieri posse per procuratorem, neq; per nuntium, neque per scripturam ita vt mit

tantur

tatur à confessario confessio, & vicissim remittatur absolutio, dummodo id facere possit per se, Omnia enim sacramenta personæ propriæ actionem exigunt, cum suscipiuntur, excepto matrimonio, quod per procuratorem contrahi posse non est dubium. c. fin. de procur. in 6. & Nau. in c. quem pœnitet. n. 4. de pœn. d. 1. & in c. fratres. de pœn. d. 5. nu. 94. & Manu. cap. 21. nu. 36. In casu autem quo quis per seipsum confiteri nequit, non tenetur ad confitendum per alium, nec per scriptum, nec per interpretem. Si tamen id faceret, valerent confessio, & absolutio, quæ scriptæ mitterētur, secundum Paludanum in 4. dist. 17. q. 2. art. 1. & Adrian. in 4. de confess. q. 1. col. 6. & Naua. vbi supra.

23 *Duodecimo* debet esse lacrymabilis, id est, cum dolore & displicentia omnium peccatorum mortalium commissorum, cum proposito illa iterum non committendi, neque alia mortalia. cap. pœn. dist. 3. lachrymæ autem corporales etsi vtiles sint, & optandæ, non sunt tamen necessariæ. In hac autem re opus est prudentia in confessario; grauiter enim errant quidam confessores, dum interrogant pœnitentes, an displiceant eis peccata commissa super omne odibile particulare puta mortem, paupertatem &c. aut, an proponant vitare mortalia super omne vitandum, puta direptionem, vnde nullo modo ad huiusmodi particularia confessarius descendere debet, sed si merito dubitat de nimium tenui pœnitentis displicentia, vel proposito vitandi solum aliquibus bonis, & sanctis motiuis, eũ ad dolorem de peccatis concipiendum horte tur. Naua. in d. c. fratres nu. 97.

24 Decimotertio requiritur, vt sit accelerata; Quæ conditio est solùm de consilio, & de bene esse confessionis, vt optime docet S. Th. 4. dist. 17. q. 3. art. 3. quæstiuncula 4. Quamuis enim debet homo habere propositum saltem virtuale confitendi tempore debito, quia sine illo contritio non contingit; non tamen tenetur regulariter sub nouo peccato confiteri nisi semel in anno, dummodo non occurrat articulus necessitatis, aut summenda sit Eucharistia, & adsit copia Sacerdotis. Nau. cit. nu. 99.

25 Decimoquarto debet esse fortis, ita scilicet vt nulla verecundia, nullus timor pœnitẽtem à confitendo dehortetur, vnde qui nullatenus per se solum confessurus fuisset peccata, ob ruborem fortasis ipsum vincentem; si tamen interrogationibus Confessarij pulsatus omnia peccata sua confiteretur, satisfaceret confessioni. arg. c. 1. §. diligens de pœn. d. 6. Eo tamen casu monendus erit pœnitens, vt eum pœniteat eius pusillanimitatis, qua deterrebatur à confitendis necessarijs, & ita suadendus est vt illud quoq; peccatũ quod commisit volendo aliqua occultare, cum alijs confiteatur. Cum enim sit sacrilegium velle aut proponere confessionem dimidiare, c. sunt plures. de pœn. d. 3. & omnia peccata mortalia confitenda sunt. cap. omnis. de pœn. & rem. consequenter & hoc propositum omittendi cõfitendum est, & de eo pœnitens, si hoc non aduertit, per confessarium admonendus est. ex d. §. diligens. & Nauar. cit. num. 102. 103.

26 Decimoquinto requiritur vt sit accusans, sibi nimirum quod peccauerit, non diabolo, non mundo, non carni. cap. Non est. 15. q. 1. Erit tamen sufficiens accusatio qua principaliter sibi peccata imputat, quamuis minus principaliter eadem imputet diabolo. cap. si enim. de pœn. d. 2. vel sensualitati propriæ iuxta cap. omnis ætas. 12. q. 1. & c. sicut tribus gradibus. de pœn. dist. 1. vel aliquibus alijs: qui etsi non potuerunt dare iustam peccandi causam: aliquam tamen occasionem dederunt. Nau. cit. nu. 103.

27 Decimo sexto debet esse parere parata, hoc est, vt pœnitens habeat animum Deo pro peccato suo satisfaciendi iuxta confessarij arbitrium. Hoc vero licèt optimum consilium sit, modo Sacerdotis arbitrium sit æquum, non est tamen necessariũ, aut de præcepto. Nau. cit. nu. 106. Hoc itaque modo breuiter explicatæ sunt qualitates confessionis Sacramentalis, de quibus nonnulla in sequentibus melioris & facilioris intelligentiæ causa explicanda sunt.

An, & quale peccatum sit mendacium in confessione factum.

Cap. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Mendacium omne peccatum est.*
2 *Mendacium in confessione factum non est semper peccatum mortale.*
3 *Mendacium in confessione factum circa venialia, aut circa mortalia confessioni extraria, non est mortale.*
4 *Mendacium circa ea, de quibus à confessario interrogatur, non est semper mortale.*
5 *Mendacium circa veniale quo casu mortale esse possit.*
6 *Confitens veniale quod non commisit, cum alijs mortalibus commissis, non peccata mortaliter.*
7 *Confitens mortale, quod scit se non commisisse, peccat mortaliter.*

1 QVamuis in confesso sit apud omnes mendacium semper esse peccatum, iuxta cap. primum 22. q. 2. & c. super eo de vsur. & multo grauius in confessione dictum. Non est tamen ita certum quale peccatum illud sit. Nam Paludanus in 4. dist. 21. q. 2. ar. 1. ait esse peccatum mortale, propter irreuerentiam quandam sacramenti mentiri in cõfessionis iudicio, siue causa humilitatis, siue deliberatæ hypocrisis fiat, & S. Ant. 3. par. tit. 13. cap. 18. in sexta conditione, ait, qui aduertens in iudicio confessionis mentitur, maximè de mortali, peccat mortaliter. Sed & S. Tho. 2. 2. quæst. 69. ar. 1. ait, non teneri nos ad confitendum venialia, si tamen

ea

ea confitemur, & mentiamur, peccamus mortaliter; Quia sicut vis iuramenti mendacium ex se veniale, facit mortale, ita vis iudicij de veniali facit mortale. Idemque clarius eo in loco affirmat Caietanus.

2 Alij tamen & verius docent non semper esse peccatum mortale in confessione mentiri. Nau.in c.fratres.n.15.de pen.d.5. Sicut enim in iudicijs mendacium de rebus leuibus, est tantũ veniale,ita etiam in confessione mẽdacium de rebus leuibus, etiã ad confessionem pertinentibus veniale solùm erit. Et sicut in omni materia surreptio, & leuitas rei secundum S. Thom.1.2.q.88.ar.5.& 6. & 2.2.q.35. ar.3.& q.59.ar.4.& quæst.66.ar.6.excusant à mortali, ita etiam in iudicio tam interioris, quàm exterioris fori excusabunt.Sed & tunc solum mendacium in iudicio dictum est mortale,quando ad illud iudicium ita pertinet vt ipsum iudicium peruertat,vt significat S.Th. 2.2.q.90.ar. 4. sub finem, dicens, Mendaciũ contra iudicium, vel doctrinam, esse mortale: Non dicit, quæ in iudicio, & docendo mendacia sunt, esse peccata mortalia, sed tantum quæ contra iudicium, & doctrinam sunt. Vnde etiam infert ibi Caiet. iudicem qui dum iudicat, aliquot mendacia miscet, non tamen contra iudicium,sed circa impertinentia, peccare quidem, non tamen mortaliter, & pari ratione dicendum est de mendacio in confessione, quod tunc solum est peccatum mortale, quando mentitur in confessione peccati mortalis nondum confessi, vel etiam peccati mortalis prius cõfessi quod tamen confiteri proposuit. vel etiam in confessione peccati venialis quod confiteri proponit, vt enim Caietanus ait, suo proposito confitendi fecit illud peccatum veniale iustam confessionis materiam, & ita tenetnr id,quod super ea dicit,efficere verum. Naua. cit.n.16.& 17.& 22.

3 Hoc autem quod diximus, intelligi debet de peccatis mortalibus confessis quæ tamen proposuit confiteri, & etiam de venialibus, (quæ siue prius confessus est, siue non) quæ tamen proponit confiteri; Quia mendacia confessioni extraria, & impertinentia etiam circa mortalia, & etiam circa venialia, quæ quis non proposuit confiteri,vel si proposuit, illud tamen propositum intra confessionis actionem reuocat,& mutat,non erunt mendacia mortalia. Nau.cit.nu.18. Quia in his, quæ à sola nostra voluntate pendent,& quæ liberum est nobis confiteri, vel non, (qualia sunt confessio venialium, & etiam confessio mortalium prius legitimè confessorum) donec in aliam transeant obligationem; puta voti, vel contractus, vel delicti, vel aliam, possunt pro libito nostro mutari. Et ita qui mentitur de veniali; vel de mortali prius legitime confesso, non censetur peccare mortaliter:Quia talis censetur vel non proposuisse illa confiteri omnino, & ita non peccat, vel si confiteri ea proposuerit ante confessionem inceptam, postea tamen ea non confitendo, propositum suum intrà confessionis actionem reuocasse censetur, & consequenter non peccat. Nau.cit.n.19.& 20.

4 Hinc infertur,quod qui semel rem habuit cum muliere,vel aliquod aliud peccatum fecit,si interrogatur de his à confessario, Respondeat se non habuisse,vel non feciisse tale peccatum, eo quod vel non proposuit, quæ prius legitimè confessus est,iterum confiteri, vel si confiteri proposuit, saltem cum interrogabatur à confessario tacitè reuocauit propositum ea confitendi. sciens se ad id non teneri, non peccat mortaliter. Naua. cit.nume.23.& 24.

5 Quando autem pœnitens nullum habet peccatum mortale, aut veniale quod confiteri tenetur, nec confitetur vllum quod verè commisit,sed aliquod veniale quod non commisit, in quo confitendo mentitur,talis mortaliter peccat confitendo hoc veniale quod non commisit,non tamen quia mentitur,sed quia quod non erat sacramenti confessionis materia, pro illa substituit, sic enim sacrilegium, & magnam irreuerentiam contra sacramentum committit, facit enim vt forma absolutionis inanis sit dum materiam non aptam, & super quam forma cadere non potest, profert: Non enim potest forma absolutionis cadere super peccatum quod nunquam fuit commissum, & ideo cum talis in hoc euentu nullum aliud confitetur peccatum, nec aliquam materiam nisi falsam substituit,irritatur forma absolutionis,& peccatum sacrilegij committit, iuxta ea quæ tradunt Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 99. ar.1.2.3. & glossa in cap. sacrilegium 17.q.4. & Nau. cit.nu.27.

6 Dixi id esse mortale,quando pœnitens non confitetur vllum peccatum quod admisit, si enim confiteretur cum alijs peccatis mortalibus,aut venialibus per ipsum admissis, aliquod peccatum veniale quod non commisit, quamuis sic mentiendo peccaret venialiter, non tamen mortaliter. Ratio autem quare in hoc casu peccaret tantum venialiter, in alio vero cãsu mortaliter, (cum tamen in vtroque casu mentitur solùm circa veniale non commissum) est, quia in priori casu, nulla est materia apta & idonea super quam forma absolutionis cadere potest. At vero in posteriori euentu est aliqua apta materia, potest enim pœnitens velle vt forma absolutionis sacramentalis valeat eo modo quo potest, & ita vult saltem implicitè,vt illa forma cadat super materiam illam quæ apta est absolutioni,qualis sunt alia peccata mortalia, vel venialia per eum admissa, & ideo non irritatur in hoc casu forma sacramenti, sicut in priori casu contingit. Sicut & qui super panem, qui non solum è tritico, sed alia minus apta Eucharistię materie esset confectus, verba consecrationis proferret, super aptam partem, & non super ineptam, verba consecratoria proferre censeretur, in quo casu valida erit forma consecrationis super illam materiam

teriam conſecrationi aptam. Naua. cit. nume. 27.

7 Hinc infertur, quod qui confiteretur ſe peccaſſe aliqua mortalia, quæ tamen ſcit non peccaſſe, aut qui dubitat an peccaſſet, & fatetur ſe certo peccaſſe, peccare mortaliter. Nau. cit. n. 26.

Infertur ſecundo, quod opinio S. Thomæ & aliorum Doctorum, vt vera ſit, intelligi debet de mendacio contra iudicium, vel doctrinam, & de peccato in confeſſione modis ſupra dictis, non autem de mendacio, quod iudicio, vel doctrinæ, vel confeſſioni impertinens eſt. Neque enim voluit Sanct. Tho. omne mendacium in iudicio eſſe ſemper peccatum mortale, cum 2. 2. q. 70. art. 4. dicat, quod mendacium in iudicio ſit mortale ex genere ſuo, ſicut quælibet alia iniuſtitia, per quod tacite ſignificabat, in ſpecie nonnunquam eſſe veniale. Nau. cit. nu. 22.

Quibus caſibus frequentanda, ſeu iteranda ſit confeſſio.
Cap. XIV.

SVMMARIVM.

1 *Iteratio confeſſionis ex quot fontibus oritur.*
2 *Confeſſio non ex eo iteranda eſt, quod ſit informis.*
3 *Confeſſio quæ integra non fuit, iteranda eſt.*
4 *Confeſſio facta confeſſario, qui caret iuriſdictione, nulla eſt, & iteranda.*
5 *Confeſſio iteranda eſt ob cenſuram, qua ligatur pœnitens.*
6 *Pœnitentiam iniunctam non adimplens, an confeſſionem iterare teneatur.*

1 VArij caſus ab authoribus annumerari ſolent, in quibus neceſſaria eſt confeſſionis iteratio, qui ex vno horum quinq; fontium oriuntur, videlicet ex defectu confeſſarij, vel contritionis, vel confeſſionis, vel ſatisfactionis, vel inhabilitatis.

Primus caſus, quo iteranda eſt confeſſio, eſt ex defectu contritionis, & doloris ſufficientis in ipſo pœnitente, quando ſcilicet, quis confitetur ſine vllo dolore peccatorum: vel cum dolore quidem peccatorum præteritorum, non tamen cum propoſito ſufficienti vitandi futura; qualis eſt, qui dolet ſe furatum, non tamen habet animum reſtituendi. Qualis item, qui dolet ſe fornicatum, non tamen proponit deliberate cõcubinam relinquere. Per talem enim contritionis defectum pœnitentia redditur non vera, cap. Quod quidam. de pœniten. & remiſſio. quo caſu neganda eſt abſolutio, vt ibi habetur; Si enim pœnitens tacet huiuſmodi propoſitum, non confitetur integre: Si autem cum alijs peccatis illud quoque propoſitum non confiteatur, inhabilem ſe reddit abſolutioni; ſiquidem venia non datur niſi correcto. reg. Peccati. de reg. iur. in 6. & c. legatur. 24. q. 2. & ideo ſi abſoluatur, ſacrilegium admittit confitens ſuſcipiendo, & confeſſarius dando abſolutionem, propter irreuerentiam, quam ſacramento faciunt. arg. c. illud. diſt 95. & cap. per Eſaiam. 1. q. 1. & Naua. in cap. fratres. nu. 33. de pœn. d. 5.

2 Ceterum non iteranda erit confeſſio, ſi doleat de peccatis præteritis, & vitare proponat futura; licèt non tam diſpliceant peccata, nec tam vitanda proponantur, vt ex his confietur contritio, neque attritio talis quæ cum ſacramento faciat contritionem: quia cum nemo ſcire poſſit, an ſit in gratia; Eccleſ. 9. & cap. fina. de purga. canon. neque etiam ſcire poſſit an ſit contritus, contritio enim Dei amicum efficit. Neque etiam eo ſolo nomine iteranda eſt confeſſio, quod ſit informis, ideſt, quod ſine charitate & gratia fiat. ſecundum S. Thom. 4. diſtin. 17. quæſtio. 3. articu. 4. & Caietan. quæſtion. 3. de confeſſ. ſicut enim reliqua ſacramenta vera eſſe poſſunt, dante, & accipiente illa peccato mortali infectis, etiam & ſacramentum pœnitentiæ verum eſſe poteſt ſine gratiæ productione, cum nullibi contrarium de ſacramento pœnitentiæ ſtatutum ſit. Naua. cit num. 36. & 37.

Secundus caſus eſt ex defectu ipſius confeſſionis, quando ſcilicet confeſſio non fuit integra omnium peccatorum: vel quia præverecundia tacetur aliquid neceſſario dicendum; vel tam craſsè de confitendis cogitat, vt omittat ea, quæ communiter omnes confitentur; puta, ſi non haberet animum abſtinendi à mortalibus, quod etiam mulierculæ ſolent explicare: vel ſi debitam diligentiam non adhibuit, quo ſua peccata memoriæ occurrerent, vel ſi craſſe ignorat, vel dubitat eſſe mortale, quod deberet ſcire, in quo caſu confiteri tenetur non ſolum ea, quæ oblitus fuit, vel ignorauit eſſe peccata: ſed etiã da, quæ cum tali obliuione, ac ignorantia confeſſus fuerit, vt docet Richar. 4. diſtinct. 17. artic. 2. q. 6. & Naua. cit. num. 37. & 65. Sic etiam iteranda erit, quando fit ſacerdoti non proprio, vt infra, aut quando confitetur proprio, qui tamen notorie ipſo iure, vel per ſententiam ſuo titulo priuatus eſt. Nau. in c. placuit. n. 179. de pœn. d. 6.

4 Tertius caſus eſt, ex defectu confeſſarij, quando ſcilicet in eo fuit defectus vel poteſtatis, vel ſcientiæ, vel voluntatis, ex eo nimirũ quia non erat ſacerdos, vel non habebat iuriſdictionem ſuper cõfitentem, vel neſciuit, vel noluit abſoluere, vel tantam doctrinam non habuit, quanta neceſſario exigebatur in confeſſario ſaltem reſpectu talis confitentis. Nau. in c. 1. §. laboret. nu. 2. de pœn. d. 6.

Item quando eſt ab eccleſia catholica diuiſus. Sacerdos enim hæreticus & pro tali denunciatus iuriſdictione caret, nec tali niſi in extrema neceſsitate confeſsio licite fieri poteſt diſt. 32. c. præter. § ſciendum.

Item

Item si sit excommunicatus, vel interdictus, vel suspensus notorius, ità vt nulla tergiuersatione celari possit, absoluere nequit ex defectu potestatis; Nec refert quoad hoc an generatim, an vero speciatim sit quis censura notatus. Naua. in d. §. laboret. nu. 23.

5 Quartus casus est ex defectu, & inhabilitate pœnitentis, ad suscipiendum sacramentum propter censuras ecclesiasticas. Naua. in d. c. fratres nu. 38. de qua re infra.

6 Quintus casus secundum multos est, quando pœnitentia iniuncta non impletur, de qua re suo dicetur loco. Hoc vnum ex Adriano interim 4. quæst. 4. de confessione sub finem, addendum est, scilicet, eum, cui pœnitentia, priusquam absoluatur, imponitur, & non curat illam, quam acceptat, pœnitentiam memoriæ mandare, ac veluti contemnit, teneri postea confessionem illam iterare, si eam nō implet. Quia talis peccat mortaliter ante quam absoluatur, & cum illud peccatum non confiteatur, confessio desinit esse integra. Verum cum hæc confessionis iteratio non nascitur ex pœnitentiæ obliuione, vel ex eo, quod illa non impletur, sed ex defectu integritatis, optime ad secundum fontem, nimirum ad defectum confessionis reduci debet. Nau. cit. nu. 50.

Quæ, & qualis diligentia sufficiens, & necessaria est ad examen conscientiæ. Cap. XV.

SVMMARIVM.

1 *Examen conscientiæ quanta diligentia faciendum.*
2 *Scoti sententia de hac re refertur, & refellitur.*
3 *Confiteri volens, conari debet peccata sua ad memoriam reuocare.*
4 *Diligentia quæ, & quanta sufficiens ad examen conscientiæ faciendum.*
5 *Crebrò confitens, ad minorem diligentiam tenetur quam qui raro.*
6 *Excusari potest quis aliquando ne aliquod peccatum confiteatur.*
7 *Confessarius, an, & quando, interrogare debet pœnitentem de diligentia præmissa in examine facto.*
8 *Confessarius quid facere debet, quando pœnitens se accusat de non præmissa debita diligentia in examine.*

1 RES hæc satis dubia, & controuersa
0 est inter authores: Scotus enim in 4. dist. 17. quæst. 1. & Palud. ibidē quæst. 2. artic. 1. colum. 2. talem diligentiam in hac re requirunt, qualem pro re arduâ in memoriam reducenda pœnitens adhiberet: Gabriel vero in dicta distinct. 17. quæst. 1. colum. 8. solum ait, quod confiteri debet omnia, quæ recordari potest. At vero Ioannes maior ibidem quæst. 3. vult hominem, qui confessurus est, talem debere præmittere diligentiam, quo omnia sua peccata occurrant, qualem adhiberet, si quam orationem latinam ad eruditos esset habiturus, aut si de multo & longo tempore impensa pecunia domino vigili, ac auaro rationem esset redditurus. Caietan. in verb. confessio, ait eum, qui credit suam peccatorum inquisitionem esse sufficientem, quamuis vere talis non sit, & ob hoc aliquod tacuerit peccatum, non teneri ad iterationem confessionis, & in materia de confessione quæstio. 5. ait, tunc demum ex integritatis defectu iterandam esse confessionem, quando ex proposito dimidiatur confessio, vel adeo crassa est conscientiæ discussio, vt aliqua obliuiscatur. Concilium vero Florentinum, §. Quartum. solummodo docet confitenda esse peccata, quorum habet memoriam, & nihil ait de diligentia necessaria in reducendo ad memoriam peccata, verum in hac re dicendū est

2 Primo, Nimis rigida censenda est sententia Scoti & aliorum in reducendo ad memoriam peccata: vix enim possumus has curas inter se conferre, siquidem ad pronuntiandam orationem latinam iuuat ipsa potentia sensitiuam quæ dicitur irascibilis, quę sua natura in ardua fertur: iuuat etiam naturalis inclinatio, iuuat appetitus innatus honoris, & diuitiarum, iuxta proœmium Decretalium, & sexti & c. omnis ætas. 12. quæst. 1. & cap. omnes dilectores. dist. 47. Cum tamen è contra appetitus hic sensitiuus, quem vocant cō cupiscibilem minuat curam recogitandi peccata, quippe qui fugit tristitiam & dolorem, ex tali cogitatione nascentem tanquā quoddam malum; omnis enim tristitia in se quoddam malum, est, quamuis aliquando sit secūdum quid bonum ex S. Thom. 1. 2. quęst. 39. artic. 1. Nau. in c. fratres. n. 74. Concilium autem Florentinum solum habet homines confiteri peccata, quorum memoriā habent, non autem dicit, habere possunt. Sed præterea nemo tantam adhibere potest curam, & diligentiam, quin maiorem si velit, adhibere poterit, & ita dubij semper essent homines, an ex talis diligentiæ adhibendæ defectu, confessiones priores reiterare tenerentur & denique vix aliquis esset è vulgo, qui validè vnquam confiteretur.

Secundo, quamuis nullus erat textus in iure ante Concilium Florent. & Trident. sess. 14. cap. 5. & can. 7. qui expresse de hac diligentia reuocandi in memoriam peccata loquatur, fuit tamen ratio naturalis, quæ id dictabat, vt docet Rich. 4. distin. 17. art. 2. q. 6. dictat enim ratio, vt habet Cicero lib. 1. offic. quòd talem curam iustam vnicuique negotio adhibeamus, qualem rei grauitas requirit; Vnde cum confessio peccatorum præteritorum negotium sit satis graue & notabile, consequens est, vt qui sua peccata debito modo confiteri velit pro ratione talis negotij, diligētiam aliquam iustam adhibeat super reductione eorum ad memoriam. Naua. cit. n. 69. & 70.

Ter-

4 Tertio, tanta diligentia neceſſaria eſt, & ſufficiens, quanta viro prudenti humano more rem æſtimanti neceſſaria videtur, vel quanta videtur ſufficiens vt plurimum hominibus qui ſunt illius conditionis, cuius eſt is qui illam diligentiam adhibet, dummodo bona fide putet eſſe pro ſua fragilitate mediocrem. prout ex Concilio Tridentino in ſeſſ. 14. ca. 5. colligi poteſt. Nau. cit. nu. 75 &. 76.

5 Quarto, qui crebro confitetur, non tenetur tantam qualibet vice curam adhibere, quantam qui raro confitetur, neque qui paucis, & paruis implicatur negotijs, quantam qui multis, & magnis, neque idiota ad tantam, quantam doctus, qui ſcit loca, & circumſtantias peccati, perſcrutari tenetur. Nau. cit. num. 71. Multi enim maxime ſimplices, etſi non ſe ſufficienter præparauerint, ex propoſito tamen, & voluntate quam habēt reſpondendi interrogationibus confeſſarij, quia ſciunt illum interrogaturum, præſertim ſi ſciant confeſſariū eſſe prudentem, & doctum, cum tali propoſito reſpondendi, cenſeri debent ſufficientem diligentiam adhibuiſſe. Nau. cit. nu. 80.

6 Quinto, excuſatur quis aliquando a confitendo peccato ob ignorantiam, qua putat id non eſſe peccatum, qui tamen ob eandē ignorantiam non fuit a peccato excuſatus: Siquidem ignorantia, qua quis putat aliquid non eſſe peccatum, excuſat aliquando confeſſionem, ne dicatur minus integra, quæ tamen ignorantia cum a peccādo non excuſabit, cuius rei hæc ratio reddi poteſt ex S. Thom. 1. 2. q. 76. art. 3. & 4. & Caiet. ibidem. Quia ignorantia quæ non reddit actum peccandi inuoluntarium, reddere poteſt omiſſionem illius confitendi inuoluntariam. Nau. cit. num. 82. prout etiam Adrianus in dub 6. poſt 4. quęſt. de confeſſione tradit.

7 Sexto, confeſſarius, qui ſuſpicatur, confitētem ſine iuſta præmeditatione ad confeſſionem venire (quod eſt frequentiſſimum) pœnitentem ſuper hoc diligenter interrogare debet. Iudex enim ex ſuo officio quantum in ſe eſt ſupplere debet, ne iudicium reddatur nullum c. cauſam quę. de iudic. eo modo quo dicemus.

8 Septimo, quando pœnitens confitetur, ſe non vt debebat ad memoriam peccata ſua reduxiſſe, quod quotidie multi timorati viri facere ſolent, ſi confeſſarius videt id a pœnitente fieri, & dici, non quod credat ſe non adhibuiſſe debitam diligentiam illam, quam integritas confeſſionis requirit, ſed quia bonarū mētium eſt vereri, Iob c. 9. & timere culpam, vbi non eſt ca. ad eius diſt. 5. aut quod hoc dicit, quia per eam omnia, vel maiora venialia in mentem non reduxit, quod tamen non eſt neceſſarium, in hoc caſu abſolui poteſt pœnitens ſine aliquo ſcrupulo: vel ſecundo confeſſarius exiſtimat illum nō adhibuiſſe debitam diligentiam & ſufficiētem in peccatis memorandis, & in hoc caſu, aut neceſſitas vrget, ſcilicet morbus, bellum, & naufragium, & huiuſmodi, & in hoc etiam caſu abſolui debet, & idem dicendum eſt de receptione Euchariſtię, quæ ſine ſcandalo differri non poteſt, immo ſufficit pœnitentia omiſſæ diligentiæ & diſcuſſionis conſcientiæ, cum ea peccatorum recordatione, quæ illi fuerit poſſibilis; Naua. in d. ca. fratres. n. 83. & in c. 1. §. diligens num. 15. de pęn. diſt. 6. aut nulla vrget neceſſitas, & tunc conſiderare debet confeſſarius an ea, qualemcunque adhibuerit diligentiam, cum ſuis interrogationibus a ſe factis, aut faciēdis, diligentiam mediocrem conſtituat, & tunc audiri, & abſolui poteſt, & debet, præmiſſis tamen interrogationibus, quę videbuntur neceſſariæ: Vel tertio confeſſarius videt pęnitentem nolle interrogari, vel etiamſi velit, adeo tamen nil præmeditatum venire, vt etiam cū interrogationibus, & reſponſionibus confeſſio non fiat integra: & in hoc caſu abſolui nō debet, ſed blandis verbis moneri, vt pro ſua fragilitate, priuſquam confitetur, præmeditetur ſaltem tantum, quantum ad integrādam confeſſionem cum interrogationibus opportunis ſufficiat. Nau. in d. c. fratres. nu. 83.

Qua ratione conſtat confeſſionem debere eſſe integram, & an aliquo in caſu confeſſio legitima eſſe poſſit, quamuis non ſit integra. Cap. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Integritas confeſſionis, qua ratione conſtat, aut probatur eſſe neceſſaria.*
2 *Difficultas integre confitendi, allatis certis caſibus, oſtenditur.*
3 *Remedia afferuntur, quibus vti debet pœnitens, quando integre confiteri non expediat.*
4 *Perſona complicis non eſt confitenda.*
5 *Ratio huius rei affertur.*
6 *Habens reſeruata, & non reſeruata, quid facere debet.*
7 *Habens reſeruata, quænam obſeruare tenetur.*
8 *Confeſſarius qualiter ſe gerere debet, cum habente reſeruata.*
9 *Confeſſus habenti poteſtatem abſoluendi a reſeruatis, ſed vnius reſeruati oblitus, quid faciet.*
10 *Abſolutus ab inferiori a non reſeruatis, ſed antequam abſoluatur a ſuperiori de reſeruatis, ſi nouum peccatum committat quid facere debet.*
11 *Confeſſio per accidens fieri poteſt non integra.*
12 *Duæ perſonæ, diuerſo tempore, vnum abſoluentes, vnum ſolum ſacramentum perficiunt.*

1 REs hæc de ſolis peccatis mortalibus intelligitur, quæ alias non fuerunt vnquam confeſſario legitimè manifeſtata; ſiquidem non neceſſe eſt venialia omnia confiteri, & mortalia, quæ quis ſemel legitimè confeſſus eſt, & ab eis abſolutus, non tenetur vnquam iterum confiteri.

Et quidem varias rationes afferunt Doctores, cur cōfeſſio peccatorum mortalium nondum legitimè confeſſorum integra eſſe debeat. Nam S. Th. in 4. diſt. 17. q. 3. ar. 4. quæſ-

la 2. & Palud. ibidem. docent, Quod sicut medico corporali infirmus omnem suam infirmitatem noram facere debet, quo recte illi mederi possit, ita medico spirituali omne animi vitium cognitum esse debet. Quæ tamen ratio Durando non placet, propter discrimen quod inter medelam animi, & corporis cernitur; siquidem medela corporea, quæ vnum sanat morbum, alium aliquando auget, medela vero animæ, quę est sola contritio, & gratia Dei, æque omnes animi morbos sanat. Hinc ipsemet Durandus illam rationem affert, quòd confessio respondere debeat contritioni, & ideo sicut contritio esse non possit, nisi sit omnium peccatorum mortalium; ita neque confessio. Verum neq; hæc ratio probat necessario omnia peccata vni, & simul confitenda esse; Nam & satisfactio respondet etiam contritioni, & tamen iustè potest pœnitens satisfacere de alijs uno tempore, dilata satisfactione aliorum in aliud tempus: Vnde tam S. Thomæ, quam Durandi rationes, congruitatem tantum, non autem necessitatem integritatis probant. Nulla ergo ratio humana reddi potest, quæ sola necessariò concludat integram omnino debere esse confessionem, sed id lege tantum cautum est iusta, & æqua, vt quis omnia peccata mortalia nondum confessa, post debitam diligentiam in examine conscientiæ adhibitam, confiteatur, quæ cõsuetudo iam inde ab ecclesiæ principio vsque hodie seruata est, & à Christo in Apostolos, & ab eis ad nos vsque deriuata est Quæ integritas satis iure antiquo, & nouo canetur, prout colligi potest, &c. Non potest. de pœn. distin. 1. & ex c. sunt plures. de pœn. dist. 3. & ex cap. 2. §. cautus. & c. fin. de pęn. d. 6. & ex cap. omnis vtriusque sexus. de pęn. & remiss. & ex Conc. Triden. sess. 14. c. 5.

Quia vero nonnulli casus contingere possunt in quibus durum sit omnia confiteri, maxime quia aliquando exinde pœnitens occasionem confessario peccandi daret; vt si mulier probabiliter putaret se solicitatum iri a confessario, si se fornicatam fuisse confiteatur; vel probabiliter arbitretur, cum ad luxũ mouendum, si ei suam turpitudinem patefaciat. Deinde quia aliquando tales circunstantiæ confitendæ sunt, quarum confessione detegeretur alia persona, quo casu non videtur debere, neque posse talis detegi, neque manifestari, verbi gratia, quando quis rem habuit cum matre, aut mediator fuit, quod illam tertius haberet, quam matrem confessarius nouit; ideo non videtur, quin saltem aliquando licitum sit confessionem dimidiare, ita vt non teneamur integrè confiteri. Ceterum quid in his casibus faciendum sit, dicemus.

3 Primo, circunstantiæ huiusmodi aperiendæ sunt confessario, quando is est persona, quam putamus profuturam, & non obfuturam, argum. capit. Hoc videtur. 22. quæst. 5. & Nauarr. in. ca. consideret. num. 96. & seq. de pœn. dist. 5.

Secundo, Quando confessarius non est talis persona, pœnitens debet ei confiteri ità velatus, & transformatus, vt neq; ex uoce, neq; ex nomine cognoscatur a confessario, non enim tenetur pœnitẽs manifestare nomen, aut quis sit dicere, nisi quantum ad ea, quæ necessaria sunt ad hoc Sacramẽtũ, ad quod nõ est necessariũ scire, quod nomen, aut ꝙ domicillum sit pœnitenti, neque an sit coniugatus, si non peccauit contra matrimonium, neque an sit religiosus, si non violauit paupertatẽ, castitatem, aut obedientiam, satis enim est, vt pœnitens certum reddat confessarium, quod confiteri ei possit, & ipse eum audire, & ab ipso absolui ex Caietano in summa verb. confessio. & Naua. cit. num. 79.

Tertio, si non sit locus huic remedio, quærere debet facultatem confitendi alteri, vel à proprio Sacerdote, vel ab eius superiore, non tamen potest eo ipso alteri confiteri, nisi Sacerdos sit in culpa propter ignorantiam, vel quia confessiones reuelat, ex Paludano in 4. dist. 16. q. 3. sub finem. & Nauar. vbi supra.

4 Quarto, quando nulli horum remediorum est locus, quamuis S. Thomas in 4. distin. 16. & Palud. in 4. distin. 21. quæst. 3. colum. 4. velint detegendam esse tertiam personam; Immo Paludanus ait, mulierem committentem incestum cum fratre suo debere hoc confiteri, quamuis frater confessario notus sit, quem etiam sequuntur Gabr. ibid. quæst. 1. dub. 2. & Maior. quæst. 3. arg. 8. & Syluester. Verb. Confess. 1. quæst. 24. verior tamen opinio docet in hoc casu tacendam esse personam, & peccatum; sic enim expresse testatur Innoc. in c. omnis. colum. 2. de pœn. & remiss. & Hostiensis ibidem colum. 4. vbi ait, Quod qui iusta de causa non vult confiteri proprio Sacerdoti, neq; reperitur alius, cui cõfiteatur, & necessitas vrget, illi confiteri debet omissis circunstantijs, vnde periculum, vel damnum sequi posset. Immo idem docet Ioan. Maior. in 4. distin. 15. quæst. 5. colum. 5. versic. sed remanet. qui sibi contrarius eo in loco ait, quod qui occidit fratrem Sacerdotis, vel habet circunstãtiam, quam Sacerdos reuelare solet; vel est tale peccatum, quod Sacerdotem moueret ad peccandum; vel si quis propriam consanguineam cognouerit, quæ est filia Sacerdotis, talia peccata confiteri non tenetur. Sed & S. Thomas in 4. distin. 17. quæst. 3. art. 4. ait, pœnitentem probabiliter timentem periculum peccandi ex confessione obuẽturum confessario, vel sibi non teneri adhuc confitendum, etiam si non fiat facultas confitendi alteri ab ipso, vel a superiore; affirmans insuper eum sola contritione, confessione non præmissa, in illo casu communicare posse, tãquam qui confessarij facultatem non haberet. iuxta gl. in c. De homine. de celeb. Miss. multoque magis illo tantum tacito peccato eiusq; confessione in aliud tempus opportunum dilata, alijs confessione apertis communicare potest, secundum Caie. in summa. verb. confessionis decima conditio. ubi etiam asserit, Non esse confitẽdum peccatum cum reuelatione con-

fessionis, aut cum famæ, aut vitæ periculo, quo in casu, ait, fieri potest aliorum peccatorum confessio, omissis illis, quorum confessio aliis esset damnosa. Nauar. cit. num. 100. 101. & Ma. c. 7. nu. 2.

5 Huius autem dicti ratio est. Quia concurrentibus duabus legibus contrariis, minor cedit maiori, (sic enim lex de non furando cedit legi de pascendo fame morientem. c. pasce. d. 86. iuncto. c. si quis propter necessitatem. de furtis.) lex autem de non lædendo alterum, cum sit Diuina, & naturalis, maior est quam lex de confitendo integre, quæ licet Diuina sit, non tamen Naturalis, sed positiua, seu ex tempore data, & ideò lex de huiusmodi circunstantia confitenda, cedere debet legi de non infamando proximum, cui consequens est, quod talis circumstantia, & peccatum tacere debet, prout etiam docet Rich. in 4. dist. 21. artic. 4. q. 4. & art. 5. quæst. 2. & Nauar. cit. num. 95. & 99. Qui etiam cum Paludano & alijs omnibus docet, eum, qui confiteri non posset circumstantiam mutantem speciem, sine confessionis sibi factæ reuelatione, ad illam confitendam non teneri, multoque minus ad idem præstandum in casu nostro obligatus erit.

6 Quinto, quoad casus reseruatos, a quibus confessarius inferior, aut parochus pœnitentem absoluere nequit, eo quod sunt peccata superiori reseruata, tenetur etiam pœnitens in hoc casu, tam peccata reseruata, quàm alia omnia mortalia confiteri parocho, aut confessario inferiori, quicquid Ioan. Maior in 4. dist. 15. quæst. 5. id neget. Quando igitur pœnitens aliquod peccatum reseruatum habet, secundum communem ecclesiæ, & Doctorum vsum, infrascripta obseruare debet.

7 Primo enim adeat eum, cui reseruata sunt, & ei omnia peccata confiteatur, & ab omnibus absoluatur. Naua. in c. 1. §. cautus. nu. 11. de pœnitent. distinct. 5.

Secundo, si ille superior nolit audire omnia, potest confiteri illi sola reseruata, & postea ea. & alia omnia confiteatur proprio cõfessario, qui possit eum absoluere ab omnibus, etiamsi superior non absoluisset a reseruatis. Nauar. cit. nu. 12.

Tertio, si prius adeat inferiorem, qui eum a reseruatis absoluere non possit, confiteatur illi omnia, qui absoluet eum a non reseruatis (si modo non sit excommunicatus, si enim esset excommunicatus non debet vlla ratione illum absoluere, ne sacrilegium committat) & postea remittat eum ad superiorẽ pro absolutione a reseruatis, cui confitebitur sola reseruata, & ab eis solis absoluatur. Nau. cit. num. 13.

Quarto, potest pœnitens per se, uel per alium adire superiorem, & ab eo impetrare commissionem secretam verbo, vel scripto, vt absoluatur à suo confessario, uel alio. Naua. cit. nu. 13.

Quinto, potest pœnitens confiteri suo confessario omnia sua peccata, & absolui ab eo de quibus ipse possit absoluere, & deinde cõfessarius per se, vel alium, seu epistolam petere a superiore, vt faciat sibi facultatem absoluendi quendam hominem in genere, nullo pœnitus expresso, qui ei confessus est tale peccatum, cuius absolutio est illi reseruata, in qua re difficilem se ostendere non debet superior, si tamen dare noluerit hanc facultatem, vtendum erit modo secundo. Nau. cit. nu. 14.

Sexto antequam confessarius ad remedia prædicta descendit, interrogare debet pœnitentem, an habeat aliquam Bullam sui Episcopi, vel Papæ, facientem potestatem confessario absoluendi illum in tali casu, videat etiã confessarius, an ille casus sit de eorum numero, à quibus ipse absoluere possit, & si possit, pœnitentem sine absolutione dimittere non debet. Nau. cit. nu. 17. & Man. c. 26. nu. 6.

9 Septimo, qui confitetur confessario habenti potestatem absoluendi ab omnibus peccatis, & censuris, uel ratione Bullæ alicuius, vel ratione temporis, quia concedebatur Iubileum, & per obliuionem inaduertentiam, vel ignorãtiam, qua nesciebat id esse peccatum, omiserit confiteri aliquid, quod erat reseruatum superiori, vel censura aliqua Ecclesiastica innodatum a solo superiori delebili, & absolutus fuerit a confessario ab alijs etiam, & absoluitur ab eo, ita vt a quocunque inferiori postea absolui poterit, licet teneatur illud confiteri quando occurrerit memoriæ, uel aduerterit, vel sciuerit esse peccatum, secundum Palud. 4. d. 18. q. 5. col. pen. Gabr. 4. dist. 17. q. 1. sub finem, & Adrian. in 4. quæst. 4. de confess. col. 10. & Naua. cit. nu. 32, & Man. ca. 26. nu. 6.

10 Octauo, qui confessus est inferiori, & ab eo absolutus est de non reseruatis, si dum ad superiorem pro reseruatorum absolutione habenda vadat, aliquod peccatum mortale de nouo committit, in hoc casu, si superior audire velit etiam peccatum non reseruatum de nouo commissum, illud cum reseruatis pœnitens confiteri debet, si vero superior reseruata tantum audire velit, tunc superiori reseruata solum confiteri debet, & postea illud nouum peccatum mortale suo confessario confiteri debet, ex qua triplici absolutione particulari vna tantum erit sacramentalis, & integra absolutio, & idem dicendum de quadruplici puta, si iam secundo superiori confessus, & redens ad confitendum tertio inferiori, aliquod reseruatum admittat, ob quod oporteat eum ad superiorem quarto redire, vt ab eo absoluatur. Naua. cit. num. 22.

11 Hinc infertur primo, quod licet absolute, & per se loquendo, confessio debet esse integra, per accidens tamen ob aliqua, quæ contingunt, fieri potest non integra. Et quod cõmuniter dicitur confessionem omnium peccatorum integram esse debere, id quidem verum est secundum se, & simpliciter, & secundum confitentis propositum, quãuis per accidens partialis esse potest, ut ex dictis constat.

12 Infertur secundo, duas personas, diuersi tempo-

tempore, & multis forte interiectis diebus, & actionibus, altera post alteram absoluentes, vnicum perficere Sacramētum, ita vt ex duabus absolutionibus, vel aliquando ex tribus, vel quatuor, vna integra sacramentalis constituatur, adeo vt gratia sacramentalis, quam sacramentum ex opere operato confert, tum demum pœnitenti conferatur, quando ab vltimo (.i. vel a secundo, quando sunt duæ absolutiones, vel a tertio, aut quarto, quando sunt tres, vel quatuor absolutiones, vt in prædictis exemplis videre licet) datur absolutio, siue is superior, siue inferior fuerit. Naua. cit. num. 20. & 21. Vnde fallitur Adrianus, qui in 4. q. 4. de confess. col. 9. docet absolutionem illam, quam facit is, cui sola reseruata detegūtur, non esse sacramentalem.

Quod confessio alieno sacerdoti sine licentia proprij facta, nulla, & irrita sit. Cap. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Confessionem alieno, sine proprij licentia factam, nullam esse, quis primo statuit.*
2 *Sacerdos alienus quare valide aliquem absoluere non potest.*
3 *Confessio parocho intruso facta non valet.*
4 *Confessus bona fide parocho intruso, habita scientia rei, quid facere tenetur.*
5 *Confessus in pueritia sacerdoti alieno ex ignorantia, confessionem iterare tenetur.*
6 *Sacerdotes ante Concilium Trid. cuilibet sacerdoti confiteri potorant.*
7 *Confiteri sacerdoti meliori, quo sensu S. Augustinus consuluit.*
8 *Papa à sacerdote, cui se subijcit, valide absolui potest, et quæ huius sit ratio.*
9 *Consuetudine introduci nequit, vt quis ab alieno sine licentia proprij valide absolui possit.*

1 VEritas hæc iam inde a tempore antiquo manifesta est: Siquidem Dionysius primus, qui floruit circa annum Domini 250. parochias diuisit, & vnicuique parocho suam plebem commisit, prohibens nequis alterius parochię terminos, aut ius inuaderet 13. quæst. 1. capit. Et Calixtus Papa circa annum Domini 228. statuit, vt nullus alterius parochiam vsurparet, nec alterius parochum iudicaret. Vt habetur 9. quæst. 1. cap. 1. & Vrbanus secundus circa annum Domini 1100. statuit, ne quis sacerdos alienum parochianum ad pœnitentiæ sacramentum susciperet, sine proprij licentia. cap. placuit. de pœnit. dist. 6. Et cap. 2. de paroch. prohibetur vni parocho, ne alterius parochianum ad Missam admittat diebus Dominicis, quod multo magis de admissione ad sacramentum pœnitentię intelligendū est. Hoc ipsum vero expresse in c. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. habetur, ne quis. s. alieno sacerdoti confiteatur, nisi prius licentiam a proprio petat.

2 Ratio etiam pro hac re est, quia ad hoc vt confessarius aliquem absoluat, cum sit actus iudicialis, vt tradit Concilium Trident. sess. 14. can. 6. & 9. habere debet potestatem, & iurisdictionem in actu, & ipsius exercitio, & cōsequenter pœnitens ei subditus esse debet, vt optime tradit Palud. in 4. dist. 17. quæst. 3. colum. 2. Nauar. in cap. qui vult. num. 4. & in capit. placuit. num. 6. de pœn. dist. 6. At verò sacerdos alienus, licet iurisdictionem habeat in habitu, actu tamen non habet. 16. quæst. 1. c. Adijcimus. § ecce. & c. generaliter. § ecce. & & ideo valide sibi non subditum absoluere non potest, cum sine iurisdictione nemo iudex esse possit. clem. 1. cum glo. 1. de offic. deleg. & Caiet. tom. 1. opusc. tract. 7. quæst. vnica. & Adrian. in 4. quæst. de confess. dub. 8. & Panor. in d. cap. omnis vtriusque sexus. Quod etiam tradunt Concil. Trid. vbi supra, & Florentinum in decreto Eugenij 4. §. quartum. Vbi dicitur, minister huius sacramenti est sacerdos habens auctoritatem ordinariam absoluendi, vel ex commissione superioris, & ideo confessio facta alieno sine licentia proprij nulla est, & iteranda. Nauar. in d. ca. placuit. num. 175.

3 Hinc infertur primo, quod confessio facta parocho, qui sine vlla superioris licentia, & auctoritate se in beneficium intrusit, nulla sit, & iteranda ex Panorm. in capit. Nihil. colum. penult. de elect. & capit. dudum 2. colum. 8. tit. eod. & ex cōmuni opinione. & Nauar. in d. c. placuit. num. 177. Quia talis sacerdos actuali iurisdictione caret, quę tamen necessaria est ad absolutionem a peccatis.

Infertur secundo, quod cōfessio quę fit ei, qui se gerit pro parocho ecclesiæ, & tamen possessionem non habet, ipso etiam iure ex defectu iurisdictionis actualis fit nulla, & iteranda. ex Paludano in 4. dist. 17. q. 3. & aliis omnibus. & Nau. cit. num. 178.

Infertur tertio, quod pari ratione qui confiteretur parocho, qui notoriè ipso iure, vel per sententiam est suo titulo priuatus, iterare tenetur suam confessionem. cap. Dudum 2. de elect. vbi habetur quendam suo titulo priuatum, animas sibi commendatas damnabiliter decepisse, scilicet. quia absolutiones subditorum erant nullæ. Dixi, Notoriè priuatum ipso iure, si enim quis priuaretur suo titulo, & possessione iuris, non tamen ita notorie, quin possessionem facti retineret, & a superiore tolleraretur, in eo casu gesta per ipsum in foro conscientiæ valerent, ita vt non tenerentur, etiam postquam scirent eum, cui confessi fuerant, titulo suo iure ipso priuatum fuisse, tales confessiones iterare. ex Panor. in d. c. Dudum 2. & Nau. cit. in c. placuit. num. 179. & 180.

Infertur quarto, quod qui cōfiterentur bona fide intrusis, vel alijs sacerdotibus alienis, putantes id sibi licere, tenētur cum primum sciuerint, se non potuisse illis cōfiteri, omnes

confessiones illis factas iterare. ex Ioan. And. in d.c. Dudum 2. vbi ait tales confessos saluari non per sacramentum, quod nullum erat, sed propter sacramenti fidem. Tenentur tamen tales, cum primum sciant se non potuisse illis confiteri, confessiones eis factas iterare. Nauar. cit. num. 181.

5 Infertur quinto, quod qui in pueritia, aut per aliam rusticitatem, & ignorantiam errãtes, confessi sunt alienis sacerdotibus, eas confessiones iterare tenentur, non tamen alias, quas post eas suis parochis, vel alijs super eis iurisdictionem habentibus fecerunt. etiamsi cum eas facerent, meminerint peccatorum, quę illis alienis confessi fuissent, nec tamen illa veris parochis vnquam confitebantur; Quia bona fide putarunt se illa legitime confessos fuisse. Et ita qui in pueritia confessus esset alieno sacerdoti, & post 20. vel 30. annos se alienis in pueritia confessum fuisse recordatur, tenetur solum ea cõfiteri peccata, quæ alieno confessus erat sacerdoti, eaq; confessiones iterare, non autem illas, quas postea proprio sacerdoti in adolescentia & iuuentute fecisset Nauar. cit. num. 182

6 Infertur sexto, qua ratione factũ sit, quod omnes presbyteri ante prohibitionem Concilij Tridentini sess. 23. de reformatione. capit. 15 passim eligebant singulos presbiteros indifferenter, quibus confitebantur quorum tamen multi nullam iurisdictionem in confitentes habuerunt: Id enim fecerunt, vel quia vt nonnulli volunt; cum presbiteri sint ceteris doctiores, vt plurimum, & mundiores, & frequenter celebrare, & aliis Sacramenta ministrare deberent, quę a solis mundis tractanda sunt, ideo concessum est a iure, vt possint sibi eligere proprios confessores, qui quantum ad hoc sunt superiores, sicut vnus medicus ab alio curatur, non inquãtum medicus, sed inquantum infirmus, vt docet S. Thom. in 4 distin. 17. quæstio. 3. artic. 3. quæstio. 4. ad quartum, vel certe, quia id fecerunt presbyteri de facultate tacita, vel expressa Superiorum. Papa enim, Episcopus, parochus, & deniq; omnes Prælati hoc vidẽtes, scilicet quod sacerdotes omnes deligant sibi passim confessarios, qui eos ligent, & absoluant, & nullo modo repugnantes, tacite velle videntur, vt id fiat, & ita hoc faciũt ex licentia proprij. Nau. in d.c. placuit. num. 33.

7 Infertur septimo, quomodo verum illud, sit, quod habet Sanct. Augustinus in libro de pœniten. capit. 10. dicens, vt qui confitetur, Sacerdoti meliori quam potest confiteatur, significans licitum esse confiteri cuicunque saltem meliori Sacerdoti, & doctiori. Siquidem id verum erat tempore S. Augustini, qui floruit circa annum Domini 400. quo tẽpore Sacerdotes omnes eorum confessiones audire poterant, qui eis volebant confiteri, etiamsi parochiani alieni essent; tunc enim acceperunt iurisdictionem in habitu & actu, nulla lege, aut superioris imperio ab exercitio impeditam. Et quamuis Dionysius Papa 13. quæst. 1. cap. 1. & Calixtus Papa primus 9. q. 1. cap. 1. hanc potestatem & iurisdictionẽ eis abstulerant, quia tamen eo tempore bona pars mundi non receperat fidem Christi, nec leges eorum recipiebantur communiter, (leges autem quæ non sunt receptæ, non ligãt. dist. 4 §. leges.) valide tunc omnes ad se accedentes absoluere poterant, postea autem tempore Vrbani secundi qui floruit circa annum 1100. constitutione edita, in capit. placuit. de pœn. dist. 6. vt nemo postea alterius Parochianum sine licentia ad pœnitentiam reciperet, & innouata, ab Innocentio III. in capit. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss. potestas hæc illis ablata est. Nauar. in cap. Sacerdos §. quod autem. num. 2. & in cap. placuit. num. 17. de pœnit. dist. 6. Quamuis rectius dici potest S. Augustinum loqui seruatis seruandis, & eo modo optimo quo iure potest, confiteatur optimo, ita scilicet, vt qui habet facultatem eligendi confessarium, eligat optimum eorum, quos eligere potest. Consuluit ergo Augustinus, vt qui eligere possit confessarium, (siue id conueniat ei iure communi, vt patet in Prælatis; siue ob proprij Parochi ignorantiam; siue quia Parochus dat ei licentiam; siue quia id sponte sua facit, quia nimirum, iam semel legitime omnia sua peccata confessus est, & cupit ea iterum confiteri.) in his casibus, eligat optimum cui confiteatur. Nauar. in cap. Qui vult. num. 88. & 98. & in cap. Sacerdos, § Quod autem. de pœn. dist. 6. num. 4.

8 Infertur Octauo, Quod licet Papa nullum habeat superiorem, nec aliquis iurisdictionem super eum habeat actu, vel habitu cap. cuncta per mundum. & capit. Nemo. quæst. 3. a Sacerdote tamen cui se subijcit valide absolui potest. Quia Sacerdotes omnes in ordinatione accipiunt iurisdictionem in habitu absoluendi & ligandi eos omnes, qui eis se legitime subiecerint; (vnde Sacerdotes omnes sunt tanquam iudices chartularij, id est, iudices quibus concessa est potestas iudicandi volentium se illius subijcere causas. l. 1. ff. de iudic. agunt. & cap. adiicimus. §. ecce. 16. quæst. 1. & Panorm. in Clem. 1. de priuileg.) quæ habitualis potestas diuinitus cum ordine presbyterii immediate a Christo datur cui potestati Diuinæ Papa cum non habeat superiorem, potest se cui voluerit Sacerdoti subdere, & ab eo absolui, non enim dedecet Papam Diuinæ se subdere potestati. Nauar. in dicto capit. Qui vult. num. 20. & in d. capit. placuit. num. 19. de pœnit. dist. 6. vnde & Papa se alicui subdens Sacerdoti confitetur, a quo valide per iurisdictionem & potestatem in presbyterio acceptã, & spontaneam subiectionem ei ab ipso Papa facta absoluitur potest.

9 Infertur Nono, ita necessarium esse ad absolutionem obtinendam, vt quis proprio Sacerdoti peccata sua mortalia nondum legitimè confessa aperiat, vt nulla consuetudo introduci possit, quod aliquis præter proprium aut

aut ſui ſuperioris licentiam, confeſſorem ſibi eligere valeat, qui eum valide abſoluere, vel ligare poteſt. vt habetur in c. ſi Epiſcopus. de pœn. & rem. in 6. Dixi peccata mortalia nondum legitimè confeſſa, quia ſi fuerint prius legitimè ſemel confeſſa, aut peccata venialia tantum, ea cui voluerit Sacerdoti confiteri poteſt, & ab eo abſolui. Quilibet enim Sacerdos habet iuriſdictionem in confitentem, habitualem quidem in ordinatione, quæ in actualem reducitur per legitimam confitentis ſubiectionem; confitens autem legitimè ſe illis ſubijcere poteſt, quoad mortalia ſemel legitimè confeſſa, aut venialia peccata, licet prius confeſſa non fuerint; quia in his aut expreſſam, aut tacitam ſaltem habere creditur licentiam a lege, vel legislatore, vt ea cuicunque voluerit Sacerdoti confiteatur. Sed nec vnquam poteſtas hæc Presbyteris adempta fuit, quia ad medicandum, & conſulendum habenti tantum mortalia confeſſa legitimè, aut venialia, nulla opus eſt ſcientia vel prudentia, ſed ſola verba Sacramentalia pronuntiandi ſcientia. Quoniam de his neque contritio habenda eſt neceſſario, neque confeſſio facienda, vt omnium fere vna eſt ſententia, in c. omnis. de pœn. & remiſſ. & tradit S. Thom. 3. p. quæſt. 87. art. 1. Ideo enim Vrbanus Secundus in c. placuit. de pœn. diſt. 6. prohibet, ne quilibet cuiuſuis audiat confeſſionem, quia quilibet Presbyter ad id idoneus non eſt propter ea, quæ confeſſarium ſcire oportet; & quia multo facilius, vt plurimum, id diſcernet proprius Parochus, qui mores & ingenia confitentium nouit, quam alienus. Quæ ſane ratio cum non ſe extendat ad habẽtem tantum mortalia legitimè confeſſa, aut ſola venialia neque c. Placuit. de pœn. diſt. 6. ad ea extendi debet. Nauar. in d. c. placuit. nu. 23. Quia tam debet ſtringi, vel ampliari lex, quam ampla vel ſtricta eſt ipſius ratio. c. Sugeſtum. & c. meminimus. de appellat. & Pan. in c. fin. de reſcrip. Dixi, non poſſe vlla conſuetudine introduci, vt quis cui voluerit Sacerdoti confiteatur ſine licẽtia proprij, hoc enim ſatis colligitur ex c. Si epiſcopus. de pœnit. & remiſſ. in 6. & c. placuit. de pœn. diſt. 6. & ca. omnis vtriuſque ſexus. de pœnit. & remiſſ. & nouiſſime ex Concilio Tridentino ſeſſ. 23. de reform. c. 15. & Nau. cit. num. 43.

Quibus in caſibus licitum eſt alteri ſine licentia proprij confiteri.
Cap. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia proprij an cauſa ſufficiens ſit, vt alieno, ſine proprij licentia, confiteri quis poſſit.*
2 *Verecundia an cauſa ſufficiens ſit, vt quis alteri ſine licentia proprij confiteri queat.*
3 *Parochianus domicilium in diuerſis locis habens cui confiteri debet.*
4 *Vagabundi quibus confiteri poſſunt.*
5 *Iter faciens, ſeu nauigans, cui confiteri poſſit.*
6 *Parochianus in aliena parochia delinquens parocho loci confiteri non poteſt.*
7 *Scholares, mercatores, & peregrini quibus confiteri poſſunt.*
8 *Ratihabitio proprij, an, & quando ſufficit, vt quis alteri validè confiteatur.*

1 MVlti caſus ab Authoribus enumerari ſolent, in quibus licitum erit alteri ſine ſacerdotis ſeu parochi proprij licentia confiteri, quorum

Primus eſt, ignorantia proprij, tunc enim ob proprii ignorantiam licitum erit ipſo iure alteri confiteri, prout habetur in c. placuit. de pẽn. diſt. 6 quamuis non parua inter Doctores in hoc caſu differentia eſt, an neceſſaria ſit petita ſaltem, licet non obtenta proprii licentia; ex eo quod in caſu ignorantiæ Vrbanus II. in d. c. placuit ſtatuit nequis alteri ſine proprii licentia confiteatur niſi quando proprii eſt ignarus; ſignificans in hoc euentu illud etiam ſine eius licentia licere. vnde & gloſſa tertia in dic. placuit nec proprii parochi conſenſum in caſu ignorantię neceſſariũ eſſe docuit, cuius etiam opinionis eſt Palud. in 4. diſt. 16. quæſt. 3. ſub finem. & diſt. 17. q. 3. colum. 7. quia tamen poſtea Innocen. III. in c. omnis vtriuſq; ſexus. de pẽn. & remiſſ. decreuit, non licere confiteri alteri ſine proprii licentia, nec vllum omnino caſum excipit, ſed abſolute ſtatuit, quod qui iuſta de cauſa alteri confiteri vult, prius petere, & obtinere licẽtiam a proprio ſacerdote debet; vt vtrumque caput efficax maneat, in caſu ignorantiæ peti ſaltem, licet nõ obtineri proprii licentia debet, ſic enim dicendo, neq; c. Placuit. omnino emendatur, quia non eſt neceſſarius parochi conſenſus, prout in d. c. placuit. dicitur; neque c. omnis vtriuſque ſexus. hac ratione d. c. placuit. contradicit, ſed omnino efficax, & in ſuo robore manet, quoad petitionem licẽtiæ. Quod etiam Hoſtien. & Panor. in d. ca. omnis nu. 17. & Adrianus IIII. de confeſſ. poſt quæſtionem quintam, dub. 8. col. 2. ſub finem tradunt, aſſerẽtes requiri vt in caſu etiam ignorantiæ petatur proprij licentia, quamuis non obtineatur; Nauar. in c. placuit. num. 146. & 171. de pẽn. d. 6. Quia cauſa illa qua parochianus talis à ſuo proprio recedit parocho, in culpa proprij parochi fundatur, vt propterea merito petita, licet non obtẽta proprij licentia, alteri confiteri poſſit. In quo etiam caſu vt docet Gloſſa ſecunda in d. cap. placuit. de pẽnit. diſt. 6. credendum eſt pẽnitenti aſſerenti parochum ſuum eſſe ignarum, ad effectum, vt ab alieno audiri poſſit eius confeſſio, & valide abſolui; quia veriſimile non eſt quempiam ad confeſſionem cum mendacio venire. Nauar. in d. cap. placuit. num. 171. vnde & S. Thom. Quodlib. 1. art. 12. docet parochiano dicenti iam ſe confeſſum, & communionem petenti habendam eſſe fidem. cui etiam fauet Extrauag. inter cunctas. §. ſuper confeſ-

sione.de priuileg.vbi doctrina illa S. Thomæ in duobus solum casibus limitatur, quando scilicet pœnitens esset excommunicatus, vel notorius peccator haberetur. Vnde etiam Glossa singularis clem. 1. de priuileg. & Cardin. ibidem quæstio. 15. docent, non peccare Monachum, si à se communionem petenti, & affirmanti se licentiam parochi sui habere crediderit, & communionem impertierit. Naua.cit.num.173.& 174.

2 Secũdus casus, in quo quis alteri cõfiteri possit sine proprij licentia, à quibusdam creditur esse, Erubescentia, seu verecundia; sed male; neque enim hic casus in iure exprimitur, & omni ratione caret; quia, quo plus verecundiæ patitur pœnitens, eo plus satisfacit. c. quẽ pœnitet. de pœn. dist. 1. immo vna de conditionibus bonæ confessioni necessariis verecundia est. Nauar. in c. fratres. n. 59. de pœn. dist. 5. Quod si verecundia tãta sit, vt periculum sit, ne pœnitens constituatur in periculo tacendi aliquod peccatum, vel aliquam eius circunstantiam necessario confitendam, talis verecundia iusta causa erit petendi licentiam, vt alteri confiteatur, in qua licentia concedenda faciles se præstare debent parochi, vt monet S. Thom. in 4. dist. 27. Naua. in c. qui vult. §. sacerdos num. 99. & in ca. placuit. n. 151. de pœn. dist. 6. Quamuis enim aliquando ex tali licentia, nonnulla mali occasio nascatur; per eam tamen multo maioribus malis occurritur secundum eundem S. Thom. vbi supra in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 3. quæst. 4. ad 6. & in lib. contra impugnantes religionem. c. 4. Quod si proprius licentiam dare noluerit, sibijpsi imputet pœnitens, cum non veritus sit Deum offendere; Neque enim hac de causa sine licentia alteri confiteri potest; & merito, quia aliqui non solum erubescunt suis parochis confiteri, sed etiam alijs; immo aliqui erubescunt suis parochis id scientibus, alios adire; vnde & quandoque in habitu vadunt simulato, vt Paludanus in 4. dist. 27. q. 6. sub finem testatur. Verum consideratis circumstantijs facilis esse debet parochus in concedenda licentia vt alteri confiteatur, alias secundum S. Thom. in 4. dist. 17. vbi supra peccat; cum multi (vt ipse affirmat) & experientia quotidiana docet, ita infirmi sint, vt potius sine confessione morerentur, quam sacerdoti proprio confiterentur, adeo vt cauti & prudentes confessarij esse debent, ne licentiam negando conscientias 6 subditorum illaqueant, & illis, & sibijpsis cõsequenter laqueum damnationis injciant. Naua. in d. c. placuit. num. 119.

3 Tertius casus est, secundum Hostiensem in summa de pœnitentia. §. cui confitendum, cũ quo conueniunt Raym. & Goffred. quando alienus parochianus transtulit domicilium suum, sed in hoc falluntur, quia eo ipso quo suum transfert domicilium, fit parochianus alterius parochi, ad cuius parochiam migrauit, & ita confitendo illi, confitetur proprio sacerdoti, non alieno. iuxta ca. fin. de paroch. & c. proposuisti. de foro compet. & Nauar. cit. nu. 76. Sin vero domicilium non mutat, sed cumulat; quia scilicet in vtraque parochia ex æquo habitat, puta, quia in altera hyemat, in altera æstiuat; seu qui vno die, vel mense, in vna habitat, altero vero die, vel mense in altera habitat, quicquid Paludanus in quarto. distinct. 17. quæstio. 3. quem sequitur Sãct. Anton. par. 3. tit. 17. ca. 9. dicat confessionem faciendam esse ei, in cuius parochia habitat, quam confitetur; verius tamen est in tali casu vtriusque parochiæ parocho confiteri posse; quia vterque suus parochus est. Naua cit. nu. 77. & 78. vnde in c. cum quis. in Secundo Responso. de sepult. in 6. habetur, quod mortuo eo, qui in duabus Parochijs se collocabat æqualiter, si sepulturam in loco tertio eligat, quartam canonicam vtrique Parochiali deberi. Si ergo vtrique, & nõ illi in cuius Parochia degit, quando mortem obijt, quarta canonica debetur; pari ratione, qui ex æquo est Parochianus duorum, vtrique confiteri potest, etiam quando in altera degit. Debet tamen talis parochianus duorum moriens sepeliri in ecclesia vbi mortuus est, si non elegerit aliunde sepeliri, confiteri vero potest parocho cui voluerit horum duorum.

4 Quartus casus dicitur, quando quis vagabundus est. l. hæres absens, ff. de iudic. vagabundus autem dicitur, qui nullibi certum habet domicilium. Gloss. in d. l. hæres absens. §. proinde. Quo sane casu vagabundus ille non solum confiteri potest parocho, in cuius parochiam peruenerit, sed etiam cuilibet alteri Sacerdoti quem elegerit, vt Paludanus, & S. Antoninus vbi supra testantur. & Nau. cit. n. 79. & 80. Sicut enim parochiani suo parocho cõfiteri tenentur, ita econtrario parochus suorum parochianorum confessiones audire tenetur, secundum omnes in c. omnis. de pœn. & remiss & glo. sing. in Clem. Dudum. de sepul. verbo impendit. et ideo cum nullus parochus vagabundi confessiones audire tenetur, nisi qui volet; sic ille nulli confiteri tenebitur, nisi ei, cui ipse voluerit. Nauar. cit. num. 81.

Quintus casus est, cum quis quærit domicilium, quo se conferat, proprium relinquens iter faciendo, vel nauigando. Siquidem & iste sine domicilio esse censetur. ff. ad Municipal. l. labeo. & proinde idem de isto ac de vagabundo dicendum est, vt cui ipse voluerit, confiteri possit. Nau. cit. num. 82.

6 Sextus casus est Parochianus delinquens in parochia. Talis enim vt existimat Hostiensis alteri, illi scilicet in cuius parochia deliquit, & non suo parocho confiteri põt. Quod idem docent Palud. & Anton. vbi supra. Sed male, Nemo enim vt docent glossa in ca. placuit. 6. q. 3. & in ca. placuit. 1. 16. q. 1. & Panor. in c. cum contingat. num. 26. de foro compet. ratione delicti forum conscientiæ sortiri potest. & Parochus extra suam parochiam sui parochiani cõfessionem licite audire potest, vt ipsemet Host. cit. §. cui confitendum. col. 1. testatur, quia hæc est iurisdictio voluntaria, non contentiosa Nau. cit. num. 83. & 84.

Septimus

7 Septimus casus est scholaris ratione studij, & idem de mercenarijs, negotiatoribus, & alijs violatoribus, & peregrinis dicendum erit. Si enim de licentia suorum parochorum, vel Episcoporum, ad scholas, Emporia, & alia loca vadant, licentiam quandam sumendi suo tempore Sacramenta tacitam & implicitam habere censentur, sin vero absq; vlla superiorum licentia hæc faciant, nulla neque expressa, neque tacita huiusmodi licentia perfruentur, sicut nec peregrini. Nauar. cit. num. 67. & 86. Hinc illud Glossæ Cle. 1. verb. Parochialis. de priuilegio. dicenti scholarium presbyterū parochialem esse illum, cuius habitant parochiam, vt verum dicat, de illis scholaribus intelligi debet, qui vel nullum alibi domiciliū constituerint; vel certe parochum illius propter loci distantiam pro Sacramentis suscipiē dis commode adire non possunt. Quo etiam modo & illud c. 1. de celeb. Miss. quod habet, parochum vnius Ecclesiæ prouidere debere peregrinis, hospitibus, & alijs de Sacramentis necessarijs intelligitur de illis, qui cum parochi licentia peregrinantur, vel iter faciunt, & etiam de his qui sunt in articulo mortis. Nau. cit. num. 93. & 97.

8 Octauus casus est secundum Hostiensem vbi supra, si ponat spem suam in Sacerdotem proprium, quod ratum habeat. arg. c Lugdunensis. 9. q. 3. cui fauet & illa regula iuris in 6. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari. Quem tamen casum merito refellit Paludanus in 4. d. 17. quæst. 3. Sacramētum enim quod a principio nullum fuit, non potest postea per vllam ratihabitionem validari, eo quod Sacramenta vt valida sint, propriam suam requirunt materiam, & formam, adeo vt neque ipsemet Papa in alia materia conficere illa possit, quam in ea quę a Christo instituta est, & ideo minister Sacramenti pœnitentiæ sit Sacerdos actualem habens iurisdictionem, secundum Conc. Florent. & Trident. sess. 14. ca. 5. & 7. consequenter absolutio Sacramentalis facta ab eo qui iurisdictionē actualem non habet valida non est, ita vt nec consuetudine possit postea, nec ratihabitione validari, quod ab initio valida non fuit. Nauar. cit. num. 105. Ceterum facilè possunt hæ duæ sententiæ, vt docet Syl. verb. confessor. 1. quæst. 6. colum. 2. concordari, vera enim est illa Hostiensis, sententia, quando Sacerdos pœnitentem absoluit spe ratificationis præsentis, nimirum quando Sacerdos ille alienus existimat probabiliter proprium contentum esse illis tempore, quo ipse suum parochianum absoluit: sicut etiam vera est Paludani & S. Antonini & aliorum opinio, quādo sacerdos pœnitentem absoluit spe ratificationis futuræ, s. si proprio parocho placuerit. Si. n. sunt duo Sacerdotes qui ita inter se affecti sunt, vt vtrique tantum, vel plus placeat, quod sui parochiani, seu sibi, seu alteri Sacerdoti amico suo, saltem tacitè confiteantur, in hoc casu, si parochianus aliquis vnius parochi confessus fuerit alteri parocho, amico suo, talis confessio valida erit propter licē tiam horum parochorū inter se, non expressam, sed tacitam, hoc est, non propter ratificationem futuram, sed præsentem quæ tunc est quando absoluit. Cum enim parochus scit, & videt parochianum suum alteri confiteri, nec tamen prohibet, aut contradicit, tacitè concedere videtur illi licentiam confitendi, & alteri parocho absoluendi facultatem.

Quis dicitur Proprius Sacerdos, Cap. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Proprij Sacerdotis nomine, in cap. Omnis, de pœn. & remiss. quid intelligitur.*
2 *Proprij sacerdotis nomen, in c. omnis vniuocè, non aquiuocè sumitur.*
3 *In diœcesi Romana, vnus tantum est ordinarius, scilicet Papa.*
4 *Prælati exempti, iurisdictionem quasi episcopalem in subditos suos habent.*
5 *Papa nullum habet superiorem.*
6 *Cap. omnis vtriusque sexus, quodnam præceptum explicet, diuinum, an humanum.*
7 *Licentia proprij necessaria est, vt quis alteri confiteri possit.*
8 *Proprij sacerdotes, quinam, & quot sunt.*

1 CVm in c. omnis vtriusque sexus. de pœn. & rem. constitutum sit vt confessio proprio sacerdoti fiat, quid tamen nomine proprij sacerdotis intelligendum sit, non ita inter se conueniunt authores. Siquidem S. Bon. in 4. dist. 17. art. 5. q. 2. & Scotus & Richardus ibid. ar. 3. q. 1. tres huius nominis significationes afferunt, siquidem primo commissiuè proprius sacerdos dicitur, quicunque potest pœnitentem absoluere, siue propria potestate, siue commissa, & siue commissio fiat ab homine, siue a iure, vt sunt delegati a iure ca. ad abolendam. de hæret. & c. irrefragabili. de offic. ordin. quo modo eiusdem confitentis multi sunt sacerdotes proprij. Communiter secundo proprius sacerdos dicitur, qui propria auctoritate, vel officio, tanquam prælatus ordinarius, absoluere potest, vt Papa omnium fidelium, Episcopus omnium diœcesanorum, & sacerdos parochianus omniū suorum parochianorum. Proprie autem tertio dicitur sacerdos proprius, cui commissa est specialis cura in certa parochia, qui administrat sacramenta populo suo, quem habet in illa ecclesia. Nauar. in cap. placuit. num. 131. de pœn. d. 6.

2 Hinc Præfati Doctores docent vocem *Proprij sacerdotis* in illo ca. omnis. æquiuocè sumi, ita vt in prima parte, proprius sacerdos dicatur tam ordinarius, quam commissarius, seu delegatus: in secunda vero parte pro solo ordinario sumi volunt, quandoquidem in illa dicitur. *Quod si alieno confiteri voluerit, petat a proprio*

prio licentiam. Quia non ſufficit eam petere à commiſſario, alias fratres mendicantes poteſtatem committendi haberent, quod eſt falſum.

Communis igitur & uerior ſenſus eſt, toto hoc capite nomen; *Proprij ſacerdotis* vniuocè ſemper & eodem modo ſumi, ita ſcilicet, vt is proprius ſemper ſacerdos dicatur, qui habet poteſtate ordinariam iure communi ordinario; ordinarius enim eſt, qui iure communi ordinario, ſine alterius licentia, & electione habet actu iuriſdictionem in foro conſcientiæ, & confeſſionem audire poteſt. Nauar. cit. nu. 137. Qua ratione quilibet fidelis, vt plurimũ ſaltem tres proprios ſacerdotes, ſeu ordinarios habet, nimirum parochum, de cuius parochia eſt; Epiſcopum, de cuius diœceſi eſt; & Papam, vbicunque ille ſit; quia eſt Pontifex non ſolum urbis, ſed etiam orbis, vt Hoſtien. in c. omnis. de pœnit. & remiſſ. tradit, & Nau. cit. nu. 124 127. & 136.

3 Quæ tamen communis doctrina intelligi debet primo, de pœnitente qui eſt extra Epiſcopatum Romanum, in illa enim dioceſi cui ſolus Papa præeſt, vnus eſt tantum ordinarius, ſcilicet, ipſe Papa, cum in ea dioceſi non ſit alius epiſcopus, neque Prælatus, qui quaſi epiſcopalem habeat iuriſdictionem præter Papam. Nau. cit. n. 125. vnde pœnitens ibi tres ordinarios, aut ſacerdotes proprios non habet.

4 Secundo autem nomine *Epiſcopi* intelligitur etiam prælatus quaſi Epiſcopus, ſcilicet aliquis, qui ſuper pœnitentem iuriſdictionẽ habet quaſi epiſcopalem; quorum de numero ſunt omnes monachi & alij, qui ſubijciuntur non Epiſcopis ullis, ſed alijs prælatis, qui vel immediatè Romano Pontifici ſubſunt, aut mediantibus alijs Prælatis, qui tamen nõ ſunt Epiſcopi. Nau. cit. nn. 126.

5 Tertio autem ab hac communi, & uniuerſali doctrina excipitur ipſe Papa, qui nullum habet ſuperiorem, niſi quem ipſe delegerit. ex c. Nemo. cum gloſſ. & c. aliorum. 9. q. 3. & Nau. cit. nu. 127.

6 Hinc conſtat ſenſus Decretalis omnis vtriuſque ſexus. de pœn. & remiſſ. & qualiter tres partes continet, in quarum prima *omnis vtriuſque ſexus fidelis &c.* eſt præceptum diuinum de ſemel in anno confitendo; tenetur enim Chriſtianus omnis poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit, ex lege diuina omnia ſua peccata confiteri; per hoc autem eccleſiæ ſtatutum, ſolum limitatur tẽpus, intra quod quis confiteri debet, Neque ſolum confiteri tenetur lege diuina, ſed etiã lege diuina confiteri tenetur proprio ſacerdoti, aut alieno de proprij licentia. In ſecunda uero parte. *Si quis alieno ſacerdoti confiteri uoluerit*: continetur diſpenſatio, & relaxatio quædam primæ partis, oſtenditurque ſimul præceptum hoc de ſemel in anno confitendo proprio ſacerdoti, eſſe diſiunctiuum, ſcilicet, ut talis annua confeſſio uel proprio ſacerdoti fiat, uel alteri de proprij ſacerdotis licentia, ita ſcilicet, ut qui vult alteri confiteri, prius à proprio licentiã petat; unde ſatis eſt, vt uel primam, vel ſecundam partem adimpleat, ſiquidem confitendo proprio ſacerdoti, ſeu ordinario, primam partem adimplet, confitendo autem commiſſario adimplet ſecundum. Quod expreſſe ſignificat Concilium Florentinum in decreto Eugenij IV. §. quartum. quando ait, miniſter Sacramenti Pœnitentiæ eſt ſacerdos auctoritatem abſoluendi habens ordinariam; uel ex commiſſione ſuperioris, ſcilicet, ordinarij, eo quo iam diximus modo. Nau. cit. nu. 132. 133. & 137.

7 In tertia uero parte, quæ continetur his uerbis. *Cum aliter ipſe* (ſcilicet alienus ſacerdos) *illum non poſſit abſoluere uel ligare*; expreſſe ſtatuitur & definitur quod licentia proprij ſacerdotis ſit neceſſaria, & ſufficiens ad hoc, vt alienus, alterius ſubditum ualide abſoluere poſſit. Nau. cit. nu. 133.

8 Hinc colligitur quomodo intelligendum ſit quod tradunt Panor. & alij in d. c. omnis. de pœn. & remiſſ. & Hoſtienſ. in ſumma. de pœnit. §. cui confitendum. & Cardin. in clem. dudum. de ſepult. §. ſi uero. & Palud. in 4. diſtin. 17. quæſt. 3. quod plures ſint quam tres proprij ſacerdotes. Quorum Primus eſt Papa in toto mundo. Secundus eſt legatus in ſua prouincia. Tertius eſt pœnitentiarius Papæ. Quartus eſt Archiepiſcopus dum viſitat prouinciam, hoc enim tempore eſt proprius ſacerdos ſubditorum ſuorum ſuffraganeorum, & eos abſoluere poteſt c. noſtro. de pœnit. & remiſſ. Quintus eſt Epiſcopus in ſua dioceſi. Sextus eſt Archipresbiter eccleſiæ cathedralis. Septimus eſt Vicarius generalis Epiſcopi. Iſti enim audire poſſunt omnes in dioceſi. arg. l. cum prætor. ff. de iud. & c. officium. de offic. Archidia. Octauus eſt præsbiter parochialis in tota ſua parochia. Nonus eſt Vicarius prælatorum. Decimus omnes habentes licentiã ab aliquo prædictorum. Vndecimus ſacerdos ille, qui eligitur a Papa in ipſius confeſſariũ, & qui ab Epiſcopis, & Archiepiſcopis, Patriarchis, Cardinalibus, & ſimilibus prælatis ſuperioribus, & inferioribus, dummodo ſint exempti, vt patet ex c. fi. de pœn, & remiſſ. cõſtat enim quinam ex dictis ſint proprij & ordinarij, & qui commiſſarij & delegati ſunt. Nau. cit. nu. 138.

Confeſſarium cui licet eligere, is eum, qui non exercet curam animarum, eligere poteſt. Cap. XX.

SVMMARIVM.

1 *Habens licentiam à proprio eligere poteſt etiam non habentem curam animarum.*
2 *Electus à pœnitente ex licentia proprij, cuius auctoritate abſoluit pœnitentem.*
3 *Quilibet ſacerdos in ſua ordinatione iuriſdictionem accipit*

accipit iure diuino.

4 *Subiectio voluntaria pœnitentis non ſufficit, ut ab alieno ſine proprij licentia abſolui poſſit.*

1 VLtra licentiam eligenti datam, vt cui voluerit ſacerdoti confiteatur, quicquid gloſſa in c. omnis utriuſque ſexus. de pœn. & remiſſ. velit etiam, vt in confeſſarius electus curam animarum habeat, vel ordinariam, vel ex commiſſione, verior tamen Doctorum ſententia tenet poſſe eum, qui facultatem eligendi confeſſarium habet, ſibi quemcunque ſacerdotem eligere, etiamſi nullam animarum curam actu exerceat. Vt docent Panorm. in clem. 1. de offic. deleg. & And. Sicul. in c. poſt ceſſionem. col. 11. de probat. Palud. in 4. diſt. 17. q. 4. Angelus verb. confeſſio. 3. §. 4. & Silueſter verbo confeſſor. 1. quæſt. 5. & Gabriel in 4. diſt 18. quæſt. 2. artic. 3. dub. 5. & Nauar. in c. placuit. nu. 49. & 53. de pœnit. diſt. 6. dummodo tamen executionem ſui ordinis habeat, hoc eſt, modo non ſit prohibitus, excommunicatus, uel ſuſpenſus. Quæ ueritas ſatis manifeſtè ſignificatur in d. c. omnis. de pœn. & remiſſ. quod ſolum habet, vt qui vult alteri quam proprio confiteri, petat & obtineat licentiam proprij: nihil aliud exigens quam proprij licentiam. Quod etiam docet Adrianus in 4. de confeſſ. dub. 1. poſt 5. quæſtionem. Quilibet enim ſacerdos in ordinatione clauem poteſtatis ligandi & ſoluendi recipit, qua tanquam iudex eccleſiaſticus dignos recipere, & indignos excludere debet a regno. Extrau. Quia quorundam. de uerb. ſignific. & Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 15. expreſſe affirmat quemlibet ſacerdotem abſoluēdi poteſtatem habere, ſi uel beneficium parochiale obtineat, uel alias idoneus ab epiſcopis per examen iudicetur, & proinde quilibet talis quamuis animarum cura careat, abſoluere & ligare poteſt, dummodo materiam debitam habeat, materiam vero debitam habet, eo ipſo quod pœnitens de licentia proprij ſacerdotis eligendo ipſum in confeſſorem, iam ſe ei ſubijcit ut materiam debitam. Nauar. cit. nu. 50. 51. & 52.

2 Hinc infertur, quod ſic electus à pœnitente ex proprij licentia, non abſoluit auctoritate à parochiano, uel parocho proprio accepta, ſed auctoritate propria, quam accepit in ordinatione ſua, quam exercere poteſt habita materia. Vnde Paludanus in 4. diſt. 22. quæſt. 3. colum. 2. rectè annotauit nullum confeſſarium, quicunque ſit ille, cum abſoluit, dicere debere; (auctoritate Epiſcopi, vel curati &c.) quandoquidem eo modo, quo eſt auctoritas in homine, apud omnem per æque eſt ſacerdotem, ſed ſuperior, aut parochus dat ſibi materiam, non tamen poteſtatem ei dat epiſcopus, niſi quando eum primo ordinat. Sicut enim princeps dat alicui artifici licentiam vtendi arte ſua, puta medicina, quod non eſt ei dare artis poteſtatem, ſed relaxare materiā: ſic conferuntur ordines, & audiuntur confeſſiones in parochijs aliorum de licentia eorū, per quam licentiam ſola offertur materia, non tamen datur poteſtas noua, ſed oblata ſemel debita materia, ſacerdos ex ipſa ordinis natura, propria auctoritate abſoluit. Nau. cit. num. 45. 46. & 55.

3 Ex his ſequitur, qua ratione fieri poteſt, quod licet quilibet ſacerdos in ſua ordinatione iure diuino iuriſdictionem, & poteſtatem abſoluendi a peccatis accipit, quam nec Summus Pontifex ei tollere poteſt, neminem tamen abſoluere poteſt, eo ipſo ſolum quod iure humano ab ea exercenda impeditus ſit, dum ei debita ſubtrahatur materia, in qua illam exerceat. Vt optimè Paludanus in 4. diſt. 17. quæſt. 3. colum. 7. verſ. Tertius; annotauit, ſicut enim vino & pane ſubtractis presbyter non conſecrat, etiamſi in ordinatione conſecrandi acceperit poteſtatem, neq. ſine aqua baptizat, ita populo ſubtracto a ſubiectione alicuius presbyteri, ſubtrahitur ei quoq. materia, in quam ſoluendi poteſtatē exerceat, & ita non abſoluit. Nau. cit. num. 48.

Ceterum hæc differentia eſt inter poteſtatem conſecrandi, & abſoluendi ſacerdotibus in eorum ordinatione conceſſam, quod illam Papa nec tollere poteſt, nec ita impedire, vt per eos facta conſecratio non efficiat verum corporis Domini Sacramentum; hanc vero abſoluendi poteſtatem impedire, & tollere poteſt, eo quod hæc iuriſdictionem exigit, & ſuperioritatem aliquam ſuper eo, in quem eſt exercenda, & ideo cum omnis iuriſdictio à Romani Pontificis auctoritate dependeat. ca. propoſuit. de conceſſ. præben. & ca. Quodcunque 24. quæſt. 1. poteſt illam ità tollere, & impedire, ut abſolutio ipſo iure nō teneat. Nau. cit. nu. 44.

4 Infertur etiam quod non ſufficit ſola pœnitentiæ ſubiecto voluntaria, vt electus illum abſoluere poſſit, ſed requiritur etiā proprij parochi ipſius pœnitentis licentia. c. omnis vtriuſq; ſexus. de pœn. & remiſſ. & fuſe tradit Palud. in 4. diſt. 17. q. 3. col. 7. & Nau. cit. n. 49. & poſt Concilij Tridentini decretum ſeſ. 23. de reform. c. 15. conſtat nullum, etiam Regularem, poſſe confeſſiones ſecularium, etiā ſacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur neceſſarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationē, quæ gratis detur obtineat, priuilegiis, & conſuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obſtantibus.

Habens à Papa, uel Epiſcopo ſuo facultatem eligendi confeſſarium, id nulla parochi ſui licentia petita facere poteſt. Cap. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Habens licentiam à Papa, vel Epiſcopo eligendi confeſſarium, ſine parochi licentia, ei confiteri poteſt.*

2 *Primi-*

2 *Priuilegium ita interpretandum est, vt aliquid præter ius commune operetur.*

3 *Parocho non fit præiudicium ex eo, quod sine licentia eius, ex papæ, vel episcopi licentia, alieno confiteatur.*

4 *Vicarius episcopi licentiam dare potest, vt quis alteri, sine proprij licentia, confiteri possit.*

5 *Vicarius Rectoris alicuius ecclesiæ an licentiam concedere possit, vt quis alteri confiteatur.*

6 *Peregrini cum licentia parochi peregrinantes, quibus confiteri possunt.*

QVamuis nonnulli olim vt gloſſa 6. & Ioan. And.& Panorm.ex parte, in cap. omnis vtriuſque ſexus. de pœnit. & remiſſ. illius opinionis fuerint, vt crederent eum qui a Papa, uel epiſcopo ſuo facultatem haberet eligẽdi confeſſarium, illum nõ poſſe ſine proprij ſui parochi licentia adeo vt docuerint eos qui ſine parochorum ſuorum licentia Prędicatoribus, & Minoribus, quib. audiendi poteſtas facta fuit per clem. Dudum. de ſepult. confitentur (quę etiam facultas poſtea extenſa fuit ad fratres Auguſtinianos per Clementem V. & ad Carmelitas per Ioannẽ 22. ſecundũ Ioan. And. in d.c. omnis. colum. pen. ſub finem. & Naua. in cap. placuit. nume. 185. de pœn. d. 6 & hodie ad omnes fere religioſos extẽditur.) teneri iterum parochis ſuis proprijs confiteri; verior tamen & communis Doctorum conſenſus docet, nulla ratione neceſſarium eſſe proprij parochi conſenſum, & licentiam; Nã in c. omnis de pœn. & remiſſ. ſolum requiritur conſenſus proprij Sacerdotis, ad hoc vt quis alieno confiteri valide poſſit, & abſolui, & ita cum tres vniuſcuiuſque ferè Chriſtiani proprij Sacerdotes ſint, Papa videlicet, Epiſcopus, & parochus; ſufficiet vniuſcuiuſque horũ licentia ad valide alieno Sacerdoti confitendum. Sed præterea quoties aliqua iuriſdictio in ſolidum eſt penes multos, ita vt quilibet eorum ſine alio procedere poſſit, tunc vnus poteſt committere ſine alio, & omnia alia facere, perinde ac ſi alius cum eis in illa iuriſdictione non concurreret. l. 1. ff. de offic. conſul. & Panor. in c. prudentiam. de offi. delegat. & proinde cum poteſtas ligandi, & abſoluendi in foro conſcientiæ, penes tres prædictos in ſolidum ſit; Quilibet eorum abſoluere, & abſolutionem committere alteri poteſt. Nau. cit. nume. 58. & 59.

2 Huic conforme eſt illud, Quod priuilegium ita interpretandum ſit, vt aliquid præter ius, immò & contra ius commune largiatur, c. ſi Papa. de priuileg. in 6. & l. ſi quãdo, ff. de leg. 1. cuius rei caſus eſt expreſſus in c. In his. de priuileg. vbi habetur, Quod Prædicatores, & Minores, quibus conceſſum erat cum altari viatico, vbi vellent celebrare, poſſe illud facere, etiam ſine Prælatorum licentia; quoniam (inquit textus) Alioqui nihil ea indulgentia ſpeciale concederet. Cum igitur nihil iuuaret licentia de confeſſario eligendo à Papa, vel Epiſcopo conceſſa, ſi neceſſaria eſſet parochi quoque licentia, cum hæc ſola ſufficeret, conſequens eſt illam minime neceſſariam eſſe. Vnde communis eſt Doctorũ opinio hãc eligendi licentiam poſſe à Papa, vel Epiſcopo ſolo concedi, ſine vllo parochi conſenſu, vt tenent Domin. & Peruſ. in cap. 2. de pœn. & remiſſ. in 6. & glo. ibid. & Adrianus de confeſſione. dub. primo. poſt quæſt. 5. Palud. 4. diſt. 17. q. 4. colum. 3. & Felin. in c. 1. colum. 6. de reſcriptis. dicens ità fuiſſe per Eugenium Papam declaratum. immo & S. Anton. in 3. par. titu. 17. cap. 9. colum. 2. aſſerit contrariam ſententiam gloſſæ ſextæ, Ioannis Andreæ, & Panor. damnatam eſſe per Clementem IIII. in quodam Priuilegio Prædicatorũ. b. conceſſo, cuius initium eſt. Quidam tenere &c. Naua. cit. num. 60.

3 Neque hac ratione, aut pręiudicium vllum infertur parocho, aut peruertitur ordo eccleſiaſticus, aut parochorum imminuitur poteſtas, dum ſine licentia eorum, ex conceſſione Papæ uel Epiſcopi ſolius, alieno ſacerdoti cõfiteri poſſint; ſiquidem vt recte docet S. Tho. in tractatu contra impugnantes religionem. & in 4. diſt. 17. quæſt. 3. artic. 3. quæſt. 4. ad primum. per huiuſmodi licentiam potius parocho onus aufertur, quam præiudicatur, pręiudicium enim non fit alicui, niſi ſubtrahatur ei, quod eſt in fauorem ipſius indultum: iuriſdictionis autem poteſtas non eſt commiſſa alicui homini in fauorem ſuum, ſed in vtilitatem plebis, & ad honorem Dei, & ideo, ſi ſuperioribus expedire videatur ad ſalutem plebis, & ad honorem Dei promouẽdum, quod alij, quæ ſunt iuriſdictionis, committant, nullum fit præiudicium inferioribus prælatis; niſi illis qui quærunt, quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti, & qui gregi pręſunt non vt paſcãt, ſed vt paſcantur.

Sed pręterea poteſt ſuperior licentiam hãc concedere etiam cum inferioris, & parochi præiudicio; Nec tñ licentia hæc odioſa dicetur, & propterea reſtringenda; Quia tunc ſolum iuriſdictio odioſa cenſeri debet, & limitanda, quando eam concedens nihil de tali præiudicio cogitauit, vt tradunt Alexander libr. 2. conſil. 115. colum. 8. & Decius conſil. 113. & in ca. ſuper eo. de offic. delegat. & Naua. cit. nu. 60. 61. cum tamen ſatis conſtat in hoc euentu non cõtingere; Quandoquidem Papa, & Epiſcopus licentiam confitendi alieno parocho concedentes, ſatis exprimunt ſe licentiam illam concedere, etiamſi parochus aliquis exinde præiudicium ſibi fieri exiſtimaret.

4 Primo hinc infertur, quod qui habet licentiam confitendi alieno Sacerdoti ab epiſcopo, ſiue Vicario Epiſcopi, vel Legati, etiam ei ſine licentia parochi confiteri poteſt, quoniã & hos proprios eſſe confeſſarios eorum, quibus præſunt, nemo negat. arg. cap. 1. de offic. legat. & cap. 2. tit. eod. in 6. & cap. 2. de conſuetud. & c. Romana. de appell. in 6. & Naua. cit. num. 62.

Secundo infertur, eos, qui cum licentia Vicarij alieno confitentur, legitime confiteri; ſiue

6

ſiue is ſit Vicarius perpetuus, qui ponendus eſt in eccleſia parochiali alteri annexa. iuxta c.extirpandæ.§.qui vero.de præben.de illis enim,& de parocho,ſeu rectore principali idē ius eſt.Clem. 1.de offi.vic.Siue ſit Vicarius generalis Epiſcopi, cuius tribunal vnum & idē eſt cum Epiſcopi tribunali.c. Romana.de appell.in 6.& c.2.de conſuetud.in 6.Siue ſit Vicarius temporalis,qui propter abſentiam Rectoris ab Epiſcopo ponitur.cap.cum ex eo.de elect.in 6.& gloſſa in ſimili in Clem. 1.de priuileg.ſuper verb.presbyteri.Siue ſit Vicarius ab alio rectore,vel vicario perpetuo ad modicum tempus poſitus ex Petro ab Anchorano in Clem.1.de offic.vic.notab.4.In quibus omnibus caſib.confeſſio facta alieno,de licentia proprij facta cenſetur,& per eam ſatisfit c.omnis.de pœn.& remiſſ.Nau.cit.n.69.Quamuis enim delegatus inferioris,vel delegati a principe regulariter ſubdelegare nequeat,l.a iudice,C.de iudic.& c.cum cauſam.de appell.fallit tamen vt notat Gloſſa 5.in c.is,cui.de offic.delegat.in 6.quando inferior ſubdelegandi facultatem concedit, vt in his caſibus contingit:in quibus tacite & implicite conceditur facultas agendi omnia illa,quæ ipſe rector, vel committens ibi tanquam rector agere poſſet, vt vſus,& experientia docent, ex Adriano in 4.de confeſſ.dub.2.Nauar.cit.nu.70.71.& 72. mens enim parochi eſt iuſta de cauſa non reſidentis,et Vicarium inſtituentis,vices plenas ſuo Vicario committere,quoad Sacramentorum adminiſtrationes,etiam quoad delegandam & dàndam facultatem, quam ipſe præſens daturus eſſet,ſi in agenda cura reſideret, Secus autem quādo ſolum perſonæ induſtria, quoad miniſterium aliquod eligitur ſine animo tam plenæ conceſſionis faciendæ; tunc enim nihil aliud eius fidei committitur, quam miniſterium illud,in quod electus, vel ſubſtitutus eſt.

Tertio infertur,quòd ſi rector accerſat aliquem ſacerdotem,vt ſibi iuuet in confeſſionibus,is non poterit eiuſmodi licentiam tribuere,quia non conſtat de mente rectoris; ut. n. notat Syluеſter in verbo. excommunicatio 7. caſu 14.dubio vndecimo,Rector talis, aut aliquis alius ſuperior, qui ad modicum tempus adiutorem accerſit,vel vicarium ponit,probabiliter iudicatur non eſſe illius mentis,vt concedere velit ſuas vices,etiam cum oporteret, ad delegandum,& vocandum alios coadiutores;quamuis etiam ſecus in hoc caſu cenſendum erit, quando de huiuſmodi mente, vel per coniecturas,vel per ſuam,vel aliorū priſtinam conſuetudinem in hoc ſatis apparet. Nau.cit.num.74.& 75.

Quarto infertur,eum qui de Papæ,vel Epiſcopi licentia alias legitime ſua peccata eſt cōfeſſus non teneri, vel ſemel in anno ad parocho ſuo confitendum Nauar.cit. num. 75. & 117.& 119.vt ſatis conſtat ex ijs quæ in Extrau.Ioan.22.cuius initium eſt.vas electionis. continentur.

6 Quinto infertur, quod peregrini qui cum parochi licentia peregrinantur,confiteri poſſunt his,quibus confitentur illius loci homines,in quem ſe receperint.concedens.n.licentiam peregrinandi,concedere etiam videtur ea,ſine quibus commodè peregrinari non poteſt.l.pen.ff.de vſufruct.Vnde cum quis commodè peregrinari nequeat ſine ſacramentorum refectione,eo ipſo quod peregrinandi licentiam concedat,etiam confitendi licētiam conceſſiſſe cenſetur.Quāuis enim viatores ſecundum declarationem Eugenij quarti viuæ vocis oraculo confiteri, & communicare poſſunt in locis vbi ſe reperiunt,peregrini tamen nihil tale poſſunt,niſi quando cum facultate Epiſcopi,aut parochi peregrinantur.ſecundū Palud.in 4.diſt.17.q.4.col.7.& S.Ant. 3. par. tit.17.c.4.& Nau.cit.num.68.Qui duo authores in eo tamen falluntur,quod exiſtimant,epiſcopum concedentē licentiam peregrinādi,concedere etiam licentiam,vt ab epiſcopalibus caſibus abſolui poſſunt.Quia etiamſi expreſſe concedat licentiam eligendi confeſſarium,non tamen cenſetur concedere facultatem vt abſolui poſſit a caſibus reſeruatis,prout experientia docet,& aperte ſatis colligitur ex c.2.de pœn.& remiſſ. in 6.in primo Reſponſo:Immo quando concedit alicui omnem ſuā facultatem ad audiendum confeſſiones,et abſoluendum auditos,non cenſetur concedere caſus ſibi reſeruatos iure communi, aut ſuo particulari, aut conſuetudine generali, uel ſpeciali.arg.cap.fi.de offic. uic.in 6.& eorum quæ docet Ioan.And.eod.tit.in cap.tua.& ideo multo minus licentiam peregrinandi concedens,ullo modo tacite ut quis a caſibus reſeruatis abſoluatur,concedere cenſetur. Nauar.cit.num.63,in Man.c.27.nu.256.

Confeſſarij eligendi licentia,à Papa,Epiſcopo, vel ab alio facultatem habente conceſſa, nec prima electione finitur, nec morte concedentis moritur.

Cap. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Sermo ſimpliciter probatus de primo actu intelligitur.*

2 *Facultas ad confeſſarium eligendum data electione prima non finitur,& quare.*

3 *Licentia de confeſſario eligendo conceſſa mortuo concedente non expirat.*

4 *Sententia excommunicationis contra furtum committentes lata, quare morte illam proferentis expirat.*

1 ETſi ſermo ſimpliciter prolatus de primo actu intelligi debeat.l.doris promiſſio. ff. de iure dot.ut ſecuritas ueniendi data banniti. de ſolo primo ueniendi actu intelligitur, ex Bar in l.1. ff.ad l. Iul.de adult.& Pan. in c. 2.de treug.& pace.& poteſtas arbitro data in compro-

compromisso de prorogando termino compromissi, si non est dictum, *Semel, aut pluries*, intelligitur de prima & vnica prorogatione; Nihilominus tamen confessarij eligẽdi licentia data, electione prima non finitur, vt recte tradit Palud. in 4. dist. 17. quæst. 3. col. 5. expressè affirmans eum, qui facultatem habet eligendi confessarium, posse nunc eligere vnum, & nunc alium, toties, quoties voluerit. Nauar. in cap. placuit. nume. 169. de pœn. d. 6.

2 Neque aliquid obstat regula illa, quæ solum vera est, & intelligenda in odiosis, & onerosis; vnde cum dispensatur cum aliquo, vt duo beneficia obtinere possit, intelligitur de duobus primis. cap. Non potest. de præben. in 6. Et quando quis dotem alicui, cum nupserit, promittit, accipitur de primis nuptijs tãtum. l. dotis promissio. ff. de iure dot. Quod etiam in alijs exemplis manifestum est. Secus autem dicendum erit in parum onerosis, & satis fauorabilibus. l. placet. ff. de lib. & posth. vt tradunt Oldrad. consil. 32. Anan. consil. 170. §. hoc sermone. Decius in cap. Quanto. de iudic. & Panorm. in c. cum Apostolus. col. 1. de censib. vnde cum gratia eligendi confessariũ nulli onerosa sit, sed tota fauorabilis, & in animarum fauorem concessa, quo possit consilium de optimo confessario deligendo liberius exequi, & de rebus ad salutem animę pertinentibus melius instrui, actu & electione prima non censetur finiri. Nau. cit. num. 170.

Hinc falluntur Calderinus consi. 16. & Felin. in c. 2. de treuga & pace. & in c. omnes leges. dist. 1. colnm. 4. & Rochus de iure patron. verbo Honorificum. q. 10. Qui disputantes, An gratia concessa patrono laico de præsentando vno post alium, iuxta c. Quod autem. de iure patron. intelligi debeat, de prima vice tantum, nec ne? docent patronum posse semel aut iterum, quot volet cumulando præsentare, non autem tertia, vel quarta vices Quod sane dictum falsum est, vel quia vt docet Decius in cap. Quanto. colum. 3. de iudic. fauor ecclesiarum esse videtur, vt laicus cumulando multos præsentare possit, vt sic ecclesia illorum optimum admittere possit; vel certe, quia potestas illa variandi etiam cumulatiue laicis patronis concessa, si non respiciat ecclesiæ vtilitatem, at saltem gratiam quandam & fauorem ipsorum patronorum continet, & ideo nec prima, nec secunda vice finietur. Nauar. cit. num. 170.

3 Ex eodem etiam fundamento constat licẽtiam de confessario eligendo concessam, nõ expirare mortuo concedente, prout tradunt Palud. in 4. dist. in. 17. quæst. 3. colum. 5. & Innoc. in c. Quod translationem. de offic. legat. vbi ait, indulgentias a legato concessas, etiam finita eius legatione durare. Sed & potestatem habens de aliquibus beneficijs conferendis nulla persona expressa, morte concedentis non expirat ca. si cui. de præben. in 6. & in cap. si super gratia. de offic. delegat. in 6. ubi similis omnino casus habetur. Glossa etiam in Clem. Dudum. de sepult. §. statuimus. versic. ac deinde. in verbo, Concesserunt. docet licentiam fratribus præsentatis concessam, non modo concedentis morte non expirare, sed nec reuocari posse, vt patet ex Extrau. Inter cunctas, §. duos. de priuileg. sicut nec dispensatio ab Episcopo cõcessa parocho ad septennium de non residendo, vt studeat, reuocari valet, ex glossa in cap. cum ex eo. de elect. in 6. Verbo. septennium. Ex quo etiam fundamento Card receptus communiter docet in Clem. fin. de elect. quæst. 5. facultatem accipiendi ordines a quocunque maluerit episcopo concessam, morte concedentis non expirare. sicut nec licentia concessa alicui de celebrando in domo sua, morte concedentis terminatur. ex Rota, in Antiq. decis. 580. quæ est 86. de rescrip. in nouis. & Rota in ijsdem antiquis, decis. 882. quę in nouè rubricatis est 87. de rescrip. ait, Quòd qui gratiam habet a Papa factam, simul ac ipsius manu signatur, perfectam esse, nec morte illam facientis expirare. Nau. cit. num. 162. & 163.

4 Hinc infertur qua ratione sentẽtia excommunicationis lata contra omnes furtum committentes, expirat morte illam proferentis. ex glossa recep. in c. A nobis. 1. de sent. excõ. Et etiam inhibitio artis exercendæ alicui facta, morte, vel depositione prohibentis terminatur. l. fin. ff. de pœnis. Siquidem ut recte notat Panor. in ca. pen. de cler. non resid. aliud dicẽdum est de sententia odiosa, & conditionaliter facta, & lata sine causæ cognitione; *aliud* vero de gratia, & concessione fauorabili, qualis hæc est de licentia concessa, vt quis alteri confiteri possit. Quo etiam modo diluitur lex illa fin. ff de pœnis. loquitur enim de iudicis præcepto inhibitorio sine causæ cognitione lato, quod inhibẽtis officio finito, ipsum quoque finitur. Naua. cit. num. 165. Quicquid ergo S. Anton. 3. par. tit. 17. capit. 6. §. fin. & Syluester in Verb. confessor 1. quæst. 7. contrarium asserant, ex eo quòd mandatum re integra morte mandantis expirat cap. gratum. & cap. relatum. de offic. deleg. & l. mandatum. Cod. eod. & quia licentia concessa alicui de non residendo, morte concedentis expirat. ex glossa in cap. penult. de cler. non resid. Dicendum tamen est cum alijs non expirare. licet enim mandatum de aliquid faciendo morte mandantis expiret; non tamen gratia, facultas, aut licentia aliquid faciendi concessa. Nauar. cit. nu. 162. Illud autem de clerico non residendo, nostram potius probat sententiam, vt Ioan. And. Card. & Panor. affirmant. immo ipsa glossa per. ibidem docet, eiusmodi licentiam de non residendo ab Episcopo concessam, posse per successorem reuocari, hoc loquendi modo significans, eam morte concedentis non esse reuocatam. Nauar. cit. nu. mer. 166.

Confes-

Confeſſiones parochianorum, quoties illi volent, parochus audire tenetur. Cap. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Parochus quibus temporibus confeſſiones ſuorum audire tenetur.*
2 *Parochus toties parochianorum confeſſiones audire obligatur, quoties illi confiteri uolunt.*
3 *Richardi, & Syluestri opinio circa obligationem parochorum refellitur.*

1 QVidam eius opinionis ſunt, quod parochus illis ſolis temporibus debito neceſſitatis parochianum audire tenetur, quibus parochiani ſibi confiteri obligantur. Quam ſententiam Richardus in 4. diſtin. 18. art. 2. quæſt. 3. & Syluester. verbo confeſſor. 1. quæſt. 1. tenēt, eo quod nullo iure cauetur, parochum teneri pluries, quam ſemel in anno ſuorum parochianorum confeſſiones audire. c. omnis. de pœn. & remiſſ. Et quia multi ob inanem gloriam forte plus ſatis confeſſionem frequentarent; Alij ſolum venialia, vel iam ſemel cōfeſſione legitima detecta aperire vellent, & parochi nil aliud vnquam, quam confeſſiones audirent.

2 Verius tamen ſentiunt ij, qui docēt, toties parochum teneri ad confeſſiones parochianorum audiendas, quoties illicōfiteri velint, niſi per hoc a maioribus, vel æque neceſſarijs curæ oneribus auocetur, vel probabili ei ratione, ſeu coniectura conſtet, quod non expedit illos iam frequenter audire. Vt erudite tradit Adrianus in 4. de confeſſione. dubio 8. poſt quæſt. 5. Nauar. in c. placuit num. 152. Quia Vicarius, & ſeruus dominū ſuum imitari debet. & ita cum dominus dignatus ſit peccatorem in gratiam ſuam recipere, quoties peccator ad dominum conuerti vult, & a peccato recedere, Ezech. 18. & 33. & prima quæſtione ſeptima, capitulo, Si quis omnem. vtique & ipſe parochus qui Chriſti Vicarius eſt, et eius uices gerit, quoties ſubditus voluerit, illum andire, & ſacramentum pœnitentiæ miniſtrare tenetur. Eadem enim ratio delegatum, quæ delegantem mouere debet c. ſuper literis. de reſcr. Deinde etiam paſtoris eſt, gregem ſuum paſcere, & a luporum morſib. illæſum cuſtodire, iufirmum conſolidare, ægrotum ſanare, & confractum alligare. Ezech. 34. Non enim eſt iuſta paſtoris excuſatio, ſi lupus oues comedat, eo neſciente c. quamuis. de reg. iur. cum ergo maximum præſidiū recuperandi oues perditas, & conſeruandi a luporum inuaſione ſit ſacramentum confeſſionis, cum multi non eſſent contriti, aut peccatorum remiſſionem aſſequuturi, niſi adhibito ſacramento, probabile admodum eſt, quod parochi eos audire tenentur, quoties petierint. Sed præterea olim omnes tenebantur ter ſaltem in anno communicare. ca. & ſi non frequentius. de conſecr. diſt. 2. & conſequenter tenebantur ſaltem ter in anno confiteri, cui conſequens eſt parochos ad ter cōfeſſiones audiendum obligatos fuiſſe, nulla autem lege videtur eis illa obligatio remiſſa, relaxatio enim c. omnis. de pœnit. & remiſſ. in fauorem, et exonerationem ſolum pœnitētium facta eſt, & ideo in odium eorum non eſt retorquenda. l. quod fauore. C. de leg. & regula. Quod ob gratiam. leg. 6. Multorum item opinio eſt, ſcilicet, Ioannis Maioris in quarta diſtinctione decima ſeptima, quæſtione ſecunda, Adriani in quarta, de confeſs. dub. octauo. & Caiet. verb. confeſſio. & Nau. cit. num. 159. quod quoties quis putat ſe non recordaturum peccati mortalis, in quadrageſima, quod admiſit, toties teneri ad illud antea confitendum, ſæpe autem timere quis poteſt ne peccatum quod nunc bene confiteri poteſt, illius poſtea in quadrageſima obliuiſcatur, & ita ſicut iſte prius confiteri, ita illius confeſſionem parochus audire tenetur.

3 Neque obſtant quæ a Richardo, & Syluestro afferuntur; Siquidem in c. omnis. de pœniten. & remiſſ. ſolum aſſeritur, parochianos ſemel ſaltem in anno ad confitendum ſi peccarunt, teneri, nihil autem dicit an parochi eos pluries confiteri volentes audire, nec ne, teneantur. Neque de aliquo præſumendum eſt, ad confeſsionem, qui præcipuus eſt modeſtiæ actus, ſuperbia incitari, quamquam id aliquando contingat. Et qui ſolummodo confiteri volunt venialia, aut mortalia prius legitime confeſsa, prudenter admonendi ſunt; ne id faciant, niſi communicare voluerint, quamuis vtile etiam ſit, habita temporis, & perſonarum ratione, & pluries confiteri. Naua. cit. num. 160.

An liceat aut neceſſe ſit aliquando confiteri laico. Cap. XXIV.

SVMMARIVM.

1 *Laico confeſſio non eſt neceſſario facienda.*
2 *Laico in articulo mortis confeſſionem faciens an peccet.*
3 *Sacerdos omnis a quibuſcunque peccatis, & cenſuris in articulo mortis abſoluere poteſt.*
4 *Laico in articulo mortis confeſſus ſi conualeſcat eadem peccata proprio confiteri tenetur.*
5 *Laicus, cui quis in articulo mortis confeſſus eſt, ad ſecretum tenetur.*

1 REs hæc manifeſta eſt, non eſſe neceſſarium laico confiteri, ſed neque licere ea mente, & intentione vt putet abſolutionem ſacramentalem a laico vlla ratione impendi poſſe; Quia abſolutio a peccatis ab eccleſiæ clauibus pendet. Extrauag. Quia quorundam. Ioan. 22. §.

quod autem. de verb. sign. constat autem solos presbiteros claues habere, vt ibidem declaratur. Vnde glossa memorabilis. in c. pastoralis. §. præterea. de offic. ordin. ait, confessum laico etiam tempore necessitatis, ab ipso absolui non posse. Nec vllibi est textus iuris humani, vel diuini docens nos ad hoc teneri. Immo vero si quis ea mente laico confiteretur, vt ab eo absoluatur, grauiter peccaret. Sacrilegij enim crimen est, absolutionem peccatorum accipere ab illo, qui non est potestatis id faciendi capax; immo & ab illo, qui eiusmodi potestatem non habet. Est enim irreuerentia facta rebus sacris, quam sacrilegium esse cõstat ca. sacrilegium 17. q. 4. & gl. ibidem. & S. Tho. 2. 2. q. 99. art. 3. & Nau. in c. Qui vult. nu. 74 & 78. de pœnit. dist. 6.

2 Hoc tamen limitandum est in ignaris, si enim quis adeo ignarus sit, vt putet omnem laicum posse absoluere in articulo mortis, & ab eo in hoc casu absolutionem peteret, talis vtique a peccato mortali ignorantia iuris excusaretur, ex Scoto in 4. distin. 17. quæst. 1. & Gabr. ibi q. 2. dub. 7. & Naua rr. cit. numer. 81. Quamuis enim dari nequeat ignorantia probabilis iuris diuini quod naturale est, dari tamen potest ignorantia probabilis iuris diuini positiui, quale est hoc, scilicet quod necessario sit confitendum sacerdoti. Vt in simili materia tradit Caiet. to. 1. opusc. tract. 5. q. 5.

Quod vero S. August. ait lib. de vera & falsa pœnitentia ca. 10. & habetur in c. qui vult. de pœn. dist. 6. Quod si desit sacerdos, vt confiteatur proximo, puta laico, vel clerico qui non est sacerdos, ut recte docent Richar. in 4. dist. 17. arti. 2. q. 1. & Scot. ibidem. quæst. 1. & Gab. vbi supra, & Card. in c. Quem pœnit. de pœn. distin. 1 de consilio tantum, non autem de præcepto, intelligendum est. Naua. cit. nu. 75. Vnde in nullo casu tenetur quis laico cõfiteri, neque uenialia, neque mortalia.

3 Hinc infertur primò, quod licet quilibet sacerdos, etiam excommunicatus, hæreticus, schismaticus, aut alio quouis modo ab absoluendo prohibitus, quam ex iurisdictionis defectu, a quibuscunque peccatis, & censuris quoscunque absoluere possit, vt patet ex Cõcilio Trid. sess. 14. ca. 1. 3. & 5. can. 4. & Naua. in d. ca. Qui vult. nu. 88. & in Man. c. 27. n. 171. Laicus tamen in articulo mortis, neq; ab excommunicatione, neque a peccatis absoluere potest, cuius diuersitatis rationem optimã tradit Paludanus in 4. dist. 17. q. 3 col. 2. dicẽs, quod ideò sacerdos non proprius potest absoluere in articulo mortis tam a peccatis, quã a censuris; quia verisimile est, Papam velle, vt tali tempore quiuis absoluere possit a peccatis, cui talis potestas communicari potest; Quia ergo quilibet sacerdos talis potestatis capax est, & peccatorum absolutio præexigit absolutionem a censuris, ideo per quandam cõsequutionẽ videtur ei etiam commissa absolutio a cẽsura. Quæ ratio cessat in laico, cui peccatorum absolutio etiã a Papa committi non potest, ut ibidem Paludanus, versic. Tertia conclusio. docet & Nauarr. citat. numer. 86.

4 Hinc infertur secundo, eum, qui etiam in articulo mortis confessus est laico, vita postea durante, teneri ad confitendum eadem peccata proprio sacerdoti, aut alieno de proprij licentia, vt docet glossa in c. pastoralis. §. præterea. de offic. ordin. & in capit. 2. de pœni. & remission. in 6. & Nau. cit. nu. 83.

Infertur tertio, quod excõmunicatus, qui laico in articulo mortis confiteretur, in loco sacro sepeliri non possit, donec propter contritionem illam, quam confitendo monstrauit, ab illa excommunicatione absoluatur, vt tradit Imola in l. prima col. 3. ff. de publ. iudi. quia laicus eum ab excommunicatione absoluere non potuit, excommunicatus autem donec absoluatur ab habente potestatem, in loco sacro sepeliri non potest. Et quamuis laicis dari potest à Papa potestas excommunicandi, & absoluendi ab excommunicatione, vt ait glossa in cap. præter. verbo, Ducibus. distin. 32. non tamen eam censetur dare etiam tacite vbicunque mortis articulus instat, & deest sacerdos, eo quòd tunc temporis mens Papæ est, vt possit quis a peccatis absolui, ad quorum absolutionem cum prærequisita fit absolutio ab excommunicatione, etiam & facultatem absoluendi ab excommunicatione concedit, quę ratio; vt diximus cessat in laico, qui capax non est potestatis, & iurisdictionis absoluendi a peccatis. Naua. cit. nu. 85. & 86.

5 Infertur quarto, quod laicus, cui in articulo mortis fit confessio, licèt pœnitentem a peccatis absoluere non possit, tenetur tamen ad eam celandam, non solum ex sigillo secreti, sed etiam ex sigillo confessionis, secũdum Paludanum, & omnes in 4. dist. 21. & Nauar. cit. num. 73. Quicquid Felinus in c. pastoralis §. præterea. de offic. ordin. contrarium dicat affirmans talem laicum ad secretum teneri solum ex sigillo secreti.

Confiteri bis eadem peccata, nemo lege humana obligari potest. Cap. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Confiteri bis eadem peccata nemo obligatur.*
2 *Ioannis Poliaci errores circa confessionem referuntur.*
3 *Pœnitens se ex voto ad eadem peccata sæpius confitenda obligare potest.*
4 *Statutum Cisterciensium, quo confessi confessarijs superiori deputatis, iterum Abbati confiteri eadem teneantur, vt intelligendum.*
5 *Monachi Nigri semel in mense confiteri tenentur.*
6 *Confessi mendicantibus an eadem parochis suis, saltem in paschate, confiteri teneantur.*

1 QVicquid olim glos. prima in ca. placuit de pœn. dist. 6. docuerit, obstringi posse homines, vt peccata quæ semel legitimè confessi sunt, eadem iterum confiteantur; cuius etiam opinionis est Archid. ibid. in verb. consulo. dicens, teneri omnes confiteri semel in anno proprio parocho, ex cap. omnis utriusq;

vtriusque sexus. de pœn. & remiss. etiãsi alij cõfiteantur intra annum. & clarius glo. sexta in d. c. omnis. vbi ait eum qui confessus est habẽtibus facultatem audiendi parochianos alienos, teneri iterum proprio parocho confiteri. Verius tamen sentiunt, qui nulla lege humana obligari quempiam posse affirmant, vt sine suo consensu teneatur eadem peccata semel legitime confessa, iterum in confessione aperire. Sic enim præter alios multos docent Gerson in lectio. 2. super Marcum. Palu. in 4. dist. 17. q. 5. col. 2. & Adrian. in 4. de confessione q. 5. col. 3. & Nauar. in c. placuit. nu. 112. de pœn. dist. 6. & in c. contrarium. num. 20. de pœn. dist. 5. & S. Thom. quodlib. 1. art. 12.

Hanc veritatem pluribus docet Ioan. 22. in Extrau. vas electionis. de hæret. quæ continet tria illa dicta cuiusdam Ioan. Poliaci hæretica esse. Quorum primum erat, quod confessus fratribus tenetur eadem peccata proprio sacerdoti confiteri. Secundum erat, quod stante statuto c. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. non potest summus Pontifex facere, vt parochianus proprio sacerdoti, seu parocho ecclesiæ confiteri nõ teneatur. Tertium erat, quod Papa dare non potest licentiam, siue facultatem audiendi confessionem, immo nec Deus, qui confessus habenti generale licentiam, teneatur eadem peccata iterum proprio parocho fateri. Quæ omnia hæretica esse definiuntur, & ibidem damnantur. Huius autem rei ratio esse potest, quia ecclesia non obligat ad nimis difficile. arg. cap. Tum. de iureiur. & facit cap. alligant 26. q. 7. nimis autẽ difficile, & intollerabile esset, vt aliquis sine suo consensu ab homine aliquo quantalibet iurisdictione illustri obligari posset ad confitendum iterum peccata, quæ legitime confessus est, & ab eis absolutus. Nau. cit. num. 113. qua ratione conuictus, Ioan. Maior in 4. dist. 17. q. 6. qui maxime contendit opinionem gl. defendere, non audet affirmare hoc statui posse, quo ad totum populum; sed solum quoad religiosos.

Hoc quod diximus intelligendum est, quãdo non accedit consensus ipsius pœnitentis, potest enim quis sed ad id voto obligare, cum sit res de se bona, & laude digna; verbi gratia, si quis ad euitandum aliquod peccatum voueret se quoties id admitteret, bis confessurum. Immo etiam si ei hoc præciperetur pro pœnitentia, & eam acceptaret; tunc enim eam tenetur adimplere, non tãtum ea ratione, quod acceptauit, quantum ea, quod a confessario ad id ligatus fuit, tanquam a iudice, qui perinde habet potestatem ligandi, ac absoluendi, iuxta Concilium Tridentinum. sess. 14. c. 8. & can. 15. Naua. in dict. c. placuit. num. 115. & 116. & in c. contrarium. nu. 17. de pœn. dist. 5. Hinc tamen non infertur, lege vlla humana posse quempiam ad id astringi. Quemadmodum & quis obligare se potest ad castitatem, & virginitatem seruandam; non tamen humana lege ad id astringi potest. 32. quæst. 1. c. integritas.

4 Hinc infertur primo quid sentiendum sit de statuto illo monachorum Cisterciẽsium, apud quos statutum est, vt omnes semel in anno suis Abbatibus confiteantur ea, quæ alijs confessarijs etiam sui ordinis à superioribus deputatis, prius confessi essent, & ab ijsdem absoluti, quod statutum a duobus Romanis Pontificibus confirmatum fuit. Quod sane statutum licet durum & difficile sit, ex eo tamen licitum est, quia id euenit propter ipsorũ monachorum consensum expressum & explicitum, uel implicitum, & tacitum. Quoniam qui ordinem illum profitentur, tacite videntur, se velle subijcere omnibus statutis illius ordinis, & ideo tacite videntur consentire se sua peccata bis confessuros. Sicut qui se ordine sacro initiari permittit, tacitè se ad castitatem seruandam obligat; siue id vocemus votum tacitum, siue legis obligationem ex illo consensu tacito resilientem, vt pluribus docet glossa in c. de illo. dist. 32. Nauar. in d. ca. placuit. nu. 109. & 118.

5 Infertur secundo qua ratione statui potest, prout de facto statuitur, in clem. ne in agro. §. sane. de statu monach. ad confitenda sua peccata semel in mense obligentur, & hoc etiamsi sola venialia habeãt, vt docet Caiet. to. 1. opusc. tract. 5. q. 2. dicens oportere eos hoc casu venialia cõfiteri, & tamen statui nequit, ut quis bis mortalia cõfiteatur; cuius diuersitatis ratio est, eo q̃ durius multo est bis mortalia, & omnia confiteri, quam venialia, & eorum ea, quę voluerit tantum, vt Caietanus vbi supra subtiliter notat, dicẽs, quod illa clemen. ne in agro. §. sane. non habet, vt Monachi sua omnia peccata confiteantur semel in mense, sicut illud ca. omnis utriusq; sexus. de pœnit. & remiss. sed solum habet, vt semel in mense ad confessionem accedant, & ita, vt confiteantur omnia mortalia si habent aliqua, & si talia non habent, venialia quę voluerint. Constat enim nullum obligari posse ad omnia venialia confitenda, iuxta illud, delicta quis intelligit. psal. 18. & quoad obligationem expressit Concilium Tridentinum. sess. 14. c. 5. Nau. cit. num. 110. & 122.

6 Infertur tertio quis sensus sit Extr. vices de treug. & pace, in qua Sixtus IIII. reprehẽdere videtur Mendicantes religiosos, eo quod docent parochianos non teneri saltem in Paschate, proprio Sacerdoti confiteri, quia (inquit Pontifex) de iure, scilicet capitul. Omnis utriusque sexus. de pœnitent. & remission. tenetur parochianus saltem in Paschate, proprio confiteri Sacerdoti. Quæ Pontificis verba, cum pars sint ca. omnis vtriusque sexus, eo modo intelligenda sunt, quo caput illud, ita, scilicet, vt vel semel in anno proprio Sacerdoti confiteantur, vel de ipsius parochi, seu proprij Sacerdotis superioris licentia confiteantur alteri. Non tamen inde infertur, eũ, qui fratribus Mendicantibus cõfessus, & absolutus est, teneri iterum in Paschate suis parochis confiteri, siquidem qui prædictis fratribus cõfitetur, hoc de Papę licẽtia, & pinde

de proprij Sacerdotis consensu, & licentia, alteri confitetur, cum multi sint Sacerdotes proprij, ut superius dictum est. Nau. cit. num. 108. & 117. Illa uero Extrauagans, inter cunctas. Ioan. 22. §. ceterum. quæ habet monendos esse fratres, ut in suis concionibus populum exhortetur, quo suis parochis saltem semel in anno confiteantur, asserendo id ad animarum profectum pertinere, solum probat, utile quidem esse peccata eadem bis confiteri, non tamen id esse necessarium. Nauar. cit. num. 111. & 112.

De Conditionibus Confessarij.
Cap. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius, ut recte confessiones audiat, quas conditiones habere debet.*
2 *Confessario necessaria est scientia soluendi, & ligandi.*
3 *Bonitas confessario ad confessiones audiendas necessaria.*
4 *Prudentia tam inquisitiua, quam iudicatiua, confessario necessaria est.*
5 *Confessarius Pœnitentem, an peccata sua diligenter in memoriam reuocauerit, interrogare debet.*
6 *Confessarius pœnitentem, an aliqua excommunicatione ligatus sit, interrogare non tenetur.*
7 *Pœnitentem in ipsamet confessione, quænam Confessarius interrogare debet.*
8 *Confessarius quando peccat, non interrogando pœnitentem.*
9 *Confessarius in hoc Sacramento iudicis officium exercet.*
10 *Secretum, obseruare tenetur confessarius, et quæ huius sit ratio.*
11 *Reuelare confessionem quando censetur confessarius.*
12 *Sigillum, seu secretum quare appellatum.*
13 *Secretum confessionis Sacramentalis maius est quouis alio secreto, fortiusque ligat.*
14 *Sigillum confessionis frangens, grauius peccat, quam qui quoduis aliud sigillum uiolat.*
15 *Circunstãtia, qua uiolatio secreti naturæ in uiolationem secreti confessionis transit, confitenda est.*
16 *Cui aliquid dicitur cum hac protestatione,* Hoc tibi dico in confessione, *sigillo tantum naturæ, non sigillo confessionis tenetur.*

1 SOlent communiter octo conditiones enumerari, quas confessarius habere debet, quæ in illis duobus uersiculis a S. Thoma in fine 4. dist. 17. realis continentur.

Confessor dulcis, affabilis, atque suauis,
Prudes, discretus, mitis, pius, atq. benignus,

Ceterum & aliæ sunt, quæ magis necessariæ sunt, quæ ex c. Qui uult. de pœn. dist. 6. colligi possunt: Quarum

Prima est, ut habeat iurisdictionem actualem; Quamuis. n. omnis Sacerdos in ordinatione presbyterij iurisdictionem habitualem accipit, hæc tamen non sufficit nisi pœnitens sit illi subiectus auctoritate ordinaria, uel delegata. c. adijcimus. §. ecce. & c. generaliter. §. ecce. 16. q. 1. Immo nec sufficit, esse subiectum ei quoad aliqua peccata, ad hoc ut ab omnib. peccatis absoluatur, sed oportet confitentem, quoad omnia confessario subijci. unde si habuerit peccata superioris arbitrio reseruata, non poterit ab eis absolui, sed oportet eum ad illum, cui sunt reseruata superiorem confugere, pro eorum absolutione. gloss. in ca. 2. de pœn. & rem. in 6. & Nauar. in c. Qui uult. nu. 6. de pœn. d. 6.

2 Secunda est, ut habeat scientiam soluendi, & ligandi. scientiam uero soluendi is uidetur habere, qui formam absolutionis facere nouit. de qua infra. Ille uero uidetur habere scientiam ligandi, qui monere nouit pœnitentem, a quib. debeat recedere, a quib. abstinere necesario, qualem item & quantam pro peccatis sibi apertis pœnitentiam agere debeat. arg. c. Quæ ipsis. dist. 38. & c. Quod quidam de pœniten. & remiss. Quamuis enim ut infra dicemus pœnitens non teneatur suscipere pœnitentiam a confessario iniunctam, debet tamẽ eum admonere illius, nisi quando desperatio in eo timeri posset. Non est autem necessaria scientia canonum pœnitentialium in confessario, ita ut peccet, qui audit confessiones sine illorum scientia; aut ita ut sine illa nõ possit ligare pœnitẽtem; quia hoc nullo iure cautum est. & quia hac nostra ætate, raro, uel nũquam in foro conscientiæ, illorum canonum pœnitentiæ imponuntur; satis enim est quod pœnitentem moneat multo maiorem pœnitentiam ipsius peccatis esse debitam, quam sibi per eum tunc imposita. Naua. cit. num. 7.

Docere etiam tenetur pœnitentem ea, in quibus uiderit eum errare, dum putat aliqua esse peccata, quæ non sunt; aut econtrario aliqua non esse quę sunt. Dum item credit aliqua esse peccata mortalia, quę uenialia sunt; uel econtrario uenialia, quæ sunt mortalia, præsertim in his, quæ pœnitens scire tenetur. Docere etiam tenetur, si uiderit errantem circa censuras ecclesiasticas. Aliquando etiam pro qualitate pœnitentis, alium ad contritionem maiorem suorum peccatorum hortabitur; alium consolabitur, alij humilitatem, seu modestiam suadebit, alium, ut bene de Deo speret, eriget, aliquando uero nihil monebit. imprudentis. n. confessarii fuerit, uiro se multo eruditiori multoque meliori magna cum diligentia sua peccata confitenti, sermone longo, & inepto prædicare. Præsertim, quando qui confitetur, est sacerdos eruditus, qui crebro celebrat, & crebro confitetur. Nauar. cit. num. 50. 51. & 52.

3 Tertia est bonitas, qui enim aliena iudicaturus est crimina, immunis esse debet a crimine. cap. qui uult. §. sacerdos. de pœn. dist. 6. quamuis ut infra dicemus, crimen ut plurimi confessarii non efficit, quo minus confessio illi facta, & absoluito ab eo lata teneat. Nauar. in c. qui uult. §. sacerdos. num. 3. Multo minus sacerdos hereticus, & ab unitate ecclesiæ separatus, schismaticus, uel excommunicatus

vel

vel interdictus, vel suspensus notorius, ita vt nulla tergiuersatione celari possunt, idoneus confessarius erit. Nauar. in d. cap. qui vult. §. laboret. num. 22.

4 Quarta est Prudentia tã inquisitiua, quam iudicatiua, c. qui vult. §. careat. & §. diligens. de pœniten. distin. sexta. Et quidem in interrogationibus quas multoties confessarius facere tenetur, magna opus est prudentia, multi. n. vadunt ad confitenda peccata sua tali prę meditatione pręmissa, quę sine interrogatione confessarij non sufficit, cum illa vero erit sufficiens. Immo contingere potest aliquando, vt confessarius mortaliter peccaret nõ interrogando. Hæc autem prudentia inquisitiua necessaria est, tum in interrogationib. prę ambulis ad ipsam cõfessionem, tum in interrogationib. in confessione ipsa faciendis. Primo interrogatio præambula & necessario facienda est, An pęnitens cõfessarij iurisdictioni subsit, quando id ignoratur. Quare ante omnia confessarius ignotum interroget, cuius sit, & cuius parochiæ, an diplomata & Bullas habeat Apostolicas, vel ordinariorũ, quibus electio confessariorũ sit ei concessa. Absolutio enim illius, qui iurisdictionem in absoluendum non habet cum exercitio, ipso iure nulla est. Quia nulla est sententia a non suo iudice lata. c. at si clerici. de iudic. & Cod. 7 si à non compet. per totum. Si tamen confessario asserat pœnitens se, vndecunq; sit, posse ab eo, vel iure cõmuni, vel particulari absolui, rogareque illum, ne velit cuias sit, vel quis cognoscere, satisfactum est confessario. Nauar. in d. cap. Qui vult. §. diligens. num. 16. & 11.

5 Secundo interrogatio pręambula & necessaria est, qua quęrendum est, an iusta diligentia pręmeditatus fuerit pęnitens peccata sua. Nam fieri non potest humanitus, vt qui longo iam tempore non est confessus, & assuetus est frequenter peccare, si subito nil præmeditatus ad cõfessionem veniat, satis integre sua peccata confiteatur, etiamsi confessarij iuuetur interrogationibus. Et ita si comperit pœnitentem confessarius sua peccata minime præcogitasse, debet eum dimittere, quo ante præcogitet, quam confiteatur, modo necessitas aliud non suadeat, vt quia mors aut naturalis, aut violenta imminet, aut sine scandalo nequit differri communio. Tunc enim sufficeret pęnitentia omissæ prædiscussionis cum ea, quæ illi fuerit possibilis peccatorum recordatione. arg. c. 2. de pęn. dist. 7. & tradit Adrianus in 4 de confessione, dubio 6. post q. 5. & Naua. cit. § diligens num. 14. & 15.

Quid vero agere debet confessarius, si non habet compertum, sed solum suspicatur pœnitentem non adhibuisse iustam in reminiscẽdo peccata diligentiam; Quid item, si pœnitens confiteatur se non satis conscientiam examinasse, quod multi confitentur, diximus in c. 15. in versic. 6. & vers. 7.

Tertio interrogatio præambula est & necessaria, vt putat Caietanus, an confessurus aliqua teneatur excommunicatione, a qua confessarius absoluere nequeat: An item in tali sit malitiæ statu, quem deferere nolit, puta si est vsurarius, qui ab vsuris exercendis nõ vult abstinere, concubinarius, qui concubinã non sit abiecturus, occupator alienorum, sine illorum restituendorum voluntate, multa sacerdotia sine causa obtinens, quibus animarum regendarum cura inest, qui tamen nullũ illorum sit relicturus. Alij tamen non minus vere putant, hanc interrogationem non esse a confessario necessario faciendam, quamuis licite fieri possit. Siquidem vt in ca. quod quidam. de pęn. & remiss. habetur, confessionem illius, qui a peccato recedere nolit, nõ esse respuendam, sed audiendam. Frequenter etiam contingit, vt monitionibus & exhortationibus sacerdotis, quæ post confessionem fiunt, pœnitens conteratur. Et experientia docet, eum, qui confessus est peccata sua, multo sollicitiorem esse, quo absoluatur, ne pereat illi labor ille grandis in præmeditandis & confitendis peccatis susceptus, quam ante confessionem. Et nulla ratione respuere debet confessarius illum, qui vellet confiteri, non obstãte comminatione de non absoluendo illum, si saltem esset ipsius parochus, & tẽpus quadragesimæ. Nau. cit. n. 12. & 13.

In ipsa autem confessione confessarius permittere debet pœnitentem, si id expedire videat, vt sine vlla interrogatione confiteatur, quæ meminerit, quæque ad confitendum recogitarit, siue ordinate, siue confuse illa narret. confessio enim quæ sine interrogatione fit quodam modo magis spõtanea videbitur, & ex tali pœnitentis relatione docebitur confessarius, quas partes interrogando debet attingere. In interrogando autem confessarius tria præcipue seruare debet.

Primum est, vt interroget de peccatis, et nõ de fabulis. vel alijs non necessarijs, & impertinentibus.

Secundum est, vt non interroget, nisi de peccatis consuetis, & quæ communiter sunt nota explicet, ne pœnitens discat mala, quæ nescit.

Tertium est, vt non descendat nimis ad particulares circumstantias peccatorum carnalium. Sufficit enim habere vltimam speciem peccati in huiusmodi, & circumstantias quæ cadũt sub specialem prohibitionem, & è longinquo, & cum verbis honestis, vnde nullo modo descendat ad alia specialiter, puta, mulier confitetur, quod fuit cognita extra vas debitum, non quæretur postea vbi, vel quomodo, & alia huiusmodi. Immo in huiusmodi casu, vt notat Caietanus, confessarius prudẽs non debet permittere vt pœnitens longius illas pollutiones explicet; sed dicat ei, vt secum cogitet verisimilem numerum, quoties extra vas naturale fuerit polluta, & vno verbo explicet, Toties in hũc modum peccaui; Quod ipsum in peccato mollitiei, & alijs similibus casibus faciendum est. Nauar. cit. num. 2. 3. 4. & 5.

8 Confessarius autem toties mortaliter peccat non interrogãdo, quoties credit aliquid necessario confitendum tacituram confitentem ex obliuione, vel verecundia nisi interrogetur, secundum Angelum verb. intetrogationes, cui fauet c. iudicantem 30. q. 5. vbi dicitur, iudicantem cuncta rimari oportet, & ordinem rerum plena inquisitione discutere. Contingit etiam aliquando, vt confessario ipsius conscientia dictet faciendas esse interrogationes; Vnde tunc eas facere tenetur. c. fin. de præscript. Quando vero bona fide credit, nihil de necessarijs a pœnitente omissum, siue quod omnes peccatorum locos ordine suo attigerit, siue quod paruo ante tempore confessus fuerit, siue quod eum sciat vita esse rectissima, nõ tenetur interrogare, immo nonnunquam id faciendo imprudenter ageret, & venialiter saltem peccaret. Nau. cit. num. 1. & 7.

9 Necessaria etiam est prudentia iudicatiua, etenim confessarius iudex est spiritualis. cap. qui vult. §. caueat. de pœn. dist. 6. Qui vero iudicare debet aliquid, oportet vt illud prius cognoscat. l. de qua re. ff. de iud. si enim iudex ciuilis, experientiam caularum habere debet. l. certi iuris. C. de iudic. & qui de matrimonio cognoscit, canonum scientiam habere debet ca. 1. de consang. & affinit. multo magis id in confessario est necessarium, vt colligitur ex cap. omnes distin. 38. & ca. cum in cunctis. de elec. vbi dicitur, cum ætatis maturitate, & morum honestate, literarum quoque scientiam in cũctis ecclesiæ ministris esse necessariam. Vnde Oseæ 4. dicitur, Tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. & Panor. in c. venerabilib. de preb. ait, clericum qui suo necessaria officio nescit, peccare, si non studeat. & ita in confessario necessaria omnino est prudentia iudicatiua. Nau. in cap. Qui vult. §. caueat. num. 1. & 2. de pœnit. dist. 6.

10 *Quinta est obseruantia secreti*, vt ex ca. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. & ca. sacerdos. de pœnit. distin. 6. constat, cuius rei nonnulli eam rationem assignant, quod sacerdos vices Dei gerat, & proinde secretum tenere debet sicut Deus, qui peccata condonata occultat, & tegit. psal. 33. eadem enim ratio quę mouet delegantem, & delegatum mouere debet. c. super literis. de rescrip. Quæ tamen ratio parum probat, cum multi alij præter confessarium celare peccata teneantur, qui tamẽ nõ sunt Vicarij Dei, & etiam quia multorum peccata celanda sunt, quibus neque condonata sunt peccata, neque absolutio a confessario præstita. Nauar. in ca. sacerdos. num. 32. de pœn. dist. 6.

Alia autem ratio est, quia iura naturæ præcipiunt, vt quis secretum seruet, quod ei committitur. Prouerb. 11. ius enim naturæ est, vt faciamus proximo quæ nobis ab eo fieri volumus. Matth. 7. Vnde cum vnusquisque velit vt secretum quod alij committit, non publicetur, & ipse etiam, quod sibi commissum est, seruare debet. Naua. d. c. sacerdos. nu. 3.

11 Hinc infertur primo, peccare contra legem naturalem illum, qui secretum alterius in ipsius dedecus reuelat, siue illud vitium sit naturę, siue a voluntate pẽdens, siue verum, siue falsum. Nauar. cit. num. 4.

Infertur secundo, eum in hanc legem peccare, qui legetat schedulam alterius peccata continentem, cuius initium id significaret, quia forte sic incipit; Memoriale peccatorum meorum, quo illa facilius olim, cum opus fuerit, recorder. Ex tali enim principio scit, aut scire debet, eum qui illa scripsit, hæc nemini palam fieri voluisse. Naua. cit. num. 9.

Infertur tertio, contra hoc naturæ præceptũ peccare eos, qui alienas literas, quę clausę sunt, aperiunt, nisi id ex consensu expresso, vel præsumpto mittentis, vel eius, cui mittuntur, faciat, vel nisi id facere auctoritate publica possit. Talis siquidem peccat mortaliter, cum contra iustitiam faciat, ex S. Thom. 2. 2. quæst. 59. art. 4. tollit enim ius alterius, scilicet aperiendi literas tam mittenti, quam ei, cui mittuntur, tollit item custodiam, quę vtrique illorum conuenit. Nauar. cit. n. 10. & 11.

Dixi nisi ex consensu mittentis, vel eius, cui mittuntur, id faciat, qui enim literas amici, vel socij aperit, bona fide credens ratam habitum iri eam literarum apertionem ab illis, non peccat.

Sic etiam non peccat, qui auctoritate publica id facit; Qua ratione præfectus, vel præfecta aperiens literas monachis, seu monialibus suis missas, vel eas quas ipsi ad alias mittunt, non peccat, quoniam lege publica id eis licet. capit. Non dicatis. 12. quæst. prima. Neque maritus dum literas vxori missas, vel contra reserat; sed neque pater aperiens literas filij in sua potestate manentis: quoniam marito, & patri hæc, & alia maiora iura sunt super vxorem, & filios. cap. duo ista nomina 23. quęst. quarta, & l. prima, & secunda. Cod. de patria potest.

Et pari ratione bellorum tempore, in confinibus regnorum aperire literas auctoritate publica licitum erit. Nau. cit. n. 18. & 19.

12 Alia ratio & magis principalis quare confessarius ad hoc secretum seruandum teneatur, est, Quia Christus confessionis sacramentum instituens, illa omnia instituisse censetur, sine quibus confessio a nemine fieret, aut frequentaretur & amaretur, sed potius haberetur odiosa, & ita cum experientia constet, quod nullus confiteretur nisi sciret peccata sua non fore reuelanda, ideo lex de celanda illa strictissime ligat, & à Christo ipso lata est, ut docet Sanct. Tho. in quarto distinctione 21. quæstione tertia articulo primo quærela prima. Dicitur autem sigillum in hac materia, debitum, seu obligatio aliquid celandi, ex eodem Sanct. Thom. vbi supra, quæstiuncula 3. appellatur autem sigillum per metaphoram; Quemadmodum enim sigillum rem celatam tenet, quo non aperiatur, nec palam fiat, quod sigillo clauditur; ita debitum, vel obligatio tenendi aliquid secre-

tum

tum efficit, ne res aperiatur. Vnde sigillum secreti naturæ nil aliud est, quam debitum, vel obligatio celandi aliquid iure naturæ inducta, & sigillum confessionis nil aliud est quam debitum, vel obligatio celandi confessionem. Nau. cit. num. 33. & 35.

13 Hinc infertur primo, maius esse confessionis sacramentalis secretum, quam aliud quodlibet, etiam quam secretum naturæ, & fortius ligare quam illud, ad illud enim celandum tenemur lege naturæ tantum, ad secretum vero confessionis, & lege naturæ, & lege diuina positiua tenemur; ita vt nec pro necessitate spirituali eius, qui confessus est, vel pro scandalo euitando sigillum secreti confessionis licet detegere. c. sacerdos. de pœnit. dist. 6. sicut licet, quando nudum occurrit secreti naturæ sigillum, etiamsi vestiatur iuramento de non reuelando illo. Nauar. cit. numer. 34. & 37.

14 Sequitur secundo, sigillum secreti naturæ superius esse ad sigillum secreti confessionis sacramentalis, omne enim sigillum confessionis est sigillum secreti naturæ, non tamen contra omne sigillum secreti naturæ est confessionis sigillum, & ita quamuis quodcunque horum sigillorum frangēs mortaliter peccet, grauius tamen qui sigillum confessionis violat, quam qui sigillum secreti naturæ, sicut grauius peccat, qui iurauit celare, quam qui solum promisit. cap. 5. 22. quæst. 1. & gloss. in c. iuramenti. 22. quæst. 1. & Nauar. cit. num. 38.

15 Infertur tertio, quod cum omnis illa circumstantia necessario confitēda sit, quę speciali prohibetur præcepto, vtique confitenda erit illa, qua violatio secreti naturæ in violationem secreti confessionis transit, cum circumstantia hæc speciali præcepto prohibita sit, nempe lege diuina positiua de celanda cō fessione tacite lata.

16 Infertur quarto, eum, cui aliquid dicitur cum protestatione, *Hoc tibi dico in confessione, vel quasi in confessione*, non teneri confessionis sigillo, licet teneatur naturæ secreto, secundum Innoc. in c. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. prope finem. & Panor. ibidem Palud. in 4. d. 21. quæst. 3. & Adrian. in 4. de confess. dub. 10. colum. 4. post quintam quæstionem, Neque peccat, aut irreuerētiam vllam sacramento facit, qui tradit, vel recipit in confessione illud, quod non est confessum; Quia nō est mens hominum dicere, vel facere per hoc confessionem, vel confessionis sigillum, seu etiam obligationem celandi æqualem illi, quę per veram confessionem contrahitur, sed solum est mens obligandi sub graui peccato ad celādum, sicut & sub graui per confessionem esset obligatus, quamuis non sit par grauitas in transgrediendo. Nau. cit. num. 39. & 40.

An, & qualiter licitum est confiteri existenti in peccato mortali. Cap. XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum confessarij non inualidat confessionem illi factam.*
2 *Peccatorem vt sacramenta conferat, communiter inducere non licet.*
3 *Peccatorem, quibus casibus, ut sacramentum ministret, sine peccato inducere licet.*
4 *Sacramentum a sacerdote existente in mortali, non parato, scienter petens, mortaliter peccat.*
5 *Actum ordinis sacri in mortali exercens mortaliter peccat.*
6 *Prædicans in mortali an mortaliter peccet.*
7 *Existens in mortali, an corrigendo alium ex officio, peccet mortaliter.*
8 *Sacramentum in mortali ministrans mortaliter peccat.*

1 PRimo certum est, peccatum confessarij non efficere, quo minus, vt diximus supra, confessio illi facta, & absolutio ab eo data teneant; quia vt habetur c. intra catholicā 1. q. 1. nihil minus a malo, quàm a bono sacerdote in sacramentis suscipitur, & c. si iustus. & c. dedit. eadem causa & quæst. & ca. si celebrat de cler. excom. ministr. cuius rei optimā reddit rationem S. Thom. in 3. p. quæst. 64. ar. 6. ad secundum. Quoniam qui ad sacramentum accedit, suscipit sacramentum a ministro ecclesiæ, non inquantum est talis persona, sed inquantum est minister ecclesiæ, & ideo quandiu eb ecclesia toleratur in ministerio, licitum est ab eo sacramentum suscipere, neque suspiciens ab eo sacramentum, peccato illius communicat, sed communicat ecclesiæ, quę eum tanquam ministrum exhibet. Si vero ab ecclesia non toleretur, puta, cum degradatur, vel excommunicatur, vel suspenditur, & vt talis denuntiatur, peccat, qui ab eo sacramentum sumit, quia communicat peccato ipsius. Nauar. in c. Qui vult. §. sacerdos nu. 3. & 4.

2 Secundo certum est, communiter, & regulariter loquendo non licere inducere aliquē peccatorem, vt sacramenta conferat, cuius dicti ratio est, quia daret causam peccandi, & consequenter ipse peccaret, capitulo finali, de iniuriis, nā nō solum qui faciūt, sed etiam qui consentiunt digni sunt morte. Rom. 1. & cap. 1. de offic. deleg.

3 Dixi communiter id non licere, quia, vt recte docet Caietanus in tertia par. quæstio. 64. artic. 6. in duobus casibus licet inducere indignum & malum ministrum, vt det sacramentum.

Primus est, quando ad id tenetur minister, quia nemo peccat petendo actum sibi debitum a suo debitore. c. intelleximus. & c. si vere.

re.de sent. excom. Qua ratione, excusantur qui petunt sacramenta a suo pastore habente concubinam, si modo non vsq; adeo notorie teneat, vt nulla tergiuersatione celari queat.

6 Secundus est, quando ex parte petentis adest articulus necessitatis, quia eget illo, & ministeer paratus est ministrare sacramentum. Qua enim ratione licet indigenti petere mutuum ab vsurario, eadem licitum est indigenti petere sacramentum ab indigno parato administrandum. Vnde Innoc. & Panor. in cap. in ciuitate. de vsuris. docent non peccare accipientem vsuras ab eo, qui paratus est ad mutuandum sub illis. Et S. Thom. in 2.2. quæst. 78. ar. 4. docet licitum esse vti peccato alterius 7 ad bonum, quia Deus vtitur omnibus peccatis ad bonum aliquod, ex quolibet enim malo bonum elicit, vt post S. Aug. epist. 153. docet Caietanus 2.2. quæst. 78. art. 4. & habetur c. monet 22. q. 1. & Nau. cit. num. 6.

Hinc infertur primo peccare mortaliter eum, qui petit sacramentum, vel missam ab eo, quem scit esse in peccato mortali, & non est paratus id facere, multoque magis peccat sacerdos, qui in peccato mortali sacramenta ministrat; Quod ipsum docet glossa in dicto cap. qui vult §. sacerdos itaque. de pœn. dist. 6. in verb. iudicibus. vbi ait, confessarium omnem, qui in peccato mortali existens confitentem absoluit, mortaliter peccare, non alia ratione id probans, nisi quia sacramentum administrat in mortali. Hoc tamen verum solummodo est in eo peccatore, qui nouit, aut credit, se in peccato mortali manere. Qui enim probabiliter credit se contritum esse, etiamsi coram Deo reus sit peccati mortalis, non peccaret celebrando, absoluendo, aut aliquod aliud sacramentum ministrando, sicut nec quisquam sacramentum petendo peccaret. vt Doctores scholastici in 4. distin. 9. & ibi Palud quæst. 2. docent. & Nau. cit. num. 9. 10. 20. & 21.

5 Infertur secundo, peccare mortaliter eum, qui ratione ordinis, vel consecrationis suę aliquem actum ordini, vel consecrationi alicui peculiariter deputatum in peccato mortali exercet; Qua ratione subdiaconus apparatu subdiaconali epistolam, & Diaconus similiter Euangelium cantantes in peccato mortali mortaliter peccant; secus autem si in choro tanquam quilibet laicus actus illos exerce 8 rent. Sic etiam sacerdos aquam, vt sacerdos in mortali benedicēs, peccat mortaliter, quia is actus ordini est sacerdotali deputatus. Quē actum si tempore interdicti exerceret, irregularitatem incurreret, secundum Innocen. in capitulo finali, de excess. prælat. Sic etiam sacerdos in mortali baptizans vt sacerdos, peccaret mortaliter, non tamen si simpliciter tāquam laicus in necessitate baptizet in mortali, sicut neque si preces horarias vel simpliciter pronunciat, vel in choro cantet in mortali, peccat mortaliter, quia is actus neque est vlli ordini peculiaris, neque peculiariter deputatus; cuius rei signum est, quod horas dicens, vel cantās in choro tempore interdicti irregularis non efficitur, secundum eundem Innocentium, vbi supra. & Nau. cit. num. 15. 16. & 17.

Infertur tertio, peccare mortaliter eum, qui prædicat in peccato mortali; Quoniam prædicandi actus, quamuis lege diuina non sit alicui ordini deputatus, est tamen lege Canonica, nempe Diaconatui. capitulo cleros vigesima prima, distinct. & capit. perlectis. vigesima quinta distinctione, & pluribus docet Caiet. secunda secundæ, quæstio. 187. articulo primo, & 3. par. quęstio. 64. art. 6. & Nauar. cit. num. 14.

7 Infertur Quarto, Quo modo intelligendus sit S. Thom. in 4 dist. 5. & 19. & 24. vbi ait peccare mortaliter eum, qui in peccato mortali aut corrigit alium ex officio, aut facit aliquid aliud, quod sui muneris, siue officij spiritualis sit, quem in hac re sequutus est Adrianus Quodlib. 8. quæst. 1. Siquidem illa tempe 1 rata sunt per ipsummet Sanct. Thomam in 2 suā Summa, quæ posterior est, & resolutionē suæ doctrinæ continet, nimirum in 2.2. quæstio. 33. artic. 5. & quæst. 60. art. 2. & 3. parte 3 quæst. 64. artic. 6. & ibi Caietanus. vbi docent duo esse necessaria vt Ecclesiæ minister vtens spiritualibus peccet mortaliter; vnum est, vt 4 id faciat tāquam ecclesiæ minister; Alterum, 5 vt actus ille, quem exercet, ad cōsecrationem pertineat; quales sunt illi, qui alicui ordini 6 sunt peculiariter deputati. & ideo in 2. 2. q. 33. art. 5. docet Prelatum, vel superiorem peccatorem iustè posse alium cum humilitate, & charitate corrigere: et 2. 2. quęst. 60. art. 1. ait 7 Prælatum, quando non est in publico peccato, nec ex suo iudicio scandalum sequitur, iuste iudicare posse cum humilitate. Qua ratione potest Episcopus, vel alius Prælatus etiam in peccato mortali existens, sine nouo mortali peccato sententiam dicere, Decimas petere, ecclesias visitare, & similes actus exercere, cum ista sint actus qui ad iurisdictionem, & non ad consecrationem specialem pertinent, cuius rei signum est: quòd vt docet Innoc. vbi supra, non incurritur irregularitas horum actuum exercitio tempore interdicti, quæ tamē incurritur per exercitium actuum, qui alicui ordini deputati sunt. Nauar. cit. nu. 12. & 13.

8 Quamuis autem non extet præceptum aliquod speciale quod transgreditur ministrans Sacramentum aliquod in mortali, Siquidem prohibitiones quæ in scripturis sunt, inducere solum videntur consilium, & decentiam, non autem præceptum; est tamen generale præceptum præcipiens vt *Sancta sancte tractentur*, vt docet Dionysius in ca. 1. Eccles. Hierarch. in fine. & epist. ad Demophilum, quod transgreditur ministrans Sacramentum in mortali; adeo vt ipsimet contrahentes Matrimonium peccent mortaliter, si illud contrahendo in mortali existant, cum ipsi huius Sacramenti ministri sint, ex Conc. Trident. sess. 24. de ref. Matrimonij. cap. 1. in fine. Nauar. cit. num.

num. 10. & in summa de pœn. d. 5. num. 33. & 34. non est tamen necessarium ad hoc vt quis Sacramentum ministret, quod confessionem præmittat, excepto Eucharistiæ Sacramento, in cuius susceptione prærequiritur actualis confessio, data copia confessoris, ex Conc. Trid. sess. 13. c. 7. & can. 11. in reliquis satis est quod se ponat in gratia per cõtritionem, aut saltem probabiliter putet se in gratia, & contritum esse ad hoc, vt sine nouo peccato illud ministrare, vel suscipere possit. Nau. d. §. sacerdos. num. 10.

Qualis scientia necessaria est in confessario. Cap. XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Cõfessarius omni ex parte absolutus, totam theologiam moralem, & ius canonicum, et ciuile scire debet.*
2 *Confessario non satis est, quod formam tantum absoluendi sciat.*
3 *Scientia maior in confessario vnius, quam alterius loci requiritur.*
4 *Confessario omni quænam scientia iudiciaria est necessaria.*
5 *Confessario quinque secundum Caiet. scitu necessaria sunt, et quænam hæc sint?*
6 *Confessarius quando sine sufficienti scientia confessiones audiens peccat mortaliter.*
7 *Scientia Medica confessario est necessaria, et quænam illa sit.*

1 MAteria hæc quamuis non ita facilè in particulari declarari possit, quia in omnibus eadem scientia non requiritur, nec sufficit, vtcunque tamen varijs dictis rem ipsam explicabimus.

Primo igitur certum est, Confessarium vndequaq; absolutum scire debere totã Theologiam moralem, & ius canonicum, cum ciuili; immo & constitutiones Synodales, & leges ciuiles particulares illius prouinciæ, vel diœcesis, in qua confessiones audit. Et quidem de scientia canonum res manifesta est, ex d. 23. c. Qui Episcopus. & dist. 38 ca. Quæ ipsis. De sciẽtia legum patet etiam ratione, Siquidem omnis iniustitia est peccatum mortale, nisi surreptio vel imperfectio, vel paruitas excuset, vt docet S. Thom. 2. 2. quæst. 59. ar. 4. leges autem omnes non aliud continent, quam quod hoc, vel illud, iustũ, vel iniustum sit, in hoc, vel in illo casu. Quotidie etiam occurrunt difficultates, An. s. talis emptio, vel permutatio sit iusta, vel iniusta? An sic, vel sic ex testamento, vel ab intestato obuenientia teneant? An primogenitus ex primogenio, vel Maioratu teneatur iusto Matrimonio fratres, vel sorores locare? An teneatur conferre impensas, quas in reb. Maioricatus, siue primogenij præcessor fecerat? An teneatur soluere debita a præcessore contracta, & alia similia, de quibus quotidie confessarium interrogari contingit; quæ sine legum scientia sciri non possunt. Nauar. in c. Qui vult. §. caueat. num. 9. & 10. de pœn. d. 6.

2 Secundo, Quamuis Caietanus, & aliqui alij existiment sufficere aliquando vt confessarius sciat tantum formam absoluendi, quando. s. pœnitens est puræ vitæ, & magnæ doctrinæ; verius tamen est requiri in confessarijs aliquando maiorem doctrinam, aliquãdo vero non ita necessarium est vt multa doctrina polleant. Quamuis enim ratione confitentis in hoc casu proposito, minor in confessario scientia sufficiat, quoad ipsum tamen confessarium, vt recte suo munere fungatur, maior videtur necessaria: quia quo quisq; est a peccato purior, eo exiliora confitetur, & consequenter confessario intellectus subtilior videtur necessarius, vt sciat an sit mortale, vel veniale, & vt sciat an pœnitens a peccatis mortalibus, vel venialibus dehortandus sit. Et præterea quo pœnitens est doctior, eo peccata subtiliora, & obscuriora confitetur, quæque alij non putant esse peccata, & proinde nisi doctus sit confessarius, vix intelliget quantitatem, & qualitatem peccati; non est tamen negandum quin confessarius talis multoties confitentis scientia iuuari, & instrui possit. Nau. cit. num. 13. 14. 15. & 16.

3 Tertio, non necessaria est tanta doctrina in cõfessario vnius loci, quanta alterius. Non enim requiritur tanta scientia in confessario pagi, quanta in confessario ciuitatis, aut locorum maritimorum, vbi magna requiritur scientia propter contractus subtiliores ibi fieri solitos. c. oporter. 8. quæstio. 1. vnde in statutis Gallicanæ ecclesiæ habetur, in oppidis muro cinctis non esse committẽdam curam animarum eis, qui non studuissent tres annos Theologiæ, vel alteri iurium, vel artium non essent Magistri. Nau. cit. num. 17. & 18.

Quarto, Maior eruditio requiritur ad hoc vt quis habeat curam animarum, quam vt sit presbyter, ut enim quis presbyter sit, sufficere videtur quod sciat cantare, legere, & construere verba illius linguæ, & idiomatis, in quo Missam est celebraturus ex glossa. 1. recepta in Clemen. 1. de concess. præben. immo duo posteriora, scilicet legere, & construere sufficere uidentur, secundum Domin. in ca. si pauper. de prẽben. in 6. qui uero habet curam animarum, cum hæc sit ars artium ex Innoc. 3. in cap. cum sit. de ætat. & qualit. ordin. plura necessario curatus scire tenetur. Nauar. cit. num. 19.

4 Quinto, Cuiuis confessario, qui audiendis generatim confessionibus præficitur, necessaria est scientia iudiciaria, qua iudicet primũ quæ hominum acta peccata sint, & quæ non; quæ item peccata mortalia, & quæ uenialia, & quando in aliquo fuerit dubitatio, ut doctiores & peritiores consulat. ex S. Thom. in 4. dist. 17. cui fauet c. omnis utriusq; sexus. de pœn. & remiss. Hoc tamen quod diximus, intelligi debet de his, quæ ut plurimum sciuntur esse peccata, & ex genere suo esse mortalia,

lia, vel venialia, ex S. Anton. 3. par. ti. 17. c. 16. §. 1. alias rarus inueniretur, qui confessarius esset idoneus. Scire etiam debet circunstantias peccatoris, & peccati, necessarias ad confitendum. Nauar. cit. nu 20. 21. 22. & 23.

5 Sexto, Caietan. verb. confessor, quinque ait a confessario necessario esse cognoscenda, Primum, an peccator sit excommunicatus. Deinde an teneatur ad restitutionem. Tertio, an sit in statu damnationis, id est, an sit in proposito manendi in peccato mortali. Quarto, An peccatum habeat reseruatum. Quinto, an sit, quoad hoc ei subditus. His addi potest & sextum, vt scilicet confessarius ille, qui clericos audit, habeat etiam scientiam casuū, in quibus iure inducitur irregularitas. Et quāuis Caietanus neget hoc sextum, eo motus argumento, Quod irregularis a peccato absolui potest, nō deleta irregularitate, vt patet ex c. Deus qui de pœn. & remiss. vbi Sacerdos simplex absoluitur ab homicidio iure communi solo attento, sed non ab irregularitate, quam solus Papa tollit. ca. 1. de re iudic. in 6. nihilominus tamen concesso hoc, quod peccatum sine irregularitate tolli possit, verius est, necessariam esse confesario clericorum confessiones audienti scientiam casuum, in quibus irregularitas incurritur, vel saltem vt sciat dubitare, vt sic cum opus fuerit, doctiores consulat. Siquidem confesarius non solum scire debet absoluere peccatorem, sed etiam monere eum a quibus abstinere debet. c. 1. de pen. dist. 6. in principio & fine. & c. omnis vtriusque sexus. §. sacerdos. de pœn. & remiss. cum tamen certum sit confesarium admonere nō posse presbyterum irregularem, ne amplius celebret, vel ne ordinibus suis vtatur, donec ab illa irregularitate liberetur; neque vt relinquat beneficium in irregularitate quęsitum, nisi sciat casum, propter quem factus est irregularis: Sed neque potest scire dubitare de tali casu, an liceat, necne, si omnino tales casus ignoret. Præterea etiam secundum ipsum Caietanum scire tenetur confesarius an presbyter sit irregularis, maxime si habeat beneficium in irregularitate quæsitum; cum enim habeat voluntatem celebrandi, & retinendi beneficium illud, in statu malo perseuerat. arg. c. sæpe. de restitut. spoliat. c. sicut tuis. de simonia. & regu. peccatum. de reg. iuris. in 6. & Naua. cit. nu. 24. 25. & 26. Ex his ergo sex enumeratis, tria quidem prima, & sextum omnibus confesarijs, etiam summis, omnino necessaria sunt, cum talia sint, quibus ignoratis, oportet ignorare quoque illa, quæ necesario sunt facienda, uel de necessitate præcepti, vel de necessitate Sacramēti: Quartum vero, videlicet, casuum reseruatorum cognitionem, habere debet confesarius. qui non est vniuersalis mundi totius cōfesarius, quales rari sunt. Naua. cit. num. 27.

6 Septimo, Confesarius, qui hac diligentia non facta, & sine hac excommunicationum scientia confessiones audit, mortaliter peccat, nisi per accidens excusetur, puta, quia pœnitens est vir doctus, & nouit prædicta; aut quia est tali animæ puritate, vt præsumatur ab huiusmodi laqueis liber. Siquidem, sine huiusmodi scientia confessiones audiens, periculo probabili se obijcit male absoluendi, vt palam est; exponens autem se periculo peccandi mortaliter, peccat mortaliter. Eccles. 3. Hæc autem scientia non est ita exigenda, vt omnia peccata, excommunicationes, & circunstantias in promptu habeat confesarius; sed satis erit, quod audiendo confessiones dubitare sciat de excommunicatione, de reseruatione, de statu, & quod habito consilio, vel recursu ad libros, aut doctiores recte iudicare sciat, secundum ea quæ tradit Innoc. in cap. cum in cunctis. de elect. & Nauar. cit. num. 29. 30.

7 Octauo, vltra scientiam hanc iudiciariam necesaria est etiam confessario scientia Medica, qua scilicet animæ pœnitentis mederi sciat, secundum ea quæ docet Caietanus in summa, verb. confessor, & colligitur ex c. omnis vtriusque sexus de pœn. & remiss. & ex ca. 1. §. Quibus cognitis. de pœn. dist. 6. ita scilicet vt sciat oleo Diuinæ misericordiæ, vel vino Diuinæ iustitiæ impœnitentem emollire, desperantem erigere, pusillanimem confortare. Non sufficit autem vt putat Caietanus, quod confessarius sciat talem ita consulere, & hortari, vel per se, uel mittendo ad alium; Quia vt habetur in ca. Qualis. & cap. licet. 8. quæst. 1. pastor non bene fungi videtur suo officio, si ouem a se pascendam alteri remittat: Nemo enim creditori nolenti alium debitorem delegare potest, & se liberare. l. si stichum. §. fin. ff. de nouat. & deleg. præsertim cum in hac confessionis materia, hominis industria electa sit necessaria. capit. fin. §. fin. de offic. deleg. & Nau. cit. num. 32. & 33.

Quis ad sigillum confessionis obligetur. *Cap. XXIX.*

SVMMARIVM.

1 *Secretum non solus confessarius seruare tenetur.*
2 *Secretum quinam præter confessarium obseruare tenetur.*
3 *Secretum vt alij a confessario seruent, qua lege cautum sit.*
4 *Secretum reuelans confessarius grauius peccat quam alij.*

1 QVicquid aliqui solum confessarium ad hoc sigillum obligari velint, ea ratione moti, quod de nullo alio iure diuino, vel humano, cautum sit, ipsum hoc sigillo teneri adeo vt tam in cap. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remiss. quam in c. sacerdos. de pœnit. dist. 6. silentium huius rei solis sacerdotibus imponitur; Communis tamen & vera omnium Doctorum in 4. distin. 21. sententia est, quod omnis, qui alicuius confessionem sacramentalem

talem nouerit, ſiue clericus fuerit, ſiue laicus, & ſiue licite, ſiue illicite, ſiue immediate, ſiue mediate id didicerit, ad illam celandam hoc ſigillo tenetur. Nauar. in cap. ſacerdos. nu. 42. de pœn. diſt. 6.

2 Ex quo infertur, quod nõ ſolum ſacerdos, cui fit confeſſio, & laicus, cui propter neceſſitatem aliquis aliquando confitetur, & interpres, per quem linguæ ignarus confitetur ſacerdoti, confeſſionem celare tenetur; ſed etiã is, qui caſu, vel aſtu, alicuius confeſſionem audiuit. Item is, cui cauſa conſilij petendi reuelata eſt: quin etiã & is, cui cauſa detrahendi, & infamandi confeſſum, panderetur. Ratio eſt, quia res ad quemcunque tranſit, cum onere ſuo tranſit. ca. ex literis. de pignoribus, cap. paſtoralis. de decimis. confeſſio autem ſimul ac facta eſt, ita vt habeat formam ſacramentalem, habet illud onus annexum, quod omnino celari debeat. & ideo ad quemcunque peruenit, cum onere ſuo peruenit. Naua. cit. num. 43. 44.

Hinc fit, quod ſi confeſſarius alicui diceret, Hoc, & illud didici a tali per eorum confeſſiones, ea tibi reuelo, non quo celes, ſed, quo magis publices; talis cui ſic reuelatur cõfeſſio, non ſolum eam celare tenetur ſigillo ſecreti naturæ, ſed etiam ſigillo ſecreti cõfeſſionis, velit, nolit, qui reuelat, & uelit, nolit, cui reuelatur. Nauar. cit. num. 45. quia ad quẽ licite, vel illicite confeſſio peruenit, cum illo onere ſecreti, quocunq; vadat, vt ſupradictũ eſt, pergit.

3 Neq; obſtat, quòd nulla lege diuina, vel humana prohibetur alius, quam ſacerdos, a reuelanda confeſſione; inſtitutio enim confeſſionis ſacramentalis talis eſt, jvt non ſoium liget confeſſorem, ſed etiam ne vlli reueletur alicuius confeſſio ſacramentalis, ita vt obligatio ſecreti ſeruandi non in perſonam primarie cadat; ſed in rem ipſam, ſcilicet confeſſionem. Sicut ius pignoris non cadit in perſonam rem ipſam pignori tradẽtem, ſed in rem ipſam pignori traditam, vt ad quemcunque perueniat, ſemper cum ſuo pignoris onere & iure tranſeat: adeo vt licet ſacerdos confeſſarius, & alij non ſint omnino ſimiles quo ad omnia; quia ſcilicet confeſſarius eam nouit vt Deus, alij vt homines, & ſacerdoti imponitur pœna ordinaria cap. omnis vtriuſque ſexus. de pẽn. & remiſſ. ſcilicet depoſitio, alijs vero pœna arbitraria: tamen quoad rem & qualitatem primariam ſimiles ſunt; quia ad omnes pariter illa confeſſio tranſit cum onere ſuo ſecreti ſeruandi. Nau. cit. num. 46.

4 Infertur etiam ratio quare tam in d. c. omnis. de pẽnit. & remiſſ. quam in cap. ſacerdos. de pœniten. diſtin. 6. ſolius ſacerdotis mentio fit, & illi pẽna depoſitionis impoſita ſit; quia ſcilicet ſicut ſacerdos grauius peccat reuelando confeſſionem; quam alij qui eam celare tenentur, & frequentius contingit ſacerdotibus reuelandi potẽtia quam alijs: ita illorum mentio præcipue facienda erat, illisque grauior pẽna imponẽda fuit, ne vlla ratione eam reuelarent; ex quo tamen non infertur alios ad eam celandam etiam non teneri, arg. cap. non afferamus. 24. quæſtio. prima. & ad hoc facit illud Ioannis Andr. cap. diſpendia. de reſcrip. in ſexto, dicentis legem quidem aliquãdo ad vnum caſum extendi, non autem ipſius pẽnam. Naua. cit. num. 47. & 48.

Quid ſub ſigillum confeſſionis cadit. Cap. XXX.

SVMMARIVM.

1 *Sigillum confeſſionis an ſola peccata confeſſa continet.*
2 *Perſona, cuius nomen pœnitens iuſtè, vel iniuſtè exprimit in confeſſione, tacenda eſt.*
3 *Confeſſionis reuelator, quis cenſendus.*
4 *Confeſſarius dicens, Ego Ioannem abſoluere non potui; aut Ioannes non vult pœnitere, an reuelator confeſſionis ſit.*
5 *Reuelator confeſſionis non eſt confeſſarius dicens, ego abſolui Ioannem a peccatis ſuis.*
6 *Reuelator confeſſionis non eſt confeſſarius dicens, tale peccatum mortale audiui in confeſſione.*
7 *Reuelator confeſſionis non eſt confeſſarius, ſi ob ſcita in confeſſione, moneat ſuperiorem vt prouideat Monaſterio, ne quis inde exeat.*
8 *Pœnitentes ipſi an ad ſigillum teneantur.*

1 VIdetur ſub ſigillo confeſſionis, id eſt, ſub debito, ſeu obligatione tacendi & tegẽdi confeſſionem, nihil aliud qnam peccata in confeſſione detecta, contineri, eo quod tam in c. omnis vtriuſque ſexus. de pẽn. & remiſſ. quam in cap. ſacerdos. de pẽn. diſtin. 6, ſolum mentio fit de peccatore, & peccato tacendo, de alijs autem nihil ſtatuit. Ceterum communis Doctorum ſententia eſt, non ſolum peccata mortalia, & venialia, ſed etiam eorũ circunſtantias ſiue neceſſario confitendas, ſiue alias, ſub hoc ſigillo contineri. Alia item omnia, quę licet peccata non ſunt, illis tamen detectis directe, vel indirecte adduci poſſet auditor, quo agnoſcat confeſſum aliquod certum peccatum perpetraſſe, vnde in d. ca. omnis. dicitur; Caueat autem, ne aut verbo, aut ſigno, aut alio quouis modo prodat peccatorem. dubium autem non eſt, quin circunſtantijs, & alijs prædictis detectis, peccator ſtatim proderetur, & conſequenter hæc omnia neceſſario celanda ſunt. Nau. in c. ſacerdos. nu. 52. 53. de pẽn. diſtin. 6.

2 Hinc infertur Primo, quod tacenda ſit tertia perſona, cuius nomen a confitente iuſtè, vel iniuſte fuit expreſſum; ſiquidem ſub confeſſionis ſigillum ea omnia cadunt, quæ vel confitens, vel confeſſarius iuſta de cauſa voluerit eſſe ſecreta; quæque directè, vel indirecte ad peccatoris cognitionem ſpectant, quorum de numero conſtat eſſe tertiam perſonam, cum qua confitens peccauit. Nauar. cit num. 160.

Infertur

5 Infertur secundo, quis sit confessionis reuelator, qui enim parochus suo parochiano publice Eucharistiã petenti responderet, non possum tibi dare, quia habes peccatum a quo non possum te absoluere, confessionem reuelare censetur, hoc enim modo loquẽdi significat pœnitentem sibi confessum esse aliquod peccatum mortale, eo quod non nisi mortalia reseruari solent. arg. gl. c. 2. de pœn. & rem. in 6. Pal. in 4. dist. 21. q. 3. col. 1. Adrian. & alij. & Nauar. cit. num. 53.

Tertio, confessionem reuelatis, qui dicit, ille mihi cõfessus est multa & magna peccata, ex Palud. in dicta quæst. 3. Sic, etiam is, qui duobus, vel tribus auditis viris, vel feminis, de vna illarum diceret, Hæc est virgo, vel hæc nullum mortale habet: confessionem reuelat, significat enim alias nõ esse virgines, arg. c. Nonne. de præsumpt. Nau. cit. num. 54.

Quarto, confessionem reuelatis, qui alteri dicit se absoluisse quendam a peccato simoniæ in confessione, ex cuius narratione & qualitate audientis, qui scit, cuius erat ille cõfessarius facile conijcere potest, quis esset is, qui fuit absolutus. Nau. cit. num. 58. Sic etiam confessarij mutuo inter se confessiones auditas conferentes, ad hunc modum, Quidam miles, Quænam mulier venit ad me hodie, & hoc & illud confessa est, confessionem reuelare censentur, Quamuis. n. personas non nominant, facile tamen poterat alteruter cõfessarius scire, qui, & quales alteri confessi essent illo die, & consequenter quis, aut quę illarum talia peccata confessa fuit. Nauar. cit. num. 59.

Quinto, confessionis reuelator est, qui dicit, Illum mihi confessum non absolui. significat enim se audiuisse aliquod peccatum annexum habẽs aliquam censuram, excommunicationis scilicet, uel alterius censuræ, uel quod pœnitens non sit bene dispositus: talia enim solent auditores conijcere ex huiusmodi sermonibus; Quicquid contrarium dicat Caietanus, ea ratione ductus, Quod hæc negatio, *Non absolui* nullum pœnitẽtis peccatum manifestat. vt, enim, diximus, his auditis, conijcitur pœnitentem illum vel non esse bene dispositum, vel habere casum reseruatum, aut peccatum cui annexa est aliqua censura. Multoq; magis confessionem reuelaret, qui diceret, Nõ absolui, quia est impœnitens, quia non vult restituere, aut cõcubinam relinquere. Nauar. cit. num. 63. 64.

4 Sexto, confessionem reuelat, qui diceret, Ego non possum, aut non potui ipsum absoluere, quia non video pœnitentiam publicam de peccato publici concubinatus, apostasiæ, vsurę &c. Quia licet huiusmodi peccata commissa sint publica, non tamen potest confessarius reuelare peccata publica publice peccantium sibi confessa. Cum enim confessarius dicere non possit, ille mihi suum peccatũ publicum concubinatus est confessus, consequenter dicere nequit. Non possum, aut non potui absoluere illum, quia publici peccati non pœnitet publice, sic enim dicens clare significaret illud peccatum notum fuisse ipsi in confessione, quod nunquam dicere licet. Nam secundum omnes, quamuis pœnitens esset in aliquo peccato publico, si tamẽ illud non confiteretur confessario suo, non posset illi ob hoc denegari absolutio; vnde negando se posse absoluere a peccato publico cuius eum non pœnitet, reuelat pœnitẽtem sibi confessum esse peccatum publicum, cuius non absoluit illum, & ita huiusmodi sermone reuelaret peccatum in confessione expressum, quod non licet, siue sit priuatum, siue publicum. Nauar. cit. numer. 61, 62. 65. & 66.

Septimo reuelat confessionem qui diceret, Iste non vult pœnitere, iste est obduratus in peccato suo. sic enim reuelat quod scit per confessionem, Quia ille confitẽdo dixit, ego nolo relinquere statum meum malum, Vnde talia verba dicendo, reuelaret id quod scit tantum per confessionem. Nau. cit. num. 67.

5 Octauo infertur, Non esse reuelatorem confessionis illum, qui diceret, Ego audiui Petri confessionem, & peccata, & absolui ipsum a peccatis suis. Quia sic dicendo, nec manifestat peccata mortalia, nec venialia in specie, immo nec vllum mortale in genere, sed solum dicit, Hic confessus est mecum. & non est reuelatio confessionis, quod dicat eũ absoluisse a peccatis suis, quia licet significet illum confessum sibi esse venialia saltem, tamen nullum veniale in specie menifestat, & notum est omnibus neminem diu sine venialibus viuere posse. Nauar. cit. num 68. & 69.

Hoc tamen intelligi debet, nisi quando quis alicui adeo secreto confessus est, vt nolit sciri ab aliquo se tali Sacerdoti confessum esse. vt quando vxor fratris ipsius confessarij contra maritum peccauit, & confiteretur alteri omnia sua peccata, vt postea reliqua peccata præter illud vnum, fratri mariti, confiteatur, qui quidem si sciret illam alteri fuisse confessam, aliquid mali suspicaretur. Nau. cit. num. 71.

Nono, confessionem non reuelat, Qui dicit, vado ad audiẽdam reconciliationem talis, qui suis minutissimis peccatis, vt solet, me onerabit: Quia is solum venialia peccata illius in genere reuelat. Neque reuelat confessionem, qui electione Prælati occurrente ideo alicui suum denegat suffragium, quod illum criminosum esse nosset ex sola ipsius confessione. Neque reuelat Confessionem Abbas, qui Monacho denegat copiam adeũdi oppidum, aut illi Prioratum penitus manualem tollit, ob causam iustam sibi in confessione sola notam, dummodo id caute fiat. Nauar. cit. num. 74.

6 Decimo, confessionis reuelator nõ est, qui diceret, Tale, vel tale peccatum mortale audiui in cõfessione, modo ita caute loquatur, vt nullatenus in notitiam eius, qui peccauit deueniri possit. Neque qui, petit consilium circa peccatum auditum in confessione, ita

vt

vt non sciatur cuius sit peccatum. c. officij. de pœni. & remiss. Nau. cit. num. 75. Quicquid in hoc vltimo casu contrarium dicat Panorm. in cap. ominis vtriusque sexus. de pœnitent. & remission. Notab. vltim. Nam illud cap. omnis. solum prohibet peccati confessi reuelationē, quando, scilicet, ita reuelatur, vt ipse quoque qui peccauit, cognoscatur. Nauar. citat. num. 79.

Vndecimo infertur, confessarium dicere posse, immo & superiore iubente teneri ad dicendum, quæ per confessionem nouit, si alia via didicerit, modo ita illa proferat ac si nullatenus per confessionem nosset siue illa nouerit, antequam ei confessio fieret, siue postea. ex. S. Tho. in quarto distinct. 21. alioquin enim aliquando veritati fieret præiudicium, & copia probationis tolleretur, scilicet, si Sacerdos a iudice in testem vocaretur. Si enim duobus, quorū alter sit Sacerdos, videntibus, quisquam delinquat, & mox Sacerdoti, qui viderat eum delinquentem, ea mente confiteatur, ne testari possit, præiudicium veritati in hoc casu fieret, si non liceret confessario ea de re testari.

Secus autem quando confessarius rem aliquam per solam confessionem sciret, tunc enim eam rem reuelare non posset, etiamsi superior sub excommunicationis pœna iubeat, vt omnes ea de re aliquid scientes illud manifestent. ex gloss. 1. in ca. sacerdos. de pœn. dist. 6. & Felin. in cap. intimauit. colum. 3. de testibus. & Nauar. cit. num. 161. 162. & 166.

7 Duodecimo, confessionem non reuelat cōfessarius monialium, qui per confessionem nosset vnam ex illis a Monasterio nocte proxima extrahendā, si Abbatissam moneat huius rei, vt sic impediatur tale peccatum, reuelare autem personas, etiamsi absque illarum reuelatione satis occurri nequiret tanto peccato, nō licet, quamuis, vt ea de re quod quisque sciret, superior illius confessarij sub excommunicationis pœna ad illam Abbatissam referre iuberet. Naua. cit. num. 167.

8 Decimotertio infertur, etiam confitentes teneri ad celanda, quæ ipse confessarius dixerit, quoniam & illud ad forum Dei spectat, vt de pœnitens peccat detegendo consilium, uel pœnitentiam, vel alia sibi a confessario iniuncta, quæ talia sunt, quibus iure ridiculus efficiatur, qui ea iniūxit, aut consuluit. Quod idē dicendum est de omnibus alijs, quæ confessarius confitenti ea mente dixit, vt essent inter ipsos secreta, secundum Paludan. in 4. distinct. 9. q. 3. & Adrian. in 4. de confession. quæst. 5. dubio 10. columna 13. & Nauarrus cit. num. 115

An sit aliquis casus, in quo liceat confessario auditam confessionem reuelare. Cap. XXXI.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius ex licentia pœnitentis confessionem reuelare potest.*

2 *Pœnitens cogi nequit, vt confessario licentiam det reuelandi confessionem.*

3 *Licentia a pœnitente data ad suam, vel alterius utilitatem spiritualem uel temporalem dari debet.*

4 *Opinio Turrecrematis de requisitis ad licentiam dandam confessario a pœnitente refellitur.*

5 *Confessarius audita in confessione an ut Deus, uel ut homo scire censetur.*

6 *Pœnitens quo casu ob alterius utilitatem confessario licentiam reuelandi confessionem dare poterit.*

7 *Licentia data confessario reuelandi confessionem, nunquam in pœnitentis, aut alterius præiudicium extendi potest.*

8 *Laicus audita iustè, uel iniustè in confessione sine poenitentis licentia reuelare non potest.*

1 VNus casus est, in quo secundum omnes licitum est confessionem reuelare, scilicet, cum confitentis licentia. Sic S. Thom. in 4. distinctione vigesima secunda Bonau. ibidem. Palud. etiam ibi quæstione tertia, articulo tertio Siluester. verb. confessio 3. quæst. 3. S. Anton. 3. part. titulo 22 §. 1. Archid. & Alexand. in cap. ipsi Apostoli 2. quæst. 7. Ioan. Andr. in cap. lectæ. de renunciat. Panorm. in c. significasti. de adult. Felin. in c. testimonium. de testibus, & in cap. Nemo c. in tantum. & c. Matthæus. de simonia. & Nauarr. in capit. sacerdos. num. 117. & 151.

Quæ veritas satis colligitur ex d. ca. significasti. de adult. vbi sacerdos videtur reuelasse confessionem, scilicet, adulterium sibi in confessione detectum, & tamen non punitur; Quod alia ratione fieri non potuit, nisi quia ex licentia ipsius mulieris adulteræ reuelasset. Secundum Panormitanum in d. cap. significasti.

Nec obstat, quod sigillum confessionis, id est, debitum eam celandi, inductum sit non solum in fauorem ipsius confitentis, sed etiam totius populi Christiani, ne à confessione retrahantur, ita vt priuatus pœnitentis consensus non valet contra ius publicum, ad dandā licentiam confessario, vt confessionem reuelare possit: Quia licèt hoc sigillum principaliter in fauorem publicum inductum sit, ne homines à confessione retrahantur, cui fauori pœnitens renunciare nequit, ex hac tamen licentia ipsius pœnitentis, nihil huic fauori publico detrahitur, sed potius additur, siquidem eo proniores erunt homines ad cōfitendum, quo certo certius intellexerint cōfessionem suam nunquam alijs detegendam sine proprio ipsorum consensu; immo neque cum ipsorum consensu, si fuerit aliqua

ex parte confitenti damnoſum; neque enim manifeſtari poteſt confeſſio etiam cum ſuo conſenſu niſi ad aliquam vtilitatem ipſius pœnitentis. Nauar. cit. num. 156.

2 Hæc autem licentia reuelandi confeſſionē à pœnitēte confeſſario dari debet ſponte, & dari poteſt tam ad ſuam, quam ad alterius nō contemnendam vtilitatem ſpiritualem, aut temporalem. Nauar. cit. num. 158.

Dixi hanc licentiam reuelandi ſponte dandam eſſe a pœnitente, non enim cogi poteſt quis vt hanc licentiam det confeſſario, cum hoc eſſet contra decus pœnitentis, & in grande detrimentū eius, & ſacramenti confeſſionis. Qua de cauſa Palud. in 4. diſtinct. vigeſimaprima, & S. Anton. in 3. part. titulo 17. capitulo vigeſimoſecundo, docent coactam licentiam non ſufficere, vt ſacerdos audita in confeſſione reuelare poſſit. Vnde peccaret iudex qui aliquid præſumeret cōtra captum, eo quod ſic captus dare nolit licentiam confeſſario reuelandi ea, quæ in confeſſione audierit: Immo ſi in tali caſu pœnitens licētiam confeſſario daret, non poſſet ſacerdos audita reuelare. Nauar. citat. numer. 158.

Dixi licentiam hanc dari poſſe ad ſpiritualem vtilitatem ſuam, vt cum caſus eſt perpleplexus, nec ſatis aperte ſine perſonæ, quæ cōfeſſa eſt, expreſſione ſolui poteſt, vt cum agitur de pluralitate beneficiorum, quam conſtat in vna perſona licitam eſſe, in altera vero illicitam. Nauar. cit. numer. 158.

3 Dixi etiam dari poſſe eam licentiam ad vtilitatem temporalem ſuam, vel alterius. Quāuis enim Scotus in quarto diſtinct. 21. Bonau. & Durand. ibi. & Richard. & Angelus. verbo confeſſio 3. §. 5. velint ſacerdotem audita in confeſſione reuelare poſſe de licentia pœnitentis, ad ea ſolum quæ in foro conſcientiæ prodeſſe poſſunt pœnitenti, ſeu ad ſolam vtilitatem ſpiritualem ipſius pœnitentis, non autem quæ ad alia, ſcilicet, non quæ ad forum exterius ſpectant, eo argumento perſuaſi, qđ confeſſarius ſcit peccata vt Deus, & non vt homo, & ideo de illis teſtificari non poterit; Tamen verius eſt pœnitentem dare poſſe cōfeſſario hanc licentiam, ad ſuam, aut alterius vtilitatem temporalem. Ad ſuam quidem tēporalem, veluti cum agitur de ipſo criminoſo ad ſuos ordines reſtituendo, vel ad quampiam dignitatem promouendo, vt colligi poteſt ex c. Domino ſancto. diſtin. 50. & fuſius ex Archi. Dominico, & utroque Cardinali in cap. ipſi Apoſtoli 2. q. 7. ſæpe enim contingit, ut probari poſſit in foro exteriori aliquem eſſe emendatum, & purgatum a crimine c. At 7 ſi clerici. §. de adulterijs. verſi. poſt pœnitentiam peractam. de iudic. & c. teſtimonium. ibi. ſi vero ſit de crimine emendatus. de teſtibus. Quæ emendatio ſecundum omnes Gloſſas, & Doctores probari debet per ſacerdotē, cum tamē ſacerdos ille fidem facere nequeat de huiuſmodi vitæ nouitate, niſi teſtificetur, quod talis ſibi confeſſus eſt, & abſolutus, & pœnitentiam fecerit. In aliquo ergo caſu poterit ſacerdos ex licentia pœnitentis teſtificari de confeſſione ſibi facta, etiam in foro exteriori, ita vt ei credatur. Nauarr. cit. num. 152. & 158.

4 Neque valet quod ait Turrecrem. in c. ſacerdos. de pœn diſtinct. 6. debere pœnitentem in tali caſu, extra confeſſionem dicere confeſſario, quod prius dixerat in confeſſione, per quam licentiam confeſſarius iam ſciet vt homo, quod prius tantum ſciebat vt Deus, ita vt tali ſcientia vt homo, teſtificari poſſit de illius emendatione, quandoquidem non vt Deus, ſed ut homo teſtificari debet in iudicio. Quia remedium iſtud iuris periculoſum eſſet cum enim iam confeſſarius ſcit illud vt homo, ſi poſtea citatus fuerit in teſtem, etiam cogi poſſit ad teſtificandum illud ad alium effectum, quam ſit ille propter quem pœnitens ei dederit licentiam reuelandi, maximè ſi aliquis alius prius de ea re teſtis, vel aliud iudicium præceſſiſſet, vt tradit Felin. in cap. Matthæus. de ſimonia & Nauar. cit. num. 154.

Secretum enim quod quis ſcit, ut homo, etiamſi reuelatum ſit ei dicendo, hoc dico in confeſſione, & iurauerit ſe non reuelaturum, tenetur de illo deponere, ſi ducatur in teſtem, ſecundum Innocent. & communem, in c. omnis de pœnit. & remiſs. Sed neque ſufficit ad probandam emendationem, quod dicat ei extra confeſſionem, quia niſi pœnitens aliam ei dederit licentiam, non poterit teſtificari, ſe audiſſe ab eo illud peccatum in confeſſione, & eum abſoluiſſe, cum enim ſic dicere tātum poterit, illud ſibi dictum fuiſſe ſecreto extra confeſſionem, hac ratione nihil concluderet ad probandam eius emendationem, vt cōſtat. Nau. cit. nu. 154.

5 Deinde quāuis dicatur quod ſacerdos ſcit illa, vt homo, quæ ſcit in confeſſione, quia tamen ſcit illa tali via quæ non ſufficit ad illa cuiquam reuelandum, lege diuina id vetante ideo etiam illa ſciens vt homo, non poterit illa reuelare niſi ex conſenſu pœnitentis, & ita manifeſtum eſt poſſe pœnitentem dare licentiam confeſsario reuelandi audita in confeſſione, etiam in foro exteriori, non ſolum ad ſpiritualem, ſed etiam ad vtilitatem ſuam temporalem. Nauar. cit. nu. 155.

6 Ex quibus etiam conſtat poſſe pœnitentem dare licentiam confeſsario reuelandi audita in confeſſione, ad alterius vtilitatem temporalem, veluti cum producitur in teſtem, in cauſa ciuili, & obiecto in ipſum crimine ac probato allegatur eſſe emendatus. Naua. cit. num. 158.

Hinc infertur, quod quotieſcunque vel in generali, uel in ſpeciali datur facultas confeſſario reuelandi, talis facultas non debet extēdi in pœnitentis, vel alicuius alterius perniciem, ſiue ad iocum, aut animi ſolatium tantum, ſed ſolum ad manifeſtationem, quo ipſius pœnitentis, aut alterius vtilitatem ſpiritualem, vel temporalem redundaret. Si enim nec ſacram aliquam ſcripturam ad iocādum trahere liceat, vt docent Concilium Tridentinum

tinum; sess. 4. §. fi. & S. Thom. 2. 2. q. 168. artic. 2. ad primum, multo minus nec sacramentis, nec confessionis sacramentalis sigillo ad iocum uti licebit. Nauar. in citat. num. 119. & 159.

8 Infertur etiam, quod laicus cui facta esset confessio, aut qui casu, aut astu, aduertenter, & ex proposito confessionem clancularíam ignorante pœnitẽte audit, aut quiuis alij, qui cum non essent sacerdotes, licite, siue illicite alicuius confessionem audierunt sacramentalem, nullo modo possunt, aut debent eam manifestare nisi de licentia confitentis, & ad eum finem solum ad quem data est licentia. Naua. cit. num. 113. & 155.

An in alijs casibus liceat reuelare confessionem. Cap. XXXII.

SVMMARIVM.

3 *Hæresis crimen an confessarius absque pœnitentis licentia reuelare possit.*

2 *Crimen committendum in confessione expositum an confessarius reuelare possit.*

3 *Crimini committendo, vt obuiet, quid faciet confessarius.*

4 *Intrans syluam cum alijs, vt aliquem occidat, & peccatum hoc confessus, quid faciet confessarius, ne confessionis reuelator censeatur.*

5 *Sigillum confessionis obligat etiam cum periculo uitæ.*

6 *Confessionem reuelare non potest confessarius sine pœnitentis licentia, etiamsi reuelatio in honorem pœnitentis cederet.*

7 *Papa cum confessario dispensare nequit, ut confessionem reuelet.*

8 *Reuelatio confessionis sine licentia pœnitentis est res per se mala, perinde ac mendacium.*

9 *Sigilum secreti confessionis fortius ligat, quam sigillũ secreti naturæ.*

10 *Parochus quo casu licitè matrimonio illos coniungere potest, inter quos impedimentum esse nouit.*

11 *Confessarius an circa confitentem ità se gerere debeat extra confessionem, sicut si confessionem non audiuisset.*

12 *Eligens indignum, quem sola confessione talem esse nouit, pœnam suspensionis incurrit.*

13 *Persona peccatoris confessi nec ad capiendum consilium in re dubia manifestari potest.*

1 PRæter casum reuelandi confessionem ex licentia pœnitentis ad suam, vel alterius vtilitatem spiritualem, vel temporalem; Aliqui saltem in alijs duobus casibus id licere volunt, quorum

Primus est, quando crimen hæreseos detegitur, iuxta illum versiculum antiquum,

Est hæresis crimen, quod nec confessio celat.

Et ità siue hæresis commissa, siue committenda sit, si in confessione aperiatur, licitum esse putant confessario, vt eam reuelet. Ceterum si aliquo alio casu præterquam ex confitentis licentia audita in confessione reuelare liceret, proculdubio confessio omnibus odiosa redderetur, immo & in illo casu, nullus peccatum illud confiteri vellet. Vnde merito Doctores in quarto distinctione vigesimaprima. & Adrianus in 4. de confess. post quintam quæstionem, dubio 10. & Caiet. tomo primo opusc. tractat. vigesimoprimo, quæstio. vnica. versum illum tanquam pestilentem reijciendum esse docent. Naua. in c. sacerdos. numer. 119. de pœn. dist. 6. adeo, vt nec propter hæresim commissam, vel committendam ex sola confessione notam, vnquam reuelare confessionem licet.

2 Secundus casus, in quo licitum esse putant confessionẽ reuelare, est, quando crimen cõmittendum aperitur, scilicet, si quis confiteretur se cum alijs hostibus decreuisse ciuitatẽ comburere, aut hæresi quadam populum inficere, neque illum huius mali proposiri pœnitet, cum enim talis non eo modo confitetur, qui ad absolutionem prosit, capit. quod quidam. de pœnit. & remiss. in hoc euentu Alexand. in quarta part. quæst. 78. membr. secundo articulo secundo Hostiens. Ioan. And. Panorm. Petrus de Ancharanno in cap. omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remission. Decius in cap. cum non ab homine. de iudic. colum. 3. Angelus, & Siluester in verbo, cõfessio tertia quæstione quinta, confessarium crimen illud reuelare posse existimant. Qui tamen grauiter in hac re lapsi sunt, si enim tale crimen confessum, confessarius sine pœnitentis licentia reuelare posset, certe nullus est, qui in eo casu crimen illud confiteri vellet. Nau. cit. nu. 120.

Alij ergo omnes, vt S. Tho. Scotus, Palud. Bonauent. in quarta distinct. 21. & idem Hostiensis in summa de pœnit. §. in quo. Turrecrem. in cap. sacerdos. de pœnit. distinct. 6. & Caietanus in tomo primo opusc. tractat. 21. quæstio. vnica. id nullo modo licere docent, vnde Caietanus vbi supra rogatus ab alio Cardinali respondit confessarium, cui manifestata est in confessione deliberatio occidẽdi Regem, vel Summum Pontificem, cum proposito id ad effectum ducendi, non posse illud reuelare. Cuius etiam opinionis est Innocen. in cap. omnis. & in cap. quod quidam. de pœnit. & remission. vbi ait, confessionem fieri sacerdoti tanquam ministro Dei, non solum quãdo pœnitens confitetur, vt pœniteat, sed etiam quando in peccato remanere proponit, & proinde tale crimen reuelare non possit. Et quamuis in eo casu talis confessio absolutionem non mereatur ob confitentis indispositionem, est tamen illa confessio sacramentalis, & talis, quæ sigillo secreti confessionis tenenda est, nam etiam confessio facta laico secundũ omnes celanda est, & tamen talis absolutionem mereri non potest. Nau. cit. num. 122. 123. & 124. Huius autem opinionis ea ratio est, quia eiusdẽ rationis, & fori est cognoscere peccatũ, vt absoluẽdũ, & impedimentũ absolutionis faciẽdæ, ad eũdem. n. spectat cõ-

demnare, & absoluere, & Ioan. vigesimo, simul data sunt potestas ligandi, & absoluendi pœnitentem. Sicut enim manifestatio peccati cum contritione est causa absoluendi, ita manifestatio cum animi obstinatione est medium condemnandi, & proinde sicut vnum recipit, vt minister, & Vicarius Dei in foro conscientiæ, ita & alterum, cui consequens est, quod eadem sit vtriusque celandi ratio. Nauar. cit. num. 125.

3 Casu itaque occurrente huiusmodi, confessione, videlicet, deliberationis disseminandæ hæreseos, vel aliorum criminum committendorum quamlibet magnorum, a qua forte nolit, qui confessus est, desistere; immo forsitan proponit cum alijs socijs ea peragere, omnia facere debet cõfessarius, quibus obuietur delicto committendo sine aliqua eius, qui confessus est, significatione, monendo Episcopũ, vel Regem, vel alium, cui ea res curæ erit, vt inuigilent super gregem, & ciuitatem, eo quòd lupus rapax, & inimicus aliquis eum destruere, vel inuadere tentet, nullo tamen modo reuelanda est pœnitentis persona, etiamsi sola illius expressio sit remedium illi hæresi fugandæ, vel impediendæ, vel alijs delictis reprimendis, nilque aliud sufficiat. Nauarr. cit. num. 124.

4 Tertius casus est, in quo licet authores nolint reuelandam esse confessionem, dubij tamen sunt quid facere debet cõfessarius, quãdo intrauerit siluam, vbi quidam qui eum comitati sunt conuenerunt illum ibi interficere, quorum tamen vnus pœnitentia ductus, ei hoc peccatum in ipso ingressu siluæ confitetur; An, scilicet, teneatur siluam ingredi, vel redire; siquidem si eam ingrediatur, certum est se moriturum, cum tamen lex naturalis a Deo data sit, qua quisque se, & vitam suam tueri obligetur; Econtra vero si siluam non intret, sed regrediatur, confessionem pœnitentis reuelare videtur, ceteri enim comites iustam habebunt causam, & occasionem suspicandi, ideo eum non intrare, quia vnus eorum confessus est delictum, & ita non intrando reuelare videtur confessionem. Hinc Ioannes Maior in quarto distin. 21. & Adrianus in 4. de confess. post quintam quæstionem dubi. 10. omnino putant sacerdotem debere redire, & non intrare, eo quod lex de uita tuenda diuina est, & naturalis, & proinde fortior est, quam lex de celanda confessione quæ est naturalis tantum: sed neque reditus ille vllo modo ex sua natura talis arcani, & peccati manifestatiuus est. Quod si fortè manifestatiuus sit illius, nihil tamen fit palam alijs, quod illis prius notum non fuerit, illi enim prius talem conspirationem norunt; sed præterea manifestatio hæc in ipsius pœnitẽtis decus, & honorẽ cedit, ostendit enim confitentis pœnitentiam. Nauar. citat. numer. 135. ob quæ argumenta dubius est, Scotus in quarto distinct. 21. q. 2. ad tertiũ, & potius sententiam maioris sequẽdam putat.

5 Alij tamen verius cum Richardo in quarto. distin. 21. art. 4. quæst. 2. ad quintum, existimãt in hoc casu tenem siluam intrare, etiam cum certo vitæ suæ periculo, potiusquam redeundo reuelare confessionem, in quo casu moriens martyr Christi efficietur. Quamuis enim lex de se tuendo sit naturalis, lex vero secreti confessionis sit diuina positiua, & ceteris paribus, diuina & naturalis, qualis est illa de se, vitaque sua tuenda, præstet diuinę positiuæ, qualis est de seruando sigillo confessionis, in hoc tamen casu cetera non sunt paria, cum illa de se tuendo lata sit ad propriam vtilitatem, sigillum vero confessionis ad vtilitatem publicam, ne scilicet cõfessio fiat odiosa, sed magis grata & amabilis, vt patet a simili, Nam lex de seruando secreto est naturalis, lex vero de seruando secreto cõfessionis partim est naturalis, partim vero diuina positiua, & tamen qua parte est positiua diuina, fortior est quam qua parte est naturalis, & non alia ratione, nisi quia qua parte est diuina positiua totius Christianitatis decus & commodum respicit, qua vero est naturalis, solum decus & vtilitatem eius respicit, qui secretũ commisit. Nauar. cit. num. 139.

Præterea licet ille reditus simplex, & non intrare siluam, non sit sua natura manifestatiuus delicti confessi, cum huiusmodi tamen circumstantijs erit, videlicet, cum illa confessione in ingressu siluæ facta, & tali tempore quando nulla erat spes, vel suspicio regressus sacerdotis: maximè quando sacerdos ille prius talem regressum nullo modo, aut signo significaret, sed potius ostenderet se libentius, & alacrius alijs siluam intraturum; his enim consideratis circumstantiis comites merito patefactam conspirationem in confessione conijcere possunt: sicut a simili, Non est signum homicidij tenere ensem strictum in manu, sed neque cum eo currere; At vero cum alijs circunstantijs erit, nimirum, si ensis sit cruentus, & illius lator exeat e domo vbi quis nuper sit vulnere mortuus, nec vllus, alius in domo reperiatur; sic enim ferre ensem strictum erit signum & indicium certissimum homicidij, ex Ioann. Andr. & Specul. titu. de probatio. §. fina. versic. decimotertio, numer. decimonono. & Panormit. in capit. tertio loco. de probatio. colum. 4. Nauar. cit. numer. 136. & 137.

6 Deinde quamuis nullum patefiat peccatum quod prius cognitum non fuit, patefit tamen confessio peccati in confessione tantum noti, & ita reuelator est confessionis. Nam secundum omnes, confessarius qui meretricis publicè & palam quæstum facientis confessionem audit, dicere non potest; Hæc mihi mulier confessa est, se esse meretricem. Contra omnes item est, confessarium patefacere posse confessionem sine confitentis licentia, etiamsi manifestatio illa cederet in honorem pœnitentis, multoque minus eam in hoc casu palam facere poterit, cum illa non solum in honorem & decus

pœni-

pœnitentis non cederet, sed potius in eius ruinam & perniciem; fieri enim potest vt talis regressus confessarij, & confessionis manifestatio, causa sit mortis ipsius pœnitētis, quem comites fortè occidēt, eo quod tale delictum manifestauerit. Sed præterea ex aliorum opinione sequitur confessarium posse patefacere pœnitentem sibi confessum esse hoc, & illud peccatum, quæ nouit is, cui ea patefiunt, quod contra omnes esse constat. Ex quibus omnibus constat teneri potius sacerdotem in tali casu siluā intrando mortem subire, quando redeundo confessionem reuelare iudicaretur, dummodo nulla alia sit iusta redeundi occasio, & excusatio, qua comites credant redire nisi ob criminis manifestationem. Naua. cit. num. 138. 139.

7 Hinc infertur primo, sigillum confessionis adeo stricte obligare, vt neq. ipse Papa, etiam ob maximam reipublicę vtilitatem, cum confessario dispensare possit, vt vllo in casu, præterquam ex licentia pœnitentis confessionem reuelet. Cum enim Papa dispensare non possit super scandalo, c. si quando. de rescript. & Panor. in ca. cum teneamur, de præben. & expresse Innoc. in c. inquisitioni. de sent. excom. multo minus super hac reuelatione confessionis sacramentalis, quæ non sine maximo & grauissimo scandalo fieri potest, ca. sacerdos. de pœn. distin. 6. dispensare valet. Est enim lex diuina quæ iubet confessionem sacramētalem teneri secretam, Papa vero dispensare non potest circa legem Diuinam, licet illam aliquando declarare poterit, in aliquo casu locum non habere, vt tradit S. Thom. 1. 2. q. 100. art. 8. Et quamuis non solum in iuramento, c. 1. & 2. & ca. verum. de iureiur. sed etiam in voto ex iusta causa, c. Magnæ. de voto. & S. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 10. & q. 89. art. 9. dispensare possit, non tamen in secreto & a sigillo confessionis Sacramentalis dispensare queat, quia nulla potest ad id faciendum iusta causa reperiri. Nauar. cit. numer 130. 131. 132. & 133.

8 Infertur secundo, reuelare confessionem nisi quando id de licentia fieret confitentis rem esse per se malam perinde, ac fornicationem, & mendacium, & proinde sicut nec dispēsare potest Papa vt quis licite adulterium committat, vel mētiatur, quando per vitium adulterij, vel mendacij Respublica in tuto locari posset, non enim sunt facienda mala, vt inde bona sequantur. Rom. 3. ita neque in reuelatione confessionis dispensare potest, etiamsi per reuelationem eius maxima Reipublicæ mala & damna impedirentur. Nauar. cit. num. 140.

9 Infertur tertio, fortius ligare sigillum secreti confessionis, quam sigillum secreti naturę, illud enim nullo nisi vno casu, scilicet ex licentia pœnitentis, reuelare licet, Hoc autem multis casibus sine vlla dispensatione, vel licentia reuelare licet, veluti qui solus nouit, eum, qui cum Berta contrahere ponit, prius cum ipsius cōsanguinea occulte rem habuisse, ac ideo affinem illi esse, cum qua vult contrahere, impedimentum illud reuelare tenetur, & consequenter crimen illud occultum. argum. capit. super eo. de consang. & ca. præterea. 2. de spōsal. in hoc enim casu, si ille monitus, ab illo matrimonio contrahendo desistere nolit, potest ille qui solus nouit tale crimen occultum & impedimentum reuelare, quicquid Ioan. Maior. in 4. dist. 21. falso id neget. Naua. cit. num. 14. 27. & 129. cuius rei ratio est, quoniam ad impediendum matrimonium nondum contractum, vnius viri de impedimēto testimonium ad probationem plenum sufficit, c. præterea. 2. responso. de testib. Immo & sola fama id efficit. cap. super eo. de consang. Nauar. cit. num. 28.

Pari ratione si quis alteri secreto diceret, Petrum hac nocte occidam, vrbem cras comburam, tale, vel tale malum admittam, si post quam ab illo talis secretò monitus sit, vt ab huiusmodi malis desistat, noluerit desistere, nec alia ratione impedire possum mala illa nisi peccatum reuelando in tali casu possum, & teneor illud reuelare. Siquidem in hoc casu lex illa de seruando secreto locum non habet, concurrit enim cum alia lege naturę, scilicet, Eripe illos qui ducūtur ad mortem, quæ fortior est illa de seruando secreto: concurrētibus vero duabus naturæ legibus contraria in aliquo casu dictantibus, standum est illi, quæ fortior est. Fortior autem est lex de eruēdo aliquo a spirituali, vel temporali morte, quam lex de seruando famam, vt cōstat, quia sicut bona famæ bonis fortunæ prestant: ita bona famæ a corporis bonis excelluntur. Nauar. cit. num. 23. 24. 25. & 30. & Man. cap. 18. num. 61. & c. 25. num. 43.

Hæc tamen nullo modo liceret reuelare si audirentur, & nota illi essent per confessionem Sacramentalem tantum, ideoque longe strictius est sigillum secreti confessionis, quā sigillum secreti naturæ.

10 Infertur quarto posse quem licite matrimonio coniungere illos, inter quos impedimentum nouit esse legitimum, puta si quis confessus fuerit suo parocho rem habuisse cum aliqua, cum cuius intra quartum gradum consanguinea nunc matrimonium contrahere deliberat. Quamuis enim parochus eum monere debet, ne id faciat, si tamen publicè petata parocho, vt ipsos matrimonio coniungat, non obstante scientia talis impedimenti, eos coniungere tenetur, argum. cap. si sacerdos. de offic. ordin. Nau. cit. num. 144.

Pari ratione si parochus in confessione nouerit aliquem excommunicatum, secreto eum monere debet ne Eucharistiam petat: si tamen is publice coram aliis peteret, tenetur eam ipsi præbere. Et præterea quamuis talis parochus illum in secreto, dum solus est, vitare possit, coram alijs tamen non potest, etiamsi extra confessionem secreto id nosset. capit. cum non ab homine, de sentent. excommun. & capit. si sacerdos. de offic. ordin.

Hodie vero excommunicatum, donec denunciatus fuerit, vitare non tenetur, vt constat ex Extrauag. Ad Euitanda scandala. Martini V. Nauar. cit. numer. 145. & Man. cap. 27. numer. 35.

11 Infertur quinto, non esse omnino verum, quod quidam affirmant, nempe confessariũ quoad confitentem, ita se gerere debere extra confessionem, sicut fegessisset, si eum nullatenus audiuisset. Nam primo si nullatenus audiuisset excommunicationem, vel impedimentum Matrimonii, de quib. supra, nõ posset eum, vel secreto monere, vel in secreto euitare, & tamen audita confessione id efficere potest. ca. cum non ab homine. de sent. excomm. Secundo, si quis per solam confessionem sciret aliquem esse malum virum, quãuis per omnes alias vias eum haberet vt bonum, occurrente tamen prælati electione, in eundem, si non audiuisset eius confessionem, & posset, & deberet eligere, quem tamẽ propter scientiam in sola confessione habitam, nec debet, nec potest eligere, aut illi suffragari. argum. cap. cum in cunctis. §. fin. de elect. & cap. perpetuo. de elect. in 6. & cap. si sacerdos. de offic. ordin. & Nau. cit. num 146.

12 Infertur sexto, eum, qui eligit indignum, quem sola confessione talem esse nouerat, incurrere pœnam suspensionis, de qua in ca. cum in cunctis. §. fin. de elect. Siquidem in illo cap. iuncto ca. cum Nintonien sis. eod. tit. pœna illa eligenti scienter indignum imponitur; vnde cum talis confessarius sciens indignum eligat, & ea scientia sciens, quæ facit ipsum peccare, pœnam illam incurrit. Nam vt constat, tam efficax est scientia per confessionem quæsita, quam alia secreta, quippe quæ in ipso foro Dei est acquisita; & ideo si priuata & secreta, alia notitia incurrere facit hanc pœnam suspensionis, etiam & ista faciet c. inter ceteras. de rescript. & Nauar. cit. num. 147. & 148. Quamuis etiam secundum allegata, & probata iudicare debet confessarius quando iudex est, & non secundũ propriam scientiam, ca. pastoralis. §. quia vero. de offic. deleg. & ca. iudicet. 3. q. 7. tamen ex tali scientia priuata, cõfessarius iudex multum se iuuare potest, vt diligentius rem perscrutetur, secundum omnes. vnde vtile est, quod talis delinquens, recusatione, vel alio iusto modo illius iudicis, cui crimen confessus est, iudiciũ, si possit, declinet, quoniam non mediocriter illa priuata scientia illum iuuabit ad inquirendum diligentius veritatem, immo & ad confirmandum contra eum iudicium. Naua. cit. num. 149.

Infertur septimo secundum omnes iuste posse confessarium electoribus dissuadere alicuius in prælatum electionem, ob solam malitiam de ipso per cõfessionem cognitam, modo ita rem gerat vt nullo modo peccatum ipsius vlli prodat. Naua. cit. num. 150.

13 Infertur octauo, quomodo intelligendum sit cap. officij. de pœnit. & remiss. vbi habetur, quendam confessarium detexisse peccatum sibi in confessione patefactum. Nam licet legatus ille Papæ peccatum reuelauerit, vt ei consuleretur, in dubio casu quid esset faciẽdum, quod licet, vt ex ca. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remiss. colligitur, non tamen manifestauit peccatorem; immo neque peccatum mulieris ita reuelauit, vt peccator cognosci valeret, quod licitum est. Nauar. cit. num. 78. & 125. Quod vero in ca. Matthæus. de simonia. habetur, Matthæum Cardinalem pro consilio habendo peccatum, & peccatorem Papæ reuelasse; & in capit. lectæ. de renunciat. dicitur Archiepiscopum quendam reuelasse etiam Papæ peccatum, & peccatorem, qui ipsi confessus erat, non probant licere aliquando peccatorem reuelare; quia non constat ex capit. Matthæus. an ille Cardinalis illud nouerit. ex confessione pœnitentis, sed exinde solum colligitur, secrete id Papæ retulisse, quę duo longe inter se diuersa sunt. quorum vnum ex iusta causa licitum esse potest, alterum vero nulla de causa sine licentia pœnitentis licet. Illud vero capit. lectæ. nihil loquitur de peccati confessione, sed de renunciationis cuiusdam manifestatione. Nec vllum eo in loco verbum est, quod significet Abbatem, de quo ille textus agit, confessum fuisse sacramentaliter Archiepiscopo; sed solum confessum fuisse humiliter, secrete, & reuerenter, vt quemlibet aliquod crimen coram superiore confitentem decet. Nauar. cit. num. 127. & 129.

De Absolutione, & forma absoluendi. Cap. XXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Absolutionis forma iudicatiua esse debet.*
2 *Absolutionis de substantia sunt illa solum verba;* Absoluo te.
3 *Absolutionis formæ superflue additur,* Et restituo te sacramentis Ecclesiæ *&c.*
4 *Absolutionis forma quomodo verificatur, quando peccata prius ob contritionem dimissa fuerant.*
5 *Absolutionis formæ male additur,* Absoluo te auctoritate Papæ, vel Episcopi.
6 *Absolutionem a peccatis tria præcedere debent, et quænam illa sint.*
7 *Post absolutionem datam quæ facere debet confessarius.*
8 *Absoluendo a censuris, quatuor obseruet confessarius, et quænam illa sint.*
9 *Post absolutionem ab excommunicatione mandata iusta & rationabilia pœnitenti imponere debet.*
10 *Absolutio quasi ad cautelam facta, qualiter fieri oportet.*
11 *Absoluens ab excommunicatione, quem non potuit, quid postea habita rei notitia facere debet.*
12 *Absolutio sub conditione propria de futuro fieri nequit.*

Primo

1 PRimo quidem absolutionis forma quoad se iudicatiua esse debet, Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; non autem optatiua, vt Absoluat te Deus: prout ex Ioan. 20. constat, vbi dicitur; Quorum remiseritis peccata, remissa sunt: & in Concilio Florentino sub Eugenij decreto. §. quartum sacramentum, declaratum fuit. & Matth. decimosexto. dicitur quodcunque solueris super terram. vbi constat in vtriusque locis dici, Remiseritis, & solueritis, nō autem, optaueritis remitti, aut solui. Quod ipsum docet S. Thom. 3. part. quæst. 84. artic. 3. Non est tamen neganda iusta esse forma illa; Ego tibi remitto peccata tua. ex S. Thom. in illo artic. tertio, ad tertium & Caiet. ibidem. Naua. in c. qui vult. num. 9. de pœnit. distin. 6. Illæ uero absolutiones, quæ publicè fiunt in Ecclesia ad Primam, & ad Completorium, s. Misereatur tui omnipotens Deus &c. & illæ, quas Confessarij omnes dicere solent, Dominus noster Iesus Christus te absoluat, &c. & Misereatur tui omnipotens Deus, &c. non sunt propriè absolutiones, sed preces pro absolutione a Deo imponenda emissæ. Naua. cit. num. 10.

Secundo, de absolutionis substantia sunt illa solum verba, *Absoluo te*, ex S. Thom. & Caietano, & Concilio Florentino vbi supra. & idem de illis verbis, *Remitto tibi*, vel *Condono tibi*, sentiendum est. Nau. cit. num 18. reliqua verba de essentia absolutionis non sunt; conuenienter tamen adduntur ipsi formæ absoluēdi verba illa; *Ab omnibus peccatis tuis*. Nauar. cit. num. 31. Male autem & periculose a nonnullis addi solet, *De contritis*, quia non solum contrita, sed etiam attrita peccata possunt per absolutionem deleri; hoc autem verbum, *Cōtritū* omnino excludere videtur attrita, sicut albū nigrum; superfluè etiam additur, *De oblitis*, seu, *De non confessis*: si enim debitam adhibuerit diligentiam pœnitens, vt peccatorum suorum recordaretur, & tamen dum confitetur alicuius, vel aliquorum oblitus fuerit, nihilominus tamen absolutio sacramentalis extenditur ad ea, quæ per obliuionem tacita fuerunt. Nauar. cit. num. 32.

Est tamen obliuio peccatorum pœnitenti noxia, quia licet oblita etiam sine culpa, simul cum alijs virtute absolutionis sacramētalis deleantur, tamen non potest pœnitens de peccatis oblitis sic absolui, quin cum in memoriam redierint ea confiteri teneatur, vel statim, vel tempore ad id destinato, & præterea absolutionis sacramētalis virtus, qua magna pœnæ pars peccatis in purgatorio debite condonatur, non tam efficaciter peccatis obliuioni traditis, ac alijs applicatur. Præterea quoties indulgentiæ a sede Apostolica his, qui confitentur, conceduntur, etiam pœnis peccatorum per obliuionem inculpabilem omissorum delendis prosunt. Nauar. cit. nomen. 33.

Immo, & peccatum reseruatum, vel cui cēsura erat annexa, probabiliter obliuioni traditum desinit esse reseruatum, & absoluitur ab illa censura, quando confessarius potestatem habebat absoluendi etiam a talibus, & absoluisset, si ei fuissent confessione aperta, secundum Palud. in quarto dist. 18. quæst. 5. colum. pen. Gabr. 4. dist. 17. quæstio. 1. sub finem. Adr. in 4. quæst. 4. col. 10. de confess. & Nauar. cit. num. 32. & in c. 1. §. cautus. num. 32. de pœn. dist. 5. iuxta ea quæ diximus ca. 16. §. 8. versic. septimo.

3 In forma etiam absolutionis superfluè additur, *Et restituo te vnitati fidelium sanctæ Ecclesiæ, & sacramentis eius*. Siquidem si iam absolutus sit, eo ipso quod fidelis sit, iam de se restitutus est. Quod vero a quibusdam etiam in absolutionis forma addi solet; *Absoluo te ab omnibus peccatis tuis, si & inquantum possum & debeo*, quamuis nō omnino male additur; quia fieri potest vt confessarius ea verba dicat, non quia dubitat de casu sibi patefacto, an sit reseruatus, tunc enim nec potest, nec debet se ingerere ad absoluendum ab illo casu, sed remittere ad superiorem; sed quia pœnitenti esse possunt aliqua peccata, quæ oblitus est, a quibus confessarius absoluere nequiret, tamen simpliciter satius est illa verba omittere, quam addere. Nauar. in d. c. qui vult. num. 31. de pœn. d. 6.

Ex dictis colligitur, quod licet huiusmodi particulæ formæ absolutionis sacramentalis necessariæ non sint, neq; necessitate præcepti, neq; sacramenti; Hæc tamen forma; Absoluo te ab omnibus peccatis tuis, quæ mihi confessus, quæq; oblitus es, cum omnibus circunstantijs, vtilis esse potest quo simpliciores confessarij admoneantur, non solum eius mentis esse debere, vt a peccatis sibi palam factis absoluant confitentem; sed etiam ab omnibus, quæ ille pœnitens palam fecisset, si ea cum suis circunstantijs fideli memoria tenuisset. Nau. cit. num. 31.

4 Quamuis aliquando sacerdos pœnitentem non absoluit vel propter aliquod impedimentum ipsius pœnitentis, vel quia iam per contritionem solam antequam ad sacramentum accedit, gratiam consecutus sit, & absolutus a peccatis; verum tamen dicit Sacerdos, cum pœnitenti ait; *Absoluo te a peccatis tuis*. Quoniam absolutio, inquantum exit a Sacerdote, semper est efficax & certa; licet quandoq; ex parte illius cui fit sit inefficax maneat, omnia enim Sacramenta ex se sunt signa, & causa certissima gratiæ quamuis nonnunquam propter pœnitentis indispositionem, gratiam, & culpæ remissionem non causent. Quando autem pœnitens contritus accedit, & consequēter in gratia est, confessarius quidem eo casu per suam absolutionem non remittit culpā, quia non inuenit illam in pœnitente, confert tamen gratiæ augmentum, quæ ex sua natura sufficiens est, ad delenda peccata si ea in pœnitente inueniret, & etiam aliquam partem pœnæ purgatorij remittit, si qua talis post contritionem remansit, Nauar. in c. voluissent. §. ex ijs. n. 10. de pœn. d. 5. & in d. c. Quivult. n. 16

5 In

5 In forma absolutionis Sacramentalis ineptè ab aliquot confessarijs additur, *Absoluo te auctoritate Papæ, vel Episcopi, uel parochi.* Siquidē omnium in foro conscientiæ absoluentium vna est auctoritas, & potestas ministerialis a solo Deo in susceptione ordinis Sacerdotalis collata, & non quando audiendi confessionē copia, siue licentia eis facta est, vt additamentum illud significat, sed tunc solum conceditur eis materia subdita. Nauar. d. ca. Qui vult. num. 19.

At vero in absolutione voti, iuramenti, excommunicationis, & similium, vti solent cōfessarij, scilicet, Confessarius seu Pœnitentiarius Romæ, his uerbis; *Auctoritate Domini nostri Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam gerimus*, & rectè, quia hæc iurisdictionis sunt, & non ordinis, & non talis iurisdictionis, quam ordo necessario requirat, & ita non a Deo immediate cum Sacramento assumuntur, sed a Christi Vicario, vel alijs inferioribus communicantur. capitul. ita Dominus. distinctio. decima sexta.

Possunt tamen excusari qui absolūnt à peccatis dicendo, Auctoritate Papę, Episcopi, vel parochi &c. quia possunt illis verbis significare se tunc habere sibi materiam subiectam quāprius nō habuerunt, vel potētiam quam prius habuerunt habitualem, redactam tunc esse in actu, exercendo illam superioris auctoritate, iuxta illa quæ tradit Panor. in Clem. 1. de priuileg. & Nauar. citat. numer. 21. 22. & 23.

6 Ante absolutionem verò a peccatis confessarij, vt plurimum tria præmittere debent, scilicet, precationem, qua pœnitens a Deo absoluatur, quæ ut plurimum fit per *Misereatur tui &c.* vel per, *Dominus noster Iesus Christus te absoluat*; vel per utrumque, hoc tamen non est de substantia, sed neque de præcepti necessitate; est tamen congruum, & conueniens.

Secundum est, manus impositio super capite pœnitentis; Sed neque hoc est absolutioni substantiale, neque de necessitate præcepti, secundum S. Thom. 3. part. q. 84. ar. 4. Immo aliquando facere malum est, puta cum pœnitens est femina, & forte molli pulchritudine, ac molliter ornata, secundum Palud. in 4. dist. 22. quæst. 3.

Tertium est relaxatio a censuris, si quibus pœnitens est nodatus, & hoc licet fortè non sit substantiale absolutioni peccatorum, est tamen necessarium necessitate præcepti, si confessarius videt eum esse illis nodatum. Nam Paludanus in 4. distin. 22. quæst. 3. docet per excommunicationem hominem incapacem esse absolutionis. Quando vero nescit confessarius, an pœnitens ullis censuris sit implicitus, tunc non præceptum, sed consilium tātum est, absoluere illum ad cautelam prius a censuris. Et non solum prudens consilium erit absoluere ab excommunicatione maiore, uel minore, sed etiam ab omni censura, ad quam sua potestas extenditur. Nauarrus citat. numero 25. 26. 29. & 30.

Et quamuis, si Sacerdos dicens *Absoluo te*, ea mente sit, vt velit eum absoluere ab omnibus, a quibus ipse iustè potest, siue cēsuræ sint illæ, siue peccata, sufficeret ad hoc, ut non solum a peccatis, sed etiam a censuris absoluisse dicatur, maxime si recta intentione super pœnitentem dixerit, *Absoluo te in nomine patris, et filij, et spiritus sancti,* (mente autem prædicta videtur esse sacerdos, qui rectam intentionem faciendi, quod debet, habet.) ex Ioan. Gerono in 2. par. fol. 183. col. 1. sub ca confessio. & clarius fol. eod. col. 3. sub capit. excommunicationum. (cuiusmodi animum habent fere omnes confessarij qui absoluunt expresse, uel virtualiter, dum absoluere proponant a necessarijs:) secus tamen si dicerent super pœnitentem, & adderent, quod fere omnes faciunt: *Absoluo te ab omnibus peccatis tuis in nomine patris, etc.* Nam per hanc additionem, videtur eorum intentio ad solam peccatorum absolutionem restringi, adeo vt si qui taliter absoluit, rogaretur, num ea mente fuerit, vt etiam a censuris absoluere voluerit, fortassis responderet non fuisse, & saltem pœnitens, eam solum de absolutione a peccatis iuste intelligere posset, præsertim cum absolutio a peccatis alia longe sit ab absolutione censurarum, quia illa Sacramentalis; hæc non: illa fit potestate immediate a Deo accepta, hæc vero alia: vnde prudentius faceret qui vtramque absolutionem, id est, prius a censuris, & postea a peccatis faceret. Nau. in c. 1. §. cautus num. 33. de pœn. d. 5. & in d. c. Qui vult. nu. 27.

7 Post absolutionem vero tria facere confessarij debent, scilicet, inuocationem Trinitatis, per illa verba; *In nomine patris, et filij, et spiritus sancti.* Signum crucis, quod faciunt, dum illa proferuntur, & pœnitētiæ iniunctionem. Quæ tria licet non sint de absolutionis essentia, & substantia, conuenienter tamen & meritò frequentanda sunt. Inuocatio enim Trinitatis quædam protestatio est confessarij, qua se nō sua virtute, sed Diuina, non auctoritate sua, seu auctoritatiue, sed ministerialiter tantum absoluere confitetur. Signum autem crucis adeo est in absolutione illa res apta, vt Stephanus Papa in c. Nunquid. de consecr. d. 5. dixerit omnia charismata sacerdotalis ministerij crucis figura perfici. Pœnitentia vero vel ante, vel post absolutionem sacramentalem, vel etiam in ipsa absolutione, iniungi potest, & quocunque horum modorum iniungatur, æque sacramentalis est, quamuis melius est ante absolutionem iniungere. Nauar. cit. numero 35.

Vtile vero est, vt confessarius iniungat pœnitenti bona quæ fecerit in remissionem peccatorum. Cum enim tres gradus sint bonorū, quibus satisfacimus, vnus eorum, quæ nos ipsi voluntarie assumimus; Secundus eorum, quæ sub conditione, si ea fecerimus, imponuntur, & Tertius eorum, quæ in particulari nobis imponuntur a confessario, hic tertius est magis satisfactorius quam secundus, & secun-

dus

dus quam primus, qui nullatenus est sacramentalis, & ideo bona satisfactoria per confessarium in satisfactionem iniuncta ceteris parib. plus pœnæ purgatorio luendæ tollunt, quã quæ voluntarie a pœnitente assumuntur. arg. c. quem pœnitet. de pœn. dist. prima. Nauar. cit. num. 36.

Per illam vero clausulam, quicquid boni feceris &c. quamuis nihil necessario faciendum præcipiatur, neque illis verbis pura & absoluta iniunctio pœnitentiæ fiat, est tamen conditionalis: & ideo ex intentione confessarij si impleatur conditio, bona illa sic generatim sub illa tacita conditione iniuncta magis erunt satisfactoria, quam ea quę voluntarie a pœnitente fiunt, non sunt tamen ita satisfactoria, sicut illa, quæ in particulari, & pure a confessario imponuntur, cum hæc sacramentalia omnino sint, & obligatoria. Quo autem magis quis se ad aliquid faciendum obligat; tanto illud, ceteris paribus, est melius, & Deo gratius. ex glossa recepta in clem. 1. de reliq. & venerat. sanctorum. verbo. seipsum. Nauar. cit. num. 37. 39.

3 In absolutione a censuris, si quem certo cõfessarius excommunicatione nodatum nouerit, quatuor seruare debet. Primum est, vt accipiat iuramentum, quod stabit mandatis ecclesiæ cap. primo cap. ex tenore. ca. de cetero. de sentent. excomm. Secundum est, si sit excommunicatus pro culpa notoria, præmittatur sufficiens emendatio, seu satisfactio ca. ex parte prima de verborum signific. & si pro contumacia notoria excommunicatus sit, prius soluat expensas ca. venerabilibus. §. porro. de senten. excom. in 6. Sin vero culpa, seu contumacia pro qua excomuunicatus est, dubia fuerit, satis erit dari cautionem sufficientem & idoneam, per iura prædicta. Et si non potest satisfacere in duobus casibus prioribus, nec dare cautionem idoneam in alijs, præstet iuratoriam. Tertium, quod seruari debet est, vt absoluatur per eum, qui tulit sententiam, vel per superiorem eius, vel alium, cui sit ab excommunicatore, vel superiore facta facultas cap. pastoralis. §. præterea. de offic. ordin.

Quartum est, vt absolutio fiat cum psalmo Miserere mei Deus, vel alio pœnitentiali, & cum oratione, Deus cui proprium est &c. sed in ea parte, quæ dici consueuit; Quem delictorum catena constringit, ponatur, loco catena, excommunicatio, cum alijs præscriptis precib. cap. nobis 2. de senten. excomm. & fusius tradit S. Ant. 3. par. tit. 24. c. 7. §. 1. Naua. cit. num. 53. 54.

Post absolutionem faciat confessarius, seu alius absoluens illi mandata iusta, & rationabilia, alias appellare posset. cap. vt debitus. de appellat. ex S. Antonino vbi supra, & alijs; quod verum est in exteriori foro; in interiore autem satis est non acceptare illa, quia in eo foro non appellatur, cum secretum sit c. si sacerdos, de offic. ordin. Erit autem mandatum iustũ, si excõmunicato a iure iniungetur principaliter, ne contra illum canonem vnquam veniat; puta incendiario, vt nunquam incendat, percutienti clericum, vt nunquam percutiat, & similia. 23. quæst. 8. cap. pessimam. Aliquando etiam reqniritur cautio, quod de cetero talia non faciat. Extrau. grauem. de senten. excomm. sin vero sententia apparet iniusta; nullum mandatum fiat absoluto. argum. cap. sacro. de senten. excomm. Defunctus autem excommunicatus, & in loco sacro sepultus, cum absoluitur, non exhumetur, sed sepulchrum eius verberetur, vt fit circa viuos. capit. a nobis. de senten. excomm. Nauar. cit. num. 54. & 55.

Quamuis excommunicationis absolutio regulariter fieri debeat seruatis illis quatuor, maxime quando certo constat pœnitentem aliqua excõmunicatione nodatum esse, quia tamen nullum eorum quatuor de essẽtia absolutionis est, nec commode seruari possit forma præscripta, iusta de causa omitti possunt, ita vt absolutio simplici verbo fiat, dicendo, Absoluo te ab excommunicatione, vel rebenedico te, & etiam quibuscunque alijs similibus verbis, dummodo absoluens intendat id facere. ex gloss. in cap. cum desideres; de sent. excomm. Rich. in 4. dist. 18. ar. 10. quæst. 5. S. Anton. 3. part. tit. 24. cap. 77. Quia absolutio ab excommunicatione non est sacramentalis, sed potius quiddam consequens iudiciariam iurisdictionem, & ideo verba ipsa efficaciam habent ab intentione dicentis, vnde satis est vt verba quibus vtitur, suam intentionem exprimant, scilicet remotionem excõmunicationis, in absolutione autem peccatorum quæ sacramentalis est, non ita. Nauar. cit. num. 56. 57. 59. & 69.

10 Quando autem nescitur an pœnitens excommunicatus sit, & absolutio veluti ad cautelam fieret, quod ferè ab omnib. fit confessarijs, nullum quatuor prædictorum videtur seruandum, sed simpliciter facienda est absolutio, sub hac, vel simili formula; *Auctoritate, qua fungor, siue iure communi, siue priuilegio tibi, vel mihi undecunque ad id concessa, absoluo te ab omnibus censuris excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti, & suspensionis, si quibus quomodolibet ligatus existis, quatenus iuste possum.* Cum enim hæc consuetudo sit omnium, seruanda est. arg. ca. fin. de consuetud. postea vero absoluat eum a peccatis, si possit, absolutio enim a peccatis, absolutionem a censuris prærequirit 26. q. 6. cap. si presbyter. Quamuis frequenter perfecta est confessio, cum iusta censurarum, quibus ligatur, ignorantia, vel obliuione, facienti enim quod in se est, vt recordetur peccatorum & censurarum, & in eo animo existenti vt ea confiteretur, & satisfaceret si sciret, absolutio negari non potest. Sicut etiam qui confessus est alicui potenti. eum ab omnibus suis peccatis & cẽsuris absoluere, & quędam reseruata inculpabiliter oblitus fuerit, a quouis inferiori ab eis postea solui potest, secundum Palud. in 4. dist. 18. quæst. quinta colum. pen. Et qui mortale aliquod peccatum obliui-

uisci-

niſcitur, aut non aduertit, abſoluitur ab eo, nulla pro eo pœnitentia, ſaltem ſpeciatim, iniuncta.

11 Cum contingat quem ex facto abſoluere alium ab excommunicatione, de qua non poteſt, cum poſtea aduerterit, debet, ſi poteſt, certificare abſolutum de errore ſuo, hoc eſt, dicere illi, ſe eum, cum non poſſet, abſoluiſſe, eique conſulere debet, vt impetret abſolutionem ab habente poteſtatem abſoluēdi eum, & interim habere illum, ac ſi non abſoluiſſet, quia ſtultus non debet eſſe melioris conditionis, quam ſapiens cap. eum qui. de præben. in c. & cap. 1. de poſtul. prælat. Naua. cit. numer. 60 Quando autem Epiſcopus alicui committit abſolutionem ab omni excommunicatione ſimpliciter, non poterit propter hoc abſoluere illum excommunicatum, cuius abſolutionem non commiſiſſet in ſpecie, forte, quia erat excommunicatus propter damnū illatum Epiſcopo, vel aliquid ſimile. argu. regulæ. in generali in 6. ſecundum Paludanum in 4. & S. Ant. in 2. par. tit. 24. cap. 77. §. 1. Nau. cit. num. 61.

12 Abſolutio ab excommunicatione quamuis fieri poſſit ſub conditione rei præteritæ, vel præſentis, quia hęc non eſt proprie conditio. l. cum ad præſens ff. ſi cert. petat. & Panor. in ca. 2. de baptiſmo. ſub conditione tamen propria, quæ de futuro eſt, puta, ſi ſatisfecerit, fieri non debet, nec taliter abſolutus, ſimpliciter abſolutus cenſetur. c. actus. de reg. iur. in 6. & S. Anton. in cap. 77. vbi ſupra; facta tamen ſic abſolutio valebit, & erit efficax, quando conditio illa adimpletur, non prius. arg. cap. præterea 2. de appell. & cap. ſi pro te. de reſcrip. in ſexto. Nauar. cit. num. 62. 63. 64. & 65.

Abſolutio excommunicato alicui, vel ab excommunicato facta an ipſo iure teneat. *Cap. XXXIV.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ſcienter petens prius a peccatis, quā ab excommunicatione abſolui, peccat.*

2 *Error Angeli dicentis poſſe quem prius a peccatis, quam ab excommunicatione abſolui refellitur.*

3 *Excommunicationem probabiliter ignorans ſi a peccatis abſoluatur, valide abſoluitur.*

4 *Excommunicatum ſe ſciens, ſed tamen putans poſſe ſe prius a peccatis abſolui, ſi abſoluatur a peccatis, ualet abſolutio, ſed peccat confeſſarius.*

5 *Pœnitens excommunicatus ſciens, aut ſcire debens, ſe a peccatis prius abſolui non poſſe, ſi abſoluatur, non ualet abſolutio.*

6 *Abſolutio ab excommunicato data ualet.*

1 MAteria hæc quamuis difficilis ſit, quid tamen in ea probabiliter dicendum ſit, in ſequentibus dictis exponemus.

Primo, certum eſt, tam pœnitentem, qui ſciens ſe excommunicatum maiori, vel minori excommunicatione; a peccatis ſe abſolui patitur, quam confeſſarium eum abſoluentem, ſacrilegium committere. De pœnitente conſtat, eo quod etiam excommunicatus minori excommunicatione excluſus eſt a participatione ſacramentorum cap. ſi celebrat. de cler. excom. miniſtr. De confeſſario etiam patet, quia dat ſacramentum ei qui, eſt incapax, & ab eorum participatione ſemotus, & ita ſacramēto abutitur, quod eſt ſacrilegium. ex S. Thom. 2. 2. quæſt. 69. artic. 3. Excommunicatus enim adeo a Diuinis eſt ſegregatus, vt licet eum peccati pœnituerit, eis tamen interesſe non poteſt cap. ſacris. de his quæ vi. & ita cum ſacramentorum perceptio præ omnibus alijs diuinis excommunicato prohibita ſit, adeo vt excommunicatus minori, quāuis alijs diuinis intereſſe poterit, ſacramenta tamen percipere nequit d. cap. ſi celebrat. & cap. Engeltrudam 3. quæſt. 4. conſequens eſt ſic abſoluentem mortaliter peccare, cum abſolutio a peccatis ſacramenti pœnitentiæ pars ſit. Vnde in cap. A nobis. 2. de ſent. excomm. habetur, excommunicatum, qui cum ſignis contritionis moritur, haberi quidem, quoad Deū pro abſoluto a peccatis, ſed donec ab excōmunicatione abſoluatur, nō eſſe illi communicandum. Nauar. in cap. fratres. n. 38. de pœn. diſtin. 5.

2 Hinc infertur falli Angelum, qui in verbo confeſſio 5. §. 10. docet poſſe confeſſarium abſoluere pœnitentem a peccatis, remittendo eum pro abſolutione excommunicationis ad ſuperiorem cui illa excommunicatio reſeruata eſt. Non enim valet, quod ait, hæretico excommunicato etiamſi relapſus fuerit, dari poſſe ſacramentum, quoties ad eccleſiæ gremium redierit, cap. ſuper eo. de hær. in 6. hinc enim ſolum probatur talem abſolui poſſe a peccatis, non tamen antequam ab excommunicatione abſoluatur. Nauar. cit. num. 39. 40. & 41.

Nec obſtat, quod quis ab vna excommunicatione abſolui poſſit, & tamen manere ligatus altera, capit. cum pro cauſa. de ſenten. excommun. & cap. ex parte. de offic. ordin. vt ideo abſolui poſſit a peccatis, ſine abſolutione ab excommunicatione: Quia abſolutio vnius excommunicationis non repugnat alteri excommunicationi, ſicut abſolutio peccatorum repugnat excommunicationi, quia abſolutio ab excommunicatione non eſt de numero diuinorum excommunicato prohibitorum, ſicut abſolutio a peccatis, quæ vnum eſt ex ſeptem ſacramentis. Nauar. cit. num. 42.

Et quamuis vere pœnitens de peccatis, ab ipſis abſolutus eſt coram Deo, ſine eo quod abſoluatur ab excommunicatione, & proinde reſtitutus videtur eccleſiæ ſacramentis, ſaltem in foro conſcientiæ. arg. c. ponderet. diſt. 50. & c. Dixi. & c. magna. de pœnit. diſt. 1. non tamen inde ſequitur abſolui quempiam poſſe a

se a peccatis,non prę̃missa excommunicationis absolutione,vt recte docent Rich.in 4.distin.18.artic.9.quæst.5.& Palud. in 4.dist. 17. quæst.5.colum.4. & distin.22.quæst.3.Quia primo nemo scit an sit odio, vel amore dignus.Eccles.9.& deinde licet excommunicatio aliquando non tollat amicitiam Dei, veluti cum quis iniuste excommunicatur, tollit tamen externam communionem, & etiam internam quæ fit mediante institutione ecclesiæ,qualis est communicatio in sacramẽtis,in missa,& alijs precibus.ex Caiet.tom.1. tract.31. quæst.13. & Fel. in cap.fi.de test.cogen.& Naua.cit.nu.43.44.& in c.1.§.cautus. num.24.de pęn.dist.5.

3 Secundo, excommunicationem qua iustè ligatur,iuste ignorans,vel eam oblitus, si absoluatur a peccatis,vere absoluitur, ita vt nõ teneatur confessionem iterare.Quia res quę culpa caret,in damnum vocari non debet ca. 2.de constit.& cap.sine culpa.de reg.iur.in 6. Vnde in cap.Apostolicæ.de cler. excom. ministr.habetur,excommunicatum, qui ob iustam ignorantiam diuina celebrauit,excusatum esse. Et certe si impetratio beneficij ab eo,qui se probabiliter excommunicatũ ignorat,tenet,cum tamen sit lex,quę declarat collationem beneficij excommunicato factam non valere, cap.proposuit cum gloss.de cler. excom.ministr.& glossa 2.in d.cap. Apostolicæ.& Felin.in ca.sicut tuis.col. 2.de simonia. A fortiori valebit excommunicato absolutio a peccatis facta;cum nulla extet lex, quæ habeat absolutionem a peccatis excommunicato factam,esse ipso iure nullam.Naua.in d.c. fratres.n.45.& 46.

Hinc colligitur bona regula & consolationis plena, pro multis, qui confessi sunt ignorantes se excommunicatos, si bona fide confessi sunt peccata, & non meminerunt se vlla excommunicatione teneri,& absoluti fuerint, non tenentur ad confessionis iterationem,quamuis consulendum est vt ab excommunicatione absoluantur. Quæ regula ex doctrina Caietani colligi potest in summa, verb.absolutionis impedimenta.& verbo.cõfessionis iteratio.& in Quæstione 1.de qualitate confessionis.Nauar.cit. num.50.

4 Tertio,qui scit, & fatetur se excommunicatum,& siue iustè, siue iuris, vel facti fictione & errore ductus putat se absolui posse a confessario;si ab eo prius absoluatur a peccatis, quam ab excommunicatione, siue quod non posset, siue quod non meminisset, vere absoluitur a peccatis, male tamen facit confessarius. Ratio est, Quia excommunicatus preces horarias persoluens,satisfacit,ex glossa in ca.præsbyterum.dist.28.& Quia Sacramenta data, vel recepta ab excommunicato valida sunt.Nauar.cit.num.47.

4 Quarto,Pęnitens & excommunicatus qui sciret,aut scire deberet se absolui non posse a confessario si absoluatur, inutilis est absolutio,cuius ratio non est, vt multi putant, quod excommunicatio reddat excommunicatum talis absolutionis incapacem;sed quia huiusmodi pœnitentis non est integra confessio; aut si est integra,se tamen indignum absolutione reddit. Quia aut non confitetur illud peccatum,quod committit, volẽs absolui ab excommunicatione, & esse particeps illius Sacramenti a quo est excluſus, & sic confessio non est integra,& iteranda est; aut confitetur illud peccatum, & tamen vult absolui, & ita caret proposito abstinendi a futuris peccatis, & id palam facit confessario, & sic indignum se reddit absolutione,& proinde absolutio ei data ipso iure inutilis est,Naua. cit. num.48. 1

6 Quinto,Absolutio ab excommunicato data,licet dari non debeat,tenet tamen ipso iure. vt Angelus in verbo Confessio. 5. §. 10. & Caietan. in verbo Confessio iteranda.& Tomo 1. opusc. tract. 5. quæstio. 5. docent, vbi secutus S. Thom.in 4. distinct. 17. quæst. 3.art.4.tenet confessionem & absolutionem informes,sine contritione & attritione iusta validas esse,modo integra sit peccatorum cõfessio.Nauar.in ca.1.§.cautus num. 25. 26.de pœn.distin.5.Pro quo quinto dicto facit,quia professio facta ab excommunicato tenet cap. cum illorum.de senten. excommu. Item matrimonium ab excommunicato contractum tenet capit.significasti.de eo qui duxit in matrimon. quam poll. per adult. Eucharistia etiam per excommunicatum consecrata, verum est sacramentum.argumen. cap. de homine.de celeb.Miss.sic etiam excommunicatum confirmatum nemo iterum confirmare audet.& excommunicatus ordinatus, sacramentum ordinis suscipit,licet illius executionem non accipiat.cap.1.de eo qui furt.ordin. suscip.

Nec huic obstat quod excommunicatus a perceptione sacramentorum sit separatus; quoniam id verum est in eo sensu quod male facit sciens & prudens ea percipiendo; non tamen in hoc,quod ea sint ipso iure nulla, vt in alijs sacramentis,quæ iterari possunt, & etiam in illis quæ iterari nequeunt, manifestum est.Nau.d.§.cautus.num.31.

Confessarius pœnitenti contrarius in opinione an ipsum absoluere possit. Cap. XXXV.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius pœnitentem sibi parere nolentem,an absoluere possit.*

2 *Pars affirmatiua,vt verior ab authore defenditur.*

3 *Ignorans probabiliter ius aliquod humanum,contrafaciendo non peccat.*

4 *Matrimonium inter aliquos non valere sciens, an cum eis dissimulare possit, & debeat.*

5 *Confessarius pœnitenti consulere potest, vt suam opinionem sequatur.*

1 IN hac quæstione difficili, an scilicet confessarius absoluere possit confitentem, qui non vult parere confessario, eo quòd ipse confitens sequitur alios Doctores, contrarium eius quod confessarius tenet opinantes, & credentes: Exempli gratia, confessarius est in ea opinione, quod non licet alicui, etiam cum licentia Papæ, habere plura beneficia, quorum vnum est suo statui sufficiens.

At vero, qui confitetur est in contraria opinione, secutus alios Doctores, qui tenent contrarium, & ideo non vult ei parere. Quidam existimant in hoc casu pœnitentem illum absoluendum non esse, immo quod eum absoluendo confessarius peccaret, ea ratione moti, quia sicut confessarius in eo euentu a pœnitente interrogatus, an hoc ei liceret, non posset ei iustè respondere, id ipsi licere, quia ita respondendo, aut consulendo, illud agendum consuleret, quod ipse maxime credit esse illicitum, & contra legem Dei, & contra conscientiam suam; quod non licet. Roman. 14. & c. fin. de rescrip. ita neque ob eandem causam pœnitentem illum absoluere licite potest.

Sicut a simili, Medicus opinans aliquid maxime ęgroto noxium, et toxicum esse, non potest propter aliorũ sententiam contrariam ei suadere, seu consulere, vt id, quasi conuenientem medicinam, sumat.

2 Probabilior tamen eorum opinio est, qui affirmant confessarium licite posse pœnitentem illum absoluere. Nauar. in capit. si quis. de pœnit. distin. 7. numer. 67. Pro qua sententia facit cap. Quia circa. de consang. quod habet, dissimulari posse cum his, qui bona fide putant, legitimum esse inter se Matrimonium, si ex separatione graue scandalum sequi dubitaretur.

In quo casu dici nequit, id licere, ob tolerantiam Papæ ex certa scientia manantem, quæ vim dispensationis habet, ex glossa, & Panormitan. ibidem, qui docent, aliud esse impunitate & facto tolerare, aliud respondendo dicere, toleramus, vel toleratur. Nam priore casu, vt plurimum non inducitur dispensatio, capit. cum iam dudum. de præben. posteriore autem inducitur, quod caput illud, quia circa. probat. ex Panorm. in cap. nisi. colum. pen. de præben. quæ responsio vera non est, quia etiamsi talis dissimulatio Papæ vim dispensationis obtineret, non tamen propterea matrimonium illud, quod nullum erat, roboratur, sine animo de nouo contrahendi.

Non enim sufficit, vt Matrimonium inter aliquos consanguinitate coniunctos roboretur, quod superueniat legitima dispensatio, nisi matrimonium quoque noue contrahatur, vt clarè colligitur, ex capit. 1. de eo qui duxit in matrim. quam poll. per adult. & glossa ibidem. vnde sola dissimulatio Episcopi etiam cum expressa Papæ dispensatione efficere non potuit matrimonium valido sine nouo consensu; multoque minus illud cum sola implicita Papæ dispensatione effecit. Nauar. cit. num. 69. & 70.

3 Neque etiam dicere possunt contrariæ opinionis authores, illos, de quibus agitur in illo cap. quia circa. a peccato excusari ex ignorantia, Papam tamen, vel Episcopum, qui sciebant eorum Matrimonium inuaiidum esse, non excusari a peccato negligentiæ monendi eos.

Hoc enim ex eo falsum esse constat, Quia cum quis ob ignorantiam probabilem iuris saltem humani, bona fide aliquid facit, quod non præiudicat tertio, faciendo illud non peccat; Neque tenetur parochus, Episcopus, aut alius aliquis eum illius erroris admonere, vt rectè docent Adrianus in 4. de confess. dub. 7. post quintam quæstionem, & alij: immo male faceret si moneret, & ex hoc aliquod scandalum immineret. Vnde Adrianus ibidem. colum. 4. sub finem, optime docet, eum Sacerdotem, qui solus nouit, quod mariti vxor propria viuebat, quando hæc secunda, quæ ipsi confitetur, ei nupserat ignorans, quamuis sciat eam confitentem verbis suis fidem habituram, non teneri tamen ei hoc indicare, immo, si hoc indicaret, male facturum; cum in detectione nulla sit vtilitas, & ex apertione illius secreti, perplexitatem, vel difficultatem illi inicteret. Mulier namque sciens eum verum maritum suum non esse, forte vellet discedere cum scandalo mariti ignorantis; vel forte vellet adhærere, & maritus nolet de nouo consensum in Matrimonium præbere. Naua. cit. num. 71. 72.

4 Est igitur casus in d. capit. Quia circa. in quo, qui credit, Matrimonium inter aliquos non valere, cum eis dissimulare potest, etiamsi superior, & eis dicere in bono statu viuere, immo & debet, quando scandalum ex contrario facto nasci dubitaretur, Cui consequens est etiam confessarium posse absoluere pœnitentem, quem videt ignorantia iuris humani probabili a peccato excusari; maxime si suspicaretur eum de veritate monitum illam non amplexurum. Immo Palud. in 4. distinct. 17. quem refert, & sequitur S. Anton. 1. par. tit. 3. capit. 10. §. 10. colum. 10. docet, confessarium qui dubitat, num illud, cuius confitentem non pœnitet, sit mortale, quod pœnitens negat esse, quinimmo ait, se consilio peritorum illud fecisse, de quibus ob eorum vitam, & eruditionem probabile est bene consuluisse, iudicio pœnitentis se posse conformare. Nauarr. cit. num. 54. & 73.

5 Sed neque contrariæ opinionis ratio aliquid valet dicimus; enim, posse confessarium pœnitenti consuiere, vt suam opinionem sequatur; hoc enim non est contra scientiam agere. Siquidem aliud est, me credere aliquid esse faciendum; aliud te contrarium agentem excusari, vt ex Extrauag. Graue. de reliq. & ven. Sanct. constat.

Potest

Potest enim quis firmiter credens B. Virginem conceptam fuisse sine peccato originali, consulere alteri contrariam opinionem menti, vt sua opinione vtatur. Deinde vt docet Adrianus dubio septimo columna penultima. Si sacerdos solus nouit affinitatem impedientem Matrimonium esse inter confitentem, & Bertam, quamuis Matrimonium sit inutile, potest ei consulere, & suadere vt eam pro vxore, maritali affectu tractet. Nauar. cit. num. 74.

Illa vero similitudo de Medico allata non est ad propositum. Quia in casu nostro nullum est periculum agenti, aut consulenti, cum dicatur iusto errore excusari a peccato: At vero ibi est periculum mortis ægroto, & Medici consulentis opinione, & ita non potest illi periculo, quamuis solum sit opinatum, & fortassis a veritate alienum causam dare.

Potest tamen dicere ægroto, eum, (si alij fuerint eo doctiores, & peritiores) sequendo eorum consilium non peccaturum; quãuis fuerit contra suam sententiam, & opinionem secundum Adrianum. & Naua. cit. num. 75.

Satisfactio quid sit, & quæ opera pro poenitentia imponi, & assumi possunt.
Cap. XXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Satisfactio quot modis accipi potest.*
2 *Satisfactio quidnam sit, & qualiter definitur.*
3 *Peccans Deo pro iniuria ei facta satisfacere tenetur.*
4 *Satisfactio qualiter a S. Augustino definitur.*
5 *Pœnitentiæ a confessarius impositæ regulariter de operibus aliàs indebitis intelliguntur.*
6 *Confessarius opera aliàs debita in pœnitentiam iniungere potest.*
7 *Satisfactio quæ fit Deo pro peccatis, an rationem habeat iustitiæ.*

1 SAtisfactio, vt docet Scotus in quarto distinct. 15. quæstion. prima bifariam accipi potest, videlicet large, id est, pro solutione cuiusuis modi debiti; stricte uatem pro tertia parte Sacramenti pœnitentiæ. Generaliter autem accepta comprehendit restitutionem, est enim genus ad ipsam, vt innuit glossa capit. peccati venia. de regul. iur. in 6. stricte uero, seu specialiter ab illa differt; eo quod restitutio est redditio rei acceptæ, vel damni illati recompensatio, seu repositio rei in eum statum quem habuit. l. restituere. ff. de verb. signific. & latius tradunt Doctores in quarto distinctione decimaquinta. Non enim est solutio ratione culpæ contra Deum commissę, immò potius est cessatio a peccato iuxta communem sententiam in quarto distinction. 15. & colligitur ex capit. sæpe. de restit. spoliat. & Nauar. in capit. satisfactio, num. 1. de pœnit. distinct. 3.

2 Satisfactio specialiter accepta, nempe pro tertia Sacramenti Pœnitentiæ parte, *est compensatio facta Deo, seu passio voluntaria pœna pro peccato ad Deum offensum placandum, cum proposito amplius non offendendi eum*. ex S. Thom. quarto distinction. 15. quæstiun. prima articul. primo quæstion. prima & alijs.

Dicitur tamen *passio*, potius quam compensatio, quia compensatio propriè non est simplex solutio, sed debiti & crediti inuicem inter se contritio, qualis non videtur omnis, de qua loquimur, satisfactio. Dixi, *voluntaria*; quia debet esse actus virtutis, ex S. Tho. in quarto distinction. 15. articul. primo, & alijs; omnis autem actus virtutis debet esse voluntarius, vnde & pœnæ, quæ licet aliquo modo inuoluntariæ sint, quia tamen sub ratione boni libere a voluntate eliguntur, vere satisfactoriæ sunt, vt colligitur ex eodem Sanct. Thom. 1. 2. quæstio. 13. articul. sexto. Quo fit, vt etiam per mortem, & alia mala etiam a Deo ipso nobis missa, & quæ necessario subimus possumus satisfacere, voluntarie acceptando illa in purgationem peccatorum, vt probat S. Thom. in quarto distin. 15. quæst. prima. articul. quarto quæstiun. secunda, & nuper definiuit Concilium Tridentinum in session. 14. capit. 8. & 9. & can. 13. Dixi, *poenæ*, accipiendo nomen hoc generaliter pro quacunque læsione, labore, & dolore animi, corporis, honoris, vel pecuniæ, vnde oratio, licet frequenter sit valde dulcis, & suauis, quatenus tamen aliqua ex parte fatigat mentem, dici potest pœna satisfactiua, vt tradit S. Tho. in quarto distin. 15. quæstio. prima articul. quarto quæst. tertia. Dixi, *pro peccato*, ad differentiam passionum, quæ ob aliud assumuntur. Dixi, *cum proposito amplius non offendendi Deum*; quia hoc videtur esse de substantia veræ satisfactionis, vt colligitur ex S. Thom. vbi supra quæst. 1. artic. 3. & Nauar. cit. numer. 2. 3. 4. 5. & 6. & Manua. cap. 3.

3 Hinc infertur primo, eum, qui peccauit, non solum teneri ad damnum illatum alteri restituendum, si quod intulit. capit. si res. 14. quæst. 6. & capit. peccatum. de regu. iur. in 6. verum etiam ad satisfaciendum Deo pro offensa, & iniuria irrogata ei per rebellem transgressionem eius mandatorum, siue alteri noceat, siue non; hoc est necessarium est pœnitenti propositum Deo satisfaciendi in hac vita per pœnitentiam, aut indulgentiam, vel in purgatorio per pœnam. Nauar. citat. numer. 1.

4 Infertur secundo, quis sensus sit definitionis S. Augustini de satisfactione in capit. 54. de eccles. dogmatibus vbi ait, satisfactio est causas peccatorum excidere, & illorum

ſuggeſtionibus aditum non indulgere. Cum enim ſatisfactio duo reſpiciat, quorum vnum eſt redditio debiti, ſeu placatio offenſi, alterum vero eſt cautio, & abſtinentia a nouo debito, & a noua offenſa; Doctor ille ſua definitione ſolum hoc ſecundum expreſſe tangit, primum vero tantummodo inſinuat; nam definiendo expreſſe oportere cauere a nouo peccato, nouaque offenſa, tacitè videtur dicere oportere peccati pœnitere, vel offenſæ pœnam pati. Per cauſas vero quas excidere oportere dicit, non remotam illam peccandi cauſam videlicet fomitem peccati originalis; quæ cauſa licet diminui poſſit, omnino tamen tolli humanitus nequit, ſed cauſas peccandi, & occaſiones propinquas intelligit, vt recte Sanct. Thom. in quarto diſtin. 15. annotauit. & Nauarr. cit. numer. 7.

5 Pœnitentiæ, quæ a confeſſarijs imponuntur, communiter & regulariter de orationibus, ieiunijs & alijs operibus alias indebitis ſunt intelligendæ. Cum enim confeſſarius miniſter eccleſiaſticus ſit, ad tutiorem partem iudicium tuum inclinat, ideoque id quod eſt amicitiæ præteriens, ad id, quod eſt iuſtitiæ, ſe conuertit. Et quoniam ex parte iuſtitiæ ineſt ſatisfactioni, vt ex alias non debitis fiat; ideo confeſſarij opera alias debita non imponere cenſentur, ſed opera ſolum illa ad quæ alias pœnitens non tenetur. Nauarr. in cap. qui vult. num. 44. de pœn. diſt. 6.

6 Poteſt tamen confeſſarius opera alias debita in pœnitentiam imponere, quæ ſi ad eum finem fiant, & applicentur, virtute clauium pœnitenti proderunt, ſi in charitate fiant. Vt tradit, & probat Caietanus tomo 1. opuſc. tract. 6. quæſt. 1. & Nau. cit. numer. 40. & 44.

Siquidem vnum & idem opus a vario procedens principio, varium habet effectum, & variæ virtutis fit actus, verbi gratia, ieiunium, quo veretur quis, ne plus ſatis comedat, abſtinentia eſt: idem, ſi eo vtatur, vt libidinem reprimat, caſtitas eſt, ſi autem, quo Deo quis ſe hoſtiam exhibeat, religio, & ſacrificium eſt, ſi vero quo pro peccato ſatisfaciat, pœnitentia eſt, vt ex S. Th. 2. 2. q. 85. ar. 3. colligitur.

Sicut econtra mala eo peiora ſunt, ceteris paribus, quo pluribus è fontibus manant. Si enim fornicatur quis, quo & delectetur ſimul & furetur, fornicatio, & furtum erit. Præterea vnum & idem opus alias debitum Deo, ſufficit & ad illud ſoluendum, & ad bene merendum vitam æternam, & conſequenter, immo & maiore cum ratione, poteſt eſſe ſatisfactorium pœnæ pro peccatis debitæ. Quod ſi per opus alias debitum, ſolui poterit & debitum, & etiam ſimul effici, vt ex iuſtitia ei reddatur præmium vitæ æternæ, multo magis ſuffi-

ciet, vt etiam ſit ſatisfactorium pro pœna in purgatorio debita.

Nec certe vlla ratio eſt, cur in caſu, quo tenetur eleemoſinam facere pœnitens, illam in ſatisfactionem pœnitentialem confeſſarius dirigere non poſſit. Quæ res ex eo corroboratur, quod multorum laudanda conſuetudo confeſſariorum antiqua habet, vt abſoluto dicatur; Quicquid boni feceris, & facere proponis, & propoſueris, & mala quæ ſuſtines, & ſuſtinebis, ſint tibi in remiſſionem peccatorum &c. Nauar. cit. numer. 41. 42. & 43.

7 Nec obſtat, quod pro decem, quæ debeo Petro ex emptione, non poſſum ei ſatisfacere per decem, quæ mutuo ab eodem accepi l. prima ff. de ſolution. & proinde neque ieiunio, quod alia ratione debeo, potero pro peccatis ſoluere. Nam vt bene notat Caietanus tomo primo opuſc. tract. ſexto, quæſtione prima illud verum eſt ſolum de ſatisfactione, quæ eſt intra limites iuſtitiæ, non autem de ſatisfactione illa quæ magis naturam amicitiæ, quam iuſtitiæ ſapit: quia illa ius attendit, hæc autem voluntatem offenſi & offendentis reſpicit, quod amicitiæ magis eſt, quam iuſtitiæ.

Quia igitur Deus non omnimoda a nobis iuſtitiam requirit, ſed potius inſtar amici nobiscum agit, proinde Deo ſaltem ratione amicitiæ, ex operibus alias debitis pro peccatis ſatisfacere poſſumus. Quæ omnia clare ex Concilio Tridentino ſeſſione decimaquarta, capitulo nono, & can. decimotertio colliguntur, vbi hæc habentur verba; Tanta eſt diuinæ munificentiæ largitas, vt non ſolum pœnis ſponte a nobis pro vindicando peccato ſuſceptis, aut ſacerdotis arbitrio impoſitis, ſed etiam temporalibus flagellis a Deo inflictis, & a nobis patienter toleratis apud Deum patrem per Chriſtum Ieſum ſatisfacere valeamus. & clare ex Nauar. cit. numer. 44. 45.

Poenitentia in mortali facta, an ſit ſatisfactoria. Cap. XXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia a confeſſario impoſita, in peccato mortali facta, valet.*

2 *Opinio Doctorum dicentium ſatisfactionem extra charitatem factam non valere, refellitur.*

3 *Opus ſacramentale recedente fictione ſortitur effectum.*

4 *Caietani opinio de ſatisfactione ſacramentali, eiuſque valore, examinatur.*

1 PRimo certum eſt, & quaſi communis Doctorum ſententia, omnem pœnitentialem ſatisfactionem a confeſſario impoſitam,

sitam, etiamsi extra charitatem fiat, sufficientem esse, quoad forum militantis ecclesiæ, ita vt non teneatur eam iterare, vt docent Scotus in quarto distin. 15. quęstio. 2. & Durandus & alij in quarto distinct. 16. & Caietanus tomo primo opusc. tract. sexto, quæstione prima Quorum omnium ratio est, quia satisfactio huiusmodi sacramentalis est, quippe quæ tertia pars est sacramenti, & proinde per hoc satisfacit ecclesiæ, etiamsi informis sit, sicut etiam & per confessionem informem ecclesię prącepto satisfit.

Præterea hoc ipsum ex consuetudine ecclesiæ manifestum est, non enim solum ieiunia, & eleemosinas, verum etiam neque orationes solita est ecclesia iterum imponere pœnitentibus, qui eas semel soluerunt. Nauarr. in cap. qui vult. num. 5. de pęniten. distin. 6.

Secundo, quamuis multi Doctores in 4. distinct. 15. & distinct. 16. vt Sanct. Thom. Bonauen. Richar. Durand. ibidem, & Caietanus tomo primo opusc. tract. 6. quæstione prima. existimant, nullam satisfactionem sacramentalem extra charitatem factam, quicquam prodesse ad expiationem pœnæ pro peccato apud Deum debitæ, eo quod opera illius, qui mortali culpa est infectus, & consequenter Dei hostis est & inmicus, Deus in satisfactionem culpæ illius non acceptat; Tamen verius sentiunt Scotus in quarto distinct. 15. quæstione prima & Parisienses ibidem, existentem in peccato mortali posse pro temporali pœna suis peccatis per contritionem deletis debita satisfacere; quia hæc opinio magis Dei misericordiam exaltat, sicut altera Dei iudicium inculcat, miserationes autem Dei super omnia opera eius psal. 144. & ideo Apostolus Iacobi 2. ait, & misericordia superexaltat iudicium.

Pro qua opinione facit, quod pœna venialidebita, temporaria est, sicut & pęna mortali iam condonato præscripta; veniale autem sine mortali deleri potest. Nauarr. cit. num. 46 & in d. cap. qui vult. §. sacerdos num. 27. & 28.

Tertio, ex opinione omnium poenitentia, & satisfactio sacramentalis extra charitatem facta, valida erit, quando recuperata charitate poenitens ad cor redierit. Nam regulariter opus sacramētale, vtpote opus Dei recedente fictione sortitur effectum, vt de baptismo constat in capitu. Tunc valere. de consecrat. distin. 4. & pari ratione de confirmatione, ordine, confessione, & extrema vnctione idem esse iudicandum. Satisfactio autem sacramentalis pars sacramenti est, vimque habet ex clauibus secundum omnes, & ideo si contingat, vt informis sit, sortietur effectum postea veniente forma nempe charitate, & per eam fuggata fictione. Naua. in d. c. qui vult. num. 48.

4 Quarto, quamuis Caietan. tom. 1. opusc. tract. 6. quæst. 1. dicat satisfactionem sacramentalem non sortiri postea totum effectū, quem sortita fuisset, si in charitate facta fuisset, ea ductus ratione, quod sacramentalis satisfactio plus se tenet ex parte humani operis, quam diuini, scilicet, sacramenti. Cuius oppositum est in baptismo, in quo totum est opus Dei, & hominis est solum ministerium. Cum igitur in satisfactione sacramentali opus præcipuè est poenitentis, & parum habet sacramenti, ideo licet satisfactio sacramentalis informis aliquem effectum postea sortiatur ex illa parte, qua sacramentalis est, non tamē totum ex illa præcipua sui parte, qua humanum opus mortuum habuit. Quæ consideratio quamuis æqua videtur, quia tamen nullo scripturæ testimonio nititur, verius dicendum videtur, talem satisfactionem totum suum sortiri effectum accedente charitate, quem sortita fuisset si in charitate esset peracta, Quia magis, vel minus esse sacramentale, parum videtur facere, modo sit sacramentale. Nauar. cit. num. 49.

Poenitentiam sibi impositam a confessario, de consilio, vel de præcepto, poenitens an acceptare teneatur.
Cap. XXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiam a confessario impositam, pœnitens acceptare an, & quando teneatur.*
2 *Pœnitentiam semel acceptatam, pœnitens adimplere tenetur.*
3 *Pœnitentia imposita debet esse discreta.*
4 *Iudicis fori interioris, & exterioris in pœna imponenda, ratio diuersa.*
5 *Pœnitens quo sensu in manu Sacerdotis se ponere debere intelligitur.*
6 *Cap. Statuimus. de Maled. explicatur.*
7 *Pœnitens, religionis ingressum, in pœnitentiam sibi iniunctam, acceptare non tenetur.*
8 *Pœnitens ex contemptu, vel negligentia notabili, pœnitentiam discretè impositam non adimplens, peccat mortaliter.*
9 *Confessio legitimè facta, iteranda non est, ex eo solo, quod poenitens poenitentiam iniunctam, & acceptatam non impleat.*

1 IN hac quæstione satis difficili, & inter authores multum cōtrouersa, Quicquid S. Th. Palud. & alij in 4. dist. 20. Maior. in 4. dist. 17. q. 2. Almain. 4. d. 18. col. 4 & Roffensis in art. 5. contra Lutherum, & S. Anton. 2. par. tit. 14. c. 19. §. 18. poenitentem de præcepto, poenitentiam impositam acceptare, & acceptatam adimplere, velint obligari; eo quod confessarius superior est poenitentis,

etiamsi pœnitens sit Papa, ex gloss. sing. in capitu. sanè. 2. de offic. deleg. Homo autem sub peccato obedire tenetur superioris præcepto, vnde 1. Reg. 15. dicitur, si quis principi non obediat, morte moriatur.

Verior tamen sententia est, Quod pœnitens non tenetur de præcepto antequam absoluatur pœnitentiam impositam a confessario acceptare, sed liberum ei est acceptare, vel non acceptare; & satis est vt ea mente, sit, vt velit in hoc seculo, vel in purgatorio 3 de eis satisfacere, ita vt absoluatur a confessario, si eum absoluere voluerit.

Quod si confessarius illum absoluere noluerit, nisi pœnitentiam discrete taxatam suscipere velit, iuste quidem confessarius ei absolutionem negare potest, & iustè etiam potest pœnitens alium adire confessarium, cui confiteatur ex integro, quem minorem ei pœnitentiam impositurum iri credat: Si tamen pœnitentiam iniunctam pœnitens semel acceptauit, vel non renuit, nec ad alium confessarium, a quo absolueretur, refugit, ante absolutionem compelli non potest eam pœnitentiam acceptare, si non vult absolui; si tamen acceptauit, vel non renuit, & absolutus sit, eam adimplere tenetur. Nauarr. in capit. 1. §. ponat. numer. 4. 5. & 6. de pœniten. distinct. 5. & in c. contrarium. num. 17. ead. dist.

2 Ratio autem cur in vno casu eam adimplere tenetur, & non in altero, est, quod quemadmodum vouere consilij est, reddere tamen votum est præcepti: capitu. Magnæ. de voto. ita pœnitentiam acceptare, si 4 non absolutus abire velit; liberum videtur pœnitenti, modo velit ipse aliter, quam per pœnitentiam iniunctam hic satisfacere, vel saltem in purgatorio: acceptam vero adimplere tenetur; non tantum ea ratione, quod acceptauit; quantum ea, quod a confessario ad id ligatus fuit, tanquam a iudice, qui perinde habet potestatem ligandi, ac soluendi, iuxta Concilium Tridentinum sess. 14. capit. 8. & can. 15. quamquam Sotus in quarto distinct. 18. quæst. 2. putat, confessarium non posse ligare pœnitentem inuitum ad illam pœnitentiam sine ipsius acceptatione. Nauar. in dict. capit. contrarium. numer. 17. in Man. capit. 26. numer. 20. Hinc in capit. significauit. de pœnitent. & remiss. habetur, Quod propter austeras pœnitentias non sint pœnitentes a seruitio Ecclesiæ retardandi.

Et Hostiensis in summa de pœniten. & remiss. §. & an ficte. versic. quid de operibus. ait, potius solam orationem Dominicam in- 5 iungendam esse pœnitenti, quam dimittere illum insolutum. Immo Caietanus in Summa. verbo. satisfactio, ait, tantam posse pœnitentis esse indispositionem, vt sine vlla penitus pœnitentia absolui possit, modo, pœnitens velit saltem in purgatorio satisfacere.

Præterea pœnitentia iniuncta a Sacerdote, si non est tanta, quantam peccata pœnitentis exigunt, non erit ob eam peractam absolutus a tota pœna, secundum Sanct. Thom. & alios in quarto distin. 20. vnde sicut pœnitentia iniuncta, & acceptata, & peracta non liberat penitus a purgatorio, ita videtur æquum, ne quis cogatur illam iniunctam suscipere. Nauar. in dict. §. ponat. numer. 5.

Debet tamen pœnitentia iniuncta esse discreta, quia si indiscretè iniungeretur, ex omnium opinione pœnitens eam acceptare non teneretur; qualis esset si melancholico, & ad desperationem prono imponantur ea quæ melancholiam, & tristitiam augent, vt sunt ieiunium panis & aquæ, & vitatio recreationum honestarum cum personis honestis, ex Richardo in quarto distinct. 18. artic. 5. Item si quis pœnitenti debilissimo multa ieiunia iniunxerit, aut lectionibus faciendis, uel reddendis, & precibus horarijs multis dicendis occupatissimo, psalterij, vel magnæ illius partis multarum aliarum precationum onus imposuerit; non teneretur ea acceptare. Immò tanta potest esse aliquando pœnitentis contritio, vt nulla pœnitus ei satisfactio, & pœnitentia sit imponenda. capit. Mensuram. de pœnitent. distinct. 1. Quæ vero poenitentia penitus æqua sit, & quæ non sit maior condigna, vel minor, nullus præter Deum arbitrari potest. d. cap. mensuram. Nau. cit. nu. 8.

Nec istis obstat quod confessarius Superior sit, vt ei pœnitens obedire teneatur; illud enim si quis principi non obedierit, morte moriatur, & huiusmodi, intelligitur de his, quæ iuberi possunt volenti, & nolenti, non de his, quæ volenti tantum, qualis est hæc pœnitentiæ iniunctio. Iudex enim fori exterioris delinquenti velit, nolit, pœnam meritam imponere potest, non autem iudex fori interioris; cuius differentiæ ratio est, quod forum internum respicit tantum vtilitatem animæ pœnitentis; & ita pœnitentia in eo foro iniuncta, quasi mandatum in ipsius vtilitatem factum in consilium transit l. 2. §. fin. ff. mand. quamuis ab illo differat; quia hæc pœnitentia acceptata necessario adimplenda est argu. capit. tempora 26. quæst. 7. illud autem mandatum etiam post acceptationem non ligat d. l. 2. ff. mandat. forum autem externum commune & publicum bonum respicit. Nauarr. cit. numer. 11.

Hinc infertur primo, quomodo intelligendum sit illud capit. 1. §. ponat. de pœniten. distinct. 5. vbi dicitur, quod pœnitens ponere se debeat omnino in potestate iudicis, in iudicio sacerdotis, nihil sibi reseruans sui, sed paratus sit omnia eo iubente facere. Illud enim dicitur consulendo, non præcipiendo, sicut & alia multa illius capitis, vt

etiam

etiam intelligitur, ita vt non contemnat pœnitentiam impoſitam adimplere, ſic enim erit mortale eam non implere ex contemptu, alias non; vel etiam intelligi poteſt de his, ad quæ pœnitens tenetur etiam ſecluſo confeſſarij præcepto, tenetur enim pœnitens obedire confeſſario præcipienti ei vt ejiciat concubinam è domo, aut famulam, cui periculoſè conuiuit, tenetur etiam vitare omnes occaſiones proximas delinquendi. ex Richar. in quarto diſtinct. 18. artic. 3. quæſt. 5. & Adrian. in quarto de pœniten. tenetur etiam obedire confeſſario præcipienti ei reſtitutionem male ablatorum, ſecundum omnes. argum. capitu. ſæpe. de reſtitut. ſpoliat. & Sanct. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 62. art. vlt. Primus tamen intelligendi modus germanior videtur. Nauar. cit. numer. 9. & 10.

6 Infertur ſecundo, quis ſenſus ſit capitu. ſtatuimus, de Maled. vbi dicitur, Qui pœnitentiam ſuſcipere renuerit, ei ingreſſus Eccleſiæ interdicendus eſt, & in obitu eccleſiaſtica careat ſepultura. Hoc enim de fori exterioris pœnitentia, non autem interioris intelligendum eſt, conſtat enim confeſſarij muneris, & poteſtatis non eſſe pœnitenti nolenti pœnitentiam impoſitam ſuſcipere, vel iniunctam implere, eccleſiæ ingreſſum interdicere, aut eccleſiaſtica priuare ſepultura talem, ne hac ratione confeſſionem reuelaret. Nau. cit. num. 13.

7 Infertur tertio, Non teneri pœnitentem ad acceptandum religionis ingreſſum in pœnitentiam ſibi iniunctum: quia religionis ingreſſus voluntatis eſt, & præcipi non poteſt c. integritas 32. q. 1.

Neque poteſt confeſſarius iniungere alicui carcerem perpetuum, quo ſolo pane veſcatur, & aquam ſolam bibat, cum hoc grauius ſit quam religio. Quod ſi aliquot canones, vt capit. ſi ille. diſtinct. 50. capit. dictum. diſtinct. 81. capit. de lapſis 16. quæſt. 6. capit. admonere 33. quæſt. 2. capit. tuæ. de poenis. dicant aliquem eſſe recludendum in Monaſterium ad agendam poenitentiam, intelliguntur loqui ſolum in foro exteriori, non de interiori conſcientiæ foro.

Sed neque canones illi 47. poenitentiales, quos colligit Hoſtien. in ſumma. de poeniten. & remiſſ. ad hoc inſtituti ſunt, vt poenam in eis contentam poenitenti volenti, nolenti confeſſarius imponat, ſed vt volenti tantum iniungat, aut iudex eccleſiaſticus in foro poenitentiali exteriori, ideſt, cum agitur ad poenitentiam, tantum eam ſubire præcipiat.

Neque pro peccato publico & manifeſto, cogi poteſt poenitens a confeſſario vt poenitentiam publicam ſubeat & ideo cap. 1. de poeniten. & remiſſ. quod habet, manifeſta peccata non eſſe occulta poenitentia purganda, in foro conſcientiæ penitus interiori locum non habet. ex S. Anton. 5. par. tit. 14. capit. 17. §. 6. & Nauarr. cit. numer. 14. 15. & 16.

Poenitentia vero quæ a religioſis in capitulo delinquentibus imponitur, eo quod imponitur a ſuperiore iuriſdictionem etiam in foro exteriori habente, quamuis non ſit ſacramentalis, ligat. Nauarr. in capitu. qui vult. numer. 12. de poeniten. diſtinct. ſexta.

8 Infertur quarto peccare mortaliter poenitentem, qui per contemptum vel negligentiam notabilem non adimplet poenitentiam diſcrete impoſitam, contemptus enim efficit, vt peccatum ſit, quod alioqui non eſſet, ſecus autem ſi ex obliuione, vel negligentia leui eam non adimpleret, tunc enim mortale non erit, vt colligi poteſt ex his quæ docent Gerſon ſecunda parte 33. alphab. ſub litera F. & ſub litera M. & Caieta. prima 2. quæſtio. 77. articul. quarto. & Nauarr. in capit. contrarium. numero 18. de pœniten. diſtinct. 5.

9 Infertur quinto, confeſſionem legitimè factam, non eſſe iterandam ex eo ſolo capite, quod pœnitens pœnitentiam iniunctam & acceptatam non impleuerit, ſiue eam ex contemptu, ſiue ex negligentia, ſiue ex obliuione omiſerit, ſed ſatis eſt quod confiteatur obliuionem, negligentiam, vel contemptum quo pœnitentiam acceptam adimplere omiſit ex Sanct. Thom. Quodl. primo articul. 12. & quarto diſtinction. 17. quæſtio. tertia articul. tertio querela 5. Maior quarto diſtinction. 17. quæſtio. ſexta Adrian. in quarto de confeſſ. quæſtion. ſexta colum. pen. in fine. Caiet. verbo. confeſſio iteranda. Nauarr. in d. c. contrarium num. 19. & 20.

Quia qui ſemel legitime confeſſus eſt ſua peccata, cogi non poteſt vlla humana auctoritate vt eadem peccata iterum confiteatur. Sic tamen pœnitentiam diſcretam impoſitam & acceptatam adimplere omittens peccat. Vnde falluntur Rich. in quarto diſtinction. 17. articul. ſecundo quæſt. 8. argum. 4. Anton. 3. par. tit. 14 capit. 19. §. 19. & Sylueſter verbo. confeſſio 1. q. 3. qui ex ſola omiſſione pœnitentiæ iterandam eſſe putant confeſſionem.

Quorum opinio ſolum vera eſt, quando poenitens ex eo quod conſiderat poenitentiam ſacramentalem, ſiue illam quæ a confeſſario imponitur, maioris efficaciæ ac virtutis eſſe, quam illam, quæ ſponte a poenitente ſumitur, & mente reuoluens maiorem forte poenam a Deo condonari ob vnius diei ieiunium a cõfeſſario præceptum, quam quatuor dierum ab ipſo pœnitente aſſumptum, velit Deo poenitentia ſacramentali ſatisfacere, tunc enim talis poenitens iterum confiteri tenebitur peccata omnia, vel ſaltem illa ob quæ poenitentia principaliter impoſita fuit, ſi confeſſarius ille, cui

prior

prior confessio facta erat non inueniatur, vel iam oblitus sit peccata quæ ei confessa fuerunt, & pœnitentiam non recordetur: Sin vero pœnitens nolit satisfacere per poenitentiam Sacramentalem, sed per aliam sua sponte suscipiendam in hoc sæculo, vel in Purgatorio, tunc propter omissionem poenitentiæ impositæ confessionem iterare non tenebitur; Quia sicut non tenetur omnem poenitentiam accaptare, ita neque poenitentia sacramentali pro omnibus satisfacere tenetur. Nam cit.num. 22. 23. & 24. Et hæc de sacramento poenitentiæ, & singulis eius partibus

FINIS.

VENETIIS:
Ex Typographia Baretij Baretij:
MDCXV: